

INHOUDSOPGAVE

| | |
|--|-----------|
| INLEIDING | 1 |
| 1. VOORWOORD | 1 |
| 2. OPDRACHTENKADER EN DOELSTELLINGEN | 3 |
| 2.1. Ten dienste van de wetgevende macht | 3 |
| 2.2. Missie | 3 |
| 2.3. Observatoriumfunctie | 4 |
| 2.4. Verantwoording | 4 |
| 2.5. Organisatie | 5 |
| 2.5.1. Het Vast Comité | 5 |
| 2.5.2. De Dienst Enquêtes P | 5 |
| 2.5.3. De Administratie | 5 |
| 2.6. Doelstellingen | 5 |
| 3. FEITEN EN CIJFERS | 6 |
| 3.1. Aantal meldingen van potentiële disfuncties en inbreuken | 6 |
| 3.2. Verhouding klachtenonderzoeken – strafrechtelijke onderzoeken | 7 |
| 3.3. Aard van de inbreuken | 8 |
| 3.4. Gegrondheid van de klachten | 8 |
| 3.5. Beslissingen en doorlooptijden | 9 |
| 3.6. Doorverwijzingen in klachtenafhandeling | 9 |
| 3.7. Door de Dienst Enquêtes P behandelde klachtendossiers | 10 |
| 3.8. Toezichtsonderzoeken | 10 |
| 3.9. Het Comité P in de kijker | 10 |
| HOOFDSTUK 1 WERKING VAN DE POLITIEDIENSTEN: ONDERZOEKSBEVINDINGEN | 13 |
| 1. WIJKWERKING | 16 |
| 1.1. Politieel onderzoek naar de woonplaats | 16 |
| 1.2. Politieel optreden binnen de krakersproblematiek | 16 |
| 1.2.1. Resultaten samenleving | 16 |
| 1.2.2. Resultaten burgers | 17 |
| 1.2.3. Sleutelprestaties | 17 |
| 1.3. Leveren van de sterke arm aan gerechtsdeurwaarders | 18 |
| 2. RECHERCHE | 19 |
| 2.1. Informatie-inwinning via informanten | 19 |
| 2.1.1. Resultaten samenleving en sleutelprestaties | 19 |
| 2.1.2. Resultaten overheden en burgers | 20 |
| 2.1.3. Resultaten medewerkers | 20 |
| 2.2. Embargoprocedure | 21 |
| 3. VERKEERSVEILIGHEID OP DE AUTOSNEL-, SPOOR- EN WATERWEGEN | 21 |
| 3.1. Resultaten samenleving en sleutelprestaties | 22 |
| 3.2. Resultaten overheden en burgers | 23 |
| 3.3. Resultaten medewerkers | 24 |

| | |
|--|-----------|
| 3.3.1. Getrainde en deskundige medewerkers..... | 24 |
| 3.3.2. Betrokken medewerkers..... | 25 |
| 3.3.3. Uitrusting | 25 |
| 3.3.4. Gemotiveerde medewerkers..... | 26 |
| 4. GENEGOTIEERD BEHEER VAN DE PUBLIEKE RUIMTE – HANDHAVING VAN DE OPENBARE ORDE | 26 |
| 4.1. Vergaring en exploitatie van informatie van bestuurlijke politie | 26 |
| 4.1.1. Resultaten samenleving en sleutelprestaties | 26 |
| 4.1.2. Resultaten overheden | 27 |
| 4.1.3. Resultaten medewerkers | 28 |
| 4.2. Ordehandhaving bij een verboden betoging | 28 |
| 4.2.1. Resultaten samenleving..... | 28 |
| 4.2.2. Resultaten burgers..... | 29 |
| 4.2.3. Resultaten medewerkers | 29 |
| 4.3. Bestuurlijke aanhouding in het raam van de prostitutiebestrijding | 29 |
| 4.3.1. Resultaten samenleving en sleutelprestaties | 29 |
| 4.3.2. Resultaten burgers..... | 31 |
| 4.4. Voetbalwedstrijden en de inzet van honden en paarden..... | 31 |
| 4.4.1. Resultaten samenleving en sleutelprestaties | 31 |
| 4.4.2. Resultaten medewerkers | 32 |
| 5. ONTHAAL | 32 |
| 6. INTERVENTIE-NOODHULP | 33 |
| 6.1. Resultaten overheden en burgers | 33 |
| 6.2. Resultaten medewerkers | 34 |
| 6.2.1. Tevredenheid..... | 34 |
| 6.2.2. Opleiding | 34 |
| 6.2.3. Motivatie..... | 34 |
| 7. INTERN TOEZICHT | 34 |
| 8. INFORMATIEHUISHOUDING | 35 |
| 8.1. Sleutelprestaties | 36 |
| 8.2. Middelen | 39 |
| 8.3. Medewerkers | 39 |
| 9. GEÏNTEGREERDE WERKING EN STEUN | 40 |
| 9.1. Laterale steun tussen politiezones en de rol van de DirCo..... | 40 |
| 9.2. Astrid | 40 |
| 9.2.1. Coördinatie tussen de politiediensten..... | 41 |
| 9.2.2. Coördinatie tussen politie- en hulpdiensten | 42 |
| 9.2.3. Internationale coördinatie | 42 |
| 9.2.4. Resultaten medewerkers | 42 |
| 9.3. Informatiehuishouding en opvolging | 42 |
| 9.3.1. Informatie-uitwisseling | 42 |
| 9.3.2. Werking AIK | 44 |
| 10. INTERNE WERKING POLITIEDIENSTEN | 45 |
| 10.1. Ontwikkeling excellente politiezorg | 45 |

| | |
|---|-----------|
| 10.1.1. Resultaten samenleving, sleutelprestaties, burgers en overheden en medewerkers | 46 |
| 10.1.2. Processen en beleid & strategie bij politiezones | 46 |
| 10.1.3. Processen en beleid & strategie bij CGL en de visitatiemethodiek in de provincie Vlaams-Brabant ... | 46 |
| 10.2. Rekrutering en selectie voor de geïntegreerde politie ----- | 47 |
| 10.2.1. Resultaten medewerkers | 48 |
| 10.2.2. Processen en beleid & strategie..... | 49 |
| 10.2.3. Medewerkers..... | 50 |
| 10.3. Federale Gerechtelijke Politie Namen ----- | 50 |
| 10.3.1. Resultaten medewerkers | 50 |
| 10.3.2. Processen - beleid & strategie - partnerschappen..... | 51 |
| 10.3.3. Leiderschap | 51 |
| 10.4. Federale Gerechtelijke Politie Aarlen----- | 51 |
| 10.4.1. Sleutelprestaties en resultaten overheden..... | 51 |
| 10.4.2. Resultaten medewerkers | 51 |
| 10.4.3. Processen en beleid & strategie..... | 52 |
| 10.4.4. Partnerschappen | 52 |
| 10.4.5. Medewerkers en middelen | 52 |
| 10.4.6. Leiderschap | 52 |
| 10.5. Lokale politiezone des Trieux (Courcelles en Fontaine-l'Évêque) ----- | 52 |
| 10.5.1. Resultaten medewerkers | 52 |
| 10.5.2. Processen en beleid & strategie..... | 53 |
| 10.5.3. Leiderschap | 53 |
| 11. BIJZONDERE INSPECTIEDIENSTEN ----- | 53 |
| 11.1. Resultaten samenleving----- | 54 |
| 11.1.1. Veiligheid op en bij het (openbaar) vervoer..... | 54 |
| 11.1.2. Aanpak van bovenlokale en lokale fenomenen..... | 54 |
| 11.2. Sleutelprestaties ----- | 55 |
| 11.3. Resultaten overheden en burgers ----- | 55 |
| 11.4. Resultaten medewerkers ----- | 56 |
| 12. OCAD EN DE ANALYSE VAN DE TERREURDREIGINGEN TIJDENS DE JAARWISSELING 2007-2008 ----- | 56 |
| 12.1. OCAD ----- | 56 |
| 12.2. Politiediensten----- | 57 |
| 12.3. Inlichtingendiensten ----- | 57 |
| 12.4. Graad van gedetailleerdheid van de uitgewisselde informatie----- | 58 |
| 12.5. Aanbevelingen ----- | 58 |
| 12.5.1. Toezicht op of toetsing van de gevallen waarin het geheim van het onderzoek wordt ingeroepen..... | 58 |
| 12.5.2. Controle op de legitimiteit van een bepaalde classificatie | 58 |
| 12.5.3. Mogelijke repercussies van de embargoprocedure op de kwaliteit van de dreigingsevaluatie | 58 |
| 13. COMMUNITY POLICING ----- | 59 |
| 13.1. Probleemgericht werken in functie van resultaten samenleving ----- | 60 |
| 13.2. Bevolkingsgericht werken en partnerschappen in functie van resultaten overheden en burgers- | 60 |
| 13.3. <i>Empowerment</i> in functie van resultaten medewerkers----- | 63 |
| 13.4. <i>Accountability</i> over sleutelprestaties ----- | 63 |
| 14. INTEGRITEIT ----- | 64 |
| 14.1. Resultaten samenleving, resultaten voor overheden en burgers en sleutelprestaties ----- | 65 |

| | |
|--|-----------|
| 14.2. Resultaten medewerkers ----- | 66 |
| 15. DEMOCRATISCHE WERKING ----- | 66 |
| 15.1. Resultaten samenleving ----- | 66 |
| 15.1.1. Racisme, discriminatie, xenofobie en geweld tegen personen of goederen | 66 |
| 15.1.2. Repatriëringen en teruggedrijvingen..... | 67 |
| 15.1.3. Thematiek cellencomplexen..... | 67 |
| 15.1.4. Informantenwerking - politiehonden - bewapening | 68 |
| 15.2. Resultaten voor burgers en overheden ----- | 68 |
| 15.2.1. Uitdrijving van 44 mensen zonder papieren | 68 |
| 15.2.2. Repatriëring en teruggedrijving | 69 |
| 15.2.3. Thematiek cellencomplexen..... | 69 |
| 15.2.4. Gelijkwaardige dienstverlening | 70 |
| 15.3. Resultaten medewerkers ----- | 70 |
| 15.3.1. Racisme, discriminatie, xenofobie en geweld tegen personen of goederen | 70 |
| 15.3.2. Uitdrijvingen van 44 mensen zonder papieren..... | 71 |
| 15.3.3. Repatriëringen en teruggedrijvingen..... | 71 |
| 15.3.4. Thematiek cellencomplexen..... | 71 |
| 15.3.5. Rekrutering | 71 |
| 15.4. Opgeleide medewerkers in geweldsbeheersing ----- | 72 |
| 16. AANGEMELDE KLACHTEN EN AARD VAN DE INBREUKEN ----- | 72 |
| 16.1. Inleiding ----- | 72 |
| 16.2. Cijferanalyse ----- | 73 |
| 16.2.1. Analyse van de geregistreerde inbreuken gekoppeld aan de klachten gemeld bij het Vast Comité P of de politiediensten | 74 |
| 16.2.2. Analyse van de geregistreerde inbreuken gekoppeld aan de gerechtelijke onderzoeken ten laste van politieambtenaren gevoerd door de Dienst Enquêtes P of andere diensten..... | 76 |
| HOOFDSTUK 2 ACTIVITEITEN VAN HET COMITE P ----- | 79 |
| 1. SLEUTELPRESTATIES ----- | 79 |
| 1.1. Klachtenonderzoeken ----- | 79 |
| 1.1.1. Strafrechtelijke onderzoeken..... | 79 |
| 1.1.2. Niet-gerechtelijke klachtenonderzoeken | 80 |
| 1.2. Toezichtsonderzoeken ----- | 81 |
| 1.3. Administratieve dossiers ----- | 82 |
| 1.4. Beslissingen bij klachtenonderzoeken ----- | 82 |
| 1.4.1. Aantal beslissingen | 82 |
| 1.4.2. Aantal beslissingen per klacht..... | 85 |
| 1.4.3. Diversiteit van de beslissingen..... | 85 |
| 1.4.4. Doorlooptijden | 85 |
| 1.4.5. Gegrondheid van de klachten..... | 87 |
| 1.5. Verslagen ----- | 89 |
| 1.6. Aanbevelingen ----- | 89 |
| 1.7. Hearings ----- | 89 |
| 1.8. Werkvergaderingen en werkbezoeken ----- | 90 |
| 1.9. Plenaire vergaderingen ----- | 90 |
| 1.10. Vergaderingen met de parlementaire begeleidingscommissie ----- | 90 |
| 1.11. Publicaties ----- | 90 |

| | | |
|------------|---|------------|
| 1.12. | Adviezen ten behoeve van internationale instanties ----- | 90 |
| 2. | RESULTATEN SAMENLEVING _____ | 91 |
| 3. | RESULTATEN OVERHEDEN _____ | 92 |
| 4. | LEIDERSCHAP _____ | 92 |
| 5. | STRATEGIE EN BELEID _____ | 93 |
| 6. | MEDEWERKERS _____ | 93 |
| 6.1. | Opleidingen----- | 93 |
| 6.2. | Aanwervingen, bevorderingen en statuut----- | 95 |
| 6.3. | Socioculturele activiteiten----- | 96 |
| 7. | PARTNERSCHAPPEN EN MIDDELEN _____ | 96 |
| 7.1. | Partnerschappen----- | 96 |
| 7.2. | Middelen----- | 97 |
| 7.2.1. | 2007----- | 97 |
| 7.2.2. | 2008----- | 98 |
| 7.2.3. | Controle op de begroting----- | 99 |
| 7.3. | Informatie-uitwisseling----- | 99 |
| 8. | PROCESSEN _____ | 100 |
| 8.1. | Beroepsgeheim, informantenwerking en onderzoeken----- | 100 |
| 8.2. | Klachtenafhandeling----- | 100 |
| | CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN _____ | 103 |
| 1. | WIJKWERKING _____ | 103 |
| 2. | RECHERCHE _____ | 104 |
| 3. | VERKEERSVEILIGHEID _____ | 104 |
| 4. | GENEGOTIEERD BEHEER VAN DE PUBLIEKE RUIMTE – HANDHAVING VAN DE OPENBARE ORDE _____ | 105 |
| 5. | ONTHAAL _____ | 107 |
| 6. | INTERVENTIE _____ | 107 |
| 7. | INTERN TOEZICHT _____ | 108 |
| 8. | INFORMATIEHUISHOUDING _____ | 108 |
| 9. | GEÏNTEGREERDE WERKING _____ | 109 |
| 10. | BIJZONDERE INSPECTIEDIENSTEN _____ | 110 |
| 11. | OCAD _____ | 110 |
| | TOT SLOT _____ | 111 |
| | GEBRUIKTE AFKORTINGEN _____ | 113 |

| | |
|--------------------|------------|
| PUBLICATIES | 117 |
| NOTEN | 121 |

INLEIDING

1. VOORWOORD

De leden van het Comité P wensen dit voorwoord uitdrukkelijk te starten met een woord van dank ten aanzien van zijn parlementaire begeleidingscommissie en diens gewezen Voorzitter – thans Eerste Minister – voor de goede en constructieve samenwerking die het de voorbije periode heeft mogen ondervinden. De herhaalde uitingen van absoluut vertrouwen van het Parlement in onze werking en de erkenning door datzelfde Parlement van de degelijkheid en ernst van de rapporten van het Vast Comité P zijn voor onze instelling een stimulans om op de ingeslagen weg verder te gaan. We drukken voor de toekomst de hoop uit deze constructieve relatie op dezelfde wijze te kunnen voortzetten.

Het Comité P streeft er inderdaad naar voortdurend oog te hebben voor de allerlaatste ontwikkelingen bij de politie en de bijzondere inspectiediensten. Daarbij trachten wij ons als organisatie voortdurend te verbeteren en te streven naar excellentie, net zoals de geïntegreerde politie overigens. Dit streven uit zich in de eerste plaats uiteraard in de nagestreefde degelijkheid van onze onderzoeken, vaststellingen en verslagen, maar ook in de vernieuwde aanpak van dit jaarverslag. Deze aanpak is nieuw in die zin dat hij zich, zoals de Belgische politie, laat inspireren door het EFQM-managementmodel teneinde na te gaan hoe de politie heeft gepresteerd. Specifiek voor het Comité P echter en anders dan bij de politie trachten wij in de eerste plaats te focussen op de resultaten die de politie haalt ten aanzien van de samenleving in het algemeen, de overheden, de burgers en de medewerkers van de politie in het bijzonder. De doelstelling is dat we ons slechts naderhand en voor zover relevant concentreren op de voorwaarden die moeten leiden tot die excellente resultaten, zoals het leiderschap, het beleid en de strategie, de medewerkers, de partners en middelen en de politieprocessen. Het is immers niet omdat een politie zeer doelmatig werkt dat ze ook legitiem, integer of democratisch optreedt. Bijkomend mag niet vergeten worden dat, hoe waardevol een organisatiemodel ook is, een flinke dosis gezond verstand en knowhow van de politiepraktijk in hoofde van alle politieambtenaren maar meer in het bijzonder ook bij leidinggevenden binnen de politie noodzakelijk is.

Teneinde uit de klachten die het ontvangt of waarvan het kennis heeft, de nodige lessen te kunnen trekken en zijn observatoriumfunctie optimaal te kunnen vervullen, heeft het Vast Comité P een aantal organisatorische maatregelen genomen, zoals de invoering van een verbeterd proces voor de klachtenbehandeling via de klachtencel en de oprichting van een werkgroep beeldvorming. Onder meer dankzij deze maatregelen kon het Vast Comité P sneller beslissingen nemen in de dossiers (+7 %) en werden er minder onderzoeken doorgestuurd naar de zones (-5,6 %) en naar de Dienst Enquêtes P (-5 %).

Wat de klachten betreft, blijkt uit dit rapport dat de overgrote meerderheid van het totaal aantal in 2007 ingediende klachten – dat een lichte stijging kent ten opzichte van het voorgaande jaar (+ 4,8%) – nog steeds ongegrond is. Dit is een constant gegeven want ook in de periode 2004-2007 werd slechts 15 % van de klachten gegrond bevonden. Dit is tegelijk een goed resultaat vermits 85 % van de klachten niet gefundeerd blijkt te zijn, maar langs de andere kant moet elke politieverantwoordelijke zich wel bezorgd maken omdat 15 % van de klachten wel degelijk gegrond blijkt te zijn. Elke gegronde klacht is er immers ontegensprekelijk één te veel.

Aangezien het Comité P ook aan de gerechtelijke overheden die een beroep doen op de Dienst Enquêtes P werk van goede kwaliteit wenst af te leveren en om de tussenkomst van zijn Dienst Enquêtes te beperken tot de moeilijkste en belangrijkste dossiers, werd aan de directeur-generaal van de Dienst Enquêtes P gevraagd om een betere preselectie te maken. Hierdoor heeft die dienst een kleiner aantal gerechtelijke en klachtenonderzoeken behandeld, maar wel ingewikkeldere dossiers. Dat het Comité P benadrukt dat de Dienst Enquêtes P een gespecialiseerde dienst is en geen eerstelijnsklachtenbureau, betekent evenwel geenszins dat zijn Dienst Enquêtes P niet langer ten dienste zou staan van de gerechtelijke overheden. Deze dienst zal dergelijke opdrachten blijven uitvoeren, onverminderd zijn andere opdrachten rechtstreeks ten bate van het Comité P.

Dit voorwoord kan natuurlijk moeilijk voorbijgaan aan de (politie)actualiteit van het voorbije half jaar die het Comité P, meer dan het gewoon is, voor het voetlicht heeft gebracht. Tijdens die periode werden 8 verslagen neergelegd bij de parlementaire begeleidingscommissie, die allemaal eerst unaniem waren goedgekeurd door de vier leden van het Comité. We kunnen niet genoeg de nadruk leggen op deze unanimiteit, want eenheid leek ons onontbeerlijk toen sommigen onze instelling in moeilijkheden trachtten te brengen. Deze dossiers komen niet aan bod in dit verslag omdat het enkel betrekking heeft op de activiteiten van het jaar 2007 en de eerste helft van het jaar 2008. Wel neemt het Comité P zich voor in het volgende jaarverslag een retrospectieve bijdrage op te nemen die een evaluatie zal zijn van voormelde mediatieke dossiers.

Deze onderzoeken zijn echter geenszins de hoofdactiviteit van het Comité P. Het Comité P heeft ze behandeld precies omdat de hoogste politieambtenaren binnen de geïntegreerde politie en de Algemene inspectie van de federale politie en van de lokale politie in opspraak zijn gekomen en alleen al daarom uiteraard een grote relevantie hebben. Maar dit soort van, in wezen statutaire, dossiers vormt nochtans niet de hoofddoelstelling van het Comité P dat zich, als observatorium van de politiefunctie en conform de wil van de wetgever die in 1991 het Comité P boven de doopvont hield, wil toeleggen op de wijze waarop de politiediensten hun veelvuldige en complexe taken en bevoegdheden dagelijks uitoefenen. Daarbij wordt in hoofdzaak het accent gelegd op de democratische, integere en gemeenschapsgerichte wijze waarop dit al dan niet gebeurt. Om het met een boutade te zeggen: het Comité P hecht veel meer belang aan de wijze waarop de politiediensten in het land de regels van de vrijheidsberoving correct toepassen dan aan de juridische correctheid van een of andere “creatieve” toepassing van het politiestatuut. De burger is immers het rechtstreekse slachtoffer van een onbehoorlijke vrijheidsberoving, wat niet gezegd kan worden van discussies over al dan niet behoorlijk toegepaste administratieve handelingen van politieofficieren of -overheden. Dit is in wezen een intern organisatorische aangelegenheid die behoort tot de ultieme verantwoordelijkheid van de politieoverheden. Wat dit laatste aspect betreft, wenst het Comité P bovendien nogmaals in de verf te zetten dat het alleen maar uitspraak doet over het optreden van politieambtenaren en nooit rechtstreeks uitspraken doet over het al dan niet behoorlijk optreden van politieoverheden (burgemeester, minister, procureur, enz.) eenvoudigweg omdat het die bevoegdheid niet heeft.

Tot slot past een woord van dank aan alle medewerkers van het Comité P, zowel van de administratie als van de Dienst Enquêtes P. Het voorgaande zou niet mogelijk geweest zijn zonder hun dagdagelijkse tomeloze inzet in dikwijls moeilijke en vooral ondankbare omstandigheden. Zij hebben er leren mee leven dat hun activiteiten als personeelslid van het Comité P hen niet altijd in dank worden afgenomen. Voor de enen is het optreden van het Comité P immers steeds te weinig en te “soft”, voor de anderen daarentegen steeds te veel en te “hard”. Het vinden van een gulden middenweg is de dagdagelijkse uitdaging voor het Comité P. De leden van het Comité P zijn er alleszins van overtuigd dat zij ook het komende jaar op het engagement van de medewerkers zullen kunnen blijven rekenen.

Het Vast Comité P,

Bart Van Lijsebeth

Voorzitter

Guy Cumps

Ondervoorzitter

Gil. L. Bourdoux

Raadsheer-Vast Lid

Walter Peeters

Raadsheer-Vast Lid

Frank Schuermans

Raadsheer-Vast Lid

2. OPDRACHTENKADER EN DOELSTELLINGEN

2.1. TEN DIENSTE VAN DE WETGEVENDE MACHT

De rol van het Comité P is onlosmakelijk verbonden met het principe van de scheiding der machten. Het Comité P treedt, hoewel het een volstrekt onafhankelijke instelling is, hoofdzakelijk op ten behoeve van de wetgevende macht, in het bijzonder om deze bij te staan in zijn grondwettelijke toezichthoudende functie op de uitvoerende macht. Het voeren van gerechtelijke onderzoeken door één van de onderdelen van het Comité P, met name de Dienst Enquêtes P, vormt hierop een uitzondering aangezien dit gebeurt onder de leiding en het gezag van de rechterlijke macht, in casu de procureur des Konings, de arbeidsauditeur, de federale procureur, de procureur-generaal bij het hof van beroep of de onderzoeksrechter.

Het Comité P treedt als dusdanig steeds op als een externe instelling, zowel ten aanzien van de uitvoerende macht (ministers, gouverneur, burgemeester, politiecollege, ...) als ten aanzien van de politiediensten (lokale en federale politie, bijzondere inspectiediensten, ambtenaren met politiebevoegdheid, ...) die daarvan afhangen. Het is eveneens onafhankelijk ten aanzien van voornoemde rechterlijke macht (openbaar ministerie, hoven en rechtbanken).

Deze specificiteit onderscheidt het Comité P van andere inspectie- of toezichtsorganen die meer gericht zijn op inspectie en afhangen van de uitvoerende macht: de diensten intern toezicht die geïntegreerd zijn in de structuur zelf van de politiediensten en de Algemene inspectie van de federale politie en van de lokale politie (AIG) die als ministeriële toezichtsdienst dienovereenkomstig belast is met het aspect van het intern toezicht op deze diensten.

Deze parlementaire specificiteit maakt van het Comité P het enige orgaan dat een, volstrekt autonoom en onafhankelijk, extern en globaal toezicht houdt op de werking van de politiediensten.

Ook de aanstellingswijze van de leden van het Comité P en van zijn griffier via een benoeming door de Kamer van volksvertegenwoordigers (en niet door de Koning), die hen ook kan afzetten, bevestigt duidelijk zijn onafhankelijkheid, zijn neutraliteit en zijn extern karakter ten opzichte van de andere vormen van toezicht en controle. Alvorens hun ambt te aanvaarden, leggen de leden van het Comité P en de griffier in handen van de voorzitter van de Kamer van volksvertegenwoordigers de eed af.

2.2. MISSIE

Naar aanleiding van de jaarlijkse evaluatie van de uitvoering van zijn opdrachten heeft het Vast Comité P geoordeeld dat de eerder opgemaakte missieverklaring ongewijzigd kon blijven. Deze luidt als volgt:

“Het Comité P wil bijdragen tot de goede werking van een democratische, integere en gemeenschapsgerichte politie.

Het is de externe instelling die onder de begeleiding van het federale parlement belast is met het toezicht op de globale werking van de politie-, inspectie- of handhavingsdiensten en de uitoefening van de politiefunctie door alle bevoegde ambtenaren. In het bijzonder ziet het Comité P toe op de wijze waarop de doeltreffendheid, doelmatigheid en coördinatie worden verwezenlijkt en op de wijze waarop de fundamentele rechten en vrijheden worden nageleefd en actief gestimuleerd.

Het Comité P wil, als observatorium van de politiefunctie, op basis van eigen onderzoek en analyse, zowel op eigen initiatief als op vraag:

- *de beeldvorming rond de politiefunctie en -werking permanent actualiseren;*
- *de politiewerking beoordelen en zich erover uitspreken en;*
- *aan de bevoegde (politie)overheden voorstellen en adviezen verstrekken.*

Daarnaast wordt ook voorzien in gespecialiseerde onderzoekers ten behoeve van de gerechtelijke overheden voor het voeren van gerechtelijke onderzoeken die bij voorrang worden uitgevoerd in die domeinen die ook nuttige informatie opleveren voor de observatoriumfunctie.

De vijf leden van het Comité P streven ernaar om in overleg en samen met alle medewerkers bovenvermelde opdrachten te realiseren:

- door zich in de eerste plaats toe te leggen op de organisatie en werking van de politiediensten;
- met bijzondere aandacht voor een proactieve en constructieve aanpak van de problemen;
- onafhankelijk van de politiestructuur en de politieoverheden;
- op een objectieve en methodologisch onderbouwde wijze;
- door permanent een hoog niveau van professionalisme na te streven;
- door als lerende organisatie naar uitmuntendheid te streven;
- in een positieve werksfeer;
- en dit via een specifieke, collegiale en pluralistische besluitvorming”.

2.3. OBSERVATORIUMFUNCTIE

Sinds zijn oprichting heeft het Comité P het hoofd moeten bieden aan een exponentiële toename van het aantal individuele klachten en aangiften. De behandeling van deze klachten en aangiften heeft een aanzienlijke invloed op de werklast van het Comité P. **De wetgever heeft het Comité P uitdrukkelijk verzocht om zijn activiteiten toe te spitsen op zijn essentiële opdrachten en taken, met name de bescherming van de grondwettelijke rechten en fundamentele vrijheden van de burgers, alsook de coördinatie en doelmatigheid/doeltreffendheid van de politiediensten.**

Deze opdracht meent het Comité P optimaal te kunnen vervullen via zijn observatoriumfunctie en dit ten voordele van de wetgevende, uitvoerende en rechterlijke macht, alsook voor de verschillende politieverantwoordelijken zelf.

De hoofdaccenten van het observatorium liggen in het toezicht op de politiefunctie in haar geheel en in het bijzonder op de coördinatie, de doeltreffendheid en de doelmatigheid van de politiediensten en de diensten en ambtenaren met politiebevoegdheid, evenals op de manier waarop zij omgaan met de bescherming van de rechten en vrijheden van de burger.

Naast de eigen expertise in de instelling zal het Comité P, waar nodig, een beroep doen op externe expertise. Het proces van de beeldvorming verloopt zowel proactief als reactief en zowel op eigen initiatief als op vraag. Waar mogelijk, worden uitspraken binnen de kortst mogelijke termijn gedaan, zowel over de sterke punten en de verbeterpunten als over de disfuncties.

Het Comité P vervult deze opdracht via: (1) het verzamelen en registreren van informatie, (2) onderzoek op het terrein en analyse, (3) het verspreiden van zijn conclusies, o.a. door publicaties, (4) het verstrekken van advies en aanbevelingen op lange, middellange en korte termijn, al dan niet vanuit een ‘early warning’-gedachte en (5) het opvolgen van de gedane aanbevelingen.

2.4. VERANTWOORDING

Het Comité P houdt eraan om verslag uit te brengen over het geheel van zijn activiteiten, met inbegrip van de dossiers betreffende klachten en aangiften die het ontvangt en onderzoekt. Elke week stuurt het Comité P aan de politiehiërarchie en aan de AIG een synthesesdocument over de klachten en aangiften die op hen betrekking hebben, met de beslissingen die in die dossiers werden genomen. Tweemaal per jaar zendt het Comité P een synthesesdocument over alle ontvangen klachten en aangiften aan het Parlement, aan de ministers van Binnenlandse Zaken en van Justitie en aan sommige bevoegde overheden. Zij ontvangen tevens een verslag waarin de beslissingen inzake klachten en aangiften worden toegelicht die zijn genomen tijdens de eerste zes maanden van een bepaald jaar en daarna een verslag dat handelt over het volledige jaar. Diezelfde belanghebbenden of overheden mogen van het Comité P ook eens per jaar een verslag verwachten met zijn commentaar bij de meest relevante klachten en aangiften die het heeft behandeld. Het is in die context van informatieverspreiding dat onderhavig verslag moet worden gesitueerd.

2.5. ORGANISATIE

Het Vast Comité P wordt in zijn taken bijgestaan door een Dienst Enquêtes P van het Comité P (hierna Dienst Enquêtes P genoemd) en ondersteund door een administratie.

2.5.1. Het Vast Comité

Het Vast Comité is samengesteld uit vijf werkende leden, onder wie een voorzitter – die een magistraat moet zijn – en een ondervoorzitter. Voor elk van hen wordt een plaatsvervanger benoemd. Het Vast Comité wordt bijgestaan door een griffier.

De leden worden benoemd voor een termijn van vijf jaar, die tweemaal hernieuwbaar is. Zij dienen te beschikken over de nodige kwaliteiten van loyaliteit, discretie en integriteit voor de verwerking van gevoelige gegevens. Zij moeten bovendien en vooral zeer deskundig zijn in alles wat te maken heeft met het politie- en justitiewezen. Dit betekent een doorgedreven kennis van de wetgeving, van de politionele praktijk en van systemen van organisatie en management. Zij moeten tevens beschikken over een veiligheidsmachtiging van het niveau “zeer geheim”, wat hen toelaat kennis te nemen van tot op dat niveau geclassificeerde stukken. De wet stipuleert onverenigbaarheden en verbodsbepalingen om de neutraliteit en de onafhankelijkheid van de leden te waarborgen.

2.5.2. De Dienst Enquêtes P

De Dienst Enquêtes P wordt geleid door een directeur-generaal bijgestaan door twee adjunct-directeurs-generaal. Ze worden door het Vast Comité benoemd voor een termijn van vijf jaar, die tweemaal hernieuwbaar is. Alvorens hun ambt te aanvaarden, leggen zij in handen van de voorzitter van het Vast Comité P de eed af.

De leden van de Dienst Enquêtes P dragen allen, zonder onderscheid van niveau of graad, de titel van “commissaris-auditor”. Zij worden, op voordracht van de directeur-generaal van de Dienst Enquêtes P, benoemd door het Comité, voor een hernieuwbare termijn van vijf jaar. Ook de leden van de Dienst Enquêtes P dienen een bijzonder hoog niveau van kwaliteit en expertise te bezitten.

2.5.3. De Administratie

Het Vast Comité en de Dienst Enquêtes P worden ondersteund door administratieve medewerkers, waardoor de organisatie op personeels-, logistiek en infrastructureel vlak over alle noodzakelijke werkingsmiddelen beschikt.

2.6. DOELSTELLINGEN

Het Comité P hield op 10 en 11 april 2008, naar jaarlijkse gewoonte, zijn strategisch opvolgingsseminarie.

Op de wijze waarop de instelling haar opdracht heeft uitgevoerd, komen we in dit verslag nog uitgebreid terug, maar over **de gerealiseerde doelstellingen** kan alvast het volgende worden gemeld.

- Wat het concept van de observatoriumfunctie betreft, werd belangrijke vooruitgang geboekt dankzij de inzet van drie werkgroepen die de onderzoeksmethodologie voor de beeldvorming verder hebben verfijnd.
- De inplaatsstelling van de cel klachtenafhandeling is goed verlopen en dit is duidelijk zichtbaar in de resultaten die verder aan bod komen.
- Om de korpschefs en de leden van de diensten intern toezicht beter te informeren omtrent klachtenafhandeling en de werking van het Comité P, werden twee infodagen georganiseerd.
- Er werd een nieuwe huisstijl en logo geïntroduceerd.
- Een vernieuwde voorstellingsbrochure van onze instelling werd gemaakt en een aantal bijkomende cahiers en andere documenten of artikelen werden gepubliceerd.
- Een aantal nieuwe medewerkers werden aangeworven, zowel in de Dienst Enquêtes P als bij de administratie.

- Een bijkomende vorming EFQM, waaronder één van “assessed assessor”, werd voor een aantal leden van de Dienst Enquêtes P en een lid van de administratie georganiseerd.
- Voor een dertigtal commissarissen-auditors werd een procedure uitgewerkt om de evaluaties te kunnen uitvoeren i.f.v. de zgn. ‘Vesalius ter’-wetgeving (t.t.z. de mogelijkheid tot bevordering tot hoofdcommissaris van politie).

Voor de toekomst wil het Comité P blijven streven naar een verbeterde werking met volgehouden aandacht voor zowel interne als externe aspecten. De belangrijkste actiepunten kunnen kort als volgt worden gesitueerd.

- Het finaliseren en concreet toepassen van de op het kwaliteitsmanagementmodel EFQM gebaseerde methodologie voor de beeldvorming in het raam van de observatoriumfunctie.
- Het publiceren van het jaarverslag 2007-2008 in een vernieuwde vorm.
- De opvolging van de aanbevelingen intensifiëren om de doeltreffendheid ervan te verhogen.
- Een analyse afronden en publiceren over het fenomeen van de kwaadwillige klachten.
- Het reglement van inwendige orde en het statuut van de leden van de Dienst Enquêtes P finaliseren.
- De investeringen in de EFQM-opleidingen voortzetten, zowel voor de basistrainingen als voor het up-to-date houden van de kennis in dit domein.
- Overgaan tot bijkomende aanwervingen in de Dienst Enquêtes P.

3. FEITEN EN CIJFERS

3.1. AANTAL MELDINGEN VAN POTENTIËLE DISFUNCTIES EN INBREUKEN

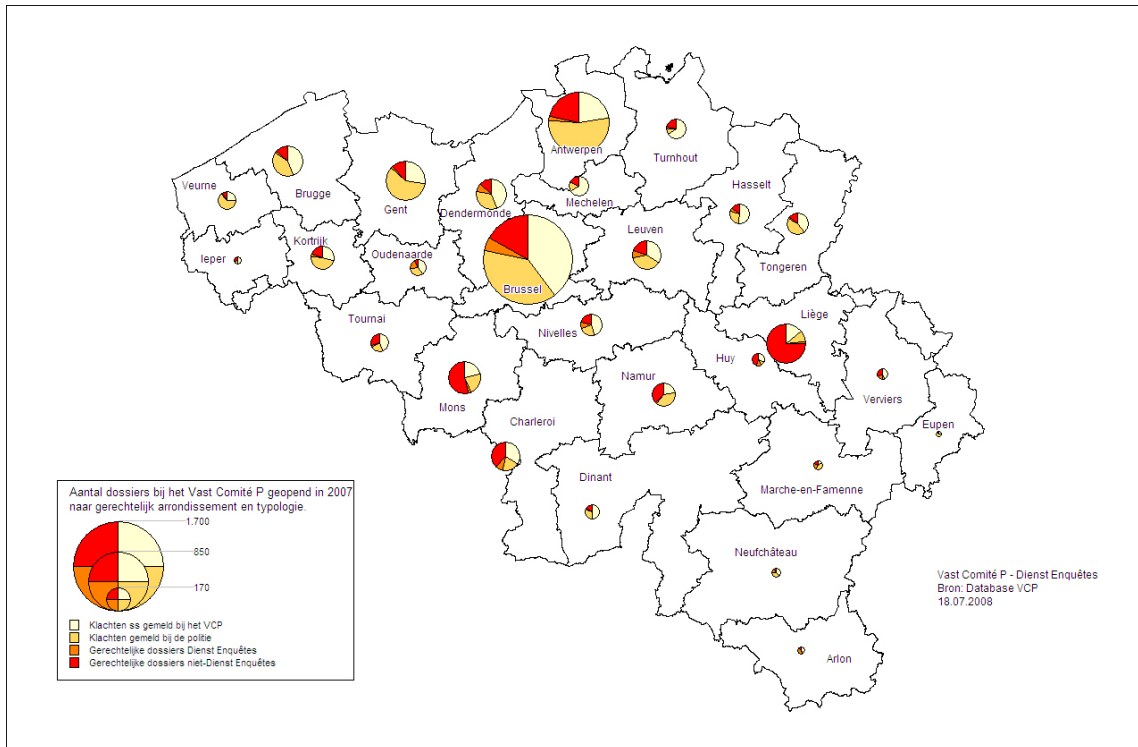
Het totaal aantal klachten dat over de werking van de politiediensten en personen met politionele bevoegdheden werd geformuleerd, kent de laatste vijf jaar een fluctuerend verloop. Het gaat hier om schommelingen in aantallen tussen minimum 5.961 in 2006 en maximum 6.760 in 2005 met in 2007 (6.244) opnieuw een stijging met 4,8 % ten opzichte van 2006 (5.961), waarbij het aantal van 2007 uiteindelijk terug op het niveau van 2003 komt.

Tabel 1: Aantal meldingen over de afgelopen vijf jaar

| 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 |
|-------|-------|-------|-------|-------|
| 6.170 | 6.421 | 6.760 | 5.961 | 6.244 |

Een vierde van het totaal aantal dossiers is te situeren in het gerechtelijk arrondissement Brussel (1.614 dossiers of 25,8 %). In dit arrondissement zijn dan ook heel wat diensten gevestigd en veel politieambtenaren werkzaam. Na Brussel komen de meeste dossiers uit het gerechtelijk arrondissement Antwerpen (824 dossiers of 13,2 %), gevolgd door het gerechtelijk arrondissement Luik (395 dossiers of 6,3 %).

Kaart 1: Overzicht van het aantal dossiers, opgedeeld naar typologie en gerechtelijk arrondissement, bij het Vast Comité P, 2007



3.2. VERHOUDING KLACHTENONDERZOEKEN – STRAFRECHTELIJKE ONDERZOEKEN

Het totaal aantal dossiers waarin onderzoeken werden gedaan naar meldingen van potentiële disfuncties en inbreuken van politieambtenaren kan grosso modo in twee grote delen worden opgedeeld: enerzijds de onderzoeken vanuit de toezichtsfunctie, ook **klachtendossiers** genaamd, en anderzijds de gerechtelijke onderzoeken in opdracht van de gerechtelijke overheden of **strafrechtelijke dossiers**. Verder is er nog een derde grote en wellicht zelfs de belangrijkste categorie, met name de zgn. toezichtsonderzoeken die jaarlijks door het Comité P worden gevoerd over de meest diverse diensten of themata (cf. pt. 3.8.).

In 2007 betroffen de meeste dossiers **klachtendossiers** (71 %) (4.450) die werden ingediend bij het Comité P of bij de politiediensten. Dit aantal nam toe in vergelijking met 2006; van 4.287 naar 4.450 (+3,8 %). Het aantal klachten dat rechtstreeks bij het Comité P werd ingediend (2.219) was ongeveer even groot als het aantal klachten dat bij de politiediensten zelf werd neergelegd (2.231). Deze verhouding is ongeveer dezelfde als in 2006.

De andere dossiers betreffen **strafrechtelijke onderzoeken** (29 %) (1.794) die onder leiding van de gerechtelijke overheden door de Dienst Enquêtes P of door de politiediensten zelf zijn uitgevoerd. Het aantal in 2007 geopende gerechtelijke onderzoeken lastens politieambtenaren nam in vergelijking met 2006 toe met 7,2 %. Het aantal hierbij aangeklaagde inbreuken steeg eveneens, met 8,7 %.

In 2007 voerde de Dienst Enquêtes P 281 onderzoeken in opdracht van de gerechtelijke overheden. Dit is een derde minder (-36 %) dan in 2006 toen de Dienst Enquêtes P nog 439 onderzoeken voerde. Daartegenover staat een stijging met ruim een vijfde (+22,5 %) van het aantal gerechtelijke onderzoeken die behandeld werden door andere diensten.

Deze daling voor de Dienst Enquêtes P is een bewust gewenst resultaat van het beleid dat wil benadrukken dat de Dienst Enquêtes P een gespecialiseerde bijzondere dienst is en dat het Comité P geen eerstelijnsklachtenbureau of eerstelijns-“politie van de politie” is. De klager wordt gevraagd zijn klacht bij voorkeur schriftelijk in te dienen of hij wordt doorverwezen naar de betrokken politiechef die in eerste instantie verantwoordelijk is voor de goede werking van zijn diensten. De daling van het aantal gerechtelijke onderzoeken wordt vooral verklaard door een vermindering van het aantal aanvankelijke processen-verbaal die werden opgesteld op

vraag van klagers die zich met hun klacht aan het onthaal van het Comité P aanboden. Dit is voor 2007 ten opzichte van 2006 een daling van 211 dossiers tot 46 dossiers. Het effect van deze daling merken we dan ook vooral in het arrondissement Brussel, waarbij, gezien de geografische ligging van het Comité P, in de cijfers merkbaar is dat er voor de daling die dit beleid heeft veroorzaakt bij het Comité P er een stijging met evenveel eenheden is bij de politiediensten van het arrondissement Brussel. Daarenboven besliste het Comité P vanaf 2007 een andere werkwijze te hanteren waarbij het, in een aantal gevallen, de gemelde klachten die als minder belangrijk worden aanzien en niet de interventie rechtvaardigen van een gespecialiseerde dienst, maar die toch als een gerechtelijke inbreuk moeten worden aanzien, meteen zelf doorstuurt naar de gerechtelijke overheden in plaats van aan de Dienst Enquêtes P te vragen een proces-verbaal op te stellen. Deze werkwijze heeft als doel de betrokken gerechtelijke overheden erop te wijzen dat, naar het oordeel van het Comité P, deze aangeklaagde feiten niet door een gespecialiseerde dienst als de Dienst Enquêtes P dienen te worden onderzocht. Het aantal dossiers dat de Dienst Enquêtes P uitvoerde in opdracht van de procureurs des Konings bleef niettemin stabiel (150).

3.3. AARD VAN DE INBREUKEN

43 % (2.295) van alle geregistreerde inbreuken in klachtendossiers van 2007 heeft betrekking op tekortkomingen door de houding, het gedrag of de handelingen die de waardigheid van het politieambt aantasten. Hieronder vallen onder andere de inbreuken m.b.t. ongepast taalgebruik, algemene houding en voorkomen, machtsmisbruik en handelingen en houdingen binnen of buiten dienst die de waardigheid van het ambt of het imago aantasten. De tekortkomingen aan de beroepsplichten of misbruik van ambt en bevoegdheden vertegenwoordigen 34 % (1.826) van de bij klachten geregistreerde inbreuken. Deze categorie bevat de inbreuken inzake dienstverlening, alsook m.b.t. het niet of slecht naleven van verplicht gestelde procedures en verder betreffende de neutraliteit/onpartijdigheid, de onkreukbaarheid en ten slotte de integriteit. De stijgingen die zich voordoen in de diverse categorieën kunnen worden toegeschreven aan de algemene toename van het aantal gevatte klachten, maar het aandeel van elke categorie evolueert tussen 2006 en 2007 niet essentieel.

Bij de geregistreerde inbreuken in geopende strafrechtelijke onderzoeken van 2007 heeft ongeveer een derde (594) van de aangeklaagde inbreuken betrekking op gewelddaden tegen personen of goederen. De daden van willekeur vertegenwoordigen zowel in 2006 als in 2007 16 % (320) van de geregistreerde inbreuken.

3.4. GEGRONDHEID VAN DE KLACHTEN

Met “zonder grond of niet bewezen” worden die klachten omschreven waarbij het Vast Comité P **in de klachtenonderzoeken** vaststelde dat er onvoldoende bezwaren of geen concrete elementen waren, de klacht zonder voorwerp was of er geen fout of disfunctie kon worden vastgesteld.

Per 100 klachten die het Vast Comité P in de loop van 2007 behandelde en waarbij het zich uitsprak over de gegrondheid of het bewijs, zijn er 13,4 gegrond verklaard tegenover 86,6 zonder grond of niet bewezen. Breiden we de cijfergegevens uit tot alle door het Vast Comité P behandelde klachten uit de periode 2004-2007, dan verkrijgen we gemiddeld 15 % gegronde klachten tegenover 85 % zonder grond of niet bewezen geachte klachten.

Deze verhouding is vast te stellen in alle inbreukcategorieën, met uitzondering van de “tekortkomingen inzake de doelmatigheid, de doeltreffendheid en de coördinatie van de politiediensten”, waar een kwart gegrond werd verklaard. Van de klachten die handelen over een willekeurig, gewelddadig, onrechtmatig of niet-handelen van politieambtenaren wordt ongeveer 88 % als ongegrond of niet bewezen bevonden.

Bij de gegrond geachte klachten maken de inbreukcategorieën “tekortkomingen door de houding, het gedrag of de handelingen die de waardigheid van het politieambt aantasten” en “tekortkomingen aan de beroepsplichten of misbruik van ambt en bevoegdheden” samen driekwart van het totaal aantal geregistreerde inbreuken uit.

3.5. BESLISSINGEN EN DOORLOOPTIJDEN

In 2007 nam het Vast Comité P beslissingen in 2.231 klachtendossiers, waarvan 1.716 (77 %) bij het Vast Comité P werden gemeld in 2007. 468 klachten (21 %) waarvoor het Comité in 2007 een beslissing nam, dateren van 2006. De overige behandelde klachten waren bij het Vast Comité P geopend in 2004 (5 dossiers) en in 2005 (42 dossiers).

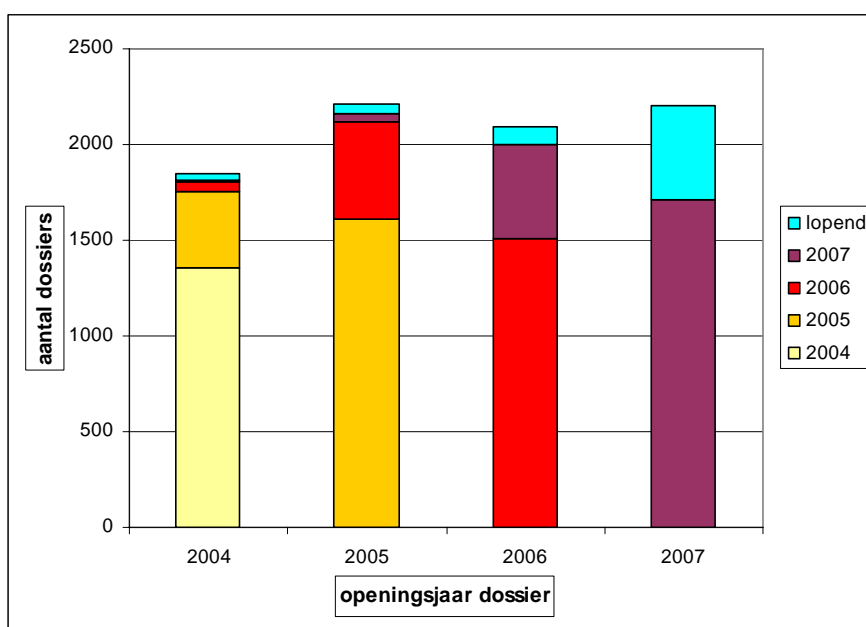
Nemen we enkel de klachten die tijdens hetzelfde kalenderjaar van hun opening bij het Comité P ook worden gesloten, dan noteren we voor het jaar 2005 een doorlooptijd van 54 dagen, voor 2006 58 dagen en voor 2007 51 dagen.

In 2007 werd voor 1.716 (77 %) van de 2.219 geopende klachten het lopende kalenderjaar zelf nog een beslissing genomen, terwijl in 2006 voor 1.506 (72 %) van de 2.100 klachten het lopende kalenderjaar een beslissing werd genomen.

Het is dus positief vast te stellen dat een groter aantal klachten niet meteen leidt tot een langere duur vooraleer er een beslissing wordt genomen.

Deze verbetering voor 2007 is het gevolg van het gewijzigd intern proces voor de klachtenafhandeling.

Grafiek 1: Klachten naar jaar van opening en jaar van beslissingname



3.6. DOORVERWIJZINGEN IN KLACHTENAFHANDELING

Het Comité kan op basis van zijn ontwikkeld systeem van klachtenbeheer (ernst, relevantie, aard, ...) beslissen om de klacht voor autonome afhandeling rechtstreeks over te maken aan de betrokken politiedienst. In 2007 werden 523 klachten op deze wijze doorverwezen. Dit betekent een vierde van de rechtstreeks door de klager aan het Vast Comité P aangemelde klachten. In vergelijking met 2006 is dit een daling met 5,6 % en in vergelijking met 2005 een daling met bijna 20 %.

Naast de beslissing om de klacht voor autonome afhandeling volledig over te laten aan het betrokken korps, kan het Vast Comité P tevens beslissen de klacht te laten onderzoeken door het betrokken korps maar zelf de uiteindelijke beslissing nemen. Ook bij dit type klachtenafhandeling is een dalende trend vast te stellen. Werd in 2005 nog 27 % van de klachten gemeld bij het Vast Comité P aan de diensten intern toezicht of de AIG overgemaakt voor verder onderzoek, dan is dit aandeel in 2007 gezakt tot 18 % van alle klachten. In 2007 werd in vergelijking met 2005 ruim een derde minder klachten op deze manier doorverwezen.

3.7. DOOR DE DIENST ENQUÊTES P BEHANDELDE KLACHTENDOSSIER

Tabel 2: Door de Dienst Enquêtes P behandelde klachtendossiers

| Jaar | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 |
|--|------|------|------|------|------|
| Klachten behandeld door de Dienst Enquêtes P | 712 | 686 | 666 | 448 | 345 |
| Toezichtsonderzoeken | 32 | 25 | 16 | 21 | 24 |
| Telefonische oproepen | 581 | 517 | 496 | 661 | 362 |

Tabel 3: Klachten sensu stricto

| Jaar | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 |
|--------------------------------------|-------|-------|-------|-------|-------|
| Totaal aantal klachten sensu stricto | 1.689 | 1.853 | 2.216 | 2.100 | 2.219 |

In verhouding tot het totale aantal klachten *sensu stricto*¹ ontvangen door het Vast Comité P, betekent dit dat voor de jaren 2003, 2004, 2005, 2006 en 2007 respectievelijk 42 %, 37 %, 30 %, 21 % en 16 % van de klachten voor verder onderzoek aan de Dienst Enquêtes P werd toevertrouwd. Net zoals bij de doorverwijzingen naar de betrokken politiediensten werden ook in 2007 minder onderzoeken doorverwezen naar de Dienst Enquêtes P. De inwerkingstelling van een verbeterd proces voor de klachtenafhandeling door de klachtencel zorgt immers voor een betere voorselectie van de klachten, waardoor enkel nog (veelal de meer specifieke, moeilijkere en zwaarwichtigere) dossiers voor verder onderzoek worden behandeld door de Dienst Enquêtes P. Daarnaast worden heel wat administratieve dossiers waarin bijvoorbeeld een advies wordt gevraagd aan het Comité P door het Comité aan de Dienst Enquêtes P voor behandeling overgemaakt.

Wat het aantal telefonische oproepen betreft, merken we een sterke daling van 45 %, wat opnieuw een gevolg is van het beleid om geen eerstelijnsklachtendienst te zijn voor de burger.

3.8. TOEZICHTSONDERZOEKEN

In 2007 heeft de Dienst Enquêtes P 24 toezichtsonderzoeken (hetzij thematische, hetzij naar een bepaalde politiezone of dienst) uitgevoerd, wat een toename inhoudt met 3 onderzoeken ten opzichte van 2006. Daarnaast behandelt het Comité zelf nog tal van andere thematische onderzoeken zonder medewerking van de Dienst Enquêtes P.

Tussen 1 januari en 30 juni 2008 heeft het Vast Comité P 11 nieuwe toezichtsonderzoeken geopend.

3.9. HET COMITÉ P IN DE KIJKER

Het feit dat een onderzoek loopt in de schoot van het Comité P maar ook de resultaten van de onderzoeken op zich krijgen wel eens vaker weerklank in de pers. Tijdens het jaar 2007 en de eerste maanden van 2008 maakte het Comité P het voorwerp uit van 167 persartikelen. Deze publicaties hebben hun belang omdat ze voor een deel een weerspiegeling zijn van de perceptie die leeft bij een deel van de bevolking, inclusief de leden van de politiediensten, over het werk van het Comité P.

De geschreven pers rapporteerde hierbij vanuit een aantal invalshoeken. In een aantal gevallen wordt het Comité P door de overheid of de burger als een gezagsargument gebruikt waarmee men o.a. wil aangeven dat de klacht ernstig moet worden genomen. Veelal betrof dit aanklachten over geweld en/of daden van willekeur gepleegd door politiediensten naar aanleiding van een optreden bij voetbalwedstrijden, bij betogingen of bij de uitvoering van gerechtelijke onderzoeken. In een aantal andere gevallen werden de bevindingen of onderzoeksresultaten van het Comité P geciteerd als een referentie of als een ondersteuning voor het punt dat een journalist of een geïnterviewde wenste te maken. En ten slotte worden de (resultaten van) onderzoeken of de publicatie van rapporten van het Comité P door de pers aangewend om, op initiatief, bepaalde situaties onder de aandacht van de bevolking te brengen.

De onderzoeksresultaten documenteren niet alleen de parlementaire begeleidingscommissie waaraan het Comité P verantwoording aflegt, zodra publiek, inspireren en documenteren ze ook andere parlementsleden bij het verrichten van hun interpellaties. Op dergelijke wijze kwamen in 2007 bepaalde onderzoeksresultaten een 9-tal keer onder de publieke aandacht.

HOOFDSTUK 1

WERKING VAN DE POLITIEDIENSTEN: ONDERZOEKSBEVINDINGEN

Het Comité P heeft, onverminderd zijn wettelijke opdrachten, zijn visie en missie omschreven als het bijdragen tot een democratische, integere en gemeenschapsgerichte politiewerking.

Het is de bedoeling dat het Vast Comité P zich bij zijn controle en toezicht richt op de structurele disfuncties binnen de organisatie en werking van de politie en niet zozeer op de controle of inspectie van de individuele politiemens of persoon met politiebevoegdheden. In dit perspectief ambieert het Comité P de volksvertegenwoordiging een globaal overzicht te kunnen bieden van de politiewerking. In deze rol van observatorium van de globale politiefunctie wensen we ons uit te spreken over de kwaliteit van de politiezorg. Daartoe worden, naast de behandeling van klachten over de politie en de strafrechtelijke onderzoeken, ook en vooral bredere toezichtsonderzoeken over bepaalde thema's gevoerd. We denken hierbij aan het gebruik van dwang en geweld bij de politie (bv. bij het aanhouden en opsluiten van personen), de training en opleiding van politieambtenaren, de organisatie van het intern toezicht, de informantwerking, de politionele bejegening van bijzondere of kwetsbare groepen (zoals bv. krakersbeweging, daklozen of bedelaars), e.v.a. Op basis van de vaststellingen in de onderzoeken worden aanbevelingen en adviezen opgesteld.

In de schoot van het Vast Comité P is nagedacht over tot wat zulk extern toezicht moet leiden. **Toezicht en controle dienen bij te dragen tot een verbeterde werking van de politie.** Een betere politie is in de eerste plaats een politie die betere resultaten kan voorleggen op het gebied van veiligheid voor de burger. We onderzoeken hierbij verder ook of de politionele resultaten wel op een integere, democratische en gemeenschapsgerichte wijze worden bereikt omdat we menen dat deze drie elementen essentieel zijn voor de legitimiteit van de politie in de samenleving. Deze legitimiteit is onontbeerlijk voor het verwerven en behouden van het vertrouwen van de bevolking in de politie. Anders gezegd, omdat vele activiteiten van politie directe interactie met de bevolking impliceren, wordt dit vertrouwen niet enkel bepaald door wat de politie doet en welke resultaten ze hierbij boekt, maar ook door hoe ze dit doet en hoe de bevolking dit ervaart. Bij hoe ze optreedt, zijn integriteit en een democratische en gemeenschapsgerichte attitude van groot belang. Het vertrouwen van de burger is cruciaal voor het (adequaat) kunnen functioneren van politie in een democratische samenleving. Het toezicht op de politionele werking heeft in dit perspectief dan ook een corrigerende en preventieve functie.

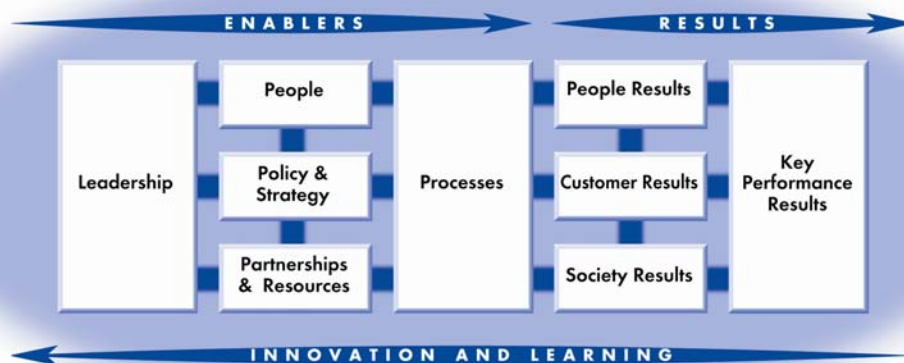
Onderzoek van het Comité P is m.a.w. gericht op politionele effectiviteit en efficiëntie, met als doel het verbeteren van deze, en dit in termen van bereikte resultaten door de politiewerking. Onderzoek is verder gericht op hoe deze resultaten worden geboekt, waarbij een democratische, integere en gemeenschapsgerichte politiezorg als leidraad wordt genomen. Als extern controleorgaan richten we ons daarbij op resultaten van activiteiten, diensten of geleverde prestaties met (directe) impact op burger en samenleving. Bijgevolg focussen we bij voorkeur op politionele processen zoals de basisfunctionaliteiten (onthaal, politionele slachtofferbejegening, handhaving van de openbare orde, recherche, interventie en wijkwerking) alsook de noodhulp en de verkeersveiligheid. Het proces van intern toezicht en controle vormt eveneens een belangrijk onderwerp omdat het een grote impact heeft op de tevredenheid en het vertrouwen van de burger die met mogelijke klachten of opmerkingen bij zijn politie komt.

Louter interne activiteiten en processen, zoals vorming of het inzetten van middelen, worden in die zin eerder onderzocht en beoordeeld in functie van hun bijdrage of steun aan het bereiken van resultaten in voormelde functionaliteiten.

Om de gegevens die in de functionaliteiten worden verzameld over geleverde prestaties en diensten te kunnen ordenen en interpreteren, gebruiken we als referentie het zgn. EFQM-model. Dit is een model voor kwaliteitszorg dat op gestructureerde wijze de interne werkprocessen in kaart brengt, inbegrepen wat de organisatie aan inspanningen levert om deze processen te verbeteren. Het model gaat ervan uit dat inspanningen in de zgn. vijf

basisvereisten van de organisatie – leiderschap, beleid & strategie, personeelsbeleid en beheer van middelen (zie tekening 1) – noodzakelijk zijn om, via betere werkprocessen, prestaties en diensten te leveren die leiden tot betere resultaten. Deze resultaten worden geordend in vier velden, nl. de samenleving, de burgers en overheden, de medewerkers in de (politie)organisatie en ten slotte de sleutelprestaties die worden geleverd om deze resultaten te bekomen.

Tekening 1: EFQM-model



Vanuit de functie van toezicht en controle verkiezen we a priori om de invalshoek op het EFQM-model te oriënteren van rechts naar links (in de tekening), waardoor op snelle wijze kennis kan worden genomen van resultaten die de politie boekt t.a.v. de samenleving, de burgers en overheden en ten slotte de eigen medewerkers. Vervolgens wordt onderzocht welke de relatie kan zijn tussen deze externe resultaten en de geleverde diensten of prestaties. Ter verklaring van de behaalde resultaten kan eventueel verder worden nagegaan welke inspanningen in de domeinen leiderschap, beleid & strategie, personeelsbeleid en middelen een impact hadden op de dagelijkse werking (processen of functionaliteiten) en zo al dan niet hebben bijgedragen tot de geboekte resultaten. We richten ons hierbij vooral op de mate waarin het korps of de dienst erin slaagt zijn beleidsdoelen doorheen de ganse organisatie te operationaliseren of 'door te vertalen' tot concrete werkvormen die bijdragen tot de realisatie van de beleidsambities.

Daarom starten we dit hoofdstuk met de rapportage over de onderzoeksbevindingen van hoofdzakelijk de in 2007 en in de eerste helft van 2008 door het Comité P onderzochte functionaliteiten. Per functionaliteit worden de gegevens vervolgens geordend volgens wat de politie aan resultaten bereikte voor de samenleving (incl. de daartoe geleverde prestaties), de burgers en overheden en de medewerkers.

Het betreft hier zowel externe functionaliteiten zoals wijkwerking als eerder interne processen zoals informatiehuishouding. Naast de reguliere politie komen ook enkele bijzondere inspectie-diensten (BID) aan bod met beperkte politiebevoegdheden waarop het Comité P ook toezicht houdt. Gezien het belang dit had bij de grote politiehervorming wordt ook stilgestaan bij hoe de 'geïntegreerde politie gestructureerd op twee niveaus' deze geïntegreerde werking verder realiseert. Deze gegevens worden verderop in dit hoofdstuk hernomen en specifiek geordend en besproken volgens de drie geformuleerde kwaliteitscriteria die cruciaal zijn voor de legitimiteit van de politie in de samenleving, nl. gemeenschapsgerichte werking, integriteit en democratische politiezorg.

Voor meer achtergrond over de onderzoeken die aan de basis liggen van het overzicht in dit hoofdstuk, kan worden verwezen naar de volgende rapporten, waarvan een aantal raadpleegbaar zullen zijn op onze website www.comitep.be:

- Politieel beleid t.a.v. krakers;
- Politie en gerechtsdeurwaarders;
- Toepassing van de embargoprocedure binnen de gerechtelijke politiefunctie;
- Functionering WPR;
- CGL analyse van de lokale veiligheidsplannen 2005-2006 en ontwikkeling van excellente politiezorg;
- In België in verkeer stellen van motorvoertuigen met voorlopige Duitse nummerplaten;
- Vergaring en exploitatie van informatie van bestuurlijke politie;
- Politie en prostitutie;
- Inzet van honden en paarden in de ordehandhaving bij voetbalwedstrijden;
- Tijdslimiet interventie en taakuitvoering (klachten code 811);
- Incident bij de LNG-terminal (Zeebrugge);
- Opvolgingsonderzoek m.b.t. informatiebeheer;
- Interzonale steun en de rol van de DirCo's;
- Werking ASTRID;
- Rekrutering en selectie van het basiskader incl. analyse van de examens van het middenkader en dossieronderzoek;
- Gezamenlijke operaties en interventies van geïntegreerde politiediensten en bijzondere politiediensten;
- Scheepvaartpolitie (SPN) en haven van Brussel;
- Bijzondere inspectiediensten (BID) en Algemene inspectie van de federale politie en van de lokale politie (AIG);
- Veiligheidsdiensten van de Maatschappij voor Intercommunaal Vervoer te Brussel (MIVB);
- Inplaatsstelling van de veiligheidsdiensten in het openbaar vervoer;
- Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse (OCAD) – conclusies uit het gezamenlijk verslag van de Comités P & I met betrekking tot het onderzoek naar de wijze waarop het OCAD de terreurdreigingen tijdens de jaarwisseling 2007-2008 heeft geanalyseerd;
- Nevenactiviteiten uitgeoefend door personeelsleden van het operationeel kader en leden van het administratief en logistiek kader van de geïntegreerde politie, gestructureerd op twee niveaus;
- Politie en sponsoring;
- Externe discriminatie door politie;
- Gewelddelicten door politieambtenaren tijdens de dienst – syntheses Tabellen;
- Overzichtsstatistieken inzake politie en racisme, xenofobie en discriminatie – syntheses Tabellen;
- Bezoeken van cellen in politieposten;
- Opleiding en training geweldsbeheersing in de geïntegreerde politie gestructureerd op twee niveaus (GPI 48).

1. WIJKWERKING

In zijn jaarverslag 2006-2007² bracht het Comité P omstandig verslag uit over zijn onderzoek naar de wijze waarop politiediensten de functionaliteit wijkwerking invullen. In het navolgende onderdeel wordt meer in detail ingegaan op drie bijzondere aspecten gerelateerd aan de wijkwerking, met name het optreden van de politie in onderzoeken naar waar burgers hun woonplaats hebben voor de inschrijving in het bevolkingsregister, het optreden van de politiediensten ten aanzien van krakers en het leveren van de sterke arm aan de gerechtsdeurwaarders.

1.1. POLITIONEEL ONDERZOEK NAAR DE WOONPLAATS

Een van de veel voorkomende opdrachten waarmee wijkagenten worden belast, is het nazicht van de woonplaats waarop burgers officieel ingeschreven zijn in het bevolkingsregister. Nadat hun aanvraag tot inschrijving of schrapping bij de stedelijke of gemeentelijke diensten is overgemaakt, maar ook in de gevallen van ambtshalve schrappingen, wordt door deze diensten in vele gevallen een verslag gevraagd aan de politie.

Resultaten burgers

Aangezien er jaarlijks een groot aantal inschrijvingen of schrappingen in het bevolkingsregister gebeurt, is de kans groot dat vele burgers daarvoor in contact komen met de wijkinspecteur die doorgaans instaat voor het controleren van de woonplaats.

Sinds zijn oprichting heeft het Comité P een aantal onderzoeken opgestart op basis van klachten over de wijze waarop de politiediensten bij dergelijke opdrachten zijn opgetreden. De meerderheid van de klachten heeft betrekking op de wijze waarop de controles zijn uitgevoerd, op de motivering die de politieambtenaar hanteert in de gevallen van een ambtshalve schrapping of op de gehanteerde termijnen. Aldus werden 137 dossiers geopend tijdens de werkingsjaren 2006 en 2007.

Verdere significante conclusies konden nog niet worden geformuleerd en zullen het voorwerp uitmaken van een latere rapportering.

1.2. POLITIONEEL OPTREDEN BINNEN DE KRAKERSPROBLEMATIEK

De jongste jaren is de krakersproblematiek enigszins opnieuw op de voorgrond gekomen. Bij de politionele bejegening ervan komen specifieke conflicten naar boven, enerzijds tussen de individuele belangen en de collectieve belangen in de samenleving en anderzijds tussen de individuele belangen van de betrokken burgers onderling.

Verder is ook gebleken dat de burgers niet steeds op dezelfde wijze worden behandeld en zij in sommige gevallen ontevreden zijn omdat de politie stevast stelt niet te kunnen optreden.

1.2.1. Resultaten samenleving

Conflict tussen individuele en collectieve belangen

De politie wordt soms gelast met het uitvoeren van ontruimingsbeslissingen van gemeentelijke bestuurlijke overheden indien de kraakpanden een duidelijke bedreiging vormen voor de veiligheid, de rust, de reinheid en de gezondheid in de straten, op openbare pleinen en in openbare gebouwen³. Er moet sprake zijn van een verstoring of dreigende verstoring van de openbare orde in haar verschillende facetten, opdat de burgemeester gebruik zou kunnen maken van zijn bevoegdheden. In het geval van kraken zal de verstoring van de openbare orde meestal gesignaleerd worden door omwonenden die aanstoot nemen aan onder meer zwerfhonden, herrie, geurhinder en afval.

Het individueel recht op wonen voor de krakers komt hier in conflict met onveiligheidsgevoelens, overlast en aspecten die als verstoring van de openbare orde beschouwd kunnen worden. Daardoor kan de bestuurlijke overheid tot ontruiming besluiten.

Verder toonde dit onderzoek aan dat het overgrote deel van de politiezones bereid is m.b.t. deze problematiek (overheids)partnerschappen aan te gaan en dat ook doet, bijvoorbeeld met stedelijke of andere overheidsdiensten.

1.2.2. Resultaten burgers

Bij de aanpak van deze problematiek dient de politie ook rekening te houden met de rechten van twee actoren, die van de eigenaar en die van de krakers. Hierbij komen het recht op wonen en het recht op eigendom met elkaar in conflict.

Recht op wonen

Een juridische analyse geeft aan dat het niet zo evident is om tegen kraken *an sich* via gerechtelijke dan wel bestuurlijke weg op te treden. Wanneer er elementen (bijvoorbeeld meubilair) voorhanden zijn die erop wijzen dat de kraker daadwerkelijk het pand bewoont, dient de politieambtenaar erover te waken dat hij een wettige grond heeft om het pand te betreden, anders riskeert hij in voorkomend geval een strafrechtelijke veroordeling wegens woonstschennis door openbare ambtenaren⁴.

De politie wijst er eveneens op dat ze gehouden is de reële verblijfplaats te attesteren en dit van krakers die daadwerkelijk een woning betrekken. Diverse respondenten gaven aan dat dit indruist tegen hun aanvoelen dat de krakers een “misdrijf” plegen, maar dat ze de woonst wel bevestigen indien ze effectief door de krakers betrokken wordt. Enkel in Antwerpen deelde de respondent mee dat krakers die vragen om op een bepaald pand ingeschreven te worden over het algemeen (na een grondig onderzoek) een negatief advies krijgen als de eigenaar niet akkoord gaat, ook al weet de politie dat de dienst bevolking uiteindelijk toch tot inschrijving zal overgaan.

Men kan dus concluderen dat het niet zo is dat, wanneer een eigenaar geconfronteerd wordt met een kraker en zich hierover bij de politie beklagt, de politie “zomaar” het betrokken pand kan betreden en de krakers kan ontzetten of aanhouden. Dit kan begrijpelijkerwijze leiden tot ontevredenheid bij de eigenaar en daarom is het van belang dat de klagende burger hierover duidelijk wordt geïnformeerd.

Recht op eigendom

Dit betekent echter niet dat de eigenaar van het pand of de gebruiksgerechtigde met lege handen staat. Indien het kraken als dusdanig een misdrijf uitmaakt of indien de kraker een misdrijf pleegt, kan, naar gelang van het geval, ter zake klacht neergelegd worden of aangifte gedaan worden. Als de politie in dergelijk geval optreedt, zal zij er wel over moeten waken de wettelijke beperkingen van haar optreden te respecteren. Dit houdt o.a. in dat wanneer de politie wettig binnenkomt, krakers niet noodzakelijk uit het pand verwijderd zullen kunnen worden. Indien er echter een misdrijf op heterdaad wordt vastgesteld, heeft de politie uiteraard het recht om dat misdrijf ook te doen ophouden en de krakers desgevallend uit het gebouw te verwijderen. Daarnaast heeft de eigenaar/rechthebbende de mogelijkheid om via burgerrechtelijke weg zijn eigendomsrecht, beschermd in artikel 544 B.W., terug op te eisen en in de context hiervan in kort geding bepaalde maatregelen te vragen. Indien de eigenaar/gebruiksgerechtigde door het kraken schade leed, kan hij ook via burgerrechtelijke weg schadevergoeding vorderen⁵. Wanneer een rechterlijke instantie hierbij een beslissing tot ontruiming neemt, kan de politie op grond van artikel 44 van de wet op het politieambt (WPA) geroepen worden om de sterke arm te verlenen aan de deurwaarder.

Tot slot rijst voor de politiediensten de vraag of het bestaande wettelijk arsenaal voldoende mogelijkheden biedt voor de eigenaar/rechthebbende. Meer bepaald kan men zich afvragen of de expliciete strafbaarstelling van het kraken van leegstaande woningen – thans is er geen sprake van een specifiek toegesneden wettelijk kader – opportuun is⁶. Dit is vanzelfsprekend een bij uitstek politieke beleidskeuze waarin het Vast Comité P geen stelling kan noch mag nemen. Hoe dan ook, is men – en hiermee bedoelen we zowel de burger als de politie – gebaat bij een duidelijke kennis van de rechten van de eigenaar/rechthebbende met betrekking tot het pand, van de mogelijkheden voor de kraker en van de bevoegdheden van de politieambtenaren ter zake.

1.2.3. Sleutelprestaties

De focus op het (ontbreken van een) wettelijk kader leidt bij politieverantwoordelijken geregeld tot de opmerking dat de politie weinig te maken heeft met de problematiek op zich en er ook slechts op vordering in tussenkomt. Deze (zelf)beperking lijkt ons onterecht en voor vele

burgers (al dan niet eigenaars) ook moeilijk te begrijpen. Iemand neemt wederrechtelijk bezit van een hem niet toebehorend onroerend goed en de politie stelt steevast niet te kunnen optreden. Dit is voor de modale burger moeilijk te vatten en leidt tot ontevredenheid.

Dergelijke houding draagt ook bij tot het resultaat waarbij de politie vaak niet weet waar de kraakpanden zich in de stad bevinden omdat er geen aandacht aan wordt besteed. Het lijkt ons nuttig dat politiediensten zich laten inspireren door de goede praktijk uit Gent, waar men ernaar streeft om de problematiek te benaderen vanuit een gemeenschapsgerichte filosofie waarbij men oog heeft voor de eigenaar(s) van een pand, de omwonenden, maar ook voor de krakers zelf en de sociale problematiek die daar vaak mee gepaard gaat. De politie kan overwegen om, meer dan nu het geval is, werk te maken van een actieve informatieverzameling over de kraakpanden in de stad of politiezone door actief contacten te leggen met het oog op het verwerven van een betere kennis van de (noden van de) krakerspopulatie in een stad.

Ons onderzoek toonde ook aan dat preventieve contacten tussen de politie en de krakers sterk bijdragen tot een conflictvermindering bij toekomstige contacten. Krakers stellen het immers op prijs wanneer ze op respectvolle maar objectieve wijze door de politie worden benaderd. Dergelijke houding werkt een dialoog in de hand en staat in schril contrast met de nog geregeld door de politie aangenomen stelling waarbij krakers onmiddellijk gelabeld worden als “anarchisten” die in de ogen van velen (ook van politiemensen) ipso facto een misdrijf plegen. Momenteel komt een contact tussen krakers en politie in de meeste politiezones pas tot stand wanneer een uitdrijving nakend is. Een op dialoog gerichte benadering betekent trouwens niet dat de rechten van de eigenaar in kwestie uit het oog verloren worden. Integendeel, wanneer de politie al tijdens de bezetting sporadische contacten onderhoudt met de krakers, kan dit de rechten van de eigenaar enkel ten goede komen wanneer hij bepaalde initiatieven m.b.t. zijn eigendom wenst te nemen en daarvoor een beroep doet op de politie.

Deze houding komt eveneens de maatschappij in haar geheel ten goede. Want een politie die in staat is om *on speaking terms* te blijven met de bezetters van een kraakpand, zal over een aanspreekpunt beschikken en dus over meer middelen wanneer er zich problemen van overlast zouden voordoen of wanneer de loutere aanwezigheid van krakers onveiligheidsgevoelens zou doen ontstaan. De politie zal door de voormelde attitude dus beter in staat zijn om de openbare orde in en rond dergelijke panden te handhaven, wat ook de lokale leefgemeenschap ten goede komt. Het betreft hier eens te meer een pleidooi voor een gemeenschapsgerichte benadering die goede resultaten kan behalen bij krakers en bij de gemeenschap⁷.

Wij stelden op het operationele niveau eveneens vast dat er over de diverse politiezones heen weinig sprake blijkt te zijn van een uniforme aanpak van het fenomeen, ook niet wanneer het tot een uitdrijving komt. Dit blijkt te maken te hebben met de kennis van de politieambtenaren die vaak nog denken in een logica die enkel gericht is op uitdrijving, maar ook met de filosofie die de korpsleiding lijkt te hanteren en die wordt beïnvloed door standpunten ter zake van de bestuurlijke overheid. De politieambtenaren moeten nog beter worden gesensibiliseerd in de beperkingen maar ook in de mogelijkheden om in deze gevallen te kunnen optreden.

1.3. LEVEREN VAN DE STERKE ARM AAN GERECHTSDEURWAARDERS

Politiediensten, meestal leden van de wijkwerking, worden door gerechtsdeurwaarders gevorderd om hen de sterke arm te leveren en aldus hun fysieke integriteit te beschermen in bepaalde situaties. Het Comité P stelde vast dat er in het verleden soms klachten waren over politieambtenaren wanneer zij samen met een gerechtsdeurwaarder optraden. De resultaten van het onderzoek naar die klachten en de aanbevelingen die daaruit voortvloeiden, kwamen reeds aan bod in de jaarverslagen 2005-2006 en 2006-2007⁸. Een niet onbelangrijk knelpunt blijft bestaan voor de individuele politieambtenaar die in dit kader optreedt.

Resultaten medewerkers

Voor de politieambtenaren blijft de moeilijke situatie bestaan waarin ze geconfronteerd worden met de gevolgen van een conflict gecreëerd door het regelgevend kader. Het initiatief voor een bijsturing hieromtrent ligt bij de minister van Justitie, die hierover meermaals werd aangeschreven⁹.

Het betreft met name de vergoeding die de gerechtsdeurwaarder aan de politieambtenaar uitbetaalt om de sterke arm te leveren. Deze vergoeding komt toe aan de politiecommissaris of aan zijn afgevaardigde. De problemen situeren zich in bepaalde politiezones waar men de politieambtenaren verplicht of vriendelijk verzoekt om dit bedrag in een kas te storten. Dit kan niet verplicht worden; het koninklijk besluit¹⁰ is in deze zeer duidelijk vermits het geld toekomt aan de politieambtenaar die de bijstand levert.

Een ander probleem is dat de politieambtenaren extra betaald worden voor een opdracht waartoe zij wettelijk verplicht zijn¹¹ (cf. art. 44 WPA). Het statuut waarborgt in deze de integriteit van de politieambtenaren. Het is hen verboden zelfs buiten hun functies, maar uit dien hoofde, hetzij rechtstreeks, hetzij door tussenpersonen, giften, beloningen of welke voordelen dan ook aan te nemen¹². De politieambtenaren moeten daarom de giften die hen worden aangeboden en de voordelen die hen, zelfs impliciet en zonder tegenprestatie, wegens hun ambt of wegens de uitvoering van hun plichten worden gedaan, weigeren. Bovendien is deze vergoeding gezien het huidige geldelijke statuut totaal voorbijgestreefd. Dit is echter in duidelijk conflict met de verplichting in hoofde van de deurwaarder om de bijstand van de politieambtenaar in zijn akte te vermelden. Als hij de politieambtenaar niet zou uitbetalen zoals voorzien in het koninklijk besluit betreffende de tarieven¹³, dan is dit deontologisch niet correct vanwege de deurwaarder. In het belang van de politieambtenaren en de politiefunctie als een geheel, is het evident dat een nieuwe duidelijke regeling en wijziging van de wettelijke regels ter zake noodzakelijk blijft.

2. RECHERCHE

Wat de functionaliteit recherche betreft, is het Comité P in 2007 een aantal belangrijke zaken opgevallen en meer in het bijzonder zoomen we in op de informatie-inwinning via informanten ten behoeve van de functionaliteit recherche en het gebruik van de embargoprocedure.

2.1. INFORMATIE-INWINNING VIA INFORMANTEN

Om gericht informatie te kunnen inwinnen nopens onveiligheidsfenomenen van gerechtelijke aard, doen de politiediensten onder meer een beroep op informanten. Het werken met informanten is vervat in de regelgeving betreffende de bijzondere opsporingsmethoden¹⁴ of BOM-regelgeving, die op haar beurt terug te vinden is in het Wetboek van Strafvordering.

2.1.1. Resultaten samenleving en sleutelprestaties

Hoewel de toegevoegde waarde van de informantenwerking door magistraten, onderzoekers en politiemensen unaniem wordt erkend, wordt vooralsnog niet gemeten wat deze toegevoegde waarde exact inhoudt. Er zijn bij de politiediensten geen noemenswaardige indicatoren met betrekking tot de impact van de informantenwerking in de totale aanpak van de georganiseerde misdaad en/of prioritaire fenomenen. De weinige metingen die er zijn, hebben betrekking op de informantenwerking op zich, zoals het aantal informanten per fenomeen of per type en de aan informanten uitbetaalde bedragen.

Het concreet bepalen van de behoeften en verwachtingen inzake informantenwerking wordt door de verantwoordelijken als moeilijk omschreven en de actieplannen ter zake zijn vaak zeer summier en rudimentair uitgewerkt, wat leidt tot de voorgaande vaststelling betreffende het aantonen van de resultaten.

Het budget besteed aan informantengeld neemt toe maar wordt nog als onvoldoende ervaren. Door het groter aantal informanten dat dient betaald te worden, daalt de grootte van het uitbetaald bedrag per dossier. De uitkering van de premies en de bijhorende bedragen zijn gekoppeld aan de prioritisering door het Nationaal Veiligheidsplan (NVP). Daarnaast is de ministeriële richtlijn zo aangepast dat ook beeldvormende, strategische informatie kan leiden tot het uitbetalen van premies. Deze evolutie lijkt niet tot alle door het Comité P bevraagde personen te zijn doorgedrongen; een aantal vindt de premies te resultaatgericht. Anderen menen dat er te weinig rekening wordt gehouden met de lokale veiligheid en het onveiligheidsgevoel en dat de beoordelingscriteria ter zake te weinig transparant zijn.

Gemiddeld besteedt de federale gerechtelijke politie (FGP) tussen 5 en 10 % van de totale onderzoekscapaciteit, uitgedrukt in *voltijds equivalenten* (VTE), aan de Sectie Criminele

Informatie (SCI). Het is onduidelijk hoeveel procent van het totale budget inzake geldmiddelen en personeelskost van de Algemene directie gerechtelijke politie (DGJ) naar de informantenwerking gaat. Men heeft geen zicht op de voor de lokale informantenbeheerders (LIB) aangewende capaciteit noch op de "niet-SCI"-capaciteit die wordt besteed aan de informantenwerking.

De SCI lijkt onvoldoende in staat om te voldoen aan de behoeften inzake informatiepositie van bepaalde afdelingen en/of de lokale recherche. Daarnaast wordt de uitgebouwde informatiepositie voornamelijk gebruikt op het operationele niveau en niet aangewend voor het strategische niveau.

Het databeheer is onvoldoende geautomatiseerd en brengt daardoor bijkomende administratieve last met zich. De projectgroep 'automatisatie', opgericht door de nationale informantenbeheerder (NIB) en waarvan de eerste resultaten in de tweede helft van 2007 in het zogenaamde AVALON-project geïmplementeerd werden, zou aan de verzuchtingen moeten tegemoetkomen en capaciteit vrijmaken om op een andere wijze aan te wenden.

2.1.2. Resultaten overheden en burgers

De magistraten vinden dat de nationale en lokale informantenbeheerders hun taak en voorbeeldfunctie op goede tot zeer goede wijze invullen. Ook over de relaties die zij met hen onderhouden, zijn ze tevreden. De onderzoeksrechters menen dan weer dat hun relatie minder vlot verloopt en maken zelfs gewag van ernstige communicatieproblemen. De gerechtelijke overheden zijn tevreden over de politiemensen die zijn opgeleid in het "*gericht rekruteren*" van informanten. Wat de rekrutering van de SCI-leden zelf betreft, wil een aantal magistraten meer betrokken worden. Voorts ervaren ze een evenwicht in de verhouding tussen de onderzoekscapaciteit enerzijds en de informatieposities anderzijds. De administratie die de BOM-reglementering met zich brengt, vinden ze echter een te zware last.

De samenwerking met de Administratie der douane en accijnzen in functie van de informantenwerking is onbestaande en met de Veiligheid van de Staat (VS) is die zeker niet optimaal.

Wat de relatie van de contactambtenaar met zijn informant aanbelangt, wordt vastgesteld dat slechts een beperkt aantal contactambtenaren zich bewust is van de verantwoordelijkheden die de overheden dragen voor de psychische en fysieke integriteit van de informant, de zogenaamde '*duty of care*'.

2.1.3. Resultaten medewerkers

Er werd binnen de politie een opleidingsplan uitgewerkt waarbij ervoor gezorgd werd dat de informantenwerking zowel tijdens de basisopleiding als tijdens de functionele gerechtelijke opleiding aan bod kwam. De SCI-leden konden deelnemen aan een twaalfdaagse gespecialiseerde opleiding over de rekrutering die ze als zeer positief beoordeelden. Dit door de zeer praktische benadering en het inschakelen van mensen van het terrein als lesgever. De niet-SCI-leden werd de mogelijkheid geboden een driedaagse opleiding te volgen, hetgeen ze als onvoldoende ervoeren. Het is ons overigens onduidelijk hoe hun kennis ter zake op peil wordt gehouden. Er is geen garantie dat de oudere contactambtenaren mee zijn met de nieuwe filosofie aangezien enkel de gespecialiseerde overgangsopleiding voor alle betrokken personeelsleden verplicht was.

Genieten de medewerkers actief in de SCI, in vergelijking met hun collega's van andere diensten, een soepeler dienstregime, dan nog stippen ze een aantal verbeterpunten aan. Zo zien ze hun materiële behoeften onvoldoende ingevuld. Ze verwijzen hierbij naar het aantal anonieme voertuigen waarover ze kunnen beschikken, de rotatie van deze vervoermiddelen en het ontbreken van anonieme nummerplaten. Ook de vergoeding van kleine onkosten verloopt volgens hen gebrekkig. Wat de, voornamelijk administratieve, werklast betreft, verwacht men dat de automatisering op termijn de werklast zal reduceren. Wat de collegiale aspecten aanbelangt, zijn de meningen over de integratie van de ex-leden van de undercoverteams (UCT) bij de SCI verdeeld. Men stelt dat de voormalige UCT-leden de nodige onderzoekservaring ontberen.

De lokale recherche geeft aan te betreuren dat goede onderzoekers uit haar afdelingen worden gerekruteerd door de SCI van de FGP en daarbij “hun” informanten meenemen.

2.2. EMBARGOPROCEDURE

In het raam van gerechtelijke onderzoeken kan de magistratuur in het belang van het onderzoek gebruik maken van de zogenaamde “embargoprocedure” zoals voorzien in de wet op het politieambt (WPA). Deze procedure houdt in dat er door de magistraat, in akkoord met de federale procureur, een tijdelijke opschorting bevolen wordt van de toezending van de gerechtelijke informatie naar de Algemene nationale gegevensbank (ANG). Het is een uitzonderingsprocedure op de algemene regel van de toezending zoals voorzien in artikel 44/4 WPA.

Aangezien het Comité P geen enkele bevoegdheid heeft inzake controle op de magistratuur, werd tijdens de contacten met de magistraten in het raam van dit thematisch onderzoek steeds duidelijk gesteld dat het niet ging om een controle op de rol van de magistraat, maar om een gedachtewisseling over de problematiek van de embargodossiers en de vraag of zich ter zake specifieke problemen of aandachtspunten aandienen.

Resultaten samenleving en sleutelprestaties

De embargoprocedure legt het gebruik van beschikbare informatie in het raam van een gerechtelijk onderzoek aan banden en heeft dus een impact op de uitoefening van de democratische rechten in onze samenleving, met name het recht op een eerlijk proces.

Het onderzoek heeft uitgewezen dat er zich met de embargoprocedure actueel geen noemenswaardige problemen lijken voor te doen. De verantwoordelijkheid ligt duidelijk bij de magistratuur (lokaal en federaal) en de specifieke procedure (advies via de federale gerechtelijke politie/DJO) lijkt ervoor te zorgen dat de nodige garanties geboden worden naar een correcte toepassing van de procedure, op het niveau van de politiediensten, en men zich bewust is van de gevaren en mogelijke problemen. Het aantal embargodossiers is de laatste jaren wel exponentieel gestegen.

Het beeld dat naar voor komt uit de gesprekken met de magistraten is dat de sleutel van de basisevaluatie wel degelijk ligt bij de lokale magistraat, zoals voorgeschreven in de gemeenschappelijke ministeriële richtlijn MFO-3 betreffende het informatiebeheer inzake gerechtelijke en bestuurlijke politie. Sommige arrondissementen hebben meer ervaring met de procedure dan andere. Hier is echter geen lijn in te trekken, behalve dat men er in de grote arrondissementen wel ervaring mee heeft.

Het blijkt dat er soms embargodossiers zijn die in gerechtelijk onderzoek bij een onderzoeksrechter zitten, wat niet is voorzien in de MFO-3. In de praktijk wordt dit blijkbaar opgelost door de onderzoeksrechter het verzoek tot embargo te laten richten aan het federale parket, net zoals de BOM-magistraat dit zou doen. Soms wordt de BOM-magistraat hierin gekend en soms ook niet, doch zonder dat er melding wordt gemaakt van specifieke problemen hieromtrent.

De exacte impact van een embargoprocedure blijkt wel niet altijd grondig gekend bij de bevroegde magistraten. Daar waar deze procedure enkel een opschorting van de voeding van de ANG bevat, denkt men te vaak dat deze afscherming veel verder gaat.

Bij het bekijken van de geldende procedure zoals beschreven in de MFO-3 heeft geen enkele magistraat opmerkingen te formuleren. De procedure werkt voor hen tot hun tevredenheid en zij zien geen noodzaak tot wijzigingen.

3. VERKEERSVEILIGHEID OP DE AUTOSNEL-, SPOOR- EN WATERWEGEN

Het Comité P voerde ook in 2007 onderzoeken uit naar de politionele resultaten in het domein van de verkeersveiligheid en richtte zich daarbij in het bijzonder op de (verkeers)veiligheid op de autosnelwegen alsook op de spoor- en waterwegen. Wat dit laatste betreft, kwam ook de havenkapiteindienst van Brussel aan bod.

3.1. RESULTATEN SAMENLEVING EN SLEUTELPRESTATIES

Autosnelwegen

Dodelijke verkeersongevallen op autosnelwegen daalden in 2007 met 9,4 % en dit in tegenstelling tot de ongevallen met zwaargewonden die met 20,1 % stegen. Deze indicatoren, bepaald door de Staten-Generaal van de Verkeersveiligheid, worden door de federale politie nauwgezet opgevolgd.

Om bij te dragen tot deze resultaten, werd door de bevoegde directie van de federale politie (Algemene directie van de bestuurlijke politie/DAH) een aantal prestatienormen vooropgesteld in het actieplan. Deze normen werden behaald behoudens de volgende tekorten: 1.700 manuren voor snelheidscontroles, 5.500 manuren voor controles van het zwaar vervoer en 3.800 manuren besteed aan alcoholcontroles.

Uit de opvolging van die maandelijkse resultaten bleek dat het overgrote deel van de ademtesten nog diende te worden uitgevoerd tijdens de jaarlijkse BOB-campagne. Er werden namelijk in de loop van het jaar veel te weinig ademtesten afgenomen tijdens de gewone dienstuitvoering. Omtrent het niet-behalen van het aantal ademtesten ontstond een grote polemiek, wat dan weer onmiskenbaar een negatieve impact had op de perceptie over de werking van de verkeersdiensten bij de overheden en het grote publiek.

Voor het niet-behalen van bovenstaande doelstellingen werd door de auto(snel)wegpolitie van de federale politie een aantal verklarende oorzaken aangehaald.

Zo werd de personeelsformatie in 2007 niet gewijzigd en bleef er in de diensten gemiddeld een deficit van 30 à 40 VTE's bestaan. Objectief gezien, blijft dit tekort redelijk laag (minder dan 4 %), maar het probleem ligt in het feit dat dit deficit eerder geconcentreerd zit in een aantal eenheden. Een verhoging van de capaciteit in de verkeersposten met minimaal 2 % zou volgens de federale politie voldoende zijn om de gestelde normen te kunnen behalen. Verder zorgt de vier maanden durende functionele opleiding er ook voor dat de invulling van de meeste vacatures langer op zich laat wachten en dit in tegenstelling tot vóór 2001, toen een personeelslid pas muteerde na de opleiding. De federale politie raamde het tekort aan capaciteit in 2007 hierdoor op 15 VTE.

Door budgettaire tekorten in de schoot van de federale politie konden niet alle vacante betrekkingen worden gepubliceerd in de mobiliteit en voor een aantal eenheden worden onvoldoende geschikte kandidaten gevonden¹⁵.

Daarbij komt dat de gemiddelde leeftijd van de personeelsleden van de wegpolitie eerder hoog ligt met een hoger dan gemiddeld aantal vrijstellingen inzake nachtdiensten en een negatief effect op het ziekteverzuim tot gevolg.

De combinatie van het deficit en het ziekteverzuim, samen met een verhoogde werklast in het interventiesysteem (signaleringsploegen), heeft uiteraard een sterk beperkende invloed op de geleverde prestaties in het raam van de verkeersveiligheidsactiviteiten.

Een aantal doelstellingen werd dus net niet gehaald, maar belangrijker is dat DAH hierdoor ook geen ambitieuzere doelstellingen kon stellen. Uiteindelijk heeft dit een rechtstreekse invloed op het verhogen van de subjectieve pakkans. Deze is en blijft te laag.

In termen van de bijdrage geleverd aan het beheersen van criminaliteitsfenomenen, werden er door de wegpolitie 1.000 manuren minder gepresteerd dan voorzien aan controles inzake illegale immigratie. De bijdrage van de wegpolitie aan de functionaliteit gerechtelijk werk wordt vooral geleverd door de "*Cel Patrouille en Toezicht*" (CPT). Net zoals bij de scheepvaartpolitie (SPN) werd deze benaming gekozen, en niet "gerechtelijke cel" bijvoorbeeld, omdat de benaming deze diensten anders te veel op gerechtelijke diensten zou doen lijken en de leden bijgevolg ook recht op een (gerechtelijke) premie zou geven. Verder werd de aankoop van interceptievoertuigen voor deze diensten gerealiseerd, maar blijft het volgens de vertegenwoordigers van de betrokken politieambtenaren (een referentiegroep) onaanvaardbaar lang duren eer de voertuigen uitgerust zijn. Ook de verdeling aan de eenheden wordt altijd maar uitgesteld, wat uiteindelijk allemaal niet bijdraagt tot het neerzetten van betere prestaties in het raam van de bijdrage aan de strijd tegen criminaliteitsfenomenen.

Er werden ook initiatieven genomen die verder moeten bijdragen tot het afleveren van nog betere sleutelprestaties. DAH verkiest hierbij de medewerkers te betrekken via de 'referentiegroep DAH' (cf. infra).

Waterwegen

Specifiek wat de waterwegen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betreft, werd vastgesteld dat er onvoldoende politionele controle en preventieve aanwezigheid kan worden verzekerd. Daardoor rijst de vraag of de criminaliteitsbestrijding, de verkeersveiligheid en de handhaving van de openbare orde niet in het gedrang komen. Mogelijke verklaringen daarvoor vormen het feit dat de scheepvaartpolitie van Antwerpen zich voornamelijk richt op de haven van Antwerpen en dat de havenkapiteindienst zich door capaciteitsproblemen sterk beperkt in zijn optreden. Dit roept ook de vraag op naar gelijke politionele dienstverlening aan alle burgers in dit land en raakt zodoende ook aan het thema van de democratische politiezorg.

Vermits de havenkapiteindienst van Brussel over onvoldoende effectieven beschikt om een efficiënte controle op het scheepvaartverkeer te verzekeren, blijft het optreden (cf. sleutelprestaties) beperkt tot schepen verblijvende in Brussel. De controle is bovendien gebaseerd op wat de transporteurs aangeven. Er is bijgevolg op het scheepvaartnet van de regio Brussel geen controle op vaartuigen in transit. 95 % van de activiteiten van de scheepvaartpolitie (SPN) situeert zich in de haven van Antwerpen, 5 % in waters van het Vlaams Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (BHG). Daarom vervult de SPN in BHG enkel geplande opdrachten, in het bijzonder controles op de pleziervaart, zeeschepen, milieu en voor oefening van optreden n.a.v. rampen. De interventietijd van de SPN in BHG bedraagt dan ook 45 minuten over de weg en 2 à 3 uur langs het water. De raad van beheer van de haven van Brussel besliste daarom ook om 2 inspecteurs bijkomend te benoemen conform het decreet van 6 november 2003.

3.2. RESULTATEN OVERHEDEN EN BURGERS

Waterwegen

Gezien de capaciteitsproblemen bij de SPN en de havenkapiteindienst Brussel en de impact hiervan op de veiligheid op en rond de waterwegen kan men veronderstellen dat de geleverde prestaties van deze diensten door de burger (schipper, waterrecreant, e.a.) als onvoldoende kunnen worden gepercipieerd. Zulke mogelijke ontevredenheid over de geleverde service echoot alvast door in de vragen van de overheden zoals de Haven van Brussel alsook de gouverneur van het administratief arrondissement van Brussel omtrent een extra (en tweetalige) post van de scheepvaartpolitie te Brussel.

Spoorwegen

Andere mogelijke graadmeter voor de tevredenheid van de burger vormen de incidenten bij het optreden en de klachten vanwege de burger die mogelijk hieruit voortvloeien. Wat de spoorwegpolitie betreft, doen de meeste incidenten zich voor bij het eerste contact tussen politie en de (gecontroleerde) burger. Daarbij blijkt het vooral het verschil in perceptie van het wederzijdse verbale en non-verbale gedrag te zijn dat aanleiding geeft tot problemen en een spiraal van onbegrip. Dit resulteert uiteindelijk in meer dwingende maatregelen vanwege de politiebeampte. Meest ontevreden over het contact met de spoorwegpolitie blijken vreemdelingen of Belgen van vreemde origine te zijn. Ruim twee derde van de gerechtelijke dossiers werd alleszins op vraag van hen gestart. Daarbij komt nog dat er geen enkele systematische opvolging van deze klachten gebeurt door de directie van de spoorwegpolitie. Analyse van de 82 klachten, waarvan 38 strafrechtelijke en 44 niet-strafrechtelijke in de periode van 2004 tot het eerste kwartaal van 2006, doet besluiten dat in het domein van de democratische politiezorg het gebruik van dwang door de SPC vrij systematisch is bij controles of vaststellingen van inbreuken. Daarbij valt op dat vaak dezelfde modus operandi wordt gebruikt. In het bijzonder het gebruik van handboeien wordt snel overwogen en toegepast, alsook de aansluitende overbrenging naar het commissariaat met inbegrip van de foullering en de opsluiting in de cel. Daarbij worden mensen systematisch verplicht zich compleet uit te kleden alvorens te worden opgesloten. De geldende beperkingen in het optreden bij de foullering zoals vermeld in de WPA worden niet steeds gerespecteerd. Niet toevallig maken slagen en verwondingen het overgrote deel uit van de gemelde gerechtelijke feiten, voorwerp van de klacht, i.h.b. wat betreft arrestaties, het gebruik van handboeien, het opsluiten in de cel en de daaraan voorafgaande foullering. De trend van het relatieve aandeel van klachten hierover in het totale aantal klachten is daarbij de laatste drie jaar gestegen van

60 % naar 80 %. Anderzijds blijkt dat (en dit heeft tevens betrekking op resultaten voor de samenleving) 71 % van de 44 toezichtsdossiers van de periode 2004-2006 zonder gevolg werd geklasseerd. 11 % wordt nog onderzocht en voor 18 % werd er bewijs voor disfuncties vastgesteld. Van de gerechtelijke dossiers leidde over de periode 2004-2006 nog geen enkele klacht tot een strafrechtelijke sanctie, vnl. omdat 66 % van de dossiers nog in behandeling is. Dit betekent niet noodzakelijk dat de aantijgingen uit de lucht gegrepen zijn. Het aantal gekende dossiers voor deze dienst is op zijn minst zorgwekkend in vergelijking met andere diensten.

In reactie op het verslag in verband met een onderzoek naar de werking van de spoorwegpolitie liet de commissaris-generaal weten dat er een aantal oplossingen op komst zijn voor de aangekaarte problemen¹⁶. De psychosociale opleiding zal zonder aarzelen voortgezet worden en de opleiding geweldsbeheersing in het kader van de omzendbrief GPI 48¹⁷ zal worden uitgewerkt. Daarnaast zullen de richtlijnen die DAC uitvaardigde over de tucht en de opvolging van klachten nog eens herhaald worden aan de kaderleden. Hierdoor wil men komen tot een systematische opvolging van en een snelle reactie op disfuncties. Richtlijnen over de basisprocessen en over de elementaire politiehandelingen zullen uitgewerkt worden. De basisprocessen zullen uitgewerkt worden in het kader van het EFQM-proces waar SPC langzaam maar zeker mee bezig is. Het waarnemende diensthoofd SPC zal samen met DAC nagaan hoe ze binnen het commando SPC een degelijke en systematische opvolging kunnen voeren van de ontvangen klachten. Dit zal hen moeten toelaten om de opvolging en de analyse te verzekeren die het Comité P in zijn verslag gemaakt heeft. Zoals gesuggereerd, kunnen uit de klachten en de onderzoeken zeker conclusies getrokken worden en navenant maatregelen getroffen worden. De opvolging van de toestand binnen de Sectie Brussel zal met blijvende aandacht gevoerd worden. Gekoppeld aan de sociale onrust die binnen de posten van Brussel heerst, zal het commando SPC blijven investeren in de goede werking van SPC Brussel, en dit zowel op het gebied van attitude, geweldsbeheersing als geïntegreerde werking.

Voorlopige Duitse nummerplaten

In 2007 is een bijzonder aspect van de handhaving van de verkeersreglementering naar boven gekomen, met name de afstemming tussen de internationale en de nationale regelgeving omtrent het in België rondrijden met voorlopige Duitse nummerplaten zorgt voor onduidelijkheid bij de burger. De Belgische politiediensten komen tussen conform de door de FOD Mobiliteit en Transport opgestelde richtlijnen door deze voertuigen te immobiliseren of in beslag te nemen. De burger percipieert dit als onterecht waardoor de politiediensten ten onrechte het voorwerp uitmaken van klachten.

3.3. RESULTATEN MEDEWERKERS

3.3.1. Getrainde en deskundige medewerkers

Verkeerspolitie

De gevolgde opleiding bij de verkeerspolitie vertegenwoordigde 5,34 % van de nettocapaciteit, maar is niet homogeen verdeeld over alle leden en omvat eveneens de functionele opleiding. De richtnorm was 5 %, functionele opleiding niet meegerekend. Het opleidingsplan bleef zowat ongewijzigd, maar er werd wel besloten het netwerk van medewerkers die een gespecialiseerde opleiding tachograafcontroleur of adviseur ADR genoten hebben, licht uit te breiden. De motoropleiding en de opleiding defensief rijden op de openbare weg zijn hervat.

De opleidingen geweldsbeheersing (cf. GPI 48) nemen zeer veel capaciteit in beslag en er zijn enorme verschillen tussen de verschillende provincies. Mede door deze opgelegde opleidingen is er momenteel weinig ruimte om opleidingen inzake nieuwe wetgevingen (verkeer, EEG, ...) te geven aan het personeel. DAH dreigt hier een deel van haar specialisatie te verliezen.

Spoorwegpolitie

Bij de spoorwegpolitie doen de geuite klachten vragen rijzen over de deskundigheid en vorming van de betrokken politieambtenaren in het omgaan met en begrijpen van het publiek. De incidenten ontstaan blijkbaar door een verschil in wederzijdse perceptie en het zich niet

bewust zijn van dit verschil. Dit geeft aanleiding tot een spiraal van miscommunicatie. Voor de politieambtenaren is het hier van belang om deskundig het effect van het eigen gedrag op een derde te kunnen inschatten, alsook te kunnen observeren wat het gedrag van derden met hen doet. Bij het gebruik van dwang en geweld valt op dat vaak dezelfde modus operandi wordt gebruikt. Er blijkt zich dus een zekere onderlinge socialisering van een gangbaar (onoordeelkundig?) gedrag te hebben voorgedaan. De interne cel voor operationele juridische bijstand merkt daarbij op dat de politiemensen een slecht gebruik van de veiligheidsfouillering hebben die wordt verward met de gerechtelijke fouillering en de bestuurlijke fouillering voor opsluiting. Deze cel meldt ook dat systematisch mensen worden verplicht zich compleet uit te kleden alvorens te worden opgesloten. De verwijzing van het personeel daarbij naar de bepalingen uit de wet op het politieambt wijzen op een gebrek aan kennis hieromtrent. Verklaringen voor deze toestand kunnen mogelijk gevonden worden in het feit dat er enkel een richtlijn voor het personeel bestaat m.b.t. aangehouden personen, maar niets in die zin met toelichting voor alle andere primaire processen of basisfunctionaliteiten. De oprichting van een coördinatiecél voor het beheer van het geweld is nog geen feit en de vorming conflict-beheersing begon pas in de loop van 2007. Daarentegen dient vermeld dat bij SPC Brussel verscheidene initiatieven met het oog op het verminderen van het gebruik van dwang werden bestudeerd, zo niet in uitvoering gebracht. Ook een globale benadering inzake gewelds-beheersing als instrument van preventie werd ontwikkeld. Ander aspect is het mogelijke gebrek aan feedback vanwege de leiding naar aanleiding van klachtenbehandeling. Er werden op niveau DAC nl. zelden sporen teruggevonden van de conclusies in dossiers die door het Intern toezicht van de Directie van de mobiliteit en het loopbaanbeheer (DPMD) werden behandeld m.b.t. de SPC. Er kon verder niet worden vastgesteld dat eventuele aanbevelingen uit klachtendossiers door de directie werden overgemaakt aan de sectie of de dienstchefs, noch dat op om het even welk niveau zulke aanbeveling resulteerde in een dienstnota voor het personeel. Aanbevelingen uit klachtenonderzoeken zouden echter wel een echo krijgen in de psychosociale vorming.

3.3.2. Betrokken medewerkers

De wegpolitie koos ervoor om haar medewerkers verder te betrekken bij het beleid in de vorm van de 'referentiegroep DAH'. Deze groep bespreekt, onder meer in samenwerking met externe partners, personeelsgebonden materies. Ten tijde van het onderzoek werd de laatste hand gelegd aan de evaluatie van de signaleringsploegen en -methode. Uit deze evaluatie blijkt dat er geen verschil in veiligheid bestaat naargelang de toegepaste uitvoeringsmodaliteit. In 2008 zullen de richtlijnen voor de snelheidscontroles door de technische secties in principe besproken worden op het Hoog Overlegcomité (HOC), waarna ze officieel kunnen worden ingevoerd. Tevens zal in 2008 verder gewerkt worden aan richtlijnen met betrekking tot het interveniëren, controleren en volgen van weggebruikers op weggedeelten waar snel gereden wordt.

Uit de werkzaamheden van de werkgroep 'interceptie en patrouille' (bestaande uit enkele leden van de referentiegroep) is onlangs een nota met richtlijnen voor het onderscheppen van een spookrijder op autosnelwegen gesproken.

Verder heeft de referentiegroep de bedoeling om ook in 2008 verder te zorgen voor een vlotte informatiedoorstroming van de leiding DAH naar het personeel en vice versa. De kleinere werkgroepen, en voornamelijk de werkgroep 'interceptie en patrouille', hebben nog een pak werk voor de boeg en zullen hun activiteiten in 2008 voortzetten.

3.3.3. Uitrusting

Voor het uitvoeren van hun opdrachten hebben de operationele politiemensen van de diensten van DAH nood aan een specifieke uitrusting. Het hieraan voldoen draagt in belangrijke mate bij tot de betere uitvoering van de taken maar ook tot de tevredenheid van de betrokken politieambtenaren. Daartoe worden de personeelsleden via de referentiegroep betrokken in de diverse aankoopdossiers en nemen ze ook deel aan diverse testen ter zake. Enige opmerking die hier kan gemaakt worden, is dat ze soms pas betrokken worden als het lastenboek reeds is opgesteld. Hier wordt aan gewerkt om dit in de toekomst te vermijden.

Begin 2008 werden alle verwachte voertuigen voor de wegpolitie geleverd. De interne ombouw van een aantal van deze voertuigen liep enige vertraging op. Er werden ook problemen gesignaleerd met de nieuw geopende markten, die vertraging oplopen door de complexe procedures, een gebrek aan vertaalcapaciteit en de lange afwezigheid van een regering met volle bevoegdheden.

In samenwerking met de Directie van de interne dienst voor preventie en bescherming op het werk van de federale politie (DSW) en de academische wereld wordt een studie uitgevoerd naar de gehoorbescherming van de motorrijders WPR.

Wat de kledij betreft, werden een aantal stukken "oud model" besteld aangezien de markt tot aankoop van nieuwe uitbleef. Deze voor de motorhandschoenen werd beëindigd en de eerste zonnebrillen werden reeds geleverd. De markt voor de verkeersmantel kent geen bestellingen, de medewerkers verkiezen immers een waterdichte parka in fluorescerend oranje.

Ten slotte zijn er de radiomiddelen waarbij er weinig klachten zijn over de radiodekking, die over het algemeen als goed wordt ervaren. Wat wel meer en meer naar voor komt, is dat de kwaliteit van zending en ontvangst tijdens korte periodes slecht tot zeer slecht kan zijn. Er worden problemen gemeld over de radio's in de voertuigen maar mogelijke preciaire toestanden worden vermeden door het gebruik van gsm's die werden aangeschaft voor de interventieploegen. De slechte kwaliteit van de "audio"-helmen is ook nog maar weinig verbeterd. DAH hoopt dat dit bij de levering van de nieuwe helmen wel zal opgelost raken.

3.3.4. Gemotiveerde medewerkers

Verder is het personeel teleurgesteld omdat het herschilderen van de bumpers voor een betere herkenbaarheid verdere vertraging oploopt door het uitblijven van de formele goedkeuring door de minister van Binnenlandse Zaken. De oranje bumpers betekenen immers een duidelijke verbetering voor de zichtbaarheid en dus van hun veiligheid op de autosnelwegen.

4. GENEGOTIEERD BEHEER VAN DE PUBLIEKE RUIMTE – HANDHAVING VAN DE OPENBARE ORDE

Het Comité P heeft de afgelopen jaren ook op deze functionaliteit een goed zicht kunnen krijgen. In het hiernavolgende onderdeel wordt meer in het bijzonder ingegaan op de informatie-inwinning en -exploitatie, een casestudy over de afhandeling van een verboden betoging, het specifieke politieel optreden inzake prostitutie in Antwerpen en Brussel en de inzet van bijzondere middelen zoals honden en paarden.

4.1. VERGARING EN EXPLOITATIE VAN INFORMATIE VAN BESTUURLIJKE POLITIE

Het inwinnen en optimaal exploiteren met inbegrip van het verspreiden van bestuurlijke informatie is van levensbelang voor een goede politie bijdrage tot het genegotieerd beheer van de publieke ruimte. Correct en tijdig verwerkte informatie bevordert in grote mate het performant optreden van zowel politiediensten als betrokken overheden. Politiediensten exploiteren bestuurlijke informatie over gebeurtenissen, groeperingen en plaatsen die een bijzondere betekenis hebben voor de opdrachten van bestuurlijke politie.

4.1.1. Resultaten samenleving en sleutelprestaties

Op lokaal niveau lijkt de vergaring van informatie van bestuurlijke politie zich hoofdzakelijk toe te spitsen op gekende gebeurtenissen. Fors inzetten op en voortdurend investeren in informatie-inwinning is dus niet voor alle politiezones een prioriteit, temeer daar ze heel wat andere prioriteiten hebben en de *'return on investment'* niet altijd waarneembaar en/of kwantificeerbaar is op korte termijn.

De component informatie van bestuurlijke politie betreffende plaatsen (RAR bijlage 4) lijkt in deze thematiek het zwakke broertje te zijn. Veel politiezones en arrondissementele diensten geven toe dat ze ter zake niet over enige gestructureerde informatie beschikken. Niettemin is deze problematiek van de plaatsen momenteel voorwerp van een zeer vruchtbare samenwerking tussen deze diensten en de geïntegreerde politie binnen de werkgroep "Crivisen"¹⁸ onder leiding van DGA/DAO. Vanuit de filosofie van het EPCIP (*European Programme for Critical Infrastructure Protection*¹⁹) streeft men ernaar de kritieke infrastructuurpunten tot een

minimum te beperken en daarnaast te beschikken over een gegevensbank met alle punten die van belang zouden kunnen zijn in het kader van de openbare orde en/of de noodplanning.

Meer algemeen gesproken, heeft het Comité P in de loop van zijn onderzoek vastgesteld dat de politiediensten nog onvoldoende de opportuniteit/noodzaak inzien om afstand te nemen van het feitelijk beheer van informatie van bestuurlijke politie en deze inlichtingen te kaderen in een meer globale context, wat hen niet alleen in staat zou stellen om de evolutie van groeperingen in tijd en ruimte vast te stellen maar ook om prioriteiten te bepalen voor de rechercheorganen (uiteraard met uitzondering van het dispositief voorzien in het raam van het plan radicalisme en van de integratie van de functie van strategisch analist binnen DGA/DAO).

De gedeconcentreerde gerechtelijke directies van de federale politie vervullen in subsidiaire orde, en overeenkomstig de wet, de gespecialiseerde opdrachten van bestuurlijke politie. In dat verband merken wij op dat het begrip 'gespecialiseerde opdrachten van bestuurlijke politie' klaarblijkelijk nog niet duidelijk is voor alle politionele belanghebbenden die wij hebben ontmoet; een verdeling van deze taken tussen de federale politie en de politiezones opgelegd per omzendbrief, zoals het geval is voor de gerechtelijke opdrachten, zou dit euvel kunnen verhelpen.

De meeste intervenanten betreuren ook het gebrek aan een correct referentiesysteem²⁰ dat uiteenlopende interpretaties tussen de diensten zo veel mogelijk zou kunnen vermijden.

De omzendbrief PLP 37 van 20 december 2004 betreffende de samenwerking en het uitwisselen van inlichtingen met betrekking tot het fenomeen terrorisme en extremisme begint stilaan zijn vruchten af te werpen. Toch hebben wij gemerkt dat deze omzendbrief in de meeste bezochte zones niet werd opgevolgd en dat de inhoud ervan soms te weinig of zelfs helemaal niet gekend was. Er werden echter verschillende initiatieven ontplooid om deze richtlijnen beter te doen toepassen. Ter illustratie daarvan: de opmaak en verspreiding van een overzichtsfiche inzake de strijd tegen het terrorisme bestemd voor de lokale politie, de sensibilisering van de politiepartners door de bestuurlijke directeurs-coördinatoren, enz.

4.1.2. Resultaten overheden

Ook al zijn diverse overlegplatformen in plaats gesteld, in de praktijk blijkt dat in sommige bijzondere situaties nog verbeteringen kunnen worden aangebracht aan bepaalde werkmethoden. Dit is met name gebleken voor de informatie-uitwisseling naar aanleiding van een veiligheidsincident bij de LNG-terminal te Zeebrugge waarover een aantal overheden en diensten niet tevreden waren.

Het niet tijdig hebben ingelicht van een aantal overheden en diensten bleek een punt van kritiek voor de burgemeester van de stad Brugge, het Crisiscentrum van de regering, de centrale dienst van de federale politie (DGA/DAO) en de DirCo Brugge. Deze overheden werden niet in reële tijd ingelicht terwijl: (1) in het begin de piste van een terroristische actie niet kon worden uitgesloten, (2) het parket te Brugge bestuurlijke maatregelen voorstelde (patrouilles opdrijven), (3) het incident op een vitaal en gevoelig punt betrekking had, met name een Seveso-bedrijf en (4) het incident mediagevoelig was.

Verder bleek het volgens de DirCo Brugge niet steeds duidelijk door wie en hoe hij diende te worden ingelicht wanneer dergelijke feiten zich voordoen op het grondgebied van één van de diensten scheepvaartpolitie (SPN), spoorwegpolitie (SPC), wegpolitie (DAH) of luchtvaartpolitie (LPA). De voorziene informatiestroom beschreven in het koninklijk besluit van 15 juni 2004²¹ moet met enige terughoudendheid worden bekeken omdat hier een onnodige parallelle infostroom zonder veel meerwaarde werd gecreëerd, waarbij het wenselijk is om de informatiestroom nog beter af te stemmen op de huidige politieorganisatie en de bestaande politionele informatiestromen.

De problematiek van de informatiestromen kreeg eveneens een heel andere dimensie sinds de inplaatsstelling van het CIC en het Maritiem Informatiekruispunt (MIK).

De maatregelen en verbeteringsinitiatieven die na het onderzoek van het Comité P werden genomen zijn o.a. de volgende: (1) bij elk incident wordt door de SPN Zeebrugge een informatierapport bestuurlijke politie (RAR) opgesteld zodat alle geïnteresseerde overheden en partners in reële tijd ingelicht worden, (2) de burgemeester van Brugge herhaalde nog eens

zijn richtlijnen, (3) het CIC voert alle instructies uit die aan een dergelijke gebeurtenis werden gekoppeld, (4) door de DirCo's werd een "positiedocument" opgesteld in verband met hun rol t.a.v. de diensten van DGA/DAC, (5) de DirCo van Brugge stelde een nota op inzake de dringende verwittiging van zijn ambt, (6) het MIK werd opgericht ter bevordering van de informatie-uitwisseling tussen 17 verschillende federale en gewestelijke diensten die een bevoegdheid hebben op de Noordzee en (7) de SPN Zeebrugge neemt nu deel aan het "lokaal overlegplatform voor kritieke infrastructuren" in de haven van Zeebrugge.

4.1.3. Resultaten medewerkers

De structurele lokalisatie van de diensten belast met de gespecialiseerde opdrachten van bestuurlijke politie binnen de FGP's zou de tendens naar "*vergerechtelijking*" van de informatie van bestuurlijke politie versterken (focus op terrorisme, gerechtelijke procedures hebben de overhand, werken onder embargo, enz.).

De geraadpleegde bestuurlijke directeurs-coördinatoren vestigen de aandacht op een duidelijke verschuiving, binnen de FGP's, van de *expertise* die voorheen verworven was in het domein van de bestuurlijke politie naar dat van het terrorisme. Ze stellen onmiskenbaar vast dat de *capaciteit* van de FGP's wordt toegespitst op de problematiek van het terrorisme ten nadele van de openbare orde in het algemeen.

Coderingsbeperkingen in de toepassing van de prestatieopvolging begrenzen de facto elke mogelijkheid om grondiger na te gaan welke capaciteit de FGP's daadwerkelijk hebben besteed aan gespecialiseerde taken (van administratieve politie) ten bate van de DirCo.

Er wordt ook gewezen op de hoge gemiddelde leeftijd van deze gespecialiseerde personeelsleden. In dat verband leggen de DirCo's de nadruk op een verwacht en/of reëel verlies van expertise op zeer korte termijn als gevolg van de pensionering van de voormalige BOB-leden die zich voor de hervorming meer specifiek bezighielden met deze materie.

De implementatie van het plan radicalisme door de politiediensten kwam ook ter sprake. Verschillende gesprekspartners gaven te kennen dat er nood is aan specifieke opleidingen of informatiesessies inzake de vergaring en exploitatie van informatie van bestuurlijke politie (uitwisselen van *good practices* en van ervaring, wettelijke beperkingen, evolutie van sommige fenomenen, geschetste tendensen, enz.). In dit opzicht is het eerder verontrustend vast te stellen dat de personeelsleden van de FGP's die de gespecialiseerde opdrachten van bestuurlijke politie moeten uitoefenen ter zake geen passende en specifieke opleiding krijgen.

4.2. ORDEHANDHAVING BIJ EEN VERBODEN BETOGING

Uit het onderzoek in een concreet dossier is gebleken dat bepaalde ordeverstoringen, i.c. naar aanleiding van een verboden betoging in Leuven, bijzondere moeilijkheden hebben opgeleverd voor het optreden van de politiediensten, waarbij één van de interne problemen precies lag bij het tekort aan informatie over de intentie van de manifestanten.

4.2.1. Resultaten samenleving

De bestuurlijke overheden uit Leuven hadden een manifestatie verboden omdat er de week voorafgaand aan de manifestatie ernstige incidenten (vooral brandstichtingen) waren geweest. Zij hadden een samscholingsverbod uitgevaardigd omdat ze geen enkel risico wensten te lopen op verdere incidenten. Twee nachten voor de manifestatie werd ook gezien hoe jerrycans in een vrachtwagen geladen werden. De manifestanten hadden de ordewoorden verspreid dat "Leuven zou branden".

Volgens de commandant ordedienst en de korpschef werden maximaal EEI's (essentiële elementen van informatie) gevraagd (in binnen- en buitenland) en diverse keren werd getracht om in overleg te treden met de manifestanten en dit rechtstreeks en onrechtstreeks om volgens de principes van het "genegotieerd beheer van de publieke ruimte" maximaal overleg en afspraken met de betrokkenen te realiseren. De politiediensten zijn er niet in geslaagd om de intenties (lees reisweg) van de manifestanten voldoende op voorhand te kennen en hierdoor werd er een hele tijd een "kat-en-muisspel" gespeeld tussen ordediensten en manifestanten vooraleer er kon worden opgetreden.

Het was de bedoeling om de manifestanten gecontroleerd te laten betogen en volgens de politiechefs werd de ordedienst grondig voorbereid, doch was het onmogelijk om een politionele actie tegen gekende risico's te concretiseren in welbepaalde actiemodi, hypotheses of orders.

Bij bepaalde manifestaties wordt gebruik gemaakt van een helikopter die overzichtsbeelden rechtstreeks kan doorzenden naar de centrale commandopost. Het overvliegen en/of blijven hangen van een helikopter boven een gebeurtenis veroorzaakt lawaai en dit is storend voor de omgeving. Het door de politiehelikopter geproduceerde lawaai valt evenwel binnen de toegestane geluidsnormen en de inzet ervan is absoluut noodzakelijk voor dergelijke ordediensten.

4.2.2. Resultaten burgers

Een aantal burgers/manifestanten had klachten over een hardhandige aanpak en willekeurige aanhoudingen.

Het is mogelijk dat de aanhoudingen op de ring nogal chaotisch overkwamen. De video-beelden tonen aan dat op de ring van Leuven enkele individuele politieambtenaren meer dan het strikte minimum aan geweld hebben aangewend bij het uitvoeren van de aanhoudingen.

Naast deze klachten die het Vast Comité P ontving over het politieoptreden, waren er ook enkele negatieve reacties terug te vinden op internet en in de pers. Uit het onderzoek is echter gebleken dat deze manifestatie, ondanks haar aard, chaotische schijn en gedeeltelijk terechte individuele klachten, al bij al zonder veel incidenten noch kwetsuren (slechts één persoon) is verlopen. De burgemeester uitte eveneens zijn tevredenheid over het verloop ervan.

4.2.3. Resultaten medewerkers

Het optreden op de Lüdenscheidsingel was problematisch: er werd de ganse tijd geprobeerd de manifestanten te omsluiten, wat eigenlijk nooit echt gelukt is. Het hoofd van het registratieteam (DAR) werd nooit gebriefd en voerde uit eigen beweging arrestaties uit, hij kreeg nooit orders of bevelen. De uitvoering van de aanhoudingen verliep niet echt tactisch, iedereen liep achter de manifestanten aan en wie kon worden ingehaald, werd opgepakt.

Aanhoudingen werden op drie plaatsen verricht: op de Lüdenscheidsingel, aan een cultuurcafé en in de binnenstad maar er waren te weinig overbrengingsvoertuigen ter plaatse zodat er gewacht diende te worden alvorens de manifestanten konden worden overgebracht.

Sommige arrestaties zijn niet echt "volgens het boekje" verlopen, mogelijks wegens de frustratie van de ganse tijd achter de manifestanten aan te hollen en door een gebrek aan opleiding en ervaring van het tussenkomende peloton dat grotendeels was samengesteld uit leden van het interventiekorps (CIK) (dit zijn politiemensen van de federale politie die ter beschikking werden gesteld van de lokale politiezones) of Hycap-eenheden (deze laatste zijn samengestelde eenheden voor ordehandhaving bestaande uit politieambtenaren van verschillende politiezones).

4.3. BESTUURLIJKE AANHOUDING IN HET RAAM VAN DE PROSTITUTIEBESTRIJDING

De bestuurlijke aanhouding wordt in de politiezones Antwerpen en Brussel-Hoofdstad/Elsene soms gebruikt als een middel om de straatprostitutie onder controle te houden. Het Comité P heeft onderzocht of een en ander in overeenstemming te brengen is met de wettelijke en reglementaire voorschriften, evenals met de filosofie van gemeenschapsgerichte politiezorg.

4.3.1. Resultaten samenleving en sleutelprestaties

Antwerpen

Mede onder druk van de buurtbewoners, die herhaaldelijk klachten formuleerden inzake nachtlawaai en bekommerd waren om de negatieve gevolgen van straatprostitutie in de nabijheid van een atheneum, werd door de politiezone Antwerpen een richtlijn uitgevaardigd waarbij prostituees die na twee opeenvolgende waarschuwingen betrappt werden op 'tippelen', voor 12 uur bestuurlijk moesten worden aangehouden. De maatregel was bedoeld om een aantal hardnekkige straatprostituees, actief in de zogenaamde 'Atheneumbuurt', uit het straatbeeld te verwijderen. Het betreft een klein aantal gemarginaliseerde en heroïne-

verslaafde prostituees, waarvan alle andere instanties afstand nemen en die in de buurt zouden blijven rondhangen gezien de nabijheid van een 'free clinic' waar zij een beroep kunnen doen op ondersteuning met betrekking tot hun verslavingsproblematiek. De korpschef kon, aan de hand van statistieken van 2004 en begin 2005, aantonen dat het ging om een hardnekkig probleem.

De voorgeschreven vaste termijn in deze richtlijn was evenwel strijdig met de wettelijke bepalingen inzake bestuurlijke aanhouding, die een maximumtermijn vaststellen van 12 uur, maar tevens voorschrijven dat de aanhouding niet langer mag duren dan noodzakelijk en gemotiveerd moet worden door een daadwerkelijke verstoring van de openbare rust. In de praktijk werden de controles vooral uitgevoerd door de leden van de cel prostitutie, die de prostituees dus ook kenden, maar het was onduidelijk binnen welke tijdsperiode de twee waarschuwingen die aan de bestuurlijke aanhouding van 12 uur dienden vooraf te gaan, moesten plaatsvinden.

Hoewel de korpschef van mening was dat de wettelijk vastgelegde bevoegdheid van de officier van bestuurlijke politie door de richtlijn niet ondermijnd werd, aangezien de dienstnota expliciet voorzag dat deze van de maximumtermijn kon afwijken, werd de nota op verzoek van het Vast Comité P aangepast. Volgens het aangepaste draaiboek dient bij een eerste vaststelling van straatprostitutie overgegaan te worden tot identificatie, bij een tweede vaststelling tot het opstellen van een proces-verbaal, waarin een schriftelijke waarschuwing wordt gegeven, om bij een derde vaststelling over te gaan tot een bestuurlijke aanhouding, waarbij de motivatiecriteriën in elk individueel geval dienen te worden weergegeven en bepalend zijn voor de tijdsduur van de vrijheidsberoving.

Rekening houdend met de overlast die wordt veroorzaakt door straatprostitutie, het ermee gepaard gaande nachtlawaai en de nabijheid van een onderwijsinstelling overdag, kan gesteld worden dat er wel degelijk objectieve argumenten kunnen worden ingeroepen om een daadwerkelijke verstoring van de openbare rust aan te tonen, die een bestuurlijke aanhouding rechtvaardigt.

Maar het is evenzeer duidelijk dat de systematische bestuurlijke aanhouding van groepen prostituees, zonder de vaststelling van een daadwerkelijke verstoring van de openbare rust op gespannen voet staat met de wettelijke voorschriften en er telkens individueel een motief dient te worden gegeven voor de duur van de vrijheidsberoving.

Tevens werd de aanpak van de straatprostitutie versterkt door de invoering van een administratieve boete voor de klant. Deze benadering werd zes maanden na invoering door de bestuurlijke overheid positief geëvalueerd en kan ook rekenen op bijval vanwege de buurtbewoners, die de verkeerscarrousel in hun wijk en de andere vormen van overlast hebben zien afnemen.

Brussel

In Brussel ging de politie over tot systematische bestuurlijke aanhouding van prostituees tijdens de zogenaamde operaties 'City'. Volgens o.a. een klacht van februari 2007 gebeurde dit voor een vaste duur van zes uur. Ook in dit geval bestond er een zware sociale druk van de lokale gemeenschap om de overlast van de tippelprostitutie op een doeltreffende manier aan te pakken. Bovendien zouden, volgens deze klacht, de massale aanhoudingen van prostituees eerder gebaseerd zijn op een vermoeden van overlast dan op de concrete vaststelling van een verstoring van de openbare rust. Dergelijke operaties zouden inmiddels niet meer plaatsvinden. Er zou in de politiezone Brussel-Hoofdstad/Elsene nog slechts reactief worden opgetreden tegen straatprostituees, ingevolge klachten van buurtbewoners wegens concrete overlast.

Dit onderzoek leidde tot de voorlopige conclusie dat de loutere aanwezigheid op de openbare weg wel aanleiding kon geven tot identificatie van de prostituees, maar niet voldeed aan de wettelijke normen om een systematische bestuurlijke aanhouding te rechtvaardigen. Zoals in Antwerpen werd ook hier de prostituee in een eerste fase gewaarschuwd en vervolgens aangehouden indien zij opnieuw op de openbare weg werd aangetroffen. Indien het gedrag van de prostituee niet provocerend was, kon zij niet van haar vrijheid worden beroofd, tenzij zij niet ter plaatse kon worden geïdentificeerd of illegaal in het land verbleef. Het is onder meer ingevolge dit juridisch probleem dat de operaties 'City' niet meer worden georganiseerd.

4.3.2. Resultaten burgers

De politiezone Brussel haalde de pers omdat er sprake zou zijn van het denigrerend 'etiketteren' van prostituees. Bij grootscheepse controleacties en gelijktijdige bestuurlijke aanhouding van grote aantallen prostituees werden deze voor hun overbrenging voorzien van een genummerde polsband. De beleidsverantwoordelijke van de lokale politie van Brussel benadrukte dat het aanbrengen van deze polsband gebeurde op het ogenblik dat de arrestant in de celwagen wordt geplaatst en niet op straat. Indien dit correct toegepast wordt, zou het systeem het voordeel bieden dat het de tijdsperiode waarin de aangehoudene aan de publieke belangstelling is blootgesteld, vermindert en bestaat er achteraf geen twijfel over het motief van de aanhouding en de identiteit van de politieambtenaar die tot deze maatregel overging. Er dient tevens op gewezen dat ook in ziekenhuizen de patiënten een polsband krijgen aangemeten voor de duur van hun verblijf, mede om medische fouten door identiteitsverwarring uit te sluiten. Er dient in het bijzonder over gewaakt dat het aanbrengen van de polsband bij voorkeur buiten het zicht van omstaanders gebeurt. Tevens is het aangewezen om aan de betrokkenen uitleg te verschaffen met betrekking tot de reden van deze maatregel, voor zover mogelijk bij het aanbrengen van de polsband, zo niet later op het commissariaat.

4.4. VOETBALWEDSTRIJDEN EN DE INZET VAN HONDEN EN PAARDEN

Bij het begeleiden en beheren van voetbalwedstrijden gebruiken politiediensten soms honden en paarden als een bijzonder, bijkomend dwangmiddel.

4.4.1. Resultaten samenleving en sleutelprestaties

Reeds in zijn vorige jaarverslagen rapporteerde het Comité P over de inzet van deze bijzondere middelen tijdens de uitvoering van opdrachten in het kader van het genegotieerd beheer van de publieke ruimte. Het stelde hierbij dat het langdurig ophouden van supporters, waarbij de ganse groep onder bewaking blijft van verschillende hondengeleiders met honden zonder muilband, in de groep eigenlijk veeleer onbegrip uitlokte dan agressie. Afrondend kwam uit deze bijdrage naar voor dat uit de klachtenanalyse en de observaties bleek dat men af en toe honden, zonder muilband, inzet in het kader van de openbare orde. Op die manier is het gebruik van honden in de politiepraktijk een geweldsmiddel dat op een geweldscontinuüm bijna zo ver reikt als een vuurwapen²². Het aftoetsen van deze inzet dient dan ook te gebeuren op basis van de basisbeginselen vervat in artikel 37 van de wet op het politieambt (WPA). Het Comité P is de mening toegedaan dat de effectiviteit van een politiehond sterk wordt aangetast op het ogenblik dat de situatie echt chaotisch wordt en dit komt tot uiting door onder meer een grotere stress bij de patrouillehond en bij de geleider, het permanent blaffen, het bijtgedrag, het vluchtgedrag, enz.

Vanuit de basisbeginselen van art. 37 WPA dient de inzet van patrouillehonden in openbare orde, ons inziens, beperkt te blijven tot enkel preventieve operaties (patrouilleren, controleren, kanaliseren) in situaties die rustig zijn of tot doorzoekingsoperaties. In woelige situaties of in andere meer reactieve operaties zondigt men bijna onmiddellijk tegen het subsidiariteitsprincipe en het evenredigheidsprincipe. De proportionaliteit kan in deze situaties vrijwel nooit gewaarborgd worden en de conventionele (zachtere) politiemiddelen bestaan en volstaan om de politieopdrachten conform art. 37 WPA uit te voeren. Kortom, het reactieve gebruik van patrouillehonden is bovendien ook moeilijk verzoenbaar met de principes van gemeenschapsgerichte politiezorg, genegotieerd beheer en de-escalatie.

Uit het onderzoek bleek eveneens dat er fundamentele verschilpunten naar voor komen met betrekking tot de inzet van honden door de politiediensten. In het belang van een gelijkwaardige dienstverlening door een gelijkaardige politionele aanpak is het van belang te onderstrepen dat er een afwezigheid is van een referentie- en vooral ook een reglementair kader. Dat verklaart waarom de inzet op het terrein dan ook fundamenteel kan verschillen in de diverse politiezones. Bij het opstellen van een referentiekader is het eveneens nuttig om een vergelijking te maken met de ons omringende landen, de politiediensten kunnen aldus via dergelijke benchmarking een optimale inzet identificeren en in praktijk brengen.

In het raam van de meest recente morfologische studie van de lokale politie werden in 2005: 342 patrouillehonden en 25 drugshonden en in 2004: 311 patrouillehonden en 17 drugshonden geteld. Er kan hier van een stijgende trend worden gesproken wat de beschikbare capaciteit betreft²³. Verder werden er van 1 januari tot 30 september 2003, 276 patrouille-

honden als gehypothekeerde capaciteit aangerekend²⁴.

Wat de inzet van paarden betreft, blijkt dat het aantal gepresteerde uren door de cavalerie in het kader van het begeleiden en beheren van voetbalwedstrijden toeneemt, maar in vergelijking tot de totaalinzet (inzet voetbal + inzet andere ordediensten) een licht dalende trend kent, nl. 32 % in 2006 tegenover 28 % in 2007. Het aantal uren inzet van politieruiters voor opdrachten van patrouille en ordedienst betrof in 2007 (eerste semester): 2.149; 2006: 8.588; 2005: 9.404; 2004: 9.174; hetgeen eveneens een dalende trend aangeeft²⁵.

4.4.2. Resultaten medewerkers

Uit het onderzoek blijkt dat de opleiding, onder meer als gevolg van het uitblijven van een reglementair kader, eerder op verschillende wijzen wordt ingevuld en dus verklaart waarom het optreden van de politiediensten inzake de handhaving van de openbare orde ten aanzien van de burger ook verschillend wordt ingevuld.

5. ONTHAAL

Het beroep van politieambtenaar houdt intrinsiek in dat men voortdurend in interactie staat met de bevolking. Mensen creëren hierdoor een perceptie van de prestaties en het voorkomen van politieambtenaren.

Er zijn diverse richtlijnen die aangeven wat er van het personeel bij de geïntegreerde politie wordt verwacht bij het te woord staan van personen. Zo zijn er de principes van gemeenschapsgerichte politiezorg waarbij de nadruk wordt gelegd op een bevolkings- en probleemgerichte aanpak. De hieraan gekoppelde *accountability* en transparantie uit zich onder meer in de herkenbaarheid van de politiemann naar de burger toe door het dragen van het correct uniform en bijhorend naamplaatje. Verder hebben de overheden een deontologische code opgesteld voor de politiediensten, waar de verwachtingen naar voorkomen, houding en gedrag verder in werden omschreven²⁶.

Resultaten voor samenleving en burger

Doorheen de verschillende klachten die het Comité P in 2007-2008 mocht ontvangen, formuleren we volgende bedenkingen omtrent het onthaal door politiediensten.

Wat het globale imago van de politiediensten naar burgers en overheden betreft, in het bijzonder op het vlak van klantvriendelijkheid en integriteit, stelt het Vast Comité P vast dat het bepaalde politiefunctionarissen ontbreekt aan elementaire beleefdheidsbeginselen. Er werd tevens vastgesteld dat het uniform van de geïntegreerde politie niet steeds eenvormig wordt gebruikt, wat voornamelijk opvalt bij grote openbare ordediensten. Het probleem stelt zich naar de herkenbaarheid van de politie naar de bevolking toe.

Er kunnen verder vragen worden gesteld rond de aldus geleverde bijdrage van de politiediensten aan de samenleving in de vorm van een democratische en integere werking. Politiefunctionarissen hebben een voorbeeldfunctie waarbij wordt verwacht dat men respect heeft voor mensenrechten, wetten, normen en waarden. De vele foto's met foutief geparkeerde dienstvoertuigen en de meldingen van door politiefunctionarissen gepleegde verkeersinbreuken leveren het bewijs van het tegendeel. In lijn hiermee wensen we te vermelden dat het gebruik van alcohol tijdens de dienst onvermijdelijk afbreuk doet aan de integriteit van de uitgevoerde functie. Ook het ostentatief roken tijdens de dienstuitvoering doet dit imago geen goed.

Een democratisch werkende politieorganisatie hecht belang aan de legitimiteit van het gebruik van geweld. Indien het gebruik van niet-reglementaire wapenning wordt vastgesteld, kunnen we hier enkel onze bezorgdheid over uitspreken.

Tot slot is het opmerkelijk dat het Comité P omtrent deze bedenkingen werd geconfronteerd met een eerder tolerante houding van zowel leidinggevendenden als de AIG en de diensten intern toezicht.

Het lijkt ons vanuit het denkkader van een gemeenschapsgerichte en integere politie naar de bevolking en overheden toe uitermate belangrijk om hier aandacht aan te besteden.

6. INTERVENTIE-NOODHULP

Zoals reeds uit onze vorige jaarverslagen bleek, wordt bij de functionaliteit interventie in eerste instantie gedacht aan het 'spoedeisend karakter en de snelheid van de interventie'. De bevolking verwacht van de politiediensten een correcte en kwaliteitsvolle dienstverlening en zeker bij levensbedreigende incidenten ook een vlugge tussenkomst. Vorig onderzoek bij de communicatie- en informatiecentra (CIC) bracht reeds naar voor dat het aantal klachten over de tijdslimiet interventie steeg en dit voornamelijk omdat de interventieploeg niet of te laat kwam²⁷.

Het Comité P volgde deze probleemstelling in 2007-2008 dan ook verder op aan de hand van toezicht op de communicatie- en informatiecentra en een onderzoek te Charleroi over de interventietermijn van de lokale politie bij een incident met dodelijke afloop. De pers vermeldde hierbij een interventietermijn van veertig minuten.

6.1. RESULTATEN OVERHEDEN EN BURGERS

De bedenkingen die het Comité P hier wenst te formuleren, verwijzen naar het globale imago, het beeld over de betrokkenheid en participatie en de tevredenheid bij de bevolking over de interventie van politiediensten. De casus Charleroi betrof een moord en zelfmoord in een woning met aanwezigheid van minderjarige kinderen. De oproep gebeurde bij de ochtendwissel van de interventieploegen. Er werd meermaals contact opgenomen met de dispatching door burgers en hulpdiensten, maar bij het afhandelen van het incident bleef de grootste onduidelijkheid bestaan over de afhandeling ervan.

Tevredenheid over een dienstverlening is een subjectief gegeven. Ook het objectief meten van interventietermijnen is niet mogelijk omdat er geen wettelijke maximumtermijnen zijn bepaald. Indien evenwel een persoon tot driemaal toe contact dient op te nemen met een operator om een incident te melden en daarbij de ernst ervan benadrukt, kunnen we veronderstellen dat deze persoon niet tevreden zal zijn over de geleverde interventietermijn. Onderzoek in deze casus bracht verder naar boven dat ook de dienst 100 een oproep deed aan de politie met gegevens over de kinderen, alsook dat de brandweer de meldkamer contacteerde om te informeren naar de komst van de ploeg en dit aangezien de hulpdiensten anders het huis niet wilden binnendringen. Er komen wel meer klachten binnen over de 101-centrales. Voor de referentieperiode 2007-eerste helft 2008 ontving het Comité P 87 klachten betreffende de tijdslimiet interventie en taakuitvoering. Bij een derde van de meldingen vindt de burger dat de interventieploeg te laat werd gestuurd. Een vijfde van de klachten betreft het niet sturen van een ploeg. Een tiende van de klachten handelt over de slechte werking van de 101-centrale of de onbeleefdheid van de medewerkers.

Wat de klantvriendelijkheid betreft, werd in de casus vastgesteld dat de oproeper werd afgesnauwd en er attent op werd gemaakt dat hij *"reeds drie minuten eerder had gebeld en dat de ploegen eraan zouden komen"*. De operator toonde hiermee weinig betrokkenheid en blokte de essentiële informatieverzameling bij noodhulp af. Onderzoek toonde aan dat de interventieploeg niet voldoende op de hoogte was van de omstandigheden van het incident waardoor een optimale dienstverlening moeilijk werd.

Verder bleek dat de oproep van de brandweer initieel vermeld stond op de meldingsfiche, maar gezien zijn 'vervelende aard' nadien werd gewist. Het Comité P stelt zich dan uiteraard vragen omtrent de integriteit van politiepersoneel dat dergelijke handelingen stelt.

We kunnen concluderen dat bovenstaande incidenten geen positieve invloed hebben op het globale imago van de politiediensten bij de burgers en overheden.

Het Comité P wenst verder te benadrukken dat burgers bij een democratisch werkende politiedienst recht hebben op een gelijkwaardige dienstverlening (over het hele grondgebied). Dit onderzoek toonde duidelijk aan dat dit tijdens de ochtendwissel van de interventieploegen niet steeds zo is. Een interventiedienst kan niet worden georganiseerd volgens de interne noodwendigheden alleen; er dient ook rekening gehouden te worden met een kwaliteitsvolle dienstverlening naar de bevolking toe. Een behoorlijk georganiseerde "overgave-overname" behoort daar ongetwijfeld bij.

6.2. RESULTATEN MEDEWERKERS

Een vijftiental politiefunctionarissen van de interventieploeg, dispatching en lokale recherche werd gehoord en op basis hiervan kunnen enkele bedenkingen worden geformuleerd over de tevredenheid, de motivatie en de vorming van de medewerkers.

6.2.1. Tevredenheid

Er werd bij de medewerkers ontevredenheid vastgesteld over de werkomstandigheden. De medewerkers beschikken over een individuele uitrusting, maar er is geen ontduubeling van de collectieve uitrusting, met name de dienstvoertuigen en de radio's. Dit impliceert dat elk personeelslid van de interventie de afgaande ploeg moet opwachten in het commissariaat en pas na het vormen van de ploegen in de briefingzaal en het overhandigen van de collectieve uitrusting operationeel is.

Aangezien de melding van het dodelijk incident te Charleroi rond 6:00 a.m. bij de dispatching binnenkwam, stelde zich dus het probleem van de wissel van de ploegen waardoor niet flexibel kon worden ingespeeld op deze dringende oproep. Tijdens de kantooruren zou deze leemte kunnen worden ingevuld door de aanwezigheid van collega's in de wijkkantoren.

6.2.2. Opleiding

Zoals het Comité P reeds vermeldde in het onderzoek naar de tijdslimiet tussen interventie en taakuitvoering, blijven rekrutering, selectie en opleiding van calltakers en dispatchers kritieke succesfactoren.

Dit blijkt ook uit de casus te Charleroi. De oproep komt binnen op het moment van de ploegwissel en maakt het onderwerp uit van een geschil waarbij de 101 deze oproep uiteindelijk toewijst aan de opkomende ploeg. De tweede oproep maakt melding van een dodelijk slachtoffer en een derde oproep betreft de toestand van de aanwezige kinderen. We vermeldden reeds dat de operator hierbij niet echt klantvriendelijk reageerde. Hij liet tevens na om extra informatie te bekomen omtrent de toestand van de kinderen, om de op weg zijnde interventieploegen op de hoogte te brengen van deze contextgegevens.

Ook het aanduiden van een verantwoordelijke officier van gerechtelijke politie om ter plaatse te gaan, liep niet van een leien dakje.

6.2.3. Motivatie

Het onderzoek toonde tevens aan dat leden van de interventieploegen niet allemaal even gemotiveerd zijn. De eerste interventieploeg werd gevormd door twee inspecteurs die gewoonlijk samenwerken en op eigen initiatief reeds het collectief materiaal hadden bekomen, nog voor de verzameling in de briefingzaal.

De dispatcher moest zich evenwel tweemaal naar de briefingzaal begeven met de melding van de ernst van de feiten voordat deze ploeg uiteindelijk vertrok. De interventietermijn van de tweede interventieploeg werd nog langer, aangezien ze werden geconfronteerd met een bevroren voorruit. Blijkbaar had dat voertuig die nacht niet gereden en was het nog niet rijklaar gemaakt.

Bovendien stelden we vast dat de leden van de interventieploegen geen dienstschriftboek of rittenbladen invullen. Dit geldt ook voor de formulieren "overgave-overname" van het collectief materiaal die vaak fictief worden ingevuld. We kunnen hierbij enkel hopen dat de motivatie om transparant te zijn naar de eigen organisatie niet gelijkstaat met de motivatie om een kwaliteitsvolle dienstverlening aan de bevolking te leveren.

7. INTERN TOEZICHT

Zoals in het vorige jaarverslag wenst het Comité P te benadrukken dat een performant intern toezicht bij de diverse korpsen en diensten van geïntegreerde politie noodzakelijk is voor een kwaliteitsvolle werking. Idealiter wordt dat niet beperkt tot het onderzoeken van de individuele fout van het personeelslid, maar omvat het ook de eventuele organisatorische disfuncties. Het aanpakken van deze onderliggende problemen is voor een lerende organisatie immers essentieel om een 'excellente organisatie' te worden. Dergelijk professioneel klachten-

management zal onmiskenbaar bijdragen tot betere resultaten voor de samenleving en de burger.

Indien politiefunctionarissen hun opdrachten bv. niet integer of democratisch uitvoeren, kan de burger hiertegen klacht indienen. Dit kan bij diverse instanties, maar het standpunt van het Vast Comité P ter zake blijft dat in de eerste plaats de diensten intern toezicht van de federale en lokale politiediensten deze klachten behandelen. Een goed klachtenmanagement biedt immers de mogelijkheid om als lerende organisatie de interne werking te verbeteren en laat toe om op een onderbouwde manier verantwoording af te leggen aan de burgers en overheden.

Wat de dienst intern toezicht van de politiezone Antwerpen betreft, werd vastgesteld dat er een voedingsbodemp kan zijn voor de ontevredenheid van de burgers over de klachtenafhandeling.

Een tussentijdse analyse van de klachtendossiers van de politiezone Antwerpen laat ons veronderstellen dat elke klacht waarin een misdrijf kan vermoed worden, systematisch wordt overgemaakt aan de procureur des Konings. Vaak is het aangewezen dat een klacht inderdaad aan de procureur des Konings bekend wordt gemaakt of is het zelfs wettelijk verplicht²⁸, maar dergelijke werkwijze houdt vanuit het perspectief van het klachtenmanagement een aantal risico's in. Zo kan bijvoorbeeld de verleiding ontstaan om bij het minste vermoeden van een misdrijf klachten in een proces-verbaal te 'gieten' omdat dit de klacht tijdelijk 'parkeert' want verder onderzoek is in die visie pas noodzakelijk na eventuele opdrachten van het parket²⁹. Dergelijke werkwijze kan er eveneens toe leiden dat ook klachten die eigenlijk geen misdrijf inhouden of onder de brede noemer van 'daden van willekeur' kunnen gevat worden, overgemaakt worden aan het parket. Ondertussen gebeurt er echter niets met die klacht en kunnen bij wijze van spreken de dag erop dezelfde fouten worden gemaakt.

Als dan bovendien blijkt dat een overgrote meerderheid van de dossiers die naderhand door het parket zonder gevolg worden geklasseerd ook nadien vanwege de dienst interne zaken bijna systematisch en automatisch zonder gevolg blijft, dan stelt zich de vraag of de bijdrage van deze dienst tot de kwaliteitsverbetering zich niet beperkt tot de vaststelling en de eventuele bestraffing van de individuele tuchtinbreuken.

Een dergelijke werkwijze is een gemiste kans omdat men geen oog heeft voor onderliggende oorzaken en disfuncties die niet zwaar genoeg wegen om een tuchtprocedure op te starten of een functioneringsgesprek te houden, maar wel een duidelijke indicatie vormen van een tekortschietende of falende werking van de organisatie zelf waardoor mogelijke verbeterpunten over het hoofd worden gezien.

Uiteindelijk heeft de burger of overheid, die een potentiële individuele of organisatorische disfunctie heeft gemeld, geen onderbouwde feedback van zijn klacht. Zonder bijsturing is het, zoals gezegd, tevens mogelijk dat gelijkaardige problemen zich herhalen met nieuwe soortgelijke klachten als gevolg.

8. INFORMATIEHUISHOUDING

De hiernavolgende bevindingen hebben vooral betrekking op de informatiehuishouding die het Vast Comité P als een intern proces beschouwt binnen de geïntegreerde politie. Dit intern proces moet bijdragen tot het afleveren van operationele resultaten die extern zichtbaar zijn. Daardoor kan de informatiehuishouding zonder meer als een scharnierpunt worden beschouwd voor een geïntegreerde werking binnen de politiefunctie.

Informatie en vooral informatiebeheer en -uitwisseling wordt binnen de politie nog te vaak als "administratieve overlast" beschouwd en nog te veel politieambtenaren denken bijvoorbeeld dat hun werk er op het vlak van informatieverwerking op zit zodra ze een proces-verbaal hebben opgesteld.

De informatiehuishouding blijft belangrijke evoluties ondergaan en daarom was en blijft ze het voorwerp uitmaken van talrijke verslagen van het Comité P.

Het opvolgingsonderzoek van het Comité P heeft een aantal aspecten aan het licht gebracht die betrekking hebben op de kwantiteit en de kwaliteit van de gegevens, de middelen die ervoor worden ingezet en de opleiding van de medewerkers.

8.1. SLEUTELPRESTATIES

Tabel 4: Aantal geregistreerde entiteiten in de ANG

| | 2004 | Jul 2006 | Dec 2006 | Dec 2007 |
|----------------------|------------|--------------------------------|------------|------------|
| Concrete feiten | 8.826.227 | > 10.000.000 | 11.086.899 | 12.359.250 |
| Niet concrete feiten | Onbestaand | Begrepen in bovenstaand cijfer | 78.920 | 116.639 |
| Personen | 1.425.904 | 1.764.052 | 1.644.435 | 1.745.208 |
| Voertuigen | 1.486.155 | 1.749.471 | 1.824.630 | 2.077.099 |
| Plaatsen | 5.887 | 24.091 | 15.877 | 22.124 |
| Onderzoeken | Onbestaand | Geen cijfers | 31.684 | 49.533 |
| Organisaties | Onbestaand | Geen cijfers | 11.547 | 18.886 |
| Nummers | Onbestaand | Geen cijfers | 72.923 | 108.507 |
| Voorwerpen | 11.641.688 | 14.590.426 | 15.390.444 | 17.464.197 |

Het aantal geregistreerde entiteiten in de ANG kent een stijgende evolutie die eigenlijk een goede evolutie is omdat we tegelijk vaststellen dat er nu minder afzonderlijke databanken zijn en alles nu meer en meer beschikbaar is in één databank. Dit draagt bij tot een betere coördinatie en vergroot de controle mogelijkheden, maar ook de mogelijkheid tot correctie van gegevens (uniform beheer, toepassen ventilatieregels, klachten privacy, enz.). Deze evolutie om alle gegevens naar één databank te laten lopen, stemt trouwens overeen met de wil van de wetgever (cf. art. 44/1 t.e.m. 44/11 van de wet op het politieambt).

Ad-hocdatabanken

Anderzijds moeten we wel vaststellen dat er in heel wat diensten toch nog ad-hocdatabanken blijven bestaan, zij het vaak wel met de beste bedoelingen. Wanneer we het openbaar register raadplegen op de website van de Commissie voor de Bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer, kunnen we vaststellen dat er meer dan 100 aangiften bestaan van allerhande soorten databanken. Dit kan gaan over drugs, prostitutie, bewakingscamera's, jeugd-delinquentie, fotoalbums, huisarresten, intern toezicht, bromfietsen, enz. Een hele reeks van die gegevens zou eigenlijk in de ANG moeten zitten. Bovendien is niet geweten of er een aanmelding is gebeurd van die aparte databestanden aan het Controleorgaan op de Politie Informatie zoals voorzien is in artikel 44/7 WPA. Evenmin is geweten of, voor zover die gegevens niet worden doorgestuurd naar de ANG, ook daarvoor de toestemming van het Controleorgaan werd bekomen. Het valt bovendien op dat bepaalde politiezones (Antwerpen, Aalst, Oostende, Gent, Leuven, Brussel-Zuid, Ninove, ...) scrupuleus deze databestanden aangeven aan de privacycommissie maar dat er voor zeer vele (grote) zones geen enkel databestand werd aangegeven. Nochtans kan het Comité P nauwelijks aannemen dat er in die (grote meerderheid van) politiezones geen afzonderlijke bestanden zouden zijn aangelegd.

Op het vlak van de creatie en het beheer van die aparte databestanden ontbreekt het binnen de politie aan een duidelijke richtlijn ter zake en heeft niemand een correct zicht op hun aantal, laat staan op hun inhoud. Er bestaat omtrent deze problematiek ook geen plan van aanpak. Men wijst hierbij enkel op de verantwoordelijkheid van de politieman om te waken over het wettelijke kader (wet op het politieambt – privacywetgeving). Ook hier kunnen de politiediensten initiatieven nemen om de medewerkers te sensibiliseren, vergelijkbaar met de campagne zoals die voor het misbruik inzake dataconsultaties.

Een plan van aanpak en duidelijke richtlijnen dringen zich op voor de verschillende aparte databanken die nog bestaan in de verschillende politiediensten.

Kwaliteit van de gegevens

We herhalen dat de federale politie een andere invulling geeft aan het begrip “kwaliteit”, met name het streven naar het optimaal verloop van de informatiestroom en/of de voeding van de databanken. Kwaliteit in de gegevensstroom betekent voor hen dan ook vooral de kwantiteit van voeding naar volledigheid, zonder specifiek over de “waarde” van de inhoud te oordelen. De waarde van de inhoud, onder meer of de gegevens wel met de werkelijke feiten op het terrein overeenstemmen, of ze (juridisch) correct werden ingevoerd, is een problematiek waar tot nu toe geen aanvang mee werd genomen, wat ons eveneens zorgen baart, temeer daar deze conclusies reeds opgenomen werden in het jaarverslag 2006.

De boordtabel die werd opgesteld voor de lokale korpschef om de kwaliteit van wat hij doorstuurt naar de ANG te controleren, is een eerste goede stap in de richting van een gestructureerde opvolging maar beperkt zich tot het kwantitatieve aspect. Men vergelijkt de data in het ISLP met deze die nog niet in de ANG teruggevonden worden.

Deze boordtabel geeft op nationaal vlak volgende evolutie weer voor 2005, 2006 en 2007 (Bron = CGO):

Tabel 5: Evolutie van de gegevens in de ANG

| | 2005 | | | | |
|--------------------------|---------------|------------|----------------|------------------|-----------|
| | Januari-maart | April-juni | Juli-september | Oktober-december | Totaal |
| Volledigheid ANG | 95,13 % | 96,22 % | 97,44 % | 97,72 % | 96,24 % |
| Snelheid aanlevering ANG | 30,13 | 31,41 | 31,14 | 29,77 | 30,49 |
| | 2006 | | | | |
| | Januari-maart | April-juni | Juli-september | Oktober-december | Totaal |
| Volledigheid ANG | 98,08 % | 98,54 % | 98,35 % | 97,98 % | 97,6 % |
| Snelheid aanlevering ANG | 27,6 | 31,07 | 30,12 | 32,25 | 30,11 |
| | 2007 | | | | |
| | Januari-maart | April-juni | Juli-september | Oktober-december | Totaal(*) |
| Volledigheid ANG | 97,72 % | 96,55 % | 93,66 % | 76,57 % | 93,08 % |
| Snelheid aanlevering ANG | 28,90 | 27,38 | 21,59 | 11,72 | 24,02 |

LEGENDE:

Volledigheid: het percentage initiële PV's in ISLP dat in de ANG zit.

Snelheid: het aantal dagen dat de PV's die in de ANG zitten nodig gehad hebben om er te raken.

() Onvolledige jaarcijfers voor 2007: de toestand tot in november.*

Hier stellen we vast dat de volledigheid rond hoge percentages blijft hangen maar toch daalt. De snelheid gaat er wel op vooruit (van gemiddeld 30 naar 24 dagen).

Zoals hierboven vermeld, kan men stellen dat alle zones deelnemen aan de geautomatiseerde voeding van de ANG. Op centraal niveau heeft men wel geen zicht in hoeverre de zones ook alle functionaliteiten van het systeem gebruiken en daardoor bijdragen tot de kwaliteit in de informatiestroom.

De federale politie (CGO) kondigde in 2006 aan zelf controles te gaan uitvoeren op de gegevens in de ANG. In 2007 blijkt men daar inderdaad een aanvang mee genomen te hebben. Men heeft hierbij gewerkt rond de voorwerpen (bijvoorbeeld identiteitskaarten en gesignaleerde gsm-toestellen) en de personen (bijvoorbeeld minderjarigen, ontvluchte personen en personen betrokken bij intrafamiliaal geweld) in de ANG. Hierbij werden 57.389 registraties geverifieerd en desgevallend aangepast. Dit is een eerste stap die zich vooral concentreert rond de techniciteit van de velden of van het elektronisch doorsturen van de informatie. In een volgende fase zou ook gewerkt moeten kunnen worden aan de concrete

aftoetsing tussen wat er op het terrein gebeurt en hoe deze zaken dan kwalitatief gezien gevat worden in de diverse databanken.

In deze vaststelling worden we gesteund door een onderzoek van het controleorgaan dat toezicht houdt op de ANG (COC). Zij controleerden, op basis van de lijsten van aangehouden personen (cf. register der aangehouden personen), voor wie de gerechtelijke “driedelige identificatie” (foto, vingerafdrukken en individuele beschrijving) correct werd uitgevoerd. Bij een controle van de overgezonden gegevens ter zake voor 12.383 personen in de ANG bleek er (1) voor 68 % geen foto aanwezig te zijn, (2) bij 73 % de individuele beschrijving te ontbreken en (3) bij 60 % geen vingerafdrukken aanwezig te zijn.

Het ging hierbij nochtans steeds over personen die binnen de voorwaarden vielen om deze gegevens te kunnen verzamelen (cf. ministeriële omzendbrief MFO-3). Hierin schuilt een zeer groot gevaar, want het zijn juist deze gegevens die er moeten voor zorgen dat deze personen enerzijds op eenduidige wijze kunnen geïdentificeerd worden om bepaalde maatregelen uit te voeren en anderzijds moeten deze gegevens toelaten om mogelijke daders te identificeren. Deze vaststellingen van het COC zijn zonder meer bijzonder verontrustend.

Het betreft hier soms zelfs personen die reeds meermaals in aanraking zijn gekomen met de politiediensten als verdachte van feiten en van wie nog steeds geen correcte set van vingerafdrukken beschikbaar is, om deze met sporen van andere feiten te kunnen vergelijken. De juiste voeding van de ANG op dit vlak is natuurlijk cruciaal als men bijvoorbeeld een correct fotoalbum wil samenstellen om voor te leggen aan slachtoffers. Anderzijds zal de “hit ratio” bij opgenomen vingersporen op de plaats van het misdrijf of het uitvoeren van opzoekingen op basis van de beschrijving van een dader enkel succesvol kunnen verlopen als er ook kwaliteitsvolle gegevens hierover in de ANG aanwezig zijn.

De politie blijft dus duidelijk in gebreke bij een correcte gerechtelijke identificatie van deze personen en deze vaststelling duidt op een gebrek aan professionalisme. Het Comité P sluit zich volledig aan bij deze conclusie van het COC op dat vlak.

Voor de verwijdering van gegevens werden al stappen gezet (ventilatie ‘one shot’), maar er is nog steeds geen concrete uitvoering gestart rond de automatisering van het proces (zoals reeds gemeld in 2004, 2005 en 2006). We kunnen alleen maar betreuren dat er nog steeds geen duidelijke reglementaire basis bestaat inzake deze regels. Zowel om redenen van versterkte controle en privacybescherming als om redenen van operationaliteit van de politie is de totstandkoming van het uitvoeringsbesluit op artikel 44/4 van de wet op het politieambt hoogdringend.

Verbeteringsinitiatieven

In grote lijnen kunnen we hier stellen dat de projecten om de diverse tools voor informatieverwerking te verbeteren nog steeds opgevolgd worden volgens dezelfde methodologie zoals geschetst de vorige jaren en dit binnen het POI (“Project Operationele Informatie”). Nieuw is het feit dat nu ook de internationale projecten opgenomen werden in deze opvolging en dat men ook bijkomende projecten heeft ontwikkeld in partnerschap (bijvoorbeeld “*police on web*”). We stelden ook vast dat voor een reeks projecten de functionele analyse werd uitgevoerd, maar dat er geen aanvang werd genomen met de technische realisatie. Er is onvoldoende bewijs dat het reeds uitgevoerde analysewerk niet verloren zal zijn, want als men pas na enige tijd aan de concrete uitvoering wil beginnen, zal men de analyse wellicht moeten overdoen, doordat de vorige intussen gedateerd is³⁰.

Positief is dat de evolutie voortgezet wordt om meer informatie beschikbaar te stellen binnen de “Portalomgeving”, waardoor het geïntegreerd zoeken doorheen de verschillende databanken er enkel op vooruitgaat.

Vanuit het oogpunt van efficiëntie blijven we vaststellen dat er heel wat capaciteit en geld blijft verloren gaan omdat bepaalde nieuwe modules tweemaal moeten ontwikkeld worden. Eenmaal om met ISLP te kunnen werken en eenmaal om met FEEDIS te kunnen werken.

8.2. MIDDELEN

Capaciteit netwerk

Steeds meer toepassingen draaien op centraal niveau en steeds vaker gebruikt men de opvragingen van gegevens zoals die geïntegreerd werden in de bestaande toepassingen (bijvoorbeeld rijksregister- en nummerplaatopvragingen vanuit FEEDIS of ISLP). Dit komt de coördinatie en de kwaliteit van de gegevens natuurlijk ten goede, maar verhoogt tegelijk de datastromen over het netwerk. Het Comité P drukt zijn bezorgdheid uit over het feit of men de garantie heeft dat dit in de toekomst effectief kan volgehouden worden.

De budgetten ondervonden in grote lijnen dezelfde problemen zoals reeds aangehaald de vorige jaren. Daar waar voor de analyse en ontwikkeling van informaticaprojecten toch moet kunnen worden gerekend op een zekere stabiliteit, moeten we vaststellen dat ook in 2007, door het verschuiven van de prioriteiten door de overheden, deze budgetten niet altijd gebruikt zijn voor datgene waarvoor ze initieel voorzien waren.

Daar waar de budgetten voor 2007 in grote lijnen op hetzelfde niveau gehandhaafd konden worden, vingen we op dat dit voor 2008 mogelijks niet zo zal zijn. Op basis van voorlopige informatie spreekt men toch over een mogelijke daling, waarbij er een aanzienlijke impact zou zijn op bijvoorbeeld de externe consultants die werkzaam zijn bij de federale politie. Het gevaar is hier dat de knowhow zowel op functioneel als op technisch vlak verloren zal gaan. Deze problematiek zal zeker verder opgevolgd worden indien de budgettaire daling zich zou voordoen en/of doorzetten.

Veiligheid

Het Comité P is van oordeel dat de veiligheid van het netwerk, en de databanken in het bijzonder, absoluut gegarandeerd moet worden. Aldus mogen vragen gesteld worden bij de idee die stilaan veld wint binnen de federale politie om op dit vlak bepaalde compromissen te sluiten teneinde bijvoorbeeld iedereen een extern e-mailadres en toegang tot internet te geven. Deze mogelijkheden bestaan nu reeds maar hebben concrete beperkingen (internet via een apart netwerk en e-mail beperkt op basis van de functionele noodzaak). Een moderne organisatie heeft deze tools natuurlijk nodig, maar bij het uitwerken van oplossingen dient rekening te worden gehouden met veiligheidsaspecten. Sommige verantwoordelijken wensen zich bovendien van op afstand (en men citeert hierbij als voorbeeld een internetcafé in een vreemd land, ...) toegang te kunnen verschaffen tot het volledige netwerk. Het is evenwel onvoldoende gegarandeerd dat dit geen veiligheidsrisico zal opleveren.

8.3. MEDEWERKERS

Ook hier werd de evolutie bekeken en blijven we ons, samen met enkele terreinactoren, wel vragen stellen naar de toekomst toe inzake de opleiding: (1) Hoe komt het dat men in de basisopleiding nog steeds lesgeeft over ISLP waar FEEDIS de standaardtoepassing is binnen de federale politie? Het basisprobleem blijft hier het nog steeds achterwege blijven van één systeem om processen-verbaal op te stellen voor de lokale en de federale politie. We blijven trouwens ook vaststellen dat er een probleem blijft bestaan om op het terrein vastgestelde feiten te vertalen naar een juridisch en politieel correct PV. Hier gaat nog steeds een belangrijke vormingscapaciteit verloren bij de omscholing in de ene of de andere richting bij mobiliteit tussen lokale en federale politie. (2) Wat met de opvolging en ondersteuning van de verschillende lesgevers inzake informatiebeheer? Deze is nog steeds onbestaande (cf. jaarverslag 2006-2007) en elkeen doceert zijn eigen cursus. Waar veel met lesgevers met terreinervaring gewerkt wordt, zorgt dit er wel voor dat de lessen dicht bij de informatie-actualiteit aanleunen, maar biedt dit anderzijds geen garantie voor de uniformiteit van de gegeven materie.

Momenteel stellen we vast dat er zich een positieve evolutie voordoet qua kennis van de opvragingen in de systemen, dit komt mede door de verhoogde gebruiksvriendelijkheid van bijvoorbeeld de "Portalomgeving".

Hoe dan ook, het Comité blijft deze problematiek verder opvolgen en blijft pleiten voor het streng optreden tegen leden van de politie die opvragingen doen zonder naleving van het

finaliteitsbeginsel en dus buiten het kader van hun opdrachten van gerechtelijke en bestuurlijke politie of andere administratieve taken.

9. GEÏNTEGREERDE WERKING EN STEUN

De wetgevende macht heeft bij de hervorming van de reguliere politiediensten geopteerd voor een geïntegreerde politiedienst gestructureerd op twee niveaus. Van deze politiediensten wordt verwacht dat ze hun opdrachten waar mogelijk en/of nodig op geïntegreerde wijze vervullen. Die geïntegreerde werking staat voor alle vormen van samenwerking waarbij de brug gelegd wordt tussen de reguliere politiediensten onderling, maar ook met andere actoren die actief zijn in het domein van de veiligheid, zoals bijzondere inspectiediensten, overheden, enz.

Een ander belangrijk principe dat de overheid bij de hervorming heeft voorzien, is dit van de onderlinge steun tussen de componenten van de geïntegreerde politie.

Het Comité P wenst dieper in te gaan op een paar aspecten van de geïntegreerde werking en steun die het doorheen zijn onderzoeken heeft vastgesteld in de loop van 2007-2008. Het betreft met name de laterale steun en de rol van de DirCo, de werking van ASTRID en aspecten van informatiehuishouding als integrerende factor.

9.1. LATERALE STEUN TUSSEN POLITIEZONES EN DE ROL VAN DE DIRCO

Wat de steun betreft, spreken we enerzijds van de verticale of federale steun van de federale politie ten opzichte van de lokale politie en de politieoverheden en anderzijds is er de horizontale of laterale steun tussen de verschillende lokale politiediensten.

In het Nationaal Veiligheidsplan 2008-2011³¹ staat verwoord: *“Het is aanbevolen samenwerkingsverbanden na te streven en te intensifiëren tussen enerzijds het federale en lokale niveau en anderzijds de lokale politiekorpsen onderling. Het evalueren en verbeteren van de bestaande samenwerkingsovereenkomsten, protocols, service level agreements (SLA's) past in dit raam”*³². De bestuurlijke directeurs-coördinatoren (DirCo's) vervullen hierbij een belangrijke scharnierfunctie³³.

Uit onderzoek blijkt dat er recentelijk geen nieuwe initiatieven werden genomen inzake laterale steun en dat deze beweging lijkt stil te vallen. Als resultaat werden dan ook geen nieuwe protocollen afgesloten, die kunnen bijdragen tot een betere dienstverlening aan de bevolking.

Verder blijkt dat de betrokkenheid van de DirCo's bij het tot stand komen van laterale steun sterk varieert van arrondissement tot arrondissement. Zij vervullen verschillende rollen en functies en bieden een waaier aan verschillende vormen van dienstverlening aan. De oorzaak hiervan ligt in het gebrek aan een afdwingbaar wettelijk kader, waardoor een grote mate van vrijblijvendheid en verscheidenheid ontstaat bij het invullen van de wettelijke opdracht.

De bevraging van de DirCo's toont aan dat ze globaal genomen tevreden zijn over de mate waarin ze betrokken worden bij de laterale steun. Ze verklaren daadwerkelijk politiezones te willen ondersteunen maar waarschuwen voor de eilandpolitiek van sommige zones. Bij het tot stand komen van laterale steun vinden ze de juiste mentaliteit voor alle partners een kritieke succesfactor, waarbij ze van hun overheden meer interesse voor hun positie verwachten en waarbij de korpschefs de nodige initiatiefruimte krijgen.

Ten slotte zien de DirCo's zichzelf als een regionale ambassadeur die fungeert als een verlengstuk van de commissaris-generaal, terwijl de korpschefs verwachten dat de DirCo's de geïntegreerde werking invullen.

9.2. ASTRID

Het systeem ASTRID (*All-round Semi-cellular Trunking Radiocommunication Integrated Dispatchings*) ten behoeve van politie- en, bij uitbreiding, van veiligheidsdiensten in het algemeen, heeft als doel om betrouwbare en efficiënte communicatie te organiseren binnen en tussen verschillende hulp- en veiligheidsdiensten en andere organisaties die nauw betrokken zijn bij de openbare veiligheid.

Hiervoor werden elf provinciale meldkamers opgericht die noodoproepen aannemen en ploegen op het terrein aansturen door middel van een nationaal radionetwerk voor spraak- en datatransmissie.

In de vorige jaarverslagen werd de oprichting van de communicatie- en informatiecentra (CIC) beschreven en toegelicht, maar ook in 2007-2008 heeft het Comité P de evoluties in deze belangrijke steunpilaar voor de geïntegreerde werking verder opgevolgd.

9.2.1. Coördinatie tussen de politiediensten

De CIC's hebben tot doel de interventies van de politiediensten beter te coördineren over de politie-, arrondissements- en provinciegrenzen heen.

Het aantal oproepen dat werd behandeld door de CIC's steeg in 2007, in vergelijking met 2006, met een half miljoen tot 2,5 miljoen oproepen, verspreid over de elf meldkamers. Men voorziet dat het aantal meldingen jaarlijks zal blijven stijgen.

Er is bewijs dat de politiediensten regelmatig daders vatten via deze geïntegreerde werking en dit dankzij de huidige coördinatie die voorheen niet mogelijk was. Zo is er de casus van een 112-oproep na een bankoverval in Ronse, waarbij een "*multi-event*" werd aangemaakt door de dienst 100, zodat de politieactie zeer snel kon worden opgestart. De CIC's mogen dan ook geregeld felicitaties in ontvangst nemen.

Bovendien activeren de bestuurlijke overheden de discussie omtrent het beantwoorden van niet-dringende oproepen of de zogenaamde 'blauwe lijn'. Ze verwachten voor deze oproepen ook een minimale dienstverlening 's nachts.

Als gevolg van een overbelasting en een natuurlijke samenwerking tussen politiezones in regio's en omdat sommige zones een grotere synergie wensen te realiseren tussen interventie- en andere ploegen met CAD-ondersteuning, ontstond de behoefte om op sommige plaatsen het *arrondissementeel* dispatchingmodel te verlaten voor een *regio-dispatching* vanuit het CIC. Concreet betekent dit meer dispatchers op het CIC die een kleiner aantal zones zouden dienen te dispatchen, wat meer ploegen per politiezone in het radionet toelaat.

De NV Astrid volgt proactief de algemene netbelasting op maar er is wel degelijk een fysieke grens voor het aantal gesprekken op één gespreksgroep. Er bestaat geen tool om dit te meten, wat de federale politie ertoe aangezet heeft die zelf te ontwikkelen. Momenteel kunnen er al in beperkte mate steekproeven worden genomen. Wanneer een radionet voor 40 % wordt gebruikt, spreekt men van een overbelast netwerk. Deze norm wordt ook internationaal gebruikt wanneer men het heeft over een overbelast net.

Ook de radiodekking vordert goed. Hoewel er op duidelijk gekende plaatsen nog radiodekkingsproblemen zijn, vordert de plaatsing van bijkomende masten goed. De provincies houden dit nauwlettend in het oog. Als er radiodekking is, dan is de kwaliteit goed. De politiezones verwachten echter een zelfde radiodekking als bij het gsm-net.

Er zijn tal van klachten (o.a. door de eenheden van DAH) met betrekking tot het gebruik van de mobiele dataterminals (MDT). Ze zijn niet altijd stabiel aangezien het gebruikte datanetwerk onderbrekingen vertoont. De oplossing, een ingreep in het radionetwerk, werd momenteel nog niet gerealiseerd.

DAH is ook bezorgd over het feit dat het CIC Oost-Vlaanderen door een gebrek aan capaciteit de dispatching van de wegpolitie nog steeds niet heeft overgenomen.

DAH vindt het verder belangrijk dat de Directie van de operationele politie informatie (CGO) bijzondere aandacht blijft besteden aan de provincieoverschrijdende werking van de CIC's. De frequenties waarop de verschillende politiezones werken, zijn ook op de radio-toestellen DAH beschikbaar en bij incidenten wordt, op beslissing van de coach van het CIC, door iedereen overgeschakeld op een nationale frequentie.

Er wordt ook nog vastgesteld dat er tussen het tijdstip van binnenkomen van een oproep en het doorsturen van deze melding naar de WPR (dispatching of ploeg op het terrein) te veel tijd verloren gaat. Tevens klagen de ploegen dat er door de CIC's onvoldoende gefilterd wordt en zij als ploeg quasi naar elke oproep dienen te rijden. De verschillende WPR's moeten daarvoor overleg plegen met hun CIC om hun interventiebeleid te verfijnen.

9.2.2. Coördinatie tussen politie- en hulpdiensten

Binnen ASTRID is het tevens de bedoeling om de meldingen voor de verschillende hulpverleningsdiensten bij elkaar te brengen waardoor de multidisciplinaire aanpak van incidenten wordt verbeterd en er uiteindelijk betere resultaten worden bereikt. De 101-centrales worden daartoe stelselmatig ondergebracht bij de meldkamers van de communicatie- en informatie-centra. Hieraan zijn verschillende voordelen gekoppeld voor een geïntegreerde en supralokale werking. Het laat een integratie toe op nationaal vlak, onder meer omdat de oproep- en interventiegegevens in een databank worden gevat. Men beschikt tevens over een back-up van de noodoproepen en een overname van de zonale dispatching indien deze uitvalt.

Om op ASTRID te kunnen aansluiten, schaften de brandweer en de FOD Volksgezondheid zich Astridradio's aan.

Maar ondanks de mogelijkheden van ASTRID blijkt uit de analyse van een incident te Charleroi hoe er toch nog een belangrijke disfunctie kon ontstaan op het vlak van de geïntegreerde werking. De operator liet hier met name na om gebruik te maken van de oproepen van de 101 en de brandweer waardoor de hulpdiensten op de interventieploeg van de politie moesten wachten om een huis te betreden en er kostbare tijd verloren ging. Het incident toonde aan dat de betrokkenheid en een goede opleiding van de medewerkers belangrijk zijn voor het optimaal aanwenden van de Astridtoepassingen.

9.2.3. Internationale coördinatie

In 2006 werden al links voorzien tussen Belgische en Nederlandse CIC's. Deze links laten al een internationale communicatie op het terrein toe, doch maken echte *roaming* nog altijd niet mogelijk. De communicatie blijft beperkt tot de plaatsen waar men nog radiodekking heeft met het eigen netwerk. De linken met Duitsland en Frankrijk zijn nog steeds in voorbereiding. Ook op Europees vlak zijn diverse studies aan de gang hoewel de oplossing voor het probleem gekend is (cf. link België-Nederland). Zij zoeken eerder complexe softwareoplossingen waarvan de ontwikkeling nog langer op zich zal laten wachten.

9.2.4. Resultaten medewerkers

Het onderzoek van het Comité P toont verder aan dat het personeel van de CIC's niet tevreden is. Op de CIC's zouden immers personeel en middelen te kort zijn en de statutaire normen niet gehaald worden³⁴. Eind 2007 dienden ze dan ook een stakingsaanzegging in die gold voor alle 101-centra.

Als oorzaak stelt het diensthoofd CGOO (dienst operaties van de Directie van de operationele politie/informatie) dat het rekruteringsproces van neutrale calltakers bij Selor niet aangepast zou zijn aan de operationele diensten. Wat de vorming van deze neutrale calltakers betreft, willen niet alle politiescholen in hun basisopleiding voorzien.

De bezorgdheid omtrent vorming en competenties van calltakers en dispatchers vinden we tevens terug in het onderzoek bij de eenheden DAH. De eigenlijke coördinatie en sturing van de ploegen op het terrein verloopt volgens de referentiegroep van de wegpolitie (zie ook hoofdstuk verkeersveiligheid) echter niet overal zoals het zou moeten. Een van de redenen hiervoor zou zijn dat een aantal dispatchers nog onvoldoende ervaring heeft met de specifieke werkomstandigheden op een autosnelweg en daarbij ook nog instaat voor bijvoorbeeld de ploegen van de spoorweg- en scheepvaartpolitie die per definitie heel andere specificiteiten en behoeften hebben.

9.3. INFORMATIEHUISHOUDING EN OPVOLGING

9.3.1. Informatie-uitwisseling

Essentieel voor een goede geïntegreerde werking is een optimale informatie-uitwisseling tussen de verschillende actoren in het politielandschap. Zowel over de informatie-uitwisseling inzake gerechtelijke als bestuurlijke politie als over de werking van de AIK's die hierin een scharnierfunctie vervullen, kon het Comité P in 2007-2008 een aantal vaststellingen noteren.

9.3.1.1. Tussen reguliere politiediensten

Wat de uitwisseling van gerechtelijke informatie afkomstig van de informantenwerking betreft, wordt door de betrokken actoren de samenwerking tussen het federaal parket en de NIB, tussen de NIB en de LIB en tussen het lokaal parket en de LIB als goed tot zeer goed omschreven. Door diverse gerechtelijke directeurs, LIB's en hoofden SCI wordt, inzake informantenwerking, de relatie tussen de centrale dienst DJO en de FGP's en de lokale recherche als voorbeeld van een goede geïntegreerde samenwerking naar voor geschoven.

Minder optimaal verloopt de informatie-uitwisseling inzake operaties via het gebruik van het ACT-formulier. Dit is een intern politieel formulier waarbij elke operatie of actie die een zekere mate van voorbereiding, organisatie of supervisie vraagt en gericht is naar personen, instellingen of fenomenen in het kader van de strijd tegen de criminaliteit, wordt aangekondigd en aangemeld aan het AIK. Dit formulier blijkt moeilijk werkbaar, men beschouwt het eerder als een last, onder meer omdat de gehanteerde begrippen "actie" en "operatie" niet duidelijk werden omschreven. Het blijkt ook dat dit coördinatiemiddel maar door de helft van de betrokken magistraten gekend is.

Ten slotte is er de vaststelling dat embargodossiers niet worden aangemeld op het AIK. De actuele procedures voorzien dit ook niet. Dit faciliteert een optimale geïntegreerde werking evenwel niet. Nochtans kan een DOS-formulier (aanmelding onderzoeken op het AIK) met gebruikscodes '00' aan de onderzoeker evenveel garanties bieden inzake afscherming en coördinatie met andere informatie.

Wat de bestuurlijke informatie betreft, stelt het Comité P vast dat er bij de FGP-rechercheurs die zich specialiseren in bestuurlijke politie een tendens bestaat om deze informatie gerechtelijk over te maken aan het AIK. Zo zal zulke informatie allereerst worden georiënteerd naar terrorisme, het werken onder embargo, enz.

Uit de gevoerde onderzoeken blijkt dat de bestuurlijke informatieoverdracht bij wijlen niet zo vlot verloopt. Zo blijkt de havenkapiteindienst niet te worden geïnformeerd over eventuele controles door de SPN stroomop- of -afwaarts. Hetzelfde kan worden gezegd van de interne informatieoverdracht bij DGA n.a.v. administratieve en voorafgaande onderzoeken. Nauwelijks enige aanduiding kon worden gevonden dat onderzoeksconclusies in deze materie (*top-down*) hun weg vonden naar de eenheden op het terrein bij DAC of onderliggende eenheden zoals bv. de SPC. De diensten in de hiërarchische keten spelen hoogstens de rol van brievenbus. De vraag rijst bijgevolg of op basis van de onderzoeksconclusies nog wel de noodzakelijke beleidsmatige aanpassingen gebeuren. En ten slotte is uit de afhandeling van een veiligheidsincident op de LNG-terminal te Zeebrugge naar boven gekomen dat een aantal overheden en diensten niet tijdig werden ingelicht omtrent het gebeuren en aldus hun verantwoordelijkheid niet konden opnemen.

9.3.1.2. Tussen reguliere politiediensten en bijzondere inspectiediensten

Over de informatie-uitwisseling met bijzondere inspectiediensten zijn de volgende knelpunten naar boven gekomen.

De samenwerking met de douane en accijnzen in functie van de informantenwerking is onbestaande en met de Veiligheid van de Staat (VS) zijn er wrijvingen. Daarnaast is er nog steeds geen uitwisseling van informatie tussen beide diensten waarbij sommige informanten voor dezelfde informatie (theoretisch althans) dubbel betaald (zouden) kunnen worden.

Er is het probleem van registratie en centralisatie van de geleverde prestaties betreffende de gecoördineerde acties tussen politie en BID's. In afwachting van het uitvoeringsbesluit van artikel 44 WPA over de directe info-uitwisseling tussen politie en BID's – in de mate dat dit aspect daar ter sprake zal komen – is dit momenteel enkel mogelijk via de magistratuur. Het AIK kan hier nochtans een meerwaarde bieden inzake dispatchen, maar ook betreffende het interpreteren van de gegevens. Er werd vastgesteld dat, in akkoord met de lokale gerechtelijke autoriteiten, sommige AIK's de ANG voeden op basis van PV's aangeleverd door de BID's. De gerechtelijke pijler DGJ van de federale politie stelt op haar beurt nog dat in de overgrote meerderheid van de gevallen van samenwerking er geen protocol bestaat tussen de federale gerechtelijke politie en de BID's. Deze samenwerking is niet geïntegreerd of gestructureerd,

maar steunt op punctuele behoeftes en dit voor specifieke acties en o.l.v. een magistraat die het dossier leidt.

Bij het openbaar vervoer is er op het vlak van onderling overleg, gegevensuitwisseling en wederzijdse steun de conventie tussen MIVB, de gouverneur van het Administratief Arrondissement Brussel-Hoofstad, de procureur des Konings en de politiediensten, alsook het maandelijks politieplatform bij de directeur-coördinator. Verder worden op operationeel niveau de beelden van de MIVB-bewakingscamera's doorgestuurd naar de dispatching van de spoorwegpolitie. De vaststellingen van de MIVB-ploegen worden bovendien overgemaakt aan de lokale politiezones, de metrobrigade van de federale politie en aan het kabinet van de gouverneur. Waar in het Brusselse de samenwerking van politie met De Lijn op het terrein goed draait, dient volgens deze laatste wel opgemerkt dat men bij de Brusselse politiediensten niet zo happig lijkt op het afsluiten van formele protocolakkoorden.

Bijzondere inspectiediensten stellen informatie en deskundigheid in huis te hebben waarop de reguliere politiediensten soms onvoldoende een beroep blijken te doen. Aldus is in een onderzoek gebleken dat Securail niet begreep waarom de federale politie (i.c. spoorwegpolitie) geen beroep deed op de expertise van de veiligheidsagenten en/of personeel van de NMBS voor de vorming van de leden van de SPC bv. betreffende de risico's en te nemen voorzorgen omtrent spoorweggerelateerde criminaliteit zoals koperdiefstal.

Met betrekking tot een probleem van coördinatie tussen de geïntegreerde politiedienst en een dienst van het Waalse Ministerie van Uitrustingen en Vervoer (MET) maakte de minister van Binnenlandse Zaken aan het Comité P³⁵ het volgende antwoord over:

“De in uw onderzoek vastgestelde problemen inzake: de coördinatie tussen de interventie van de politie en het MET en de modaliteiten voor de overmaking van informatie tussen het MET en de politie, de rol van de verschillende interveniërende instanties; de seining en ontseining van voertuigen die door de diensten van het MET worden teruggevonden in waterlopen; de beperkingen inzake politionele bevoegdheid van de agenten van het MET; het informeren van de eigenaar van het teruggevonden voertuig, kaderen in het gerechtelijk luik van de ministeriële omzendbrief MFO-3 betreffende de verwerking van de politionele informatie en behoren bijgevolg tot de bevoegdheid van de minister van Justitie, aan wie ik uw dossier heb overgemaakt”.

9.3.1.3. Tussen bijzondere inspectiediensten

Het probleem van de informatie-uitwisseling stelt zich soms tussen de bijzondere inspectiediensten onderling. Wat bijvoorbeeld de controleurs van de sociale inspectie betreft, werd vastgesteld dat zij frequent optreden op basis van informatie afkomstig van andere BID's. Maar sommige controlediensten, en in het bijzonder de Algemene directie controle en bemiddeling (ADCB) van de FOD Economie, zijn niet aangesloten op de databank 'Genesis', wat de onderlinge gegevensuitwisseling als vorm van steun en geïntegreerde werking bemoeilijkt.

9.3.2. Werking AIK

Zoals supra gesteld, is de informatiehuishouding een scharnierpunt binnen de geïntegreerde politie. Daartoe is er in elk arrondissement een AIK waar bestuurlijke en gerechtelijke informatie wordt verwerkt en geanalyseerd. Het is een ondersteunende dienst die is samengesteld uit leden van zowel de federale als de lokale politie. De opdracht van het AIK bestaat uit het analyseren van recente feiten en gebeurtenissen, het identificeren van verbanden ertussen, ondersteuning bij de opvolging van fenomenen, ondersteuning in de coördinatie van de onderzoeken, bijdragen aan de politionele informatieoverdracht en het ondersteunen van de functioneel beheerders.

Deze AIK's worden voor de operationalisering van het informatiebeheer aangestuurd door de Directie van de operationele politionele informatie (CGO). Wat het functioneel beheer van de gerechtelijke informatie betreft, hangen ze af van de gerechtelijk directeur.

Binnen de federale politie ontbreekt voor het ogenblik evenwel elke vorm van opvolging of zelfs maar gestructureerde ondersteuning naar de AIK's toe. Zoals vermeld in het vorige jaarverslag, stellen we ook nu vast dat maar moeilijk of helemaal niet antwoord kan gegeven

worden op vragen inzake de globale werking van de AIK's. Wetende dat de AIK's de achilleshiel zijn van de informatiehuishouding en van de politiehervorming, kunnen we niet anders dan onze ongerustheid hierover blijven uitdrukken.

De verschillende algemene directies verwijzen naar de wettelijke opdracht die werd toegekend aan CGO. Tot april 2008 was daaraan nog geen enkele invulling gegeven. Het enige overgebleven discussieplatform voor de AIK's was de maandelijkse vergadering met CGO, maar ook hier viel elk initiatief stil. Uit elementaire noodzaak organiseren de AIK's dan maar zelf vergaderingen onderling, waar soms bepaalde diensten of directies van CGO, DGJ of DGA aan deelnemen.

De ondersteuning en sturing naar de AIK's toe ontbreekt derhalve volledig. Bovendien is de opdracht ter zake van CGO beperkt tot het aspect van "organisatie" en "operationalisering" van het informatiebeheer van de AIK's en riskeren de andere, minstens even belangrijke, aspecten van functionering uit de boot te vallen bij deze geplande opvolging (cf. ministeriële omzendbrief MFO-6).

Een doorgedreven systeem van monitoring van de kwaliteit en performantie van de AIK's dient op touw te worden gezet. Gezien het verder verslechteren van de daadwerkelijke opvolging van de AIK's wordt deze aanbeveling als zeer dringend beschouwd.

10. INTERNE WERKING POLITIEDIENSTEN

Sinds het aantreden van commissaris-generaal Koekelberg beweert het topmanagement van de federale politie met een vernieuwde visie van start te zijn gegaan waarbij een optimale dienstverlening aan de burgers en de overheden, excellente politiezorg geheten, centraal staat³⁶.

In eerste instantie gaan we na in welke mate er reeds gewerkt is aan het methodologisch onderbouwen van de politionele werking gericht op een excellente politiezorg. Vervolgens wordt nagegaan op welke wijze het operationeel basiskader wordt gerekruteerd en geselecteerd omdat dit een essentiële rol speelt bij latere externe resultaten. Politiezorg naar de samenleving, burgers en overheden gebeurt door het politiepersoneel, het menselijk kapitaal van de politieorganisatie. Ten slotte volgt nog een kort overzicht van drie politiediensten die door het Comité P in het jaar 2007 werden doorgelicht.

10.1. ONTWIKKELING EXCELLENTE POLITIEZORG

Van politiezones wordt vanuit het concept van 'excellente politiezorg', dat mede als een organisatorische strategie kan worden begrepen ter incorporering van de filosofie van gemeenschapsgerichte politiewerking, verwacht dat ze in partnerschap goede resultaten boeken voor de samenleving, burgers en overheden. Het Vast Comité P onderzocht hoe de federale politie – Directie van de relaties met de lokale politie (CGL) opvolging, steun en begeleiding geeft aan de politiezones ter realisering van deze (externe) doelstellingen.

Het plannen, ontwikkelen en implementeren van een beleid en strategie daartoe door de lokale politiezone (PZ) wordt vanuit CGL al vele jaren gepropageerd en ondersteund o.m. via de opmaak van zonale veiligheidsplannen (ZVP). Daarover stelde CGL een statistisch jaarrapport op ('Zonale Veiligheidsplannen 2005-2008'). Op basis van dit rapport komen (externe) effecten en resultaten van deze initiatieven bij de politie hierna kort aan bod en wordt aandacht geschonken aan de (interne) werking van de PZ i.f.v. het behalen van deze resultaten.

Daarnaast ontwikkelde CGL meer recentelijk een programma kwaliteitszorg dat het gebruik van zulke zorg bij de korpsen promoot en een platform biedt om ervaringen hieromtrent uit te wisselen. Belangrijker is dat CGL de PZ praktische begeleiding aanbiedt om zelfevaluaties en zgn. positiebepalingen uit te voeren ten behoeve van deze kwaliteitszorg. Deze begeleiding werd bovendien ook al aangeboden aan een dienst van de federale politie. Opgevolgd werd hoe CGL dit organiseerde en i.h.b. of hiermee deelnemers aan zulke activiteiten op weg worden geholpen om zicht te krijgen op de (externe) resultaten van hun werking.

Parallel hieraan ontwikkelt de (verbindingsofficier van de federale politie voor de) provincie Vlaams-Brabant procesbegeleiding met visitatiemethodiek. Deze laat de politiezones die

hieraan meewerken in de eerste plaats toe hun werking te evalueren en te verbeteren door 'over het muurtje te kijken' (cf. 'benchmarking' en 'peer review') bij de collegae in andere politiezones. Leden van de Dienst Enquêtes P participeerden aan zulke visitaties.

10.1.1. Resultaten samenleving, sleutelprestaties, burgers en overheden en medewerkers

Een gemeenschapsgerichte politiezorg is uitermate belangrijk voor het boeken van duurzame resultaten (in de functionaliteiten) op het vlak van veiligheid en voor de bevordering en vrijwaring van het vertrouwen in de politie. Rekening houden met de noden en behoeften van de burger en overheden betreffende veiligheid en leefbaarheid bij de bepaling van de prioriteiten van de politiewerking is daarbij eveneens van groot belang. Het rapport van CGL dat een analyse bevat van de zonale veiligheidsplannen van 2005-2008 leert ons dat de politiezones nog worstelen om de (gegevens over deze) noden en behoeften duidelijk te vertalen en op te nemen in de prioriteiten van het ZVP (infra, processen en beleid & strategie). Op basis van gegevens in dit rapport valt daarbij op dat het concept van gemeenschapsgerichte werking weinig geoperationaliseerd werd doorheen de functionaliteiten in termen van te behalen resultaten. Om bovendien een performante dienstverlening te kunnen garanderen, stelde de overheid minimumnormen op qua bestaffing van de functionaliteiten. Uit het rapport blijkt dat deze normen als interne sleutelprestatie niet steeds worden gehaald.

10.1.2. Processen en beleid & strategie bij politiezones

Doorheen het rapport werd vastgesteld dat de politiezones grosso modo de scanning & analyse-fase bij de opmaak van de zonale veiligheidsplannen (ZVP) sterk ter harte nemen en daarbij inspanningen leveren om noden en behoeften bij belanghebbenden goed te inventariseren. In het perspectief van verdere ontplooiing van het beleid i.h.b. bij de incorporering van *community policing* moedigen we aan dat de link tussen deze noden en behoeften en de uiteindelijk geselecteerde prioriteiten in het ZVP sterker kan worden gemaakt. Zodoende zou beter kunnen worden aangetoond dat het beleid en de strategie worden afgestemd op de behoeften en verwachtingen van de belanghebbenden.

We vinden in dit verband weinig operationalisering van gemeenschapsgericht werken doorheen de functionaliteiten terug. Het betreft hier beleidsontwikkeling coherent met visie en missie. *Community policing* wordt (in 60 % van de politiezones) eerder als een project op zichzelf beschouwd. De vraag rijst of via zulke benadering de filosofie van gemeenschapsgerichte politiezorg voldoende kan worden geoperationaliseerd, ook en vooral in termen van te behalen effecten en resultaten voor burger, samenleving en medewerkers. Vragen rijzen daarom bij het bereik van eventuele resultaten geboekt in deze projecten. Hoe kan hierbij voldoende worden gemeten en geëvalueerd of strategische doelen wel werden behaald in de functionaliteiten en eventueel vergeleken met andere politiezones? Daarbij merken we op dat de beleidsvrije ruimte voor projecten in de politiezone volgens het CGL-rapport globaal slechts 6 % bedraagt. Kan *community policing* als apart project zo ooit wel tot de kern van de reguliere werking doordringen? Ook verkrijgen we op basis van dit rapport weinig zicht op wat er gebeurt bij de politiezones op het vlak van (initiatieven of projecten inzake) 'democratische werking' en 'integriteit', terwijl deze ook onmisbaar zijn om als organisatie excellente resultaten te bereiken.

10.1.3. Processen en beleid & strategie bij CGL en de visitatiemethodiek in de provincie Vlaams-Brabant

Uit verdere observaties van de werkzaamheden van de groep 'Kwalipol' blijkt dat CGL veel aandacht besteedde aan het bevorderen van het gebruik van een kwaliteitsstelsel en het bieden van een platform waarop ervaringen over kwaliteitszorg kunnen worden uitgewisseld. Meer recentelijk werd begonnen met het systematisch promoten van zelfevaluaties in de politiezones, waarin afhankelijk van het niveau van evaluatie al dan niet voor de organisatie-modellen CAF, INK en EFQM kan worden gekozen. CGL levert hierbij begeleiding aan de lokale politie (alook reeds eenmaal aan een dienst van de federale politie) om door middel van een positiebepaling (volgens INK-methode³⁷) de sterke en verbeterpunten in de organisatie te identificeren doorheen de negen criteria van deze kwaliteitszorgmodellen (cf. leiderschap, beleid & strategie, middelen, processen, resultaten, e.a.).

We stelden in een van de geobserveerde activiteiten duidelijk vast dat de ‘CGL-begeleiding’, en in het bijzonder de tafelbegeleiding met de deelnemers, erin slaagde een breed beeld van de organisatie te verkrijgen. Dit ondanks de grote groep en de ongelijke vertegenwoordiging van de verschillende afdelingen, graden en functies die deelnamen aan de positiebepaling. Dit leverde een interessante inventaris op van sterktes en verbeterpunten. In een ander geval liep dit veel minder vlot. Dit leek in de eerste plaats te maken te hebben met onduidelijkheden over opzet en finaliteit van de oefening. In tegenstelling tot de andere setting speelde de ongelijke vertegenwoordiging hier wel parten. Ten slotte observeerden we een probleem van onvoldoende aansluiting vanwege de begeleiding aan de realiteit van het werkveld van de deelnemers. In dit geval resulteerde dit in een ophijsting van verbeterpunten die zeer algemeen bleven.

De geobserveerde positiebepalingen gebeurden verder overwegend, zo niet uitsluitend, met betrekking tot de linkervelden in het EFQM-model, met name de basisvereisten die tot excellente resultaten zouden kunnen leiden. De gewenste resultaten zelf (in het rechterveld) werden niet als uitgangspunt gesteld. Met andere woorden, de reflectie over de interne werking werd losgekoppeld van de zelfevaluatie over de behaalde resultaten.

In de visitaties in de provincie Vlaams-Brabant waaraan we tot nu toe participeerden, bestond weliswaar wel de mogelijkheid om ook resultaatsvelden te bevragen, maar dit vormde niet het eigenlijke opzet van de oefening. Het merendeel van de door de leden van de visitatiecommissie gestelde vragen betrof bovendien aspecten van de basisvereisten (linkerveldfactoren) in de organisatie. In het beste geval werden sleutelprocessen besproken. Als gevolg hiervan kon moeilijker het verband gelegd worden tussen de hierover opgetekende gegevens en de impact ervan op de resultaten van het politiewerk voor de burger, politiemedewerker, overheden, samenleving en externe sleutelprestatie-indicatoren in de politiezones. Bij de visitaties worden overigens, onder meer wegens beperkingen qua tijdsinzet, momenteel enkel medewerkers van de politiezones bevraagd en bijgevolg werden geen externe sleutelfiguren naar hun ervaringen en mening gevraagd.

Kortom, het bewijs werd geleverd dat de lokale politiezones door CGL aangemoedigd worden om doelstellingen wat betreft *community policing* (en nu excellente politiezorg) te incorporeren in de strategische plannen zoals het Zonaal Veiligheidsplan. Minder systematisch bewijs werd doorheen het rapport voorsnog gevonden dat daarbij kon worden aangetoond of doelen effectief werden geformuleerd, gemeten en behaald, of er een geloofwaardig oorzakelijk verband is tussen inspanningen en resultaten en welk bereik deze resultaten hadden doorheen de organisatie (cf. operationalisering in de functionaliteiten), of hierbij trends konden worden opgetekend, vergelijkingen gemaakt, e.a. Uit de observaties van de positiebepalingen en visitaties konden tot nu toe ongeveer dezelfde vaststellingen worden gedaan. Volstaat een positiebepaling door middel van een EFQM- (en INK)-methodiek als die beperkt wordt tot de *enablers* (factoren) of linkervelden in het model zoals hier toegepast? Met andere woorden, wat baat een positiebepaling ter verbetering van de politiewerking als men in de politiezones mogelijk niet duidelijk weet waar men heen wil, of indien hierover alsnog geen consensus bestaat? De geobserveerde visitatiemethodiek vanuit de provincie Vlaams-Brabant biedt voor de bezochte korpsen duidelijk een meerwaarde. Ook hier blijft de vraag bestaan of meer inzichten in, en vertrekkende vanuit, resultaatsgebieden kunnen resulteren in meer impact op de politiewerking.

10.2. REKRUTERING EN SELECTIE VOOR DE GEÏNTEGREERDE POLITIE

Rekrutering en selectie vormen interne processen die dienen bij te dragen tot een goede politiewerking in de basisfunctionaliteiten. Het Vast Comité P onderzocht in welke mate de rekrutering en selectie gericht is op het aanleveren van geschikte kandidaten die na opleiding in staat zijn in deze sleutelprocessen een substantiële bijdrage te leveren tot het realiseren van een integere, democratische en gemeenschapsgerichte politiezorg.

Welke visie heeft (het leiderschap van) de federale politie en haar medewerkers op *community policing*, integriteit en democratische politiezorg en hoe worden deze begrippen geoperationaliseerd doorheen de processen rekrutering en selectie? Heeft men ten behoeve van de rekrutering en selectie een gewenst profiel van politiemedewerker bepaald? Gaat men in de rekruteringsfase al dan niet actief op zoek naar een gewenst profiel? Heeft men zicht op

welk profiel zich aandient voor rekrutering? Moedigt men kandidaten aan hun profiel aan het gewenste te toetsen? Kan vervolgens het bewijs worden geleverd dat de rekruterings-inspanningen een positieve impact hebben op het aanleveren van kandidaten met een gewenst selectieprofiel? Slaagt men erin in de selectiefase kandidaten met een ongewenst profiel te weren (*selecting out*) en deze met een gewenst profiel te selecteren (*selecting in*)? Over dit onderzoek zal het Vast Comité P een apart cahier publiceren.

10.2.1. Resultaten medewerkers

Dit resultaatveld heeft betrekking op de gerekruteerde en geselecteerde kandidaten voor de opleiding en niet zozeer op de medewerkers van de diensten zelf.

Politionele integriteit is uitermate van belang: voor het imago van de politie, voor het boeken van duurzame resultaten op het terrein (samenleving) en ter bevordering en vrijwaring van het vertrouwen in de politie (resultaten burger en overheden). Het onderzoek toonde aan dat men doorheen het selectieproces (infra) nog deels worstelt met een geschikte manier om naar de integriteit van de kandidaten, en dus mogelijk toekomstige medewerkers, te peilen. De voorafgaande gegevens waarover men beschikt, zijn vaak summier. Dit wordt mede bepaald door ook voor de selectiedienst externe factoren. Bij het moraliteits- en antecedentenonderzoek door de lokale politie dat dient bij te dragen tot het nodige inzicht in de integriteit is het wettelijk nog steeds niet verplicht gesteld dat er contact is geweest met de kandidaat en zijn omgeving. Bovendien is er geen zicht op hoe de lokale politie dit onderzoek voert.

In hetzelfde perspectief kan ook nog de vraag worden gesteld of met de huidige selectiewijze de democratische ingesteldheid van de kandidaat en zijn potentieel om klant- of bevolkingsgerichte zorg af te leveren voldoende kan worden beoordeeld doorheen de testonderdelen. Dit heeft impact in de mate dat de politie over deskundige en integere medewerkers kan beschikken (infra). In tegenstelling tot deze algemene vaststellingen observeerden we selectiemomenten waar men erg grondig inging op de integriteit van de kandidaten, wat tot veel meer uitval op dit item leidde. Ook de installatie van een subcommissie draagt bij tot een meer effectieve filter (infra).

In de marge van een gevoerd dossieronderzoek³⁸ (infra) viel op hoeveel maal niet-geslaagde kandidaten (in meerdere zittingen) hun (betaalde) opleiding mochten herbeginnen. Vragen kunnen en moeten worden gesteld bij de financiële en maatschappelijke kost hiervan.

Competente medewerkers verwerven gemeenschapsgerichte vaardigheden en attitudes zoals bv. klantvriendelijkheid, openheid naar de burger en probleemoplossend vermogen. Deze aspecten blijken doorheen de testonderdelen minder of soms op vrij instrumentele wijze te worden gemeten (infra), waardoor de vraag kan worden gesteld of daarmee aan het begin van de competentieontwikkeling voldoende kan worden verzekerd dat de potentieel meest deskundige medewerkers op dit vlak de politieorganisatie instromen.

In het verlengde hiervan verwijzen we naar de vraag (infra) of door de huidige praktijk ook niet te veel kandidaten afvallen of zich zelfs niet aandienen maar eigenlijk in het licht van de beleidskeuze voor de ontwikkeling van *community policing* bij de politie toch geschikt zouden kunnen zijn.

Uit het uitgevoerde dossieronderzoek blijkt dat de kandidaten van de onderzoeksgroep, d.w.z. geslaagde kandidaten in de selectie die later in de opleiding problemen kregen wegens hun gedrag en attitude, slechter scoren op de proeven dan deze van de controlegroep (die geen gekende problemen ondervonden in de opleiding). Daarmee rijst de vraag of de lat (althans voor deze onderzoeksgroep) bij deze medewerkers niet te laag werd gelegd. Ondertussen werd een zogenaamde deliberatiecommissie opgericht die twijfelgevallen bespreekt en uit onze observaties ervan bleek duidelijk dat deze een bijkomende en effectieve filter is. We bevelen alleszins verder onderzoek en analyse aan van de quoteringen op de verschillende testonderdelen en de link met latere slaagpercentages in de opleiding.

In de marge van het onderzoek werd door een punctuele analyse van de examens voor bevordering middenkader, die mede op suggestie van de selectiepsychologen werd uitgevoerd³⁹, aangetoond dat het bij deze groep vrij pover gesteld is met de kennis en ervaring

in gemeenschapsgericht werken⁴⁰. Indien men zulke kennis en ervaring als hard selectie-criterium zou gebruiken, zouden uit deze groep nog weinig medewerkers bevorderd raken.

10.2.2. Processen en beleid & strategie

We stelden vast dat de rekruteringsmedewerkers hard hun best doen om zich goed te organiseren in functie van de promotie van de politie. Er blijkt immers dat de rekrutering in de eerste plaats gericht is op marketing van de politiefunctie. Het moet gezegd dat men daar fraai in slaagt en dat dit resulteert in ronduit mooie, aantrekkelijke wervende campagnes. De film 'Go for police' werd bijvoorbeeld erg professioneel en technisch 'af' gemaakt.

Men tracht daarbij van de politiefunctie een zo aantrekkelijk mogelijk beeld te schetsen. Verder werd vastgesteld dat de leiding de werking ook opvolgt, zij het eerder recent. Op basis van de ons aangeleverde informatie blijkt dat men minder zicht heeft op het profiel van de kandidaten die men aantrekt en waar men welke profielen (best) bereikt. Vooral betreffende de 'vijver' waarin men naar kandidaten 'vist', is debat aanbevolen. Op het niveau van de rekrutering hebben we geen bevestiging gevonden dat men tracht actief te toetsen of de functie wel geschikt is voor de geïnteresseerde. Dit kan door het stimuleren van zelfselectie door de kandidaat. Dit staat ondertussen naar verluidt wel in de steigers. Evenmin stelden we vast dat kandidaten aangemoedigd werden om te onderzoeken of hun verwachtingen qua jobinhoud of waar ze tewerkgesteld willen worden (cf. "recherche, wetenschappelijke politie, honden, speciale interventie-eenheden", e.a.) wel realistisch zijn. Daarbij is aan de mogelijke kandidaten echter enige uitleg over de werking van de politie vereist. Dit wordt momenteel niet aangemoedigd omdat kennis van deze structuur tijdens de selectie wordt gebruikt als meet-instrument voor de mate van inzet en motivatie van de kandidaat (zie infra). Daarom wordt er ook geen competentieprofiel publiek kenbaar gemaakt. Dit zou de kandidaten te veel helpen bij hun voorbereiding. Merkwaardig genoeg geeft de federale overheidsdienst Selor bij de examens voor de bewakingssector zulke profielen wel vrij. De maatschappelijke rol van politie, het belang van integriteit (voorbeeldfunctie) en het gebruik van dwang en geweld ten slotte waren bij de punctueel geobserveerde promotieactiviteiten geen gespreksonderwerpen. Gezien de vrij lage slaagpercentages verdienen deze elementen in functie van efficiëntie en kost nochtans meer aandacht.

We observeerden een strakke en efficiënte organisatie van de selectie en dit ondanks de hoge werkdruk en het verwerken van grote aantallen. De observaties, gesprekken en vooral de analyse van de dossiers bewijzen dat er de laatste jaren constant gesleuteld werd aan de testing met als doel tot verbetering te komen. In die zin streeft de dienst DSR systematisch naar verbetering en naar het selecteren van kwalitatief goede kandidaten. Men ervaart evenwel zelf dat het verhogen van de kwalitatieve vereisten sterke gevolgen heeft voor de kwantitatieve instroom.

Verder kan worden gesteld dat het gehanteerde competentieprofiel bij de selectie o.i. goed aansluit bij de vereisten om tot een integere, democratische en gemeenschapsgerichte politiezorg (cf. beleid & strategie) te kunnen komen. De vraag rijst vervolgens hoe dit profiel in de praktijk wordt geoperationaliseerd en gemeten. Als rode draad doorheen de praktijk van de ganse selectie vallen de criteria inzet, motivatie en 'coping' op. Deze worden vooral gemeten aan de hand van de mate van voorbereiding van de kandidaten. Deze voorbereiding of inzet wordt op zijn beurt (bij de mondelinge selectie en het interview) gemeten door de kennis van de politiestructuur of de basisfunctionaliteiten. Dit roept vragen op. Andere belangrijke vaardigheden en attitudes voor het gewenste competentieprofiel zoals bv. (de criteria) klantvriendelijkheid, openheid naar de burger en probleemoplossend vermogen en creativiteit worden in de testonderdelen minder of op vrij instrumentele wijze gemeten. Het beleid focust dus vooral op het testen van kenniscompetenties. Maar er dienen vragen te worden gesteld bij het bereik van het gevoerde beleid, nl. of wel alle competenties en criteria en i.h.b. deze gericht op gemeenschapsgerichte werking voldoende (en meermaals) doorheen de testonderdelen worden gemeten.

In het persoonlijkheidsonderzoek werd doorheen de selectieonderdelen weinig bewijs gevonden van verdere valorisatie van de gemeten ('big five') persoonlijkheidskenmerken of de dominante combinaties ervan. In functie van periodieke evaluatie moedigen we een blijvend debat aan over de gebruikte test(en) in het licht van het geoperationaliseerde competentie-

profiel. Er kunnen verder vragen worden gesteld bij de validiteit van het interviewgedeelte. Statistische analyse uit het dossieronderzoek geeft aan dat er onvoldoende valorisatie gebeurde van de voorheen gemeten testgegevens. Bij de mondelinge selectiecommissies is de impact van de juryleden van de geïntegreerde politie (begrijpelijkerwijze) groot. Over sommige oriëntaties van hun interventies kunnen vragen worden gesteld voor zover ze, zoals al aangegeven, sterk peilen naar motivatie en inzet maar andere elementen die van belang zijn voor het competentieprofiel doorgaans onderbelicht laten.

We bevelen aan dat verder wordt nagedacht over andere testen of oefeningen waarin op realistische wijze meer *selecting in*-vaardigheden kunnen worden gemeten. We denken aan rollenspelen, het houden van een wijkvergadering, het oplossen van burenruzies, het zich gedragen onder stress, e.a. waarbij in elk geval de omgang met het publiek sterker op de voorgrond treedt. We bevelen meer aandacht aan naar de democratische ingesteldheid van de kandidaten en bijvoorbeeld hun behoefte aan “macht” bij het omgaan met weerstand of het gebruik van dwang en geweld. We pleiten voor het betrekken van externe partners in de selectie, ook als juryleden, zodat de beoordeling niet enkel hoofdzakelijk door politieleden gebeurt en ook de samenleving haar inbreng kan hebben. Een leidinggevende uit de bijzondere jeugdzorg bijvoorbeeld of een magistraat kan vanuit zijn eigen specifieke achtergrond een waardevolle bijdrage leveren als lid van de mondelinge selectiecommissie.

10.2.3. Medewerkers

Op de dienst selectie werken vooral jonge psychologen of assistenten (bachelors) in de psychologie die zich sterk inspannen om de grote aantallen kandidaten goed te verwerken. Hun kennis van de politie is begrijpelijkerwijze beperkt. We stellen ons de vraag of er onder druk van de te halen quota voldoende tijd en oog blijft voor (zelf)reflectie en bijgevolg niet het gevaar dreigt van instrumentalisering, waardoor de kandidaten meer routinematig worden afgewerkt met meer aandacht voor *selecting out*- dan *selecting in*-principes. We denken aan het detecteren van klantgerichtheid, creativiteit, innoverend en probleemoplossend vermogen, inleefvermogen, rapportagevaardigheden en andere competenties die in het huidige politiewerk erg van tel zijn geworden en waarnaar ook in de selectie actiever zou kunnen worden gezocht. Meer en andere testen (supra) en meer assessoren per kandidaat zouden hier soelaas kunnen bieden, maar dat vormt een meerkost.

10.3. FEDERALE GERECHTELIJKE POLITIE NAMEN

10.3.1. Resultaten medewerkers

Het onderzoek verschaftte een uitgebreid zicht op de resultaten die ten opzichte van de medewerkers worden bereikt. Het betreft hier bijna steeds de perceptie van de betrokken politieambtenaren over de verschillende aspecten van hun job.

De personeelsleden zijn tevreden over de organisatie van het werk. De directie vraagt enkel om de achterstand zo klein mogelijk te houden. De interne communicatie tussen de verschillende afdelingen verloopt in het algemeen correct via de verschillende verantwoordelijken. Interne steun wordt zonder grote moeilijkheden geleverd. Er zijn daarentegen medewerkers die de administratieve werklust als zwaar ervaren niettegenstaande de versterking door Calog-personeel.

De personeelsleden zijn niet tevreden over de infrastructuur. De FGP is verspreid over drie sites, men moet zich bijvoorbeeld verplaatsen om vingerafdrukken te nemen. Er ontbreken ontvangstruimten, vestiaires voor het personeel, opslagruimten, een cafetaria en er is onvoldoende plaats voor de dienstvoertuigen.

In verband met beheer, onderhoud en vervanging van het materiaal, werd een positieve tendens ervaren. Dit geldt ook voor de ICT-ondersteuning, waar men evenwel een vlottere toegang tot het internet zou willen.

Een grote meerderheid van het betrokken politiepersoneel blijkt gemotiveerd te zijn voor zijn job, met uitzondering van de financiële sectie. Een gevoel dat werd bevestigd door het niet-opnemen van de financiële sectie in het jaarverslag van de FGP. Het aantal aan de financiële afdeling toegewezen onderzoeken daalde bovendien.

Een meerderheid van de medewerkers vindt dat ze deskundig en gevormd zijn en dus een goede kennis van de materie hebben. Er wordt betreurd dat een aantal opleidingen zonder meerwaarde voor de dagdagelijkse werking een verplicht karakter hebben.

Het personeel voelt zich tevens betrokken. Het wordt over welbepaalde punten geraadpleegd, bijvoorbeeld omtrent verbetervoorstellen.

Wat de integriteit van de personeelsleden betreft, kwam uit het onderzoek naar voor dat de medewerkers het afschaffen van alcoholische dranken tussen de middag als excessief ervaren, waardoor ze alternatieven gaan opzoeken.

10.3.2. Processen - beleid & strategie - partnerschappen

De FGP Namen blijkt op regelmatige basis transparant te zijn over haar werking en cijfers aan te leveren. Zo is er een opvolgingssysteem van de operationele activiteiten met indicatoren die voornamelijk gebaseerd zijn op de feiten waarmee de dienst geconfronteerd wordt. Deze indicatoren zijn echter niet bekend bij de medewerkers. Het management wenst de personeelsleden niet lastig te vallen met objectieven. Het zijn de dienstchefs die de objectieven van het Nationaal Veiligheidsplan moeten vertalen in de activiteiten.

De werking van de FGP is eerder feitgericht en minder dadergericht.

Het dienstenaanbod voor de lokale politiezones (telefonische permanentie, ondersteuning inzake AIK, CCU, telefonie en BOM, operationele analyse en een afstappingsploeg van het labo) is ontwikkeld op basis van ingezamelde verwachtingen maar werd niet geformaliseerd in protocolakkoorden. Verder werken de labo's van Namen en Dinant goed samen.

Wat het partnerschap met de DirCo betreft, stelt zich een gebrek aan communicatie en een teveel aan formalisme. Gelijkaardige problemen stellen zich ook in de relatie met de korpschefs van de lokale politiekorpsen. Er blijkt ook een aanhoudende trend te bestaan betreffende de communicatieproblemen met de magistraten.

10.3.3. Leiderschap

Het leiderschap identificeert en implementeert veranderingen in de organisatie. Twee jaar geleden werd de organisatiestructuur aangepast. De leiding is tevens betrokken bij de relaties met klanten.

10.4. FEDERALE GERECHTELIJKE POLITIE AARLEN

10.4.1. Sleutelprestaties en resultaten overheden

Het onderzoek bij de FGP Aarlen bracht naar boven dat deze dienst voornamelijk reactief werkt, waarbij de tijd besteed aan reactieve opdrachten steeg van 24.285 uren in 2006 tot 28.857 uren in 2007. Het aantal uren proactief werk daalde van 3.784 uren in 2006 tot 1.345 uren in 2007. In 2006 besteedde de dienst 11.238 uren aan beheer, in 2007 was dit gestegen tot 11.907 uren. Verdere activiteitsindicatoren worden niet verzameld. Het aantal opgestelde processen-verbaal zou in 2007 een 600-tal stuks bedragen. Tevens zou er een 60-tal RIR's zijn opgesteld. De werklast van de FGP Aarlen heeft wel de tendens toe te nemen en deze dienst positioneert zich voornamelijk inzake financiële dossiers.

De procureur des Konings uitte zijn bezorgdheid met betrekking tot het functioneren van de FGP, wat mede de aanleiding was voor dit onderzoek.

10.4.2. Resultaten medewerkers

De personeelsleden drukken hun ongenoegen uit over de infrastructuur. Ze vinden dat de diensten van de FGP samen zouden moeten zitten en niet verdeeld over drie sites.

Naar eigen zeggen worden de medewerkers nauwelijks betrokken bij de beleidsontwikkeling, de strategie en verbeterprojecten van de dienst. Er worden nauwelijks medewerkers-indicatoren bijgehouden, over bijvoorbeeld absentieïsme, opleidingen, klachten of felicitaties.

De betrokken personeelsleden stellen zich eveneens vragen bij de proactieve werking van de FGP. In de lijn hiervan verklaren ze bijna geen contact te hebben met de SCI-afdeling en zo ook geen informatie te verkrijgen. Het valt ook op dat de 60 RIR's die zouden zijn opgesteld, werden aangeleverd door een drietal personeelsleden die geen lid zijn van de SCI.

Wat de vorming van de medewerkers betreft, toont het onderzoek aan dat er ter zake geen uitgewerkte strategie en plan bestaat. Buiten de monitoren blijken slechts vijf personeelsleden te voldoen aan de opleidingsrichtlijnen inzake geweldsbeheersing.

Verder uiten de personeelsleden hun bekommernis omtrent deontologische tekortkomingen, waaronder het verbruik van alcoholische dranken tijdens de dienst. Voornamelijk het gebrek aan een formele reactie van de leiding hierop wordt als een tekortkoming ervaren. Uit het onderzoek bleek ook dat dit bij de externe partners een negatieve indruk geeft.

10.4.3. Processen en beleid & strategie

Uit het onderzoek kwam niet naar voor dat er een beleid bestaat gebaseerd op de huidige en toekomstige verwachtingen van de belanghebbenden. Er werd geen missie, visie of cultuur teruggevonden.

Aangezien de activiteiten van de FGP niet worden vertaald in objectieven, bleek verder dat het beleid niet wordt herzien of aangepast na evaluatie. De interne werking kenmerkt zich door een gebrek aan complementariteit en wederzijdse steun vanwege de diensten. Zo ondersteunt de sectie 'zachte informatie' op geen enkele wijze de andere rechercheafdelingen.

Door het behoud van drie secretariaten op evenveel sites, wordt er dubbel werk verricht, zijn de administratieve procedures zwaar en neemt bijgevolg de betrouwbaarheid af van bijvoorbeeld de overmaking van de gerechtelijke stukken of de vatting van dienstprestaties.

10.4.4. Partnerschappen

Naar verluidt wordt de FGP Aarlen beschouwd als een organisatie die bereid is om geïntegreerd samen te werken met de lokale zones, dit in tegenstelling tot de periode voor de politiehervorming, wat dus op een positieve trend wijst. Verder zijn de politiezones naar verluidt tevreden over de werking van het technisch labo van de FGP. Dezelfde tevredenheid weerklinkt in het arrondissement Neufchâteau, waar het labo van Aarlen de permanentiedienst mee verzekert. De functie van liaisonofficier met de lokale zones blijkt evenwel niet meer ingevuld te zijn.

Het AIK heeft een uitstekende reputatie, zowel de zones als de FGP zijn tevreden over de kwaliteit van hun werking en de prestaties.

10.4.5. Medewerkers en middelen

Bij de politiehervorming was er geen integratie van de medewerkers van de vroegere BOB en de GPP en bleef iedereen op zijn vroegere werkplaats dezelfde onderwerpen behandelen als voorheen.

Deze kleine FGP wordt verder geconfronteerd met een oververtegenwoordiging van het officierenkader.

Er werd weinig uitgewerkt personeelsbeleid teruggevonden. Het opleidingsbeleid is reactief want er bestaat geen strategie om de kennis en de competenties van de medewerkers verder te identificeren, te ontwikkelen of te onderhouden.

De middelen ter beschikking van de medewerkers zijn voldoende, onafgezien van het feit dat de personeelsleden verspreid zitten over drie locaties.

10.4.6. Leiderschap

De functie van DirJu Aarlen bleef na pensionering twee jaar niet ingevuld. Verschillende officieren van de FGP Aarlen kandideerden voor deze functie waardoor er onderlinge rivaliteit ontstond. Er werd uiteindelijk voor een externe kandidaat gekozen.

10.5. LOKALE POLITIEZONE DES TRIEUX (COURCELLES EN FONTAINE-L'ÉVEQUE)

10.5.1. Resultaten medewerkers

De procureur-generaal van Bergen had zijn ongerustheid geuit betreffende de werking van de interventiedienst van de zone des Trieux naar aanleiding van verschillende dossiers ten laste van personeelsleden in deze dienst.

De leden van de interventiedienst zijn tevreden over de werkomstandigheden, er heerst een goede sfeer en cohesie onder het personeel. De betrokken politieambtenaren vinden dat er flexibiliteit bestaat en dat de leiding inspanningen levert om hun welbevinden te stimuleren.

Men is minder tevreden over het leiderschap binnen de organisatie (in de brede betekenis van het woord), de taakverdeling, de interne communicatie en het respecteren van de reglementen van inwendige orde door de collega's. De medewerkers stellen niettemin dat ze bij een verantwoordelijke terechtkunnen in geval van problemen rond procedures en richtlijnen.

Het personeel wordt betrokken bij de ochtendvergaderingen en het middenkader bij de maandelijkse vergaderingen. Maar dit wordt als onvoldoende ervaren, onder meer omdat de feedback aan het personeel niet geformaliseerd is. Het personeel vindt verder ook nog dat het onvoldoende betrokken wordt bij de verbetervoorstellen inzake communicatie binnen het korps.

De integriteit bij de interventiedienst wordt als een probleem ervaren, wat bevestigd wordt door verschillende lopende dossiers. De medewerkers zelf verklaren dat alcoholgebruik een regelmatig terugkerend probleem is.

Ten slotte vindt het personeel dat de richtlijnen van de directie niet altijd worden nageleefd.

10.5.2. Processen en beleid & strategie

Het beleid wordt niet gebaseerd op informatie uit prestatie metingen noch leeractiviteiten. Het beleid en de strategie worden door de leiding van de interventiedienst niet ontwikkeld of bewaakt. Er werden op niveau van de zone of de interventiedienst geen actieplannen opgesteld of objectieven voor de werking bepaald. De werking van de interventiedienst steunt dan ook op punctuele initiatieven van sleutelfiguren eerder dan op procedures.

Het is ook niet duidelijk of er een coherente visie of missie is over de verwachte gedragingen van de medewerkers. Zo bestaat er een reglement van inwendige orde, maar het is niet steeds toepasbaar op de interventiedienst. Ook formele controle op deze dienst ontbreekt: noch de korpsleiding, noch het diensthoofd of het middenkader vindt het nodig om het gedrag van het personeel van de interventiedienst te controleren. Ze nemen dan ook niet steeds maatregelen om een einde te maken aan disfuncties. Bij het voorkomen van problemen lost men deze eerder reactief op via de zogenaamde 'pleisterpolitiek'. De klachten over de interventiedienst worden niet onderzocht noch aangewend als leermomenten ter verbetering van de dienstverlening door de interventie. Het beleid wordt aldus onvoldoende herzien, ontwikkeld of aangepast.

10.5.3. Leiderschap

De interventiedienst heeft een probleem qua leiding. De leiding ontwikkelt onvoldoende missie, visie of waarden en vormt tevens geen rolmodel. De leiding heeft het moeilijk om de geldende waarden te doen respecteren⁴¹. De dienstchef controleert zijn personeel onvoldoende. De permanentieofficieren zouden zelfs geen enkele controle uitvoeren en het middenkader staat te dicht bij de inspecteurs, waardoor hun controletaak zich beperkt tot het verbeteren van de processen-verbaal op het einde van de dienst.

11. BIJZONDERE INSPECTIEDIENSTEN

"Wie bent u eigenlijk en mag u mij wel controleren?" Burgers worden geconfronteerd met bijzondere politie-, inspectie- en veiligheidsdiensten die controleren, verbaliseren en in sommige gevallen ook bepaalde vormen van dwang en geweld gebruiken. De burger vraagt zich daarbij soms af wie deze beambten wel zijn en of ze wel mogen optreden. Het gaat dan vooral over het optreden van o.m. veiligheidsdiensten en controleurs op het openbaar vervoer en ambtenaren met beperkte politiebevoegdheid. Verder zijn er nog diensten zoals bv. de douane en accijnzen, bos- en parkwachters, militaire politie en gewestelijke controlediensten. Daarbij kan de burger niet steeds goed het onderscheid maken tussen deze bijzondere inspectiediensten of BID's met (beperkte) politiebevoegdheden en de reguliere (of de gespecialiseerde) politie. Al deze diensten bezetten het terrein en daarbij is het niet steeds duidelijk wie wat doet en hoe; zeker niet wanneer men op het terrein ook met elkaar samenwerkt.

Daarnaast is er nog de Algemene inspectie van de federale politie en van de lokale politie (AIG) die eveneens politiebevoegdheid heeft en daarom ook onder het toezicht van het Comité P valt.

Wie als BID of als beambte van een veiligheidsdienst politiebevoegdheden bezit en uitoefent, behoeft ook controle erop. Tot voor kort was niet steeds duidelijk wie deze diensten controleerde. De wetswijziging van 2004 van de 'Wet tot regeling van de private en bijzondere veiligheid' gaf het Comité P expliciet controlebevoegdheid ten aanzien van deze diensten. Sindsdien worden dan ook klachten van burgers ten aanzien van deze diensten door onze instelling behandeld en opgevolgd. Deze klachten gaan vooral over (escalatie van) misverstanden en conflicten bij hun directe interactie met de burger. Vergelijkbaar met de reguliere politie gaat de ontevredenheid hierbij over het (onnodig) gebruik van dwang en geweld, (machts)misbruik van bevoegdheden en de attitude en de integriteit van de betrokken medewerkers.

Naast deze invalshoek ten behoeve van de individuele burger, heeft het Comité P aandacht voor het ruimere maatschappelijke belang van de samenwerking tussen politie en BID's. We denken hier in het bijzonder aan de resultaten die door zulke samenwerking kunnen worden geboekt, bv. bij de aanpak van de internationale en georganiseerde criminaliteit enerzijds (bv. mensenhandel, drugstoerisme, e.a.) en bij de aanpak van overlast op lokaal vlak (bv. wildgroei belwinkels en bepaalde vzw's) anderzijds.

In het hiernavolgende geven we op basis van de uitkomsten van een aantal thematische alsook klachtenonderzoeken en van de gegevens die we vanwege de politiediensten zelf ontvingen een overzicht van wat voor dit jaarverslag aan gegevens ter zake werd verzameld. Kwamen o.a. aan bod in de gevoerde thematische en klachtenonderzoeken hierover: de veiligheidsdiensten bij zowel de Maatschappij voor Intercommunaal Vervoer Brussel (MIVB), als bij De Lijn en bij de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen (NMBS), alsook ambtenaren van federale overheidsdiensten (FOD's) met beperkte politiebevoegdheden.

11.1. RESULTATEN SAMENLEVING

11.1.1. Veiligheid op en bij het (openbaar) vervoer

Bekend zijn de incidenten op en rond het openbaar vervoer i.h.b. op zgn. 'moeilijke lijnen' die door 'gevoelige wijken' rijden. Een aantal trams en bussen werden ten voordele van chauffeur en reizigers uitgerust met een stil alarm. De Lijn, de MIVB en de NMBS investeerden in bewakingscamera's in stations en voertuigen. Indien noodzakelijk omwille van de veiligheid sluit de MIVB soms stations. De MIVB maakt in elk geval een eigen risicoanalyse voor bus, tram en metro en onderhoudt daarbij naar eigen zeggen goede contacten met de actoren op het terrein. Sterker nog, de MIVB ziet zichzelf als 'early warning'-systeem op het vlak van tendensen in veiligheid aangezien het haar overtuiging is dat deze zich sneller ontwikkelen op het openbaar vervoer en in het bijzonder de metro.

De MIVB leverde verder inspanningen om de mogelijke verwarring voor de burger tussen de leden van de reguliere politiediensten en de eigen medewerkers te beperken. De MIVB-voertuigen die interveniëren werden daarom in het grijs geschilderd, er kwam een duidelijk logo en nieuwe uniformen werden aangeschaft. Dit alles dient bij te dragen tot een duidelijker onderscheid met de politie en een beter algemeen imago van de dienst in de samenleving. Dit zou alvast een aantal oorzaken voor miscommunicatie tussen burger en controledienst moeten wegnemen.

11.1.2. Aanpak van bovenlokale en lokale fenomenen

De door het Comité P onderzochte samenwerkingsverbanden tussen politiediensten en BID's situeren zich op twee niveaus, enerzijds de aanpak van internationale en georganiseerde fenomenen zoals mensenhandel en drugstoerisme en anderzijds de aanpak van lokale overlast door het controleren van winkels, cafés, bepaalde vzw's, e.a. Aangenomen kan worden dat, naast de ambitie om effectief prestaties te leveren in termen van het vaststellen van inbreuken of het verrichten van arrestaties, deze acties ook een subjectief effect beogen. Er is het belang om aan te tonen dat door meer samenwerking in grotere acties een efficiëntere en effectievere aanwezigheid op het terrein wordt gerealiseerd. Bij zulke groot-schaligere acties ambieert men een gevoel dat de politie 'overal kan opduiken' en het 'net snel

kan worden gesloten'. Dit laatste zou ook de subjectieve pakkans bij (potentiële) overtreeders moeten doen stijgen. Bij de aanpak van overlast kunnen de gecoördineerde acties aantonen dat de overheid de problemen ernstig neemt en iets aan de oorzaken doet door bijvoorbeeld het (tijdelijk) sluiten van winkels. Zulk 'gewapend bestuur' is mede bedoeld om de burger zich opnieuw thuis te laten voelen in zijn buurt en zo het veiligheidsgevoel te doen toenemen.

11.2. SLEUTELPRESTATIES

Voor de aanpak van deze fenomenen werden, via specifieke coördinatiestructuren, verschillende acties door politie i.s.m. de BID's ondernomen, zoals bv.: (1) Actieplan coördinatie controles op goederen- en personenverkeer, (2) Operaties gerealiseerd in het kader van de arrondissementale cel o.l.v de arbeidsauditeur, (3) Operaties in het kader van de COL 1/2007 en de problematiek van mensenhandel, (4) Operaties Étoile/Hazeldonk door de Benelux-landen i.s.m. Frankrijk tegen het drugstoerisme, (5) Operaties type Benefralux (i.s.m. de Belgische, Luxemburgse en Franse douanes, de FOD Mobiliteit en Transport, de FOD Sociale Zekerheid en de FOD Arbeid en Tewerkstelling) met controle op goederen, brandstoffen, de transitmiddelen en de chauffeurs zelf, (6) Operaties type 'Tamtam' tegen de fiscale fraude in vnl. belwinkels en (7) Grootschalige acties (type FIPA) i.s.m. Douane en Accijnzen en de Dienst Vreemdelingenzaken.

Om de objectieve en subjectieve effecten van zulke samenwerking tussen politie en BID's maximaal te kunnen aantonen en te benutten, behoeft de overheid dan wél een betrouwbaar en compleet overzicht van de geleverde prestaties. Hierbij is het van belang te melden dat een aantal arrondissementale informatiekruispunten (AIK) onvoldoende gegevens over deze acties kunnen aanleveren. Blijkbaar zijn ze hierover niet steeds geïnformeerd of wordt de medewerking van politie aan acties niet systematisch geregistreerd. Volgens sommige AIK's vormt dit gewoonweg een te grote werklast. Er blijkt alvast geen enkele centralisatie van de gegevens over de gevoerde acties. De AIK's zijn zelf niet overtuigd van de meerwaarde van zulke centralisatie in verhouding tot de bijkomende werklast. Er bestaat dan ook geen enkel beeld op niveau van de arrondissementen over de samenwerking en eventuele integratie, steunverlening, e.a. Op niveau van de lokale politiezone kan worden gesteld dat verschillende onder hen een dienst hebben geïnstalleerd die toeziet op de toepassing van de bijzondere wetgeving, maar ook daarover bestaat naar verluidt geen enkele morfologische databank.

11.3. RESULTATEN OVERHEDEN EN BURGERS

Klachten en klagers

Voor de periode 2003-2007 ontving het Comité P 119 dossiers waarvan 23 over de AIG en 96 ten aanzien van de BID's. De trend van het aantal klachten is over deze jaren licht stijgende en deze stijging is het sterkst in 2007 met in het bijzonder een verdubbeling van het aantal klachten tegenover de AIG. Hier dient direct aan toegevoegd dat het aandeel van de klachten over deze diensten in het totale behandelde pakket aan klachten over politiediensten erg klein blijft. Voor 2007 maken de 8 dossiers over de AIG en de 20 over de BID's resp. 0,12 % en 0,32 % uit van het totaal. Wanneer klachten over BID's worden overgemaakt via de politiediensten, dan betreft het overigens steeds een gezamenlijke klacht tegen een BID en de politie.

14 van de 21 klachten over de AIG gaan over de gedeconcentreerde post te Brussel. Deze dienst behandelt natuurlijk ook de meeste dossiers, waarvan het aantal ook nog jaarlijks stijgt. Deze klachten bevatten 33 inbreuken, waaronder daden van willekeur, intimidatie en een attitude die de waardigheid of het imago van het ambt aantast. In sommige gevallen houden deze ook verband met het niet respecteren van wettelijke procedures bij de huiszoeking, de inbeslagname, het opstellen PV en de toepassing van de wet-Franchimont. Tweemaal werd melding gemaakt, respectievelijk over problemen bij het verhoor en belaging/stalking.

Bij de BID's worden veruit de meeste klachten geuit tegen de veiligheidsdienst van de MIVB. De helft minder is voor rekening van de douane en dan volgt de veiligheidsdienst van De Lijn. Tot de top vijf behoren nog de boswachters en de sociale inspectie. Deze klachten bevatten 102 feiten, waaronder de meest voorkomende inbreuk gewelddaden tegen personen of goederen vormt, gevolgd door machtsoverschrijding, onjuiste vaststellingen, optreden terwijl men onbevoegd is, overrijver, willekeur en omkoping. Hierbij echoën de vragen door die de

burger mogelijk heeft bij het statuut en de bevoegdheden van deze BID's. Verdere profielgegevens over deze klagers hebben we vooralsnog niet.

In het domein van de BID's stelden we m.b.t. de bescherming van de grondrechten vast dat de MIVB afziet van het gebruik van de defensieve spray. Vooral omdat dit wettelijk beperkt is *ratione loci* maar ook omdat er moeilijk de nodige nazorg kan worden geboden. In hetzelfde perspectief mogen de handboeien niet zichtbaar worden gedragen. De Lijn gebruikt spuitbus noch handboeien en investeert bij voorkeur in communicatievaardigheden als eerste en belangrijkste vorm van geweldsbeheersing. Vastgesteld werd dat De Lijn daarbij erg gevoelig is voor het niet doorbreken van het politionele geweldsmonopolie. Ook de dienst Securail bij de spoorwegen investeert in passende opleiding voor het gebruik van spray en handboeien (infra resultaten medewerkers). Er wordt daarbij sterk toegekeken op het misbruik van bevoegdheden. Om transparant te kunnen zijn over de gevoerde handelingen, en hiermee verwijzen we naar aspecten van de gemeenschapsgerichte politiezorg, houden zowel de MIVB, De Lijn als Securail een elektronisch logboek bij van hun interventies en communicaties.

Op het gebied van integriteit ten slotte voegen we er nog het voorbeeld aan toe dat een controleur van een BID studiemateriaal voor zijn dochter ter beschikking kreeg vanwege een gecontroleerde. Onderzoek toonde niet aan dat dit invloed had op de afhandeling van lopende dossiers, maar toch werd door het Vast Comité P besloten dat zulks als deontologische en desgevallend tuchtrechtelijke disfunctie kan worden omschreven.

11.4. RESULTATEN MEDEWERKERS

Resultaten op het vlak van deskundige en goed opgeleide medewerkers worden bij de veiligheidsdienst van de MIVB nagestreefd door middel van een opleiding geweldsbeheersing en een opleiding dringende eerste hulpverlening. Via een werkgroep werd vastgesteld dat er bijkomend nood is aan opleiding communicatie met slachtoffers.

Omwille van de tevredenheid en het veiligheidsgevoel van de medewerkers en in die zin ook omwille van de betrokkenheid en motivatie leverde de MIVB investeringsinspanningen op het vlak van stil alarm op een aantal trams en bussen, een noodknop voor chauffeurs en het benadrukken van een goed radiocontact. De vakbonden worden hierbij betrokken opdat een ruimer draagvlak bij de medewerkers voor het beleid kan groeien.

12. OCAD EN DE ANALYSE VAN DE TERREURDREIGINGEN TIJDENS DE JAARWISSELING 2007-2008

In hun vergadering van 7 januari 2008 hebben de Vaste Comités P en I beslist een toezichtsonderzoek te openen naar "de wijze waarop het OCAD de terreurbedreigingen tijdens de jaarwisseling 2007-2008 heeft geanalyseerd". Tevens werd besloten dat in dit kader ook de inlichtingendiensten en de politiediensten omtrent hun bijdrage zouden worden bevraagd.

Hieronder worden de conclusies en aanbevelingen van dit onderzoek toegelicht.

12.1. OCAD

Niets wijst erop dat het OCAD in de onderzochte problematiek niet naar behoren zou hebben gefunctioneerd.

Door het inroepen van het zwijgrecht door de directie van het OCAD en ingevolge het geheim van het gerechtelijk onderzoek hadden de Comités geen zicht op de concrete gerechtelijke detailinformatie die de "trigger" was voor het afkondigen van niveau 4 van dreiging tijdens de eindejaarsperiode van 2007. Zonder dat processen-verbaal of vertrouwelijke verslagen werden ingezien, kon via goodwill bij onder meer de gerechtelijke overheid inzicht worden verkregen op basis waarvan, en bij gebrek aan enige indicatie van het tegendeel, kon worden besloten dat er geen disfuncties in de werking van het OCAD dienden te worden gemeld. Gezien de inhoud van de aan het OCAD meegedeelde informatie kwam het de Vaste Comités niet onredelijk voor dat hierdoor punctuele dreigingsevaluaties werden opgemaakt met als niveau "4" of "zeer ernstig", en dit "indien blijkt dat de dreiging tegen de persoon, de groepering, of de gebeurtenis die het voorwerp uitmaakt van de analyse ernstig en zeer nabij is"⁴². De Comités wensten zich vanuit de actuele wetenschap dat er geen aanslag heeft plaatsgevonden, niet te bezondigen aan "hineininterpretieren". Naar hun aanvoelen kon van

elk redelijk persoon in dezelfde omstandigheden een gelijkaardige beslissing worden verwacht.

De Comités hebben evenmin vastgesteld dat het afgekondigde niveau van terreurdreiging ingegeven, of minstens beïnvloed, was door een politieke agenda, er dus met andere woorden sprake zou zijn geweest van “politiek” gestuurde inlichtingenverwerking. Evenmin is er ook maar de minste indicatie dat het OCAD zijn analyses en de ermee corresponderende evaluaties in functie van politieke of andere desiderata zou hebben doorgevoerd.

Verskillende randbemerkingen, zowel eigen aan deze zaak als eigen aan de OCAD-wet, drongen zich wel op:

(1) in deze heeft het OCAD het moeten stellen met de afwezigheid van elke parallelle informatie, m.a.w. inlichtingen afkomstig vanuit andere diverse ondersteunende diensten die vervolgens door het OCAD tegen elkaar en tegen het licht worden gehouden om van daaruit dan tot een multidisciplinaire analyse te komen. Het materiaal werd “*single authority*” aangeleverd. Dit is zonder meer significant want een pertinentietoetsing middels een *cross-check* van de gegevens werd daardoor onmogelijk. Dit alles impliceert niet dat de tussenkomst van het OCAD van generlei nut zou zijn geweest. Vooreerst zijn er de eigen analyses van het OCAD, waarbij de aangeleverde ‘*single-side*’-inlichtingen konden worden geflankeerd door cruciale randinformatie. Daarnaast heeft het OCAD voor de federale procureur en voor de federale politie gefungeerd als dynamisch debat- en aanspreekpunt. Ten slotte betekende het bestaan en het elan van het OCAD voor de aanleverende dienst ook een kritisch en tegelijk dwingend platform dat de nood aan permanente evaluatie belichaamde;

(2) de bewoordingen van de artikelen 11 en 12 OCAD-wet kunnen in die zin geïnterpreteerd worden (in casu door de Veiligheid van de Staat) dat een embargoprocedure enkel de mededeling van de relevante inlichtingen aan de directeur in persoon toelaat, wat meteen betekent dat ook in de schoot van het OCAD weinig tot geen tegenspraak en overleg kan of kon plaatsvinden. Zodoende ontbrak ook een “intern klankbord”. Het volledige analyse- en beslissingsproces rustte bij een embargo immers op de schouders van de directeur (volgens de letter van de wet) en (naar de geest van de wet ook) de adjunct-directeur.

12.2. POLITIEDIENSTEN

In de marge van dit punctuele onderzoek naar de werking van het OCAD en naar aanleiding van het onderhoud dat het Comité P had met de federale procureur, zijn geen elementen naar voor gekomen die erop zouden kunnen wijzen dat de federale politie zich niet op een behoorlijke manier van haar wettelijke verplichtingen jegens het OCAD zou hebben gekweten. De federale politie lijkt prima facie de relevante informatie te hebben doorgegeven aan het OCAD en dit via het federaal parket.

12.3. INLICHTINGEDIENSTEN

Evenmin heeft het Vast Comité I in hoofde van de inlichtingendiensten kunnen vaststellen dat zij al dan niet vrijwillig informatie of inlichtingen zouden hebben achtergehouden. Er kon weinig relevants worden doorgegeven. De Veiligheid van de Staat (VS) en de Algemene Dienst Inlichting en Veiligheid van de Krijgsmacht (ADIV) verantwoordden dit gebrek aan eigen inlichtingenproductie door het gebrek aan “afkomst”-contextualisering van de inlichtingen meegedeeld door de federale politie. Dit verhinderde volgens hen een gerichte activering van de eigen bronnen. De federale procureur kon zich in die stelling evenwel niet vinden. Dat er geen informatie kon worden gegeven, lag volgens hem aan het feit dat er geen was en had niets van doen met het beweerde gebrek aan contextualisering.

Nog los van de vraag of zij wel die bevoegdheid hebben – het toezicht van de Comités heeft namelijk geen betrekking op de gerechtelijke overheden –, beschikken de Comités niet over elementen die toelaten een standpunt in te nemen in deze discussie. Ze kunnen alleen maar vaststellen dat er kennelijk een verschil in visie bestaat tussen de inlichtingendiensten en het federaal parket wat dit aspect van informatie-uitwisseling betreft. Wel kunnen de Comités stellen dat zij geen enkele reden hebben om te twijfelen aan de loyale invulling die de inlichtingendiensten in deze casus aan hun medewerkingsverplichting hebben willen geven.

12.4. GRAAD VAN GEDETAILLEERDHEID VAN DE UITGEWISSELDE INFORMATIE

Zoals blijkt uit dit onderzoek, is er tussen de inlichtingendiensten en het federaal parket/politiediensten toch een verschil in visie omtrent de mate van precisie of gedetailleerdheid van de uitgewisselde informatie. De inlichtingendiensten zijn van oordeel dat zij slechts volledig en met kennis van zaken hun bronnen kunnen aansturen indien zij over *alle* gerechtelijke informatie beschikken. De federale procureur en de federale politie zien dit anders. Zij zijn van oordeel dat, hoewel er een strafrechtelijk vooronderzoek lopende is, gecontextualiseerde informatie aan de inlichtingendiensten moet toelaten om hetzij datgene aan te leveren waarover ze beschikken, hetzij proactief bepaalde inlichtingeninspanningen te leveren. Een gedachtewisseling rond deze problematiek, los van de concrete casus, tussen de inlichtingendiensten, de politiediensten en de gerechtelijke overheid lijkt hier dan ook aangewezen.

12.5. AANBEVELINGEN

12.5.1. Toezicht op of toetsing van de gevallen waarin het geheim van het onderzoek wordt ingeroepen

Wanneer de personeelsleden van het OCAD, maar ook van de politie- of inlichtingendiensten, zich beroepen op een lopend strafrechtelijk vooronderzoek om bepaalde inlichtingen niet mee te delen, moeten de Comités de lege lata hiermee genoegen nemen zonder dat zij over enige controle- of toetsingsmogelijkheid beschikken omtrent de wettelijkheid én de opportuniteit van die bewering. De Comités menen echter dat er zich gevallen kunnen voordoen waarbij het zonder meer aanvaarden van een ingeroepen onderzoeksgeheim niet te rechtvaardigen is. Zij denken dan aan situaties waarbij het geheim van het onderzoek wordt afgewend van zijn doel, d.w.z. het garanderen van de privacy van verdachten en/of het niet hypothekeren van de strafvervolgung, of waarbij een laattijdige kennisname van de relevante gegevens, d.w.z. namelijk slechts bij de beëindiging van het onderzoek, de parlementaire controle volstrekt ondoelmatig zou maken.

De Vaste Comités verwijzen in dit kader naar het reeds bestaande “*overruling*”-systeem uit de artikelen 24, § 2, derde lid, en 48, § 2, derde lid van de organieke wet van 18 juli 1991 waar de voorzitter(s) van het (de) Comité(s) in laatste instantie oordeelt (oordelen) over de mogelijkheid om een geheim dat wordt ingeroepen ter bescherming van de fysieke integriteit van een persoon te doorbreken.

De Vaste Comités wensen hier te benadrukken dat het doorbreken van het geheim van het onderzoek ten aanzien van hen geenszins betekent dat de strafvordering hierdoor in het gedrang mag of zal komen. De leden van de Comités worden immers deelachtig aan dit geheim en zullen hiermee rekening moeten houden bij hun rapportage zowel naar hun parlementaire begeleidingscommissie als naar het grote publiek. Minstens zou de beslissing tot het inroepen van het geheim van het onderzoek zich moeten beperken tot de gerechtelijke overheid, onverminderd de zonet vermelde problematiek die zich dan stelt. Maar op die manier zou toch al vermeden worden dat eender welk lid van een politiedienst, inlichtingendienst of het OCAD zich op dat geheim beroept.

12.5.2. Controle op de legitimiteit van een bepaalde classificatie

Net zoals in het geval waar ten onrechte het geheim van het onderzoek wordt ingeroepen, moet ook betreffende de classificatie van stukken en documenten gewaakt worden over de correcte toepassing van de wet. Dit houdt vanzelfsprekend ook de mogelijkheid tot corrigerende actie in. In de huidige stand van de wetgeving kan enkel vrijblijvend appel worden gedaan aan de verantwoordelijkheidszin van degene van wie de classificatie uitgaat.

12.5.3. Mogelijke repercussies van de embargoprocedure op de kwaliteit van de dreigingsevaluatie

De embargoprocedure uit de artikelen 11 en 12 OCAD-wet heeft tot gevolg dat de directeur van het OCAD alleen moet instaan voor het evalueren van een dreiging die, in casu, blijkt uit gerechtelijke gegevens. Dit is een zeer moeilijke oefening.

De Vaste Comités zijn van oordeel dat deze werkwijze een risico op inefficiëntie inhoudt, aangezien deze penibele taak dan rust op de schouders van één of twee personen, die niet

noodzakelijk supergespecialiseerd zijn in de kennis en de kunde van de dreigingsanalyse op zich. Net daarom heeft de wetgever de directie versterkt met een heel team van experts in het analyseren van dreigingen. Daarenboven mag ervan worden uitgegaan dat wanneer gegevens “onder embargo” worden aangeleverd, het meestal uiterst belangrijke zaken zal betreffen. En net op dat ogenblik staat de directeur en/of zijn adjunct er alleen voor ...

Om die redenen zijn de Vaste Comités eerder voorstander van een systeem waarbij *alle* relevante inlichtingen steeds aan het OCAD worden meegedeeld, waarbij de directeur intern beslist welke personeelsleden (die overigens allen houder zijn van een veiligheidsmachtiging “zeer geheim” en gehouden zijn tot een eigen beroepsgeheim) betrokken worden bij de analyse van de gevoelige informatie. Na het eigenlijke analysewerk kunnen de directeur en de federale procureur dan samen beslissen welke gegevens op welke wijze in het evaluatiedocument worden opgenomen en aan welke overheden dat document wordt overgemaakt. Desnoods krijgt niet elke overheid dezelfde informatie. Dit systeem laat toe gerechtelijke gegevens volledig af te schermen zonder in te boeten op de meerwaarde die het OCAD moet bieden. Daarnaast verdient het aanbeveling dat de beslissing tot toepassing van de embargo-procedures van art. 11 en 12 OCAD-wet zou worden geformaliseerd in een geschreven document. Aangezien het een gezamenlijke beslissing moet zijn van én de directeur OCAD én de federale procureur respectievelijk het hoofd van de aanleverende ondersteunende dienst, valt deze beslissing onder de toezichtbevoegdheid van de Comités. Zulk geschreven document zet aan tot verdere responsabilisering en maakt te allen tijde een adequate legaliteitscontrole mogelijk door de Comités.

Ten slotte dient ook in de wet expliciet te worden vermeld dat bij onenigheid de bevoegde ministers samen beslissen wat in het evaluatiedocument wordt opgenomen en aan wie dit document wordt overgemaakt.

13. COMMUNITY POLICING

Community policing of het gemeenschapsgericht werken is een concept dat de laatste decennia sterk opgang maakte in het politielandschap en bij de politiehervorming door de wetgever als één van de belangrijke *Leitmotiven* voor de politie werd vastgelegd. Aangezien *community policing*, ook internationaal, groeide vanuit de vaststelling dat door een aantal incidenten en interne disfuncties de relatie politie-bevolking verslechterde, werd het concept ook aanzien als een middel om het vertrouwen van de samenleving in de politie te herwinnen en haar legitimiteit te herstellen⁴³. Legitimiteit wordt volgens dit concept bevorderd wanneer wat de politie doet, aansluit bij de reële bekommernissen en behoeften van de bevolking en samenleving en dit op het vlak van veiligheid en leefbaarheid en hiervoor, al dan niet i.s.m. anderen en op geïntegreerde wijze, duurzame oplossingen bereikt⁴⁴. De geleverde inspanningen en prestaties dienen transparant gecommuniceerd. In de Belgische context wordt deze benadering pragmatisch samengevat als vijf inhoudelijke pijlers. Deze pijlers zijn externe gerichtheid, probleemaanpak, partnerschap, *empowerment* en *accountability* zoals ze ook in de ministeriële omzendbrief CP 1 werden vastgelegd en uitgebreid toegelicht⁴⁵. Het zijn deze pijlers die doorheen de functionaliteiten dienen gerealiseerd in de politieprestaties ten behoeve van de burger en de samenleving.

Al deze pijlers kunnen in principe in verband gebracht worden met het EFQM-model en de respectieve resultaatsgebieden, d.w.z. de pijlers hebben elk hun belang en nut bij het boeken van resultaten m.b.t. zowel de medewerkers, de burgers en overheden, de samenleving en ten slotte de geleverde sleutelprestaties hiertoe. Bij nader inzien is het evenwel aangewezen om in de rapportage hierover een keuze te maken die de meest sterke en relevante verbanden voor het voetlicht kan plaatsen. Daarom werd ervoor geopteerd om in deze hoofding de vijf pijlers van de gemeenschapsgerichte politiezorg te linken aan de volgende resultaatsgebieden.

Probleemgerichtheid en proactieve werking richten zich op het detecteren en aanpakken van fenomenen die doorgaans het belang van de individuele burger overstijgen. Maar of men zich hierbij ook richt op die fenomenen die door burgers, overheden en partners ook als relevant en prioritair worden gevoeld, is ontegensprekelijk een aspect van bevolkingsgerichtheid en heeft een directe impact op de tevredenheid van burgers, overheden en partners over de geleverde service. De mate waarin deze aanpak in samenspraak met en op maat van belang-

hebbenden gebeurt, kadert ook in een externe oriëntering en partnerschap en bepaalt eveneens de tevredenheid erover. Of de politiemedewerkers daartoe de nodige kennis en vaardigheden hebben alsook de ruimte krijgen om op maat van problemen en belanghebbenden te werken, kan worden gelinkt met zowel *empowerment* of bekwame betrokkenheid als het resultaatveld medewerkers. Openheid of *accountability* is vanzelfsprekend van toepassing op alle resultaatvelden maar niet het minst op wat er aan prestaties werd geleverd.

13.1. PROBLEEMGERICHT WERKEN IN FUNCTIE VAN RESULTATEN SAMENLEVING

Gemeenschapsgericht werken heroriënteert de focus op het (bijdragen tot het) oplossen van problemen i.p.v. het louter afhandelen van incidenten. Dit in het perspectief van het bereiken van meer duurzame resultaten voor de samenleving i.p.v. enkel kwantitatieve output in termen van het aantal interventies, het aantal PV's, e.a. Deze pijler ambieert tevens een groter aandeel van het proactieve optreden.

Verder in de tekst wordt bij de pijler bevolkingsgericht werken nader ingegaan op het belang van 'kennen en gekend zijn' bij een specifieke bevolkingsgroep, nl. de krakerspopulatie en de mogelijke positieve impact die dit heeft voor het werk in de functionaliteit openbare orde (cf. ontruiming panden). Maar deze houding komt eveneens de maatschappij in haar geheel ten goede. Want een politie die in staat is om "*on speaking terms*" te blijven met de bezetters van een kraakpand, zal over een aanspreekpunt en dus over meer middelen beschikken wanneer er zich problemen van overlast zouden voordoen of wanneer de loutere aanwezigheid van krakers onveiligheidsgevoelens zou doen ontstaan. Naast dit 'kennen van de populatie krakers' is er ook het 'kennen van de problematiek' en de behoeften omtrent de woningnood. Zulke betere kennis stelt de politie in staat om, i.s.m. anderen (zie de partnerschappen die aangegaan kunnen worden met andere stedelijke diensten en hulpverleners), voorbij de incidentele afhandeling van problemen ook meer duurzame en probleemgerichte oplossingen te zoeken, bijvoorbeeld in de vorm van een (tijdelijke) herhuisvesting.

Wat de functionaliteit verkeer betreft, is hier het belang om d.m.v. proactieve initiatieven de maatschappelijk geformuleerde ambities te realiseren (cf. Staten-Generaal van de Verkeersveiligheid) o.m. een substantiële daling van het aantal verkeersongevallen. Wat de politie van de snelwegen betreft, wordt in de tekst aangegeven dat een gebrek aan materiële uitrusting en personeel, tekorten die vooral op bepaalde plaatsen nijpend zijn, het realiseren van de nodige prestaties hiertoe bemoeilijkt. Dit leidt bij het publiek op zijn beurt mogelijk tot de perceptie dat de subjectieve pakkans laag is, waardoor o.m. een duurzame gedragsverandering van de weggebruikers betreffende snelheid, alcohol, e.a. uitblijft. Ook voor de waterwegen blijkt dat door gebrek aan personeel de veiligheid niet gewaarborgd kan worden en dat het optreden zich doorgaans beperkt tot reactief optreden en controleren.

In het dossier van de bestuurlijke politionele informatieverwerking werd vastgesteld dat de politiediensten nog onvoldoende de gelegenheid nemen, en de noodzakelijkheid ervan onderkennen, om enige afstand te nemen van het louter feitelijk verzamelen van bestuurlijke informatie naar aanleiding van incidenten. Een meer analyserende, interpreterende en probleemgerichte aanpak hiervan zou bv. toelaten groeperingen in tijd en ruimte beter op te volgen, maar ook de mogelijkheid bieden hieromtrent meer gerichte rechercheprioriteiten te stellen. Ofschoon dit vooral in de gerechtelijke politiezorg wordt gehanteerd, verwijzen we hierbij naar het concept van de informatiegestuurde veiligheidszorg of *Intelligence led policing* (ILP)⁴⁶. Daarbij wordt informatie niet enkel door interpretatie en combinatie opgeschaald tot kennis. *Intelligence led* betekent ook dat deze laatste sturend en bepalend gaat zijn bij het opzetten van strategische en operationele activiteiten. Dit proces laat bijvoorbeeld toe (via een AIK) een betere beeldvorming van een fenomeen te bekomen en dit op te volgen of de informantenwerking actief te richten en aan te sturen op zulke fenomenen.

13.2. BEVOLKINGSGERICHT WERKEN EN PARTNERSCHAPPEN IN FUNCTIE VAN RESULTATEN OVERHEDEN EN BURGERS

Externe oriëntering veronderstelt dat bij het bepalen van de beleidsprioriteiten en het daaruit volgende optreden, de politie zich richt op of minstens rekening houdt met de noden en behoeften van de individuele en georganiseerde burger, overheden en andere relevante

organisaties. Het moedigt tevens partnerschap hiermee aan. Daartoe is ‘kennen en gekend zijn’ een eerste vereiste, alsook de geschikte klant- en dienstverlenende attitude.

In het onderzoek naar de krakersproblematiek kwam de pijler van het bevolkingsgericht werken als volgt te berde. Enerzijds is er het conflict tussen krakers en eigenaars of tussen het recht op wonen en het recht op eigendom. De politie wijst erop dat ze gehouden is om de reële verblijfplaats van krakers die daadwerkelijk een woning betrekken, te attesteren in het kader van de controle van de woonplaats. Wanneer een eigenaar geconfronteerd wordt met een kraker en zich hierover bij de politie beklaagt, kan de politie niet “zomaar” het betrokken pand betreden en de krakers ontzetten of aanhouden. Dit kan begrijpelijkerwijze leiden tot ontevredenheid bij de eigenaar en daarom is het van belang dat de klagende burger hierover duidelijk wordt geïnformeerd.

Anderzijds werd het belang van het bevolkingsgericht werken en i.h.b. het ‘kennen en gekend zijn’ afdoende aangetoond bij het kunnen lokaliseren van gekraakte panden en, belangrijker nog, bij het kunnen voorkomen of doen verminderen van conflicten indien het bv. tot ontruiming zou komen. Wat het eerste betreft, lijkt het ons nuttig dat politiediensten te lande zich laten inspireren door de goede praktijk uit Gent. Deze bestaat o.m. uit een actieve informatieverzameling over de kraakpanden in de stad of politiezone waarbij actief contacten worden gelegd met krakers. Dit met het oog op het verwerven van een betere kennis van de (noden van de) krakerspopulatie in een stad. Zulke preventieve contacten tussen de politie en de krakers dragen sterk bij tot een conflictvermindering bij toekomstige contacten. De politie zal door de voormelde attitude dus beter in staat zijn om de openbare orde in en rond dergelijke panden te handhaven, wat ook de lokale leefgemeenschap ten goede komt. Het betreft hier eens te meer een pleidooi voor een gemeenschapsgerichte benadering die goede resultaten kan behalen bij krakers en bij de gemeenschap⁴⁷. Een op dialoog gerichte benadering betekent trouwens niet dat de rechten van de eigenaar in kwestie uit het oog verloren worden. Zulke contacten kunnen de rechten van de eigenaar enkel ten goede komen wanneer hij bepaalde initiatieven m.b.t. zijn eigendom wenst te nemen en daarvoor een beroep doet op de politie. Verder toonde dit onderzoek aan dat het overgrote deel van de politiezones bereid is partnerschappen aan te gaan bijvoorbeeld met stedelijke of andere overheidsdiensten m.b.t. tot deze problematiek en dat ook doet.

Een andere case, nl. ordehandhaving bij een verboden betoging (toevallig ook i.v.m. de krakersproblematiek), toont aan dat men er niet overal in slaagt vanuit preventief oogpunt zulk contact te leggen. Bijgevolg lukte het niet om tijdig de intenties (lees reisweg) van de manifestanten te kennen en werd er daardoor een hele tijd kat-en-muis gespeeld tussen ordediensten en manifestanten vooraleer er werd (kon worden) opgetreden.

In de functionaliteit verkeer en i.h.b. bij de spoorwegpolitie werd vastgesteld dat er mogelijks iets mis is met hun dienstverlenende attitude en met het kunnen inschatten van wat burgers en, ruimer gesteld, mensen die het voorwerp uitmaken van politiebejegening daarbij verwachten. De meeste incidenten en dito klachten doen zich immers voor bij het eerste contact tussen politie en burger en indien er een incident is, escaleert dit vaak snel. Dat daarmee snel met dwang en geweld wordt opgetreden, komt overigens aan bod onder de hoofding democratische werking. Bij de scheepvaartpolitie worden door de afstand van de standplaats te Antwerpen interventietermijnen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest opgetekend van 45 minuten over de weg en 2 à 3 uur langs het water.

Reeds in zijn vorige jaarverslagen rapporteerde het Comité P over de inzet van bijzondere middelen tijdens de uitvoering van opdrachten in de functionaliteit openbare orde of het genegotieerd beheer van de publieke ruimte⁴⁸. Het stelde hierbij dat het langdurig ophouden van supporters, waarbij de ganse groep onder bewaking blijft van verschillende hondengeleiders met honden zonder muilband, in de groep eigenlijk veeleer onbegrip uitlokte dan agressie. Afrondend kwam uit deze bijdrage naar voor dat uit de klachtenanalyse en de observaties bleek dat men af en toe honden, zonder muilband, inzet in het kader van de openbare orde. Op die manier is het gebruik van honden in de politiepraktijk een geweldsmiddel dat op een geweldscontinuüm bijna zover reikt als een vuurwapen. Dit lijkt bezwaarlijk bevolkingsgericht werken te kunnen worden genoemd.

Het dossier van de uniformen bij de functionaliteit onthaal toont het belang aan van het verzekeren van een zichtbare (en herkenbare), aanspreekbare en contacteerbare politiezorg en de hypothekering hiervan als uniformen onvolledig of niet op eenvormige wijze worden gedragen.

In het dossier van de interventienoodhulp werd een case behandeld over Charleroi waaruit meerdere problemen bleken met de bevolkingsgerichte wijze van handelen. Er was niet enkel het feit dat de oproeper tot driemaal toe diende te bellen alvorens er een ploeg werd gestuurd, maar ook dat hij voor dit herhaaldelijk moeten bellen nog eens werd afgesnauwd. Dit is het gegeven om bellers klantgericht te woord te staan bij hun dringende oproep en hierbij al het nodige te doen zodat een optimale dienstverlening aan deze personen kan worden geleverd. Men staat ten dienste van deze mensen.

Bij de dienst intern toezicht Antwerpen konden vragen worden gesteld bij de dienstverlenende service naar de burger wanneer stelselmatig klachten aan de gerechtelijke overheid worden overgemaakt. Ofschoon het vaak aangewezen, en zelfs verplicht is, dat klachten worden overgemaakt aan de procureur des Konings, is het gevolg vaak dat deze klachten zodoende worden 'geparkeerd'. Als nadien een overgrote meerderheid van de dossiers die door het parket zonder gevolg worden geklasseerd evenmin door de dienst interne zaken worden behandeld, mist men een gelegenheid om naar de noden en behoeften bij de burger te peilen alsook om mogelijk een verstoorde relatie politie-bevolking te herstellen. Dit laat ook geen *accountability* toe over het geleverde werk.

In een case over bestuurlijke informatie-uitwisseling n.a.v. een veiligheidsincident bij de LNG-terminal te Zeebrugge bleek er een mogelijk probleem te zijn van externe oriëntering bij operationele activiteiten. Deze externe gerichtheid en partnerschapsgedachte impliceert dat diverse overheden zoals de burgemeester van de stad Brugge, het Crisiscentrum van de regering, de centrale dienst van de federale politie (DGA/DAO) en de DirCo Brugge tijdig worden ingelicht.

In het dossier ASTRID beklemtoonde de bestuurlijke overheid het belang van een goede dienstverlening, maar ook van een dienstverlenende attitude omtrent zgn. niet-dringende oproepen, op sommige plaatsen beter gekend als de 'blauwe lijn'. In hetzelfde dossier en in dezelfde context blijft de vraag bestaan of bij de ganse – uit economisch standpunt zeer verdedigbare – schaalvergroting naar centrale meld- en dispatchkamers het belang van een voldoende terreinkennis omtrent buurten en straten, mensen én politiemedewerkers in de ploegen voldoende wordt onderkend. *Community policing* veronderstelt gebiedsgebonden werken en dit net omwille van de goede terreinkennis, en het staat buiten kijf dat bij een oproep zulke kennis bij de calltaker én de dispatcher van primordiaal (en soms levensbelang) kan zijn. Zullen ICT-oplossingen, zoals bv. het kunnen invoeren van 450 parameters bij het omschrijven van een incident dat wordt gemeld, hierbij volstaan?

In het domein van de interne werking behandelt dit jaarrapport de rekrutering en selectie, de kwaliteitszorg en CGL en de werking van twee eenheden van de federale gerechtelijke politie.

Bij de rekrutering en selectie rijst de vraag of de kandidaat zijn potentieel aan vaardigheden in functie van een gemeenschapsgerichte werking wel voldoende kan worden beoordeeld doorheen de bestaande testonderdelen en hun beoordelingswijze. Blijft er door de druk van de te halen quota nog voldoende tijd en oog voor (zelf)reflectie over het selectieproces? Dreigt door de sterke druk op het verwerken van grote aantallen niet soms het gevaar van instrumentalisering, waardoor de kandidaten meer routinematig worden afgewerkt met meer aandacht voor *selecting out-* dan *selecting in-*principes? Qua '*selecting in*' denken we aan het voldoende kunnen detecteren van klantgerichtheid, creativiteit, innoverend en probleemoplossend vermogen, inleefvermogen, rapportagevaardigheden en andere competenties die in het huidige politiewerk erg van tel zijn geworden en waarnaar ook in de selectie actiever kan worden gezocht. Meer en andere testen (supra) en meer assessoren per kandidaat zouden hier soelaas kunnen bieden, maar dat vormt een meerkost. In het verlengde hiervan verwijzen we naar de vraag of door de huidige rekruterings- en selectiepraktijk ook niet te veel kandidaten worden afgewezen of zich zelfs niet aandienen maar eigenlijk in het licht van de beleidskeuze voor de ontwikkeling van *community policing* bij de politie toch geschikt zouden kunnen zijn. Melden we nog dat afhankelijk van de externe oriëntering diversiteit onder de

kandidaten erg beperkt is. In de marge van het onderzoek werd door een punctuele analyse van de examens voor bevordering middenkader, die mede op suggestie van de selectiepsychologen werd uitgevoerd⁴⁹, ten slotte aangetoond dat het bij deze groep vrij pover gesteld is met de kennis en ervaring in gemeenschapsgericht werken⁵⁰. Indien men zulke kennis en ervaring als hard selectie criterium zou gebruiken, zouden uit deze groep nog weinig medewerkers bevorderd raken.

Analyse van een statistisch rapport van de Directie van de relaties met de lokale politie (CGL) over de zonale veiligheidsplannen 2005-2008 leert dat de politiezones grosso modo de scanning & analyse-fase bij de opmaak van de ZVP sterk ter harte nemen en daarbij inspanningen leveren om de noden en behoeften bij belanghebbenden goed te inventariseren. In het perspectief van verdere ontplooiing van het beleid i.h.b. bij de incorporering van *community policing* moedigen we aan dat de link tussen deze noden en behoeften en de uiteindelijk geselecteerde prioriteiten in het ZVP sterker wordt gemaakt. Zodoende zou beter kunnen worden aangetoond dat het beleid en de strategie worden afgestemd op de behoeften en verwachtingen van de belanghebbenden. We vinden in dit verband weinig operationalisering van gemeenschapsgericht werken doorheen de functionaliteiten terug. *Community policing* wordt (in 60 % van de politiezones) eerder als een project op zichzelf beschouwd. De vraag rijst of via zulke benadering de filosofie van gemeenschapsgerichte politiezorg voldoende kan worden geoperationaliseerd, ook en vooral in termen van te behalen effecten en resultaten voor burger, samenleving en medewerkers. Daarbij merken we op dat de beleidsvrije ruimte voor projecten in de politiezone volgens het CGL-rapport globaal slechts 6 % bedraagt. Kan *community policing* als apart project zo ooit tot de kern van de reguliere werking doordringen?

13.3. EMPOWERMENT IN FUNCTIE VAN RESULTATEN MEDEWERKERS

Goed politiewerk staat en valt met goede medewerkers die voldoende deskundig en betrokken zijn en autonomie krijgen om gemeenschapsgericht werken te kunnen realiseren. Dit vormt een uitdaging voor zowel het management als de individuele medewerker. Het willen en kunnen contact leggen, met voldoende empathisch vermogen, vormt daarbij voor deze laatste eveneens een vereiste. Het niet misbruiken van autonomie en discretionaire macht daarentegen is evenzeer van belang en komt aan bod onder de hoofdingen integriteit en democratische werking.

In de functionaliteit verkeer kan men zich afvragen in welke mate deze vaardigheden voldoende verworven zijn bij de medewerkers van de politie van de autowegen. Bij de spoorwegpolitie richt zich dit specifiek op communicatie en omgaan met het publiek (zie ook bevolkingsgericht werken). Anderzijds worden medewerkers via de referentiegroep DAH (de politie van de snelwegen) aangemoedigd om na te denken over de aanpak en samenwerking met partners.

In de casus over noodhulp te Charleroi vermeldden we reeds dat de operator hierbij niet echt klantvriendelijk reageerde en tevens naliet om extra informatie te bekomen omtrent de toestand van de kinderen en deze door te geven aan de op weg zijnde interventieploegen. Ook bij de bekwame betrokkenheid bij de interventieploegen zelf kunnen kanttekeningen worden geplaatst.

Omtrent de krakersproblematiek benadrukten we reeds het belang van een bevolkingsgerichte benadering. De goede praktijk uit de PZ Gent bewijst dat de actieve contactname en het actief zoeken naar oplossingen voor de noden en behoeften van de krakerspopulatie deel uitmaakt van een beleid naar *empowerment* dat de medewerkers ook de mogelijkheid biedt en aanmoedigt om zich met meer betrokkenheid van hun taak te kwijten.

13.4. ACCOUNTABILITY OVER SLEUTELPRESTATIES

Sluitstuk van de gemeenschapsgerichte benadering vormt de openheid, feedback en interpellbaarheid over de geleverde prestaties. Een goede en volledige registratie van de prestaties is daarbij gewenst en dit op een wijze dat samenleving en burgers hieruit ook reële inspanningen kunnen afmeten.

In de functionaliteit verkeer ontstond grote polemiek over het niet behalen van het aantal ademtesten maar ook over het naar verluidt opsmukken van deze prestaties waardoor onvoldoende transparantie kon worden gegarandeerd over de geleverde prestaties.

In het onderzoek naar de bijzondere inspectiediensten (BID's) werd vastgesteld dat om transparant te kunnen zijn over de gevoerde handelingen zowel de veiligheidsdiensten van de MIVB, De Lijn als Securail een elektronisch logboek bijhouden van hun interventies en communicaties.

Accountability kan ook worden bevorderd via de publicatie en verspreiding van een jaarrapport. Daarbij werd vastgesteld dat er een stijgende positieve trend is om jaarverslagen vanuit de politiediensten over te maken aan het Vast Comité P. Daarbij komt in toenemende mate aan bod: het *mission statement*, de samenwerking met externe partners, alsook de ontwikkelde activiteiten, het ZVP en de behaalde resultaten. Vrijwel steeds worden de basis-functionaliteiten toegelicht. Meer dan de helft van de verslagen gaat dieper in op de klachten(behandeling). In twee verslagen van 2006 kon de lezer overigens zijn mening over vorm en inhoud geven.

In verband met het voorstel van het Vast Comité P om de politiediensten te verplichten een jaarverslag op te stellen, heeft de Vaste Commissie van de lokale politie het Vast Comité P⁵¹ een aantal bemerkingen laten geworden:

“De Vaste Commissie vindt dat een managementmodel niet kan opgedrongen worden, ook niet in de redactie van een politiejaarverslag. Dit is niet consistent met de lijn die altijd gevolgd werd. Er moeten in elk geval een aantal bestaande rapportageverplichtingen geïntegreerd worden om te vermijden dat zij verglijden naar een overmatige administratieve takenlast. Het jaarverslag, de jaarlijkse morfologie voor CGL, de voortgangsrapportering bij het zonaal veiligheidsplan, de omstandige verantwoording van de aanwending van de middelen van het verkeersveiligheidsfonds, enz.

Eerst dienen dus een aantal zaken op elkaar te worden afgestemd en te worden geïntegreerd alvorens een model van jaarverslag kan worden opgesteld. De Vaste Commissie drukt de hoop uit dat de wetgever en regelgever hiermede terdege rekening houdt.

Er wordt door de vergadering ook verwezen naar het instrument dat in samenwerking met de lokale zones, vaste commissie, federale politie en Comité P in een workshop werd ontwikkeld. Er werd toen een aanzet gegeven om de politiezones een kapstok voor verslaggeving aan te reiken”.

De Vaste Commissie legde er ook de nadruk op dat *“het gevaar dreigt dat het managementmodel door toezichthoudende instanties niet meer als middel voor het schrijven van het verslag wordt gezien maar de prioritaire waardemeter voor het verslag wordt. Het middel wordt dan verheven tot het doel”.*

Het Vast Comité P blijft in deze materie de mening toegedaan dat er in dit domein verdere initiatieven dienen te worden genomen.

14. INTEGRITEIT

Men is integer wanneer het doen en laten overeenkomt met geldende morele normen en waarden en daarmee samenhangende (spel)regels. Van belang daarbij is dat de politie zichzelf grenzen stelt in haar werking en de haar opgedragen taken op fatsoenlijke wijze uitvoert⁵². Met grenzen bedoelen we dat men tijdens de uitoefening van de taak, of erbuiten, geen misbruik maakt van de bevoegdheden, rol of hoedanigheid van politie⁵³. Het misbruik van bevoegdheden komt evenwel al aan bod bij het aspect van democratische politiezorg. De hoedanigheid van politieambtenaar brengt een bijzondere (machts- en informatie)positie met zich die politiemensen innemen bij hun taakuitoefening en die hen de mogelijkheid biedt bepaalde zaken te doen of houdingen aan te nemen. In de hoedanigheid van politie kan men bijvoorbeeld diefstallen plegen bij het fouilleren van mensen of bij huiszoekingen en inbeslagnames, maar ook informatie ongeoorloofd doorgeven, e.a. We kunnen deze categorie ook omschrijven als de ‘politiecriminaliteit’. De (voorbeeld)rol van politie schept ten slotte verwachtingen ten aanzien van het algemene gedrag en de houding van een politiemens, al dan niet in functie. Het slechte voorbeeld geven inzake alcohol- en druggebruik, roekeloos rijgedrag of onbeschofte uitlatingen wordt in de samenleving niet meer getolereerd en tast de

algemene eis aan om zich zelf aan de wet te houden. Met fatsoen bedoelen we in de eerste plaats eerlijkheid, onpartijdigheid, verantwoordelijkheid, betrouwbaarheid, zorgvuldigheid, evenredigheid, gelijkheid. Overtredingen van deze fatsoenregels bij gebruik van de politie-bevoegdheid of hoedanigheid of in het licht van de (voorbeeld)rol van politie houden o.m. in: racisme, schuldig verzuim, gebrek aan slachtofferbejegening, diefstal, afpersing, corruptie, misbruik van vertrouwen, aannemen van geschenken, pesterijen, partijdigheid, voorbeeld-functie en zelfbeheersing, klantvriendelijkheid, alcohol en drugs in dienst, agressief rijgedrag, cumul en onverenigbaarheden, e.a.

Meer in het bijzonder zal in het navolgende onderdeel worden ingegaan op bepaalde aspecten van integriteit die het Comité P heeft vastgesteld naar aanleiding van zijn onderzoeken inzake: de interactie tussen gerechtsdeurwaarders en politie, de nevenactiviteiten uitgevoerd door politieambtenaren, het ronselen van sponsors en andere.

14.1. RESULTATEN SAMENLEVING, RESULTATEN VOOR OVERHEDEN EN BURGERS EN SLEUTELPRESTATIES

Het Comité P onderzocht de interactie tussen de gerechtsdeurwaarders en de politie. Doelstelling van dit onderzoek was een beeld te krijgen van de knelpunten die in deze samenwerking opduiken en de oplossingen die eraan geboden worden. De analyse van het Comité P toont duidelijk een conflict aan tussen enerzijds de deontologie van de gerechtsdeurwaarder⁵⁴ die ertoe gehouden is de optredende politieambtenaar uit te betalen en anderzijds de deontologie van de optredende politieambtenaar alsook de wet op de geïntegreerde politie⁵⁵ die verbiedt giften aan te nemen. Deze contradictie raakt niet opgelost, ondanks de aanbevelingen die het Comité P in het verleden heeft gedaan. De finale (legistische) oplossing voor dit probleem ligt bij de minister van Justitie en/of het Parlement.

De praktijk die erin bestaat om door politieambtenaren fondsen te werven bij bedrijven of particulieren met als doel preventiecampagnes te voeren, tot de overleving van een folkloristische of culturele instelling bij te dragen of om de passie van een sport te kunnen botvieren, blijft actueel. Het is aan de verantwoordelijke politieambtenaren om, geval per geval, te oordelen of het doel van de sponsoring in overeenstemming is met het politieambt. De politiekorpsen die in de verleiding komen om partnerships met privé-bedrijven aan te gaan teneinde preventiecampagnes te kunnen voeren, herinneren we aan de stelling van de minister van Binnenlandse Zaken⁵⁶ dat elk initiatief betreffende preventie aan te moedigen is, zolang er voor het publiek geen twijfel kan bestaan over enige belangenvermenging. Bij het werven van sponsors door politieambtenaren kan de burger druk ervaren om in de geldbuidel te tasten, hetgeen hij misschien niet zou doen mocht iemand anders hem deze dienst vragen. Daarom is het van belang dat de politieambtenaar tijdens zijn inzamelacties zijn lidmaatschap van de politie niet op de voorgrond plaatst.

Wat de toestemming aan politieambtenaren betreft om extraprofessionele activiteiten uit te oefenen, stelt het Comité P bij de lokale en federale politie een verschillende interpretatie vast van de wet⁵⁷. De meeste bijberoepen waarvoor een toelating tot uitoefening werd verleend, kunnen worden ondergebracht in de categorieën uitdrukkelijk opgenomen in de ministeriële omzendbrieven GPI 27 en GPI 27bis⁵⁸. Voor een, zij het evenwel miniem, aantal bijberoepen hebben de lokale overheden toestemming verleend ofschoon deze extraprofessionele activiteit mogelijk de waardigheid van de functie in het gedrang kan brengen. Enkele voorbeelden van dergelijke nevenactiviteiten waren ober, assistent van een gerechtsdeurwaarder, verhuurder van ceremoniewagens en chauffeur of drager in dienst van een begrafenisondernemer.

In het luik onthaal werd aangehaald dat het bepaalde politiefunctionarissen ontbreekt aan elementaire beleefdheidsbeginselen. En dit in het bijzonder op het vlak van klantvriendelijkheid en integriteit. Dit heeft ontegensprekelijk zijn impact op het globale imago dat burgers en overheden hebben van de politiediensten.

Een aantal incidenten aangehaald in de rubriek interventie-noodhulp heeft evenmin een positieve invloed gehad op het globale imago dat men van de politiediensten kan hebben.

Wat de SPC betreft, werd aangetoond dat er klachten zijn ten aanzien van de politieambtenaren van deze diensten waarbij (buitensporig) gebruik van dwang en geweld,

(machts)misbruik van bevoegdheden, daden van willekeur, intimidatie en de attitude en de integriteit aan de kaak worden gesteld.

14.2. RESULTATEN MEDEWERKERS

De Brusselse havenkapitein ziet zich ook met een integriteitsprobleem geconfronteerd door een mogelijk belangenconflict voortvloeiend uit enerzijds zijn controlerende rol als officier van gerechtelijke politie en anderzijds zijn functie in de haven met zijn commerciële belangen.

Het blijkt nog al te vaak dat leden van de politiediensten bijkomende professionele activiteiten uitoefenen zonder hun hiërarchie daarvan in kennis te stellen, laat staan daar toestemming voor te vragen. Een aantal van deze activiteiten druist, zoals eerder aangegeven, heel duidelijk in tegen de deontologische code. Het eerste element duidt aan dat de betrokken politieambtenaar in overtreding is met de wet, het tweede element toont aan dat er een integriteitsprobleem is in hoofde van betrokkene, of op zijn minst een gebrek aan kennis van de deontologische code.

Uit het onderzoek van het selectieproces voor nieuwe kandidaten bij de politie bleek dat men nog op zoek is naar een geschikte manier om naar de integriteit van de kandidaten te peilen. Het is onduidelijk of tijdens het antecedentenonderzoek voldoende contact plaatsvond met de kandidaat en zijn omgeving.

In de rubriek over de informatiehuishouding binnen de politiediensten pleit het Comité P ervoor strikt op te treden tegen de politiemensen die misbruik maken van hun toegang tot persoonsgebonden gegevens. Het Comité P is verheugd vast te stellen dat er, zowel bij de federale politie als bij enkele politiezones, schikkingen getroffen zijn om het personeel te wijzen op het finaliteitsbeginsel van de databankconsultaties. Er werd een campagne gelanceerd, er verschijnt nu een duidelijke verwittiging bij consultaties in de systemen en het uitvoeren van preventieve controles wordt gepromoot⁵⁹.

15. DEMOCRATISCHE WERKING

Democratische politiezorg zorgt voor een evenwicht tussen de handhaving van de rechtsorde en de rechtsbescherming. Kernidee daarbij is dat rechtsbescherming integraal deel uitmaakt van de handhaving van de rechtsorde, niet enkel voor de slachtoffers maar ook voor de verdachten en daders. Wanneer bescherming van de rechtsorde primeert zonder rechtsbescherming, plaatst men verdachten mogelijk buiten de rechtsorde. Ze verdienen dan niet meer (dezelfde) rechtsbescherming als de gewone burgers⁶⁰. In die zin poogt een democratische politiezorg bij te dragen tot de rechtsbeschermende functie van de politie⁶¹. In het kader van de observatoriumfunctie van het Comité P operationaliseerden we dit begrip tot de aandacht voor het legaliteitsbeginsel, i.h.b. bij gebruik van dwang en geweld, aandacht voor de mensenrechten en de democratische ontwikkeling van de maatschappelijke orde, voor een faire, onpartijdige, subsidiaire en gelijkwaardige politiezorg en tot slot voor het tegengaan van (verdere) maatschappelijke uitsluiting als gevolg van het politieoptreden. Het hoeft geen betoog dat de wet op het politieambt (o.m. in artikel 1) deze zorgen deelt en verder uitwerkt.

Hierna wordt een beeld geschetst van de democratische werking bij de politiediensten en dit zowel op basis van een aantal statistische gegevens waarover het Comité P beschikt als aan de hand van een casestudy over de uitdrijving van 44 mensen zonder papieren uit een kerk in Anderlecht, de repatriëringen door de luchtvaartpolitie Brussel-Nationaal (LPA/BRUNAT), de opvolging van de problematiek van de cellencomplexen in de politiecommissariaten en enkele verwijzingen naar eerder in dit jaarverslag belichte onderwerpen.

15.1. RESULTATEN SAMENLEVING

15.1.1. Racisme, discriminatie, xenofobie en geweld tegen personen of goederen

Klachten over discriminatie en geweld gepleegd door politieambtenaren zijn niet alleen strafbaar in hoofde van de betrokken politiemans, ze hebben tevens een grote impact op het imago van de politie.

Het aantal dossiers bij het Comité P gekend waaraan inbreuken, gepleegd door politieambtenaren, gekoppeld kunnen worden verwijzend naar racisme, discriminatie en xenofobie enerzijds en geweld anderzijds, volgt in de periode 2003-2007 quasi dezelfde trend als het

globaal aantal dossiers bij het Comité P aangemeld. Ook de proportie van het aantal dossiers met dergelijke inbreuken varieert nauwelijks. De dossiers met een inbreuk van racisme, discriminatie of xenofobie maken jaarlijks zo'n 1,8 % van het totaal aantal dossiers uit. De dossiers met een inbreuk van geweld tegen personen of goederen vertegenwoordigden de afgelopen jaren ongeveer 37 % van de aangemelde dossiers.

Wat de klachten over racisme, discriminatie en xenofobie aanbelangt, dient opgemerkt dat het aantal klachten dat na onderzoek gefundeerd blijkt te zijn eerder miniem is. Vaak gaat de klacht over discriminatie gepaard met een andere inbreuk, waarbij dan ook onduidelijk wordt of het nu de inbreuk discriminatie dan wel de andere inbreuk is die bewezen wordt geacht. Onderzoek van de dossiers leert dat aan de basis van het aangeklaagde contact tussen burger en politie een (vermoeden van) inbreuk ligt die de context biedt. In 2007 werden geen nieuwe onderwerpen van discriminatie aangebracht.

Er is voor de dossiers met melding van geweld een tegengestelde trend waar te nemen tussen de klachten die rechtstreeks aan het Comité P worden gemeld en de klachten die de politiediensten, met inbegrip van de Algemene inspectie van de federale politie en van de lokale politie (AIG) aan het Comité P overmaken. Melden de politiediensten sinds 2004 aan het Comité P gestaag minder dossiers over geweld gepleegd door politieambtenaren, dan gaat het aantal klachten over geweld rechtstreeks aangemeld bij het Comité P daarentegen wel in stijgende lijn. Aan de basis van deze evolutie kunnen een doorverwijzing vanuit de politiediensten naar het Comité P, een wantrouwen tegenover de politiediensten inzake de klachtenafhandeling of een betere kennis van het Comité P liggen.

Op basis van een analyse van 82 klachten uit de periode 2004-maart 2006 betrekking hebbende op leden van de spoorwegpolitie (SPC), kan worden besloten dat men bij de SPC bij controles of vaststellingen van inbreuken vrij systematisch gebruik maakt van dwang. Er wordt snel overgegaan tot het gebruik van handboeien en aansluitend transfer naar het commissariaat waarop dan fouillering en opsluiting in de cel volgen. Er werd vastgesteld dat de geldende beperkingen die voorzien zijn in de WPA bij de fouillering niet steeds worden gerespecteerd.

15.1.2. Repatriëringen en teruggrijvingen

De verslagen van de Commissie-Vermeersch en de aanbevelingen die daarin werden geformuleerd, zijn voor LPA/BRUNAT essentiële richtbakens. De wijze waarop de verwijderingen door de politiediensten werden uitgevoerd, werd daarom opnieuw bekeken. Op een aantal aanbevelingen die in 2007 bij LPA/BRUNAT in de kijker kwamen, wordt verder dieper ingegaan.

Op de 7.915 in 2007 geplande verwijderingen zijn er 5.288 ook effectief kunnen doorgaan. In vergelijking met 2006 betekent dit een daling van zowel het aantal geplande verwijderingen als het percentage geslaagde verwijderingen. De eerste daling is toe te schrijven aan de uitbreiding van de Europese Unie en aan het niet bekomen van de noodzakelijke reisdocumenten van een aantal landen zoals China, India en Algerije. De tweede daling, van 71 % naar 67 %, heeft dan weer te maken met een aantal gemakkelijk te verwijderen nationaliteiten die verdwenen zijn (o.a. Polen, Roemenen, Bulgaren) evenals bepaalde vliegmaatschappijen die eigen en zeer verschillende procedures hanteren voor het vervoer van illegalen.

De richtlijnen omtrent de omkadering bij escortes, uitgeschreven in een kadernota van 20 december 2005, werden beoordeeld en aangepast. Aanbeveling 29 van het eindverslag van de Commissie-Vermeersch II stelt dat een actief beleid tegen illegale immigratie dient gevoerd aan de buitengrenzen. Volgens LPA/BRUNAT moet de preventie nog meer gestimuleerd worden en dit in de vorm van het in plaats stellen van immigratieambtenaren. Zo zijn er onder andere projecten lopende in Marokko, China, India en Congo.

15.1.3. Thematiek cellencomplexen

De invoeging van de artikelen 33*bis* tot 33*septies* in de wet op het politieambt in 2007 en de verschijning, datzelfde jaar, van het koninklijk besluit⁶² betreffende de infrastructuur van de opsluitingsplaatsen gebruikt door de politiediensten, zouden de verantwoordelijken binnen de geïntegreerde politie moeten aanzet hebben om maatregelen te nemen. De bezoeken van

een veertigtal cellencomplexen door de commissarissen-auditors van de Dienst Enquêtes P, uitgevoerd in 2007 en het eerste semester van 2008, hebben aangetoond dat nogal wat cellencomplexen niet beantwoorden aan de nieuwe normen, inzonderheid wat betreft de infrastructuur. Hierbij valt te betreuren, hoewel wellicht om budgettaire redenen onvermijdelijk, dat een relatief lange tijd (20 jaar) wordt toegestaan om aan deze normen te voldoen.

15.1.4. Informantenwerking - politiehonden - bewapening

Er zijn geen aanwijzingen dat door de wijze waarop de informantenwerking wordt toegepast de mensenrechten in het algemeen, en de privacy in het bijzonder, in het gedrang komen. Er dreigt zich eerder een probleem te stellen voor de bronnen die niet als informant worden gecodeerd en dus niet kunnen genieten van de garanties die de BOM-wetgeving hen zou kunnen bieden. In het verlengde hiervan werd gewezen op het gebrek aan bewustzijn bij de betrokkenen over de verantwoordelijkheden die men als overheid draagt ten aanzien van de psychische en fysieke integriteit van de informant; de zogenaamde “*duty of care*”.

Zoals reeds in vroegere jaarverslagen aangehaald, ontbreekt een regelgevend kader voor het aanwenden van politiehonden bij manifestaties.

In het verlengde hiervan verwijzen we naar de verwachting dat een democratisch werkende politieorganisatie belang hecht aan de legitimiteit van het gebruik van geweld. Indien het gebruik van niet-reglementaire bewapening wordt vastgesteld (bijvoorbeeld: het dragen van een persoonlijke telescopische wapenstok of vuurwapens tijdens de dienst), kunnen we hier enkel onze bezorgdheid over uitspreken.

15.2. RESULTATEN VOOR BURGERS EN OVERHEDEN

Analyse van de klachten van 2007 laat ons toe een algemeen profiel op te stellen van de burgers die discriminatie, racisme en/of xenofobie bij de politie aanklagen. 71 % van de klagers is man en 29 % vrouw. In vergelijking met voorgaande jaren stijgt het aandeel vrouwelijke klagers met enkele procentpunten. 56 % van de klagers drukt zich uit in het Frans en 40 % in het Nederlands. De gemiddelde leeftijd bedraagt 35 jaar en ruim de helft (56 %) van de klagers bezit de Belgische nationaliteit. Bijna één op twee van deze Belgen is evenwel in het buitenland geboren. Aangezien vele nationaliteiten of landen van herkomst worden geobserveerd, kan niet gesteld worden dat deze of gene origine exclusief aan de basis ligt van de aangemelde feiten.

Het onderwerp van de discriminatie is heel divers maar betreft toch voornamelijk de herkomst en huidskleur van de klager. Vooral de houding, de stijl en het taalgebruik van de optredende politieambtenaar worden aangeklaagd en hebben een negatieve impact op de perceptie van de burgers over de politie.

15.2.1. Uitdrijving van 44 mensen zonder papieren

Op 4 juli 2006 om 06.30 uur werd, op bevel van de burgemeester van Anderlecht⁶³, door de politiezone Brussel-Zuid overgegaan tot de uitdrijving van 44 mensen zonder papieren uit de Onze-Lieve-Vrouw-Onbevlekt-kerk. Het Comité P heeft de gebeurtenissen van deze dag onderzocht en aangetoond dat een aantal lessen kunnen getrokken worden opdat de politie uitvoering van dergelijke uitdrijvingen in de toekomst met nog meer respect voor de democratische grondrechten zou kunnen gebeuren.

De 44 mensen zonder papieren werden eerst per bus of bestelwagen naar het centraal commissariaat van Anderlecht gebracht, dit in afwachting van hun door de Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ) bevolen transfer naar de gesloten asielcentra van Merksplas, Brugge en Steenokkerzeel. De vrouwen en kinderen werden onder toezicht van de dienst Jeugd geplaatst in de cafetaria van het commissariaat. De mannen werden in een collectieve cel ondergebracht. Hoewel het per individu slechts enkele minuten tijd in beslag nam vooraleer DVZ een beslissing nam tot opsluiting in het gesloten centrum van Vottem, duurde de opsluiting in de collectieve cel 8 uur. Ondanks de warme temperatuur die dag, 28°C volgens het KMI, stelde een aantal aangehouden personen zonder papieren zijn dorst niet te hebben kunnen lessen. Enkele anderen zeiden wel te hebben kunnen drinken. Met uitzondering van het ontbijt, dat overigens evenmin door iedereen kon worden genuttigd, werd er die dag niet voor een maaltijd gezorgd voor de arrestanten. Dit betekende dat sommigen

van 's morgens 06.30 uur tot 's avonds 21 uur, het moment van aankomst in Vottem, niet gegeten noch gedronken hadden. Dit heeft er allerminst toe bijgedragen dat de transfer op een zo vlot mogelijke wijze kon plaatsvinden.

Tijdens de laatste busrit richting Vottem deden er zich incidenten voor waardoor beslist werd om de bus naar de parking van de brandweerkazerne van Jette af te leiden. Een aantal aangehouden personen was erin geslaagd om zich van de plastic handboeien te ontdoen. Vervolgens werd iedereen gedwongen om gedurende een half uur en in volle zon, handen gebouwd op de rug, achter elkaar en benen gespreid op de grond te zitten. Deze maatregel kwalificeren we als disproportioneel, temeer daar geen onderscheid werd gemaakt tussen de agitators en de andere, kalmere aangehouden. Komt daarbij dat hen geen drinken werd verschaft terwijl de optredende politiemensen zelf water en frisdrank stonden te drinken. Op de vraag of een getuige de gevangenen horen vragen had om drinken, luidt het antwoord: « *oui, et poliment même, tel que : « monsieur, on peut avoir un peu à boire » et les policiers répondaient qu'il n'y avait pas à boire ici ».*

De mensen zonder papieren kregen ook nog misprijzen en beledigingen vanwege de politieambtenaren te verduren. Zonder vooruit te lopen op gerechtelijke beslissingen die in het raam van dit dossier zullen worden genomen, blijkt dat deze mensen, in de tijdspanne van hun opsluiting in het politiecommissariaat tot hun aankomst in het gesloten centrum van Vottem, niet steeds behoorlijk werden behandeld.

Het zijn niet alleen de mensen zonder papieren zelf die klaagden over het politieoptreden en de behandeling die hen te beurt viel. Er is de verantwoordelijke van de brandweer waar de bus halt hield, er zijn de advocaten en sympathisanten van mensenrechtenorganisaties, waaronder het CIRE (Coordination et Initiatives pour et avec les Réfugiés et Étrangers) die hun beklag hebben gemaakt over het optreden van de politie.

15.2.2. Repatriëring en teruggrijving

Zoals gezegd, zijn er op de 7.915 verwijderingen die in 2007 waren gepland bij LPA/BRUNAT 5.288 ook daadwerkelijk doorgegaan. LPA/BRUNAT heeft zelf geen zicht op de eventuele klachten, hun aantal, soort en gevolgen en stelt dit te betreuren. Ze heeft evenmin kennis van in 2007 voorkomende individuele disfuncties in haar dienst. De AIG voerde in 2007 28 controles uit op de inschepingsprocedures op zowel de lijnvluchten als de *special flights*. Daarnaast voerde ze één discrete controle uit op een lijnvlucht en volgde ze een achttal vluchten op. Bij al deze controles werden door de AIG geen disfuncties vastgesteld. De AIG akteerde in 2007 overigens geen enkele klacht in het kader van de repatriëringen.

Het Comité P telde na consultatie van zijn databank, de AIG en de federale politie in totaal 5 klachten ten laste van LPA/BRUNAT in het jaar 2007. 2 waren van administratieve aard, en bleken overigens ongegrond, 3 waren gerechtelijk.

LPA/BRUNAT zou het aangewezen vinden zelf een dienst intern toezicht uit te bouwen.

Ter opvolging van aanbeveling 3 van het eindverslag van de Commissie-Vermeersch II werd een videofilm in 27 talen gerealiseerd met het stappenplan inzake verwijderingen en dit met het oog op het transparant maken van het verwijderingsbeleid.

De samenwerking met DVZ en Brussels Airlines wordt als goed omschreven en resulteert in overeenkomsten inzake de verwijdering, dit allemaal met dezelfde filosofie voor ogen, namelijk de verwijderingen zo humaan en geweldloos mogelijk te laten verlopen.

15.2.3. Thematiek cellencomplexen

Wat de problematiek van de cellencomplexen in politiecommissariaten aanbelangt, dient te worden aangestipt dat de in de cellen opgesloten personen het recht hebben om te genieten van een infrastructuur die het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) respecteert. Dit betekent een verbod van foltering en onmenselijke of vernederende straffen of behandelingen. De bezoeken van de commissarissen-auditors van de Dienst Enquêtes P hebben aangetoond dat de aangehouden personen niet overal van dezelfde celinfrastructuur en behandeling genieten. Zo wordt het recht op eten en drinken nog in vele diensten niet opgevolgd. Ook wordt de opgeslotene niet steeds duidelijk gemaakt dat hij het voorwerp uitmaakt van videobewaking.

De minister van Binnenlandse Zaken heeft het Vast Comité P⁶⁴ daaromtrent laten weten dat: *“Als gevolg van de aanbevelingen, van het Comité ter voorkoming van foltering, van de Verenigde Naties en de Raad van Europa, werd in mei 2002 een interdepartementele stuurgroep “politieele aanhouding” opgericht, gecoördineerd door de Algemene Directie Veiligheids- en Preventiebeleid van de Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken, met het oog op de aanpassing van de wettelijke bepalingen ter zake. Nadat de stuurgroep een voorontwerp tot aanpassing van de Wet op het Politieambt (WPA) had gerealiseerd, werd in september 2005 verkozen te wachten op het wetsvoorstel houdende het Wetboek van Strafrecht en in afwachting een gemeenschappelijke richtlijn van Justitie en Binnenlandse Zaken op te stellen.*

Een gemengd initiatief van Justitie en Binnenlandse Zaken bleek echter niet haalbaar, daar de vertegenwoordigers van Justitie in de stuurgroep te kennen gaven dat zij, ook wat een gemeenschappelijke richtlijn betreft, wensen te wachten op het wetsvoorstel Strafrecht”. Hij voegde eraan toe dat nog diende opgemerkt dat er bij de federale politie nog geen gesloten videobewakingssystemen in cellencomplexen werden geïnstalleerd en dat slechts sommige korpsen van lokale politie reeds over dergelijke systemen beschikten.

15.2.4. Gelijkaardige dienstverlening

In diverse aangehaalde themata werd door het Comité P benadrukt dat de burgers bij een democratisch werkende politiedienst recht hebben op een gelijkaardige dienstverlening. Onderzoek van de casus in de functionaliteit interventie-noodhulp toonde aan dat dit tijdens de ochtendwissel van de interventieploegen niet zo was. Ook bij de politieafwezigheid als gevolg van capaciteitsproblemen op de waterwegen werd hierop gewezen.

In het verlengde van een gelijkaardige dienstverlening ligt een gelijke behandeling van de burgers. Bij de thematiek betreffende de krakers werd vastgesteld dat de burgers niet steeds op dezelfde wijze worden behandeld, wat in sommige gevallen leidt tot ontevreden burgers. Tussen de diverse politiezones is er allerminst sprake van een uniforme aanpak van het fenomeen, ook niet wanneer het tot een uitdrijving komt. Bij de analyse van de krakersproblematiek werd tevens het conflict tussen twee democratische rechten aangehaald, namelijk het recht op wonen en het recht op eigendom. De politieambtenaren verkeren hier in een moeilijke positie waarbij zij dienen op te treden ten aanzien van twee belanghebbenden met welbepaalde maar tegengestelde grondrechten.

Bij de analyse van de bestuurlijke aanhouding in het raam van prostitutiebestrijding werd eveneens een verschillende aanpak geconstateerd in Antwerpen en Brussel. Daarbij werd door het Comité P ook geconcludeerd dat de systematische bestuurlijke aanhoudingen niet voldeden aan de wettelijke normen.

Het uitblijven van een regelgevend kader voor het aanwenden van politiehonden, waar door het Comité P nochtans al enkele jaren wordt op aangedrongen, betekent dat niet overal op gelijkaardige wijze wordt opgetreden.

Tot slot halen we het bestaan aan van de ad-hocdatabanken in heel wat diensten, waarbij niet geweten is of deze zijn aangemeld bij het Controleorgaan op de politie-informatie zoals voorzien in artikel 44/7 van de wet op het politieambt. Het is ook onbekend of er, voor zover die gegevens niet worden doorgestuurd naar de ANG, ook toestemming van het Controleorgaan werd bekomen.

15.3. RESULTATEN MEDEWERKERS

15.3.1. Racisme, discriminatie, xenofobie en geweld tegen personen of goederen

Op basis van een klachtenanalyse kan een profiel worden geschetst van de politieambtenaren die voor discriminatie, racisme en xenofobie zijn aangeklaagd. De gemiddelde leeftijd van de intervenanten bedraagt 40 jaar en 85 % is man tegenover 15 % vrouwen. Van de 99 personen bij wie de graad is vermeld, zijn er 12 agenten van politie, 72 inspecteurs en 12 hoofdinspecteurs, 2 commissarissen en 1 hoofdcommissaris. Aangezien de klachten vooral gericht zijn tegen mensen die in eerste lijn met de bevolking in aanraking komen, hoeven de gegevens over de graden niet te verrassen. Evenmin als de vaststelling dat de meeste betrokkenen behoren tot een korps van een grootstad waar men veel meer in contact komt met een zeer heterogene populatie.

15.3.2. Utdrijvingen van 44 mensen zonder papieren

De studie van de ontzetting van de mensen zonder papieren uit de Onze-Lieve-Vrouw-Onbevlekt-kerk bevestigt het hierboven geschetste beeld. Het gebeuren speelde zich af in Anderlecht, één van de 19 gemeenten van het Brussels Gewest. Hierbij dient aangestipt dat de hoofdinspecteur die de transfer naar Vottem begeleidde een te grote verantwoordelijkheid werd toebedeeld. Deze hoofdinspecteur had bovendien niet de bevoegdheden van officier van bestuurlijke politie.

Toen de opgeroepen bijstand op de parking van de brandweerkazerne aankwam, was het helemaal niet duidelijk wie vanaf dan de leiding in handen had. Dit gegeven heeft zeker een rol gespeeld in het ontbreken van enige zelfkritiek aangaande de houding van de aanwezige politiemensen; dit zowel wat betreft het boeien en het onthouden van drank als de gedwongen zithouding op de parking en de beschimpende opmerkingen. Uit hun houding blijkt duidelijk dat de politiemensen zich niet betrokken voelen bij de problematiek van mensen zonder papieren. Het zou ook nuttig geweest zijn, mochten de agitators, die zich reeds in de collectieve cel hadden laten opmerken, sneller van de anderen zijn gescheiden. Dit zou toegelaten hebben om de gebruikte dwang op meer proportionele wijze aan te wenden ten aanzien van de twee verschillende groepen. Daarbij zou het gebeuren voor de politieambtenaren beter beheersbaar zijn geweest.

Het gebruik van plastic handboeien, in sommige gevallen in combinatie met metalen boeien, en de zithouding heeft bij alle mensen zonder papieren pijn aan en ontvelling van de polsen veroorzaakt. Aangezien sommigen zich van hun plastic boeien konden ontdoen, kunnen kanttekeningen geplaatst worden bij de deskundigheid van de tussengekomen politieambtenaren.

Wat de motivatie en betrokkenheid van de medewerkers betreft, kan gesteld worden dat er een onderlinge solidariteit heerst. Wanneer de escorteverantwoordelijke tijdens de transfer gedwongen wordt bijstand van collega's in te roepen, is er vrij snel een vijftigtal extra man ter plaatse. Daarnaast dient opgemerkt dat 25 politieambtenaren deze dag om 5 uur 's morgens hun dienst hebben aangevat om die pas 17 uur later te beëindigen. De vraag is of ze bij een dergelijk lange werkdag nog in staat zijn op een correcte manier te reageren op de behoeften en opmerkingen van de arrestanten.

15.3.3. Repatriëringen en teruggrijvingen

In het verlengde van de realisatie van aanbeveling 3 van de Commissie-Vermeersch II werd verder uitwerking gegeven aan de sociaal-psychologische begeleiding voor de escorteurs van LPA/BRUNAT. Ook werden de contacten van het "Maatschappelijk en Psychologisch Ondersteuningsteam" (MPOT) met de Nederlandstalige centra geïntensifieerd. Ondanks aandringen bij de hiërarchie blijft de voortgezette opleiding een probleem vormen. Er is niet alleen nood aan opleiding, ook een regelmatige opfrissing is noodzakelijk. Bij de federale school van de geïntegreerde politie (DSEF) is echter nog steeds een capaciteitsgebrek aan opleiders. Inzake de rekrutering is er een samenwerking met DSR.

15.3.4. Thematiek cellencomplexen

Betreffende de problematiek van de cellencomplexen in de politiecommissariaten dient vastgesteld dat de betrokken politieambtenaren zowel de interne richtlijnen als de wettelijke en reglementaire wijzigingen ter zake onvoldoende kennen. Dit is bijvoorbeeld het geval voor de ministeriële omzendbrief⁶⁵ die de verstrekking en terugbetaling van de maaltijden regelt. Een aantal korpschefs en diensthoofden hebben, vooruitlopend op een koninklijk besluit dat de inhoud en vorm moet regelen van het register van vrijheidsberoving, reeds een nieuw register opgesteld vertrekkende vanuit de voorschriften van de wet op het politieambt⁶⁶. De federale politie (DGA) heeft zelfs de rechten van de aangehouden personen in verschillende talen vertaald en, in de vorm van fiches, op haar website beschikbaar gesteld.

15.3.5. Rekrutering

Bij het aansnijden van de thematiek selectie en rekrutering, stelde het Comité P zich de vraag of met de huidige selectiewijze de democratische ingesteldheid van de kandidaat voldoende kan worden beoordeeld doorheen de testonderdelen. Er werd daarbij door het Comité P

aanbevolen tijdens de selectie bij de kandidaten te peilen naar hun behoefte aan macht bij het omgaan met weerstand of het gebruik van dwang en geweld.

15.4. OPGELEIDE MEDEWERKERS IN GEWELDSBEHEERSING

Het Comité P besteedt eveneens aandacht aan de mate waarin het Belgisch politiepersoneel en mensen met politiebevoegdheid gebruik maken van geweld en dwang bij hun tussenkomsten. Sinds de GPI 48 van 17 maart 2006 werden er richtlijnen bepaald voor de opleiding en training in geweldsbeheersing⁶⁷.

In 2007-2008 spitste het onderzoek van het Comité P zich onder meer toe op de opleiding geweldsbeheersing. We gingen na welke resultaten het pedagogisch comité, gecreëerd door de omzendbrief, heeft bereikt. Het pedagogisch comité heeft als doel de inhoud van de opleidingsprogramma's geweldsbeheersing te bepalen en pedagogisch te ondersteunen. Het bestaat uit vertegenwoordigers van de lokale en de federale politie, van de politiescholen en de cel gevaarlijke situaties. Het pedagogisch comité heeft vijf werkgroepen opgericht die voorstellen moeten doen aan het strategisch platform betreffende technieken geweldsbeheersing, opleidingsprogramma, handleiding en lesfiches. Om tal van redenen verloopt de werking van deze werkgroepen niet optimaal. Er zijn ook geen leden van operationele eenheden aanwezig in deze overlegfora, ondanks het feit dat hun bevindingen bindend kunnen zijn voor de volledige geïntegreerde politie.

Uit het onderzoek blijkt ook dat de tevredenheid van de medewerkers die aan het opleidingstraject inzake geweldsbeheersing bouwen, eerder als laag te beschouwen is. De ontwikkelde technieken worden immers te traag geïmplementeerd in de lokale zones. Men beschouwt het strategisch platform als te traag, zwaar en benadert het eerder als een controleorgaan op de verschillende werkgroepen, terwijl het ondersteuning zou moeten bieden. In het algemeen vindt men dat de GPI 48 niet in de praktijk om te zetten valt en dit zowel op het federale als op het lokale niveau. Personen verschijnen dan ook vaak niet op de afgesproken overlegfora. Dit leidde er tevens toe dat tot op heden de werkdocumenten van de opleiders enkel werden goedgekeurd door de werkgroepen en niet door het overkoepelend platform.

Er bestaat een verschil aan betrokkenheid bij de deelnemers van de diverse werkgroepen. Men wenst een uniform reglement op te stellen, maar door de sterke persoonlijkheden en de diverse culturen en standpunten is men er niet in geslaagd om zes jaar na de politiehervorming teksten rond geweldsbeheersing te realiseren. Er is eveneens discussie rond wie nu de "specialist" is, sommigen vinden zichzelf deskundig maar anderen contesteren dit. De deelnemers die zichzelf heel deskundig vinden in de materie, slagen er evenwel niet in een cursus op te stellen.

Er bestaat evenwel een laterale solidariteit of betrokkenheid tussen de diverse lokale korpsen. Hun gemeenschappelijke visie omtrent geweldsbeheersing kan enkel maar ondersteund worden. Dit mag zich echter niet beperken tot het technische van de zaak maar dient best de nadruk te leggen op de deontologie inzake geweldsbeheersing.

Wat onder meer de integriteit en democratische werking van de politiediensten betreft, valt het op dat burgerfirma's kunnen worden betrokken bij de opleiding en oefeningen van personeelsleden. We stelden vast dat privé-firma's dit enkel na goedkeuring van het pedagogisch comité mogen doen en dit niet meer rechtstreeks met de politiescholen kunnen regelen. Het tegendeel zou een uniforme aanpak van de geweldsbeheersing in de weg staan.

16. AANGEMELDE KLACHTEN EN AARD VAN DE INBREUKEN

16.1. INLEIDING

Tijdens de hele periode waarvan sprake in dit jaarverslag 2007-2008 heeft het Vast Comité P in 2007 verder geïnvesteerd in de inplaatsstelling en verbetering van een aantal instrumenten in het licht van zijn observatoriumfunctie. Eén van de instrumenten die moet toelaten om een optimaal beeld van het politiefunctioneren weer te geven, is de correcte vatting en interpretatie van de gegevens over de aangemelde en gevoerde onderzochte klachten. Deze gegevens zijn zowel afkomstig van diensten en overheden die krachtens de wet hun gegevens moeten overmaken aan het Comité P als van de klachtenafhandeling die gebeurt in de schoot van de

instelling zelf.

Hierna wordt een beeld geschetst van de dossiers en daaraan gekoppelde inbreuken waarvan het Comité P in de loop van 2007 in kennis werd gesteld⁶⁸. Dit kwantitatief overzicht is een aanvulling op het voorgaande, eerder kwalitatieve luik zonder dat de onderstaande cijfergegevens over de inbreuken gepleegd door politieambtenaren evenwel rechtstreeks thuis te brengen zijn in een of andere functionaliteit. Over de beslissingen die het Vast Comité P hierover heeft genomen waarbij o.a. uitspraak wordt gedaan over het al of niet gegrond zijn van de klachten wordt verder uitgeweid in het hoofdstuk over de activiteiten van het Vast Comité P.

16.2. CIJFERANALYSE

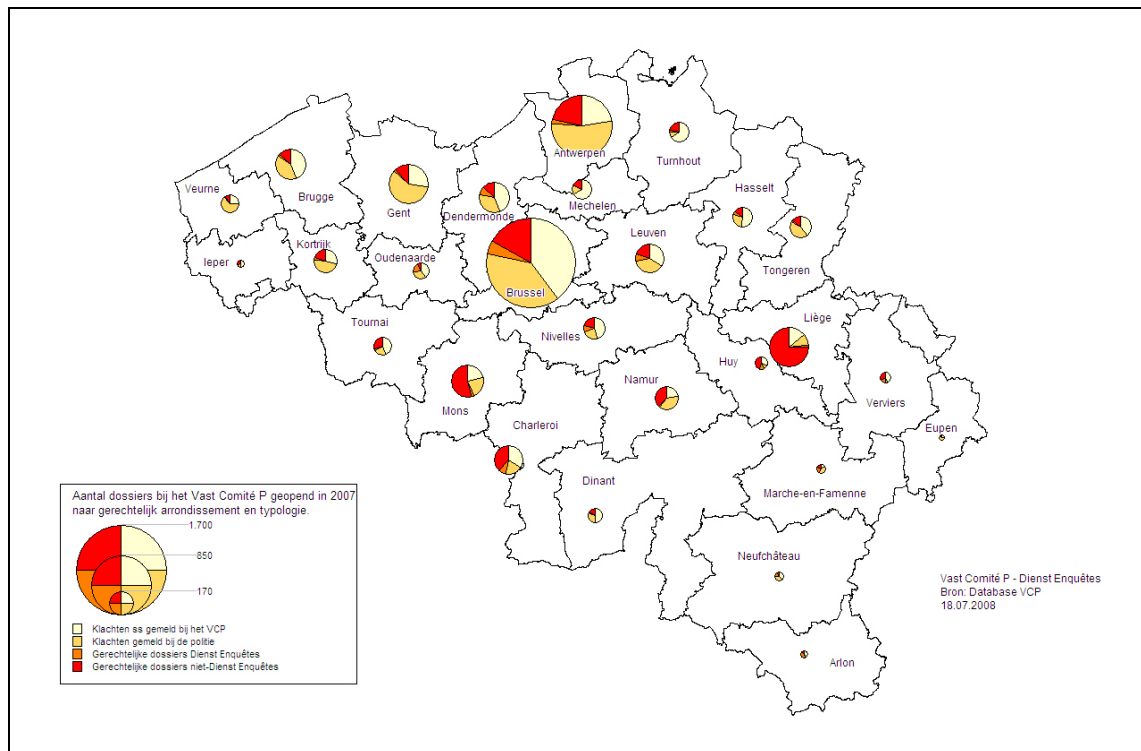
Hierna wordt eerst een overzichtstabel gegeven van de klachten en meldingen die het Comité P via verschillende kanalen in 2006-2008⁶⁹ kreeg alsook een kaart met de spreiding van deze dossiers per gerechtelijk arrondissement. Vervolgens komen de inbreuken die aan deze diverse dossiertypes gekoppeld konden worden aan bod.

Tabel 6: Aantal klachten en meldingen bij het Comité P in 2006-2007, vergeleken naar jaar

| TYOLOGIE | 2006 | 2007 | Evolutie 2006-2007 | |
|---|-------|-------|--------------------|---|
| Door de politiediensten meegedeelde dossiers (Art. 14bis, 1 ^{ste} lid) | 2.187 | 2.231 | +2,0 % | ↗ |
| Klachten rechtstreeks ingediend bij het Vast Comité P | 2.100 | 2.219 | +5,5 % | ↗ |
| Gerechtelijke onderzoeken uitgevoerd door de Dienst Enquêtes P | 439 | 281 | -36,0 % | ↘ |
| Aangemelde gerechtelijke onderzoeken en inbreuken | 1.235 | 1.513 | +22,5 % | ↗ |
| Totaal | 5.961 | 6.244 | +4,8 % | ↗ |

Het algemeen totaal geeft aan dat er in 2007 ten opzichte van het voorafgaande jaar een stijging is van 4,8 % wat het aantal bij het Comité P gemelde dossiers betreft. De meeste opgestelde dossiers betreffen de klachtendossiers (71 %) die rechtstreeks ingediend worden bij het Comité P of bij de politiediensten en vervolgens aan het Comité P worden overgemaakt, dit in overeenstemming met art. 14bis, 1^{ste} lid van de wet van 18 juli 1991. Bij de gerechtelijke onderzoeken is er een daling met een derde (-36 %) van de onderzoeken die de Dienst Enquêtes P in opdracht van de gerechtelijke overheden voerde. Daartegenover staat een stijging met ruim een vijfde (+22,5 %) van het aantal gerechtelijke onderzoeken lastens politieambtenaren die behandeld worden door andere diensten.

Kaart 2: Overzicht van het aantal dossiers, opgedeeld naar typologie en gerechtelijk arrondissement bij het Vast Comité P in 2007



Een vierde van het totaal aantal dossiers is te situeren in het gerechtelijk arrondissement Brussel (1614 dossiers of 25,8 %). In dit arrondissement zijn dan ook heel wat diensten gevestigd. Na Brussel komen de meeste dossiers uit het gerechtelijk arrondissement Antwerpen (824 dossiers of 13,2 %), gevolgd door het gerechtelijk arrondissement Luik (395 dossiers of 6,3 %). Voor Luik is opvallend dat de meeste dossiers gerechtelijk zijn en niet behandeld worden door de Dienst Enquêtes P (294 dossiers) maar wel door de lokale antenne van de AIG, waardoor het Comité P van alle grootsteden wellicht op Luik het minst goed zicht heeft.

16.2.1. Analyse van de geregistreerde inbreuken gekoppeld aan de klachten gemeld bij het Vast Comité P of de politiediensten

De volgende tabellen geven een overzicht van de vaakst geregistreerde inbreuken gekoppeld aan klachten in 2006-2007 gemeld bij het Vast Comité P of de politiediensten. In onderstaande tabel worden de data van beide klachttypes samengevoegd voor het jaar 2007 met voor de vaakst voorkomende inbreuken naast de evolutie ook het aandeel van desbetreffende inbreuk in het totale aantal inbreuken bij het Comité P respectievelijk de politiediensten. We wijzen erop dat per dossier meerdere inbreuken kunnen worden geregistreerd alsook dat de aangemelde inbreuken de door de klager gepercipieerde feiten betreffen.

Tabel 7: Aantal bij het Vast Comité P en de politiediensten vaakst voorkomende aangeklaagde inbreuken in 2007, het aandeel van deze inbreuken in het totale aantal binnen de geregistreerde inbreuken en de algemene evolutie 2006-2007

| INBREUKEN | Aantal inbreuken 2007 | % bij klachten VCP | % bij klachten art. 14bis, 1 ^{ste} lid | Evolutie 2006-2007 | |
|---|-----------------------|--------------------|---|--------------------|---|
| Klantonvriendelijk (gebrek aan respect - beleefdheid, ongepast taalgebruik) | 373 | 5,6 % | 5,6 % | -4,8 % | ↘ |
| Niet akteren | 362 | 5,6 % | 5,3 % | +24,0 % | ↗ |
| Onjuiste vaststellingen / onbevoegdheid | 303 | 6,3 % | 2,1 % | +6,3 % | ↗ |
| Agressieve houding | 256 | 4,6 % | 2,8 % | +42,2 % | ↗ |
| Machtsoverschrijding | 243 | 4,3 % | 2,4 % | -12,6 % | ↘ |
| Niet optreden | 253 | 3,3 % | 4,6 % | +20,5 % | ↗ |
| Gewelddaden tegen personen of goederen | 216 | 4,7 % | 1,4 % | +25,6 % | ↗ |
| Ongelijke behandeling / niet eevormig optreden | 232 | 4,8 % | 1,6 % | +70,6 % | ↗ |
| Lakse of negatieve houding bij taakuitvoering s.l. | 235 | 3,7 % | 3,3 % | -17,3 % | ↘ |
| Intimiderende houding | 168 | 2,9 % | 2,1 % | +20,9 % | ↗ |
| Gebrek aan beleefdheid | 154 | 1,5 % | 3,5 % | +35,1 % | ↗ |
| Neutraliteit / onpartijdigheid | 139 | 2,3 % | 1,8 % | -12,0 % | ↘ |
| Opstellen PV | 114 | 1,3 % | 2,3 % | +35,7 % | ↗ |
| Gebrek aan respect | 109 | 1,5 % | 1,8 % | +84,7 % | ↗ |
| Overrijver | 105 | 2,0 % | 1,0 % | +25,0 % | ↗ |
| Misbruik maken van zijn functie of gezag | 100 | 1,6 % | 1,4 % | +20,5 % | ↗ |
| Niet vaststellen of niet aangeven | 90 | 1,4 % | 1,3 % | +12,5 % | ↗ |
| Pesterijen | 78 | 1,6 % | 0,6 % | -2,5 % | ↘ |
| Handelingen en houding buiten dienst die de waardigheid van het ambt of het imago aantasten | 88 | 1,0 % | 1,8 % | -2,2 % | ↘ |
| Bewaring / inbeslagneming van voorwerpen | 77 | 1,6 % | 0,6 % | +42,6 % | ↗ |
| Overige geregistreerde inbreuken | 2918 | 38,3 % | 52,7 % | +7,0 % | ↗ |

Bij de klachten die rechtstreeks aan het Comité P worden gemeld, noteren we gemiddeld 1,8 inbreuken per klacht. Bij de klachten die de politiediensten, met inbegrip van de AIG, aan het Comité P overmaken, ligt dit gemiddelde op 1,2 inbreuken per klachtendossier. Omdat op jaarbasis ruim 150 soorten inbreuken worden geregistreerd, dringt een opdeling van de inbreuken in categorieën zich op. In volgende tabel worden de inbreuken opgedeeld in een negental categorieën. In navolgende tabel werden de gegevens van zowel het Comité P als de politiediensten, met inbegrip van de AIG, gebundeld.

Tabel 8: Aantal bij het Vast Comité P en de politiediensten aangeklaagde inbreuken opgedeeld in categorieën en evolutie 2006-2007

| INBREUKCATEGORIEËN | 2006 | 2007 | Evolutie 2006-2007 | |
|--|-------|-------|--------------------|---|
| | | | | |
| Tekortkomingen door de houding, het gedrag of de handelingen die de waardigheid van het politieambt aantasten | 2.207 | 2.295 | +4,0 % | ↗ |
| Tekortkomingen aan de beroepsplichten of misbruik van ambt en bevoegdheden | 1.726 | 1.826 | +5,8 % | ↗ |
| Tekortkomingen inzake de doelmatigheid, de doeltreffendheid en de coördinatie van de politiediensten | 426 | 461 | +8,2 % | ↗ |
| Inbreuken die rechtstreeks de rechten en vrijheden van burgers aantasten door willekeurig, gewelddadig, onrechtmatig of niet handelen door politieambtenaren in de uitvoering van hun ambt | 284 | 303 | +6,7 % | ↗ |
| Andere strafrechtelijke of niet-strafrechtelijke feiten gepleegd in of buiten dienst | 153 | 183 | +19,6 % | ↗ |
| Inbreuken die rechtstreeks de rechten en vrijheden van burgers aantasten door machtsmisbruik of valsheid in de uitvoering van hun ambt' | 139 | 148 | +6,5 % | ↗ |
| Inbreuken in de uitvoering van hun ambt die de waardigheid van burgers aantasten | 94 | 92 | -2,1 % | ↘ |
| Misdaden en wanbedrijven gepleegd door politieambtenaren buiten hun ambt die de waardigheid van hun ambt aantasten | 19 | 33 | +73,7 % | ↗ |
| Inbreuken gepleegd uit hoofde van de functie omschreven als corruptie | 17 | 27 | +58,8 % | ↗ |

43 % van alle geregistreerde inbreuken heeft betrekking op tekortkomingen door de houding, het gedrag of de handelingen die de waardigheid van het politieambt aantasten. Hieronder vallen onder andere de inbreuken ongepast taalgebruik, algemene houding en voorkomen, machtsmisbruik en handelingen en houdingen binnen of buiten dienst die de waardigheid van het ambt of het imago aantasten. De tekortkomingen aan de beroepsplichten of misbruik van ambt en bevoegdheden vertegenwoordigen 34 % van de bij klachten geregistreerde inbreuken. Worden onder deze categorie geplaatst de inbreuken inzake dienstverlening, het niet of slecht naleven van verplicht gestelde procedures, neutraliteit/onpartijdigheid, onkreukbaarheid en integriteit. De stijgingen die zich voordoen in de diverse categorieën kunnen worden toegeschreven aan de algemene toename van het aantal gevatte klachten. Het aandeel van elke categorie evolueert tussen 2006 en 2007 niet essentieel.

16.2.2. Analyse van de geregistreerde inbreuken gekoppeld aan de gerechtelijke onderzoeken ten laste van politieambtenaren gevoerd door de Dienst Enquêtes P of andere diensten

Hierna wordt een overzicht geboden van de inbreuken die geregistreerd werden bij de in 2006 en 2007 gevoerde strafrechtelijke onderzoeken ten laste van politieambtenaren. Het betreffen zowel gerechtelijke onderzoeken gevoerd door de Dienst Enquêtes P als gerechtelijke onderzoeken gevoerd door andere diensten.

Tabel 9: Verdeling van de door de Dienst Enquêtes P en andere diensten gevoerde gerechtelijke onderzoeken naar aard van de geregistreerde inbreuk, 2006-2007

| INBREUKEN | 2006 | 2007 | Evolutie 2006-2007 | |
|---|-------------|-------------|-------------------------------|---|
| Gewelddaden tegen personen of goederen | 608 | 594 | -2,3 % | ↘ |
| Daden van willekeur | 302 | 320 | +6,0 % | ↗ |
| Schending van het beroepsgeheim | 131 | 136 | +3,8 % | ↗ |
| Bedreigingen | 115 | 112 | -2,6 % | ↘ |
| Belaging | 94 | 88 | -6,4 % | ↘ |
| Valsheden gepleegd in de uitoefening van de functie | 78 | 53 | -32,1 % | ↘ |
| Alcoholintoxicatie - in samenhang met verkeersinbreuken | 39 | 48 | +23,1 % | ↗ |
| Laster en eerroof | 45 | 47 | +4,4 % | ↗ |
| Overige inbreuken | 208 | 295 | +41,8 % | ↗ |

Het aantal in 2007 geopende strafrechtelijke onderzoeken ten laste van politieambtenaren nam in vergelijking met 2006 toe met 7,2 %. Het aantal hierbij aangeklaagde inbreuken steeg eveneens en dit met 8,7 %. Ongeveer een derde van de aangeklaagde inbreuken heeft betrekking op gewelddaden tegen personen of goederen. De daden van willekeur vertegenwoordigden zowel in 2006 als in 2007 16 % van de geregistreerde inbreuken.

HOOFDSTUK 2

ACTIVITEITEN VAN HET COMITÉ P

In dit onderdeel worden een aantal accenten van de werking van het Comité P alsook een selectie van de meest relevante verwezenlijkingen van 2007 tot en met medio 2008 toegelicht. Conform de principes van modern management wordt op deze manier transparantie verschaft over de werking van de instelling.

1. SLEUTELPRESTATIES

Tussen 1 januari 2007 en 30 juni 2008 heeft het Comité P verschillende facetten en aspecten van de werking van de politiediensten onderzocht en hierover gerapporteerd.

Als sleutelprestaties moeten worden beschouwd: klachtenonderzoeken van niet-gerechtigde aard, strafrechtelijke onderzoeken, thematische toezichtsonderzoeken, administratieve dossiers, verslagen, aanbevelingen, hearings, werkvergaderingen en werkbezoeken, beslissingen, plenaire vergaderingen, vergaderingen met de parlementaire begeleidingscommissie, publicaties en adviezen en aanbevelingen.

1.1. KLACHTENONDERZOEKEN

Het Vast Comité P ontvangt via diverse kanalen klachten en meldingen betreffende het politieoptreden en -functioneren. Er zijn de klachten die rechtstreeks door de klager aan het Comité P worden gericht en de klachten die de klager of aangever aangeeft bij de politiediensten, met inbegrip van de AIG, en die vervolgens door deze overheden ter informatie aan het Comité P worden gemeld. Daarnaast zijn er de klachten die een vervolg kennen of overgaan in een opsporings- of gerechtelijk onderzoek uitgevoerd door de Dienst Enquêtes P of door een politiedienst, met inbegrip van de AIG.

Tabel 10: Aantal klachten en meldingen bij het Comité P in 2006-2007, vergeleken naar jaar

| TYOLOGIE | 2006 | 2007 | Evolutie 2006-2007 | |
|---|-------|-------|--------------------|---|
| Door de politiediensten meegedeelde dossiers (art. 14bis, 1 ^{ste} lid) | 2.187 | 2.231 | +2,0 % | ↗ |
| Klachten <i>sensu stricto</i> rechtstreeks ingediend bij het Comité P | 2.100 | 2.219 | +5,5 % | ↗ |
| Gerechtigde onderzoeken uitgevoerd door de Dienst Enquêtes P | 439 | 281 | -36,0 % | ↘ |
| Aangemelde gerechtigde onderzoeken en inbreuken | 1.235 | 1.513 | +22,5 % | ↗ |
| Totaal | 5.961 | 6.244 | +4,8 % | ↗ |

Het aantal meldingen van potentiële disfuncties en inbreuken steeg in 2007 met 4,8 % ten opzichte van het voorgaande jaar.

In 2007 kreeg het grootste aantal van deze meldingen een vervolg in de vorm van een klachtendossier, $2.231+2.219=4.450$ (71 %). Sinds 2003 fluctueert dit aantal tussen 4.300 en 4.800 klachtendossiers. Het aantal meldingen van klachten die de politiediensten, in overeenstemming met art. 14bis, 1^{ste} lid van de wet van 18 juli 1991, overmaken aan het Comité P daalde gestaag sinds 2004, om vervolgens te stagneren in 2007.

1.1.1. Strafrechtelijke onderzoeken

Het andere deel van de klachten en aangiften kreeg een vervolg in een strafrechtelijk vooronderzoek, $281+1.513=1.794$ (29 %). Bij deze onderzoeken stellen we in 2007 (281) t.o.v. 2006 (439) een daling met een derde (-36 %) (-158 dossiers) vast van het aantal onderzoeken uitgevoerd door de Dienst Enquêtes P. Daartegenover staat de stijging (+22,5 %) van het aantal onderzoeken die behandeld worden door andere politiediensten.

Deze daling voor de Dienst Enquêtes P is een gewenst resultaat van het beleid dat wil benadrukken dat de Dienst Enquêtes P een gespecialiseerde bijzondere dienst is en dat het Comité P geen eerstelijnsklachtenbureau is of beter geen eerstelijns-“politie van de politie”. De

klager of aangever wordt gevraagd zijn klacht of aangifte bij voorkeur schriftelijk in te dienen of hij wordt doorverwezen naar de betrokken politiechef die in eerste instantie verantwoordelijk is voor de goede werking van zijn diensten.

Tabel 11: Vattingswijzen van de Dienst Enquêtes P voor gerechtelijke onderzoeken, 2007

| INITIATOR | Aantal dossiers | Aantal dossiers |
|-----------------------|-----------------|-----------------|
| | 2006 | 2007 |
| Procureur des Konings | 149 | 150 |
| Onderzoeksrechter | 45 | 54 |
| Ambtshalve | 34 | 31 |
| Klager | 211 | 46 |
| Totaal | 439 | 281 |

De daling van het aantal strafrechtelijke vooronderzoeken wordt vooral verklaard door een vermindering van het aantal aanvankelijke processen-verbaal opgesteld op vraag van klagers die zich met hun klacht aan het onthaal van het Comité P aanboden. Dit is een daling van 211 dossiers naar 46 dossiers. Deze daling merken we dan ook vooral voor het arrondissement Brussel, gezien de geografische ligging van het Comité P. Daarenboven besliste het Vast Comité P een andere werkwijze te hanteren waarbij het de gemelde klachten met een gerechtelijke inbreuk meteen zelf doorstuurt naar de gerechtelijke overheden in plaats van via de Dienst Enquêtes P. Het is dan aan die gerechtelijke overheid om uit te maken of de melding van die aard is dat het noodzakelijk is de Dienst Enquêtes P daarmee te belasten. Voorheen was het immers zo dat, doordat de Dienst Enquêtes P zelf een aanvankelijk proces-verbaal maakte, het dossier door het parket automatisch werd teruggestuurd naar de Dienst Enquêtes P voor verder onderzoek, ook in de zaken die perfect door het intern toezicht of door de AIG konden worden afgehandeld. Door niet meer zelf meteen een aanvankelijk proces-verbaal te maken, maar de klacht waarin een strafrechtelijke inbreuk vervat zit, door te sturen naar het parket, wordt dit aangespoord met meer zin voor selectiviteit te kiezen voor de te behandelen dienst en alleen dan de Dienst Enquêtes P in te schakelen wanneer dit een duidelijke meerwaarde oplevert en in lijn ligt met de doelstellingen en opdrachten van het Comité P.

Het aantal dossiers in opdracht van de procureurs des Konings bleef stabiel. De onderzoekers vonden iets vaker de weg naar de Dienst Enquêtes P; plus negen dossiers. 31 ambtshalve vaststellingen van de Dienst Enquêtes P hadden een verder strafrechtelijk vooronderzoek tot gevolg, een daling met drie dossiers ten opzichte van 2006.

De vermindering van het aantal strafrechtelijke dossiers valt voornamelijk op in het gerechtelijk arrondissement Brussel. We stellen er een gewenste daling vast van 199 tot 79 (-120 dossiers) gerechtelijke onderzoeken uitgevoerd door de Dienst Enquêtes P. Brussel blijft echter zowel in 2006 als in 2007 het meest verzoekende arrondissement, maar de tendens waarbij de Dienst Enquêtes P de parketpolitie van Brussel werd, is duidelijk gekeerd.

In volgende gerechtelijke arrondissementen was er een terugval van het aantal opdrachten toevertrouwd aan de Dienst Enquêtes P: Charleroi (-11), Namur (-7), Kortrijk (-5), Dinant (-5), Mechelen (-5). Er zijn ook gerechtelijke arrondissementen waar de Dienst Enquêtes P meer werkzaam was in gerechtelijke dossiers, namelijk Huy (+5) en Arlon (+4).

Van de 281 toevertrouwde dossiers in 2007, werden er 165 beëindigd in hetzelfde jaar, werden er 25 zonder gevolg geklasseerd en werden 91 dossiers verder onderzocht in 2008. De onderzoeken waren gericht tegen leden van de lokale politie (232 dossiers), de federale politie (49), een lid van de Algemene inspectie en een agent van de MIVB.

1.1.2. Niet-gerechtelijke klachtenonderzoeken

1.1.2.1. Doorverwijzingen naar de politiediensten

De evolutie van de beslissingen die het Comité P ter oriëntering van een klachtenonderzoek neemt, is gekoppeld aan de evolutie van de klachten. In die zin dat een groter aantal klachten een groter aantal beslissingen impliceert. Daarnaast kan de evolutie van de klachten haar

impact hebben op de aard van de beslissingen die door het Comité P worden genomen om de klachtenstroom te beheersen. Zo kan het Comité, op basis van zijn prioriteitenregeling, beslissen om de klacht voor autonome afhandeling rechtstreeks over te maken aan de betrokken politiedienst. De autonome afhandeling door de betrokken dienst betekent echter geenszins een abdicatie van bevoegdheid vanwege het Comité maar vooral een duidelijk teken van vertrouwen ten aanzien van de verantwoordelijke politieoverheden.

In 2007 werden 523 klachten op deze wijze doorverwezen. Dit is een vierde van de rechtstreeks door de klager aan het Vast Comité P aangemelde klachten en aangiften. In vergelijking met 2006 is dit een daling met 5,6 % en in vergelijking met 2005 een daling met bijna 20 %.

Naast de beslissing om de klacht voor autonome afhandeling volledig over te laten aan het betrokken korps, kan het Vast Comité P tevens beslissen de klacht te laten onderzoeken door het betrokken korps maar zelf de uiteindelijke beslissing nemen. Ook bij dit type klachtenafhandeling is een dalende trend vast te stellen. Werd in 2005 nog 27 % van de klachten gemeld bij het Vast Comité P aan de diensten intern toezicht of de AIG overgemaakt voor verder onderzoek, dan is dit aandeel in 2007 gezakt tot 18 % van alle klachten. In 2007 werd in vergelijking met 2005 ruim een derde minder klachten op deze manier doorverwezen.

1.1.2.2. Door de Dienst Enquêtes P behandelde dossiers

Tabel 12: Door de Dienst Enquêtes P behandelde dossiers

| Jaar | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 |
|--|------|------|------|------|------|
| Klachten behandeld door de Dienst Enquêtes P | 712 | 686 | 666 | 448 | 345 |
| Thematische toezichtsonderzoeken | 32 | 25 | 16 | 21 | 24 |
| Telefonische oproepen | 581 | 517 | 496 | 661 | 362 |

Tabel 13 : Klachten sensu stricto

| Jaar | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 |
|--------------------------------------|------|------|------|------|------|
| Totaal klachten <i>sensu stricto</i> | 1689 | 1853 | 2216 | 2100 | 2219 |

Teruggelinkt naar het totaal aantal klachten *sensu stricto*⁷⁰ ontvangen door het Vast Comité P, betekent dit dat voor de jaren 2003, 2004, 2005, 2006 en 2007 respectievelijk 42 %, 37 %, 30 %, 21 % en 16 % van de klachten door het Vast Comité P aan de Dienst Enquêtes P werden toevertrouwd voor verder onderzoek. Niettegenstaande de stijging van het aantal klachten ontvangen bij het Comité P, werden dus minder onderzoeken gevoerd door de Dienst Enquêtes P. Het in werking stellen van een verbeterd proces voor de klachtenafhandeling door de klachtencel zorgt immers voor een betere voorselectie van de klachten, waardoor enkel nog (veelal de moeilijkere en) zwaarwichtigere dossiers voor verder onderzoek worden behandeld door de Dienst Enquêtes P.

Wat het aantal telefonische oproepen betreft, merken we een sterke daling met 45 %, wat opnieuw een gevolg is van het beleid om geen eerstelijnsklachtendienst te zijn voor de burger.

1.2. TOEZICHTSONDERZOEKEN

Toezichtsonderzoeken zijn onderzoeken die het Comité P hetzij uit eigen initiatief, hetzij op vraag van deze of gene overheid voert en die betrekking kunnen hebben op een bepaald thema (vb. de informantenwerking) dan wel een bepaalde politiezone (of onderdeel daarvan) of dienst van de federale politie of een (deel van een) bijzondere inspectiedienst. In 2007 heeft de Dienst Enquêtes P 24 thematische toezichtsonderzoeken⁷¹ uitgevoerd, wat een toename inhoudt van 3 onderzoeken ten opzichte van 2006. Daarnaast behandelt het Comité zelf nog tal van andere thematische onderzoeken zonder medewerking van de Dienst Enquêtes P. Het behoeft geen betoog dat deze onderzoeken steeds bijzonder arbeidsintensief zijn.

Tussen 1 januari en 30 juni 2008 heeft het Vast Comité P 10 nieuwe toezichtsonderzoeken⁷² geopend.

1.3. ADMINISTRATIEVE DOSSIERS

In 2007 heeft het Vast Comité P 104 administratieve dossiers geopend en 79 tussen 1 januari en 30 juni 2008. Ook bij deze administratieve dossiers zitten bij wijlen bijzonder complexe vragen tot advies die van het Comité P heel wat studiewerk vergen. Vaak gaat het daarbij om een principieel standpunt dat door het Comité moet worden ingenomen met betrekking tot deze of gene politiepraktijk of politieprocédé of waarbij vragen gesteld worden naar de geoorlooftheid, wettelijkheid, proportionaliteit of opportuniteit ervan.

1.4. BESLISSINGEN BIJ KLACHTENONDERZOEKEN

1.4.1. Aantal beslissingen

In 2007 nam het Vast Comité P beslissingen in 2.231 klachtendossiers, waarvan 1.716 (77 %) in 2007 aan het Vast Comité P waren gemeld. 468 klachten (21 %) waarvoor het Comité in 2007 een beslissing nam, dateren van 2006. De overige behandelde klachten waren bij het Vast Comité P geopend in 2004 (5 dossiers) en in 2005 (42 dossiers). In 2007 besliste het Vast Comité P om 523 (23 %) van deze 2.231 klachtendossiers, bij zijn diensten aangemeld in datzelfde jaar, voor autonome afhandeling over te maken aan de betrokken korpsen.

In navolgende tabel wordt een overzicht gegeven van de 4.296 beslissingen, inclusief de 523 klachten die het Vast Comité P besliste over te dragen aan de betrokken korpsen. **Merk op dat het hier over het aantal beslissingen en niet over het aantal klachten gaat.** Aan een klacht kunnen meerdere beslissingen, eventueel onder diverse categorieën onder te brengen, gekoppeld worden.

Tabel 14: *Overzicht van 4.296 genomen beslissingen in 2.231 klachtendossiers, in 2007*

| | 2007 | |
|---|-------------------------|----------------------------|
| | na studie van de klacht | na onderzoek van de klacht |
| Beslissingen tot afsluiting; klacht zonder grond of niet bewezen | 84 | 833 |
| Zonder voorwerp | 36 | 51 |
| Onvoldoende bezwaren | 6 | 131 |
| Geen concrete elementen | 28 | 36 |
| Geen fout (+felicities) | 10 | 373 |
| Geen disfunctie | 4 | 242 |
| Beslissingen tot voorlopige afsluiting; onbevoegd | 356 | 31 |
| Onbevoegd ratione personae | 48 | 2 |
| Onbevoegd ratione materiae | 106 | 29 |
| Betwisting van de vaststellingen | 202 | 0 |
| Beslissingen tot overmaking van de inlichtingen aan betrokken overheid | 318 | 103 |
| Beslissingen tot voorlopige afsluiting; reeds in behandeling door andere dienst | 123 | 1 |
| Beslissingen tot voorlopige afsluiting; andere | 32 | 74 |
| Inopportuun | 7 | 7 |
| Afstand/intrekking klacht | 9 | 10 |
| Andere | 16 | 26 |
| Weigering medewerking | 0 | 31 |
| Beslissingen tot voorlopige afsluiting; gegronde klachten | | 164 |
| Individuele fout (overwegen van opmerking/vermaning) | | 93 |
| Individuele fout (overwegen verder onderzoek op statutair vlak) | | 18 |
| Individuele fout (overwegen schadevergoeding) | | 3 |
| Individuele disfunctie (overwegen van opmerking /vermaning) | | 7 |
| Individuele disfunctie (overwegen verder onderzoek op statutair vlak) | | 4 |
| Individuele disfunctie (overwegen schadevergoeding) | | 2 |
| Organisatorische disfunctie | | 35 |
| Overige | | 2 |
| Beslissingen tot oriëntering van het onderzoek van de klacht | 1.298 | |
| Naar een vast lid | 25 | |
| Naar de Dienst Enquêtes P | 250 | |
| Naar dienst intern toezicht of de AIG | 440 | |
| Naar de gerechtelijke overheden | 172 | |
| Gewone vraag tot informatie gericht aan de politiedienst | 411 | |
| Beslissingen tot doorverwijzing voor autonome afhandeling | 523 | |
| Beslissingen tot definitieve afsluiting van de klacht of melding | 258 | |
| Overige beslissingen | 98 | |
| TOTAAL aantal genomen beslissingen | | 4.296 |

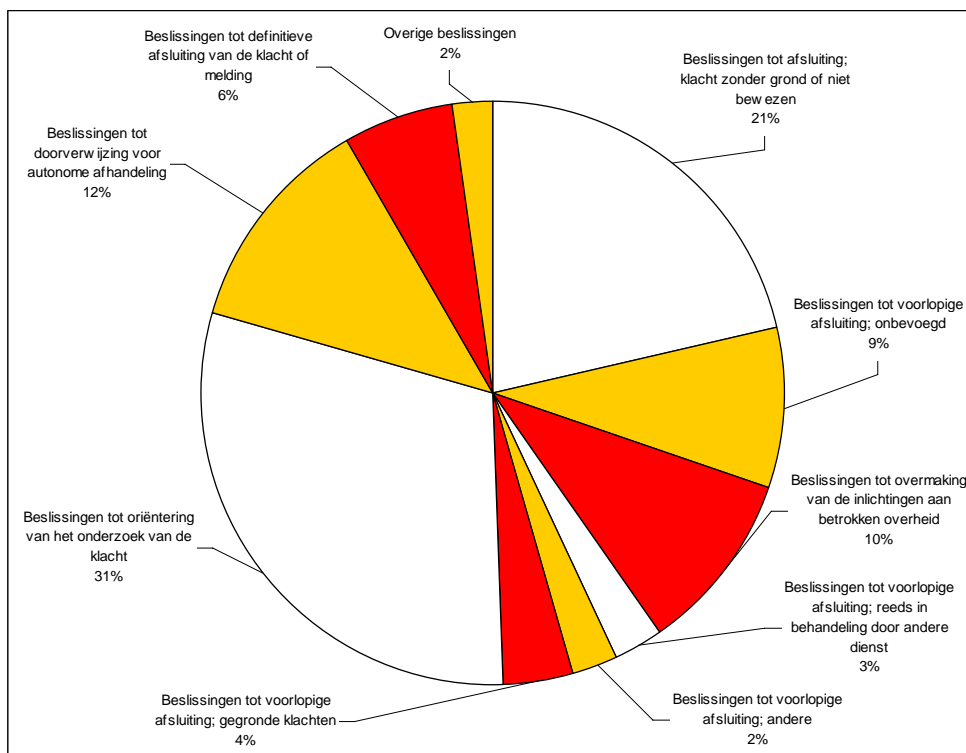
1.298 of 30 % van de 4.296 in 2007 door het Vast Comité P genomen beslissingen betreffen de oriëntering die gegeven wordt aan het onderzoek van de klacht.

917 of 21 % van de 4.296 beslissingen stellen dat de klacht wordt afgesloten wegens “zonder grond of niet bewezen”. 91 % van deze beslissingen wordt pas genomen nadat er onderzoeksdaden zijn verricht in het klachtendossier. 69 % van de beslissingen in de categorie “zonder grond of niet bewezen” stelt dat er geen fout of disfunctie vastgesteld is kunnen worden of dat, integendeel, geconcludeerd werd dat het optreden van een politieambtenaar of de werking van een politiedienst felicitaties inhoudt of behoeft.

366 of 8,5 % van de 4.296 in 2007 door het Vast Comité P genomen beslissingen houden een afsluiting van de klacht in omdat het Vast Comité P zich onbevoegd heeft verklaard voor de klacht. 356 of 9,7 % van deze beslissingen werden genomen op basis van studie van de klacht, de overige 3 % na onderzoeksverrichtingen. 55 % van deze 366 beslissingen toont aan dat de klacht een betwisting van de vaststellingen inhoudt. Meestal gaat het hier om de betwisting van een proces-verbaal voor een verkeersinbreuk.

164 of 4 % van de 4.296 in 2007 door het Vast Comité P genomen beslissingen verwijzen naar een individuele fout, een individuele disfunctie of een organisatorische disfunctie. Deze 164 beslissingen tonen aan dat de klacht als gegrond wordt erkend door het Vast Comité P.

Grafiek 2: Aandeel van de verschillende categorieën beslissingen door het Vast Comité P genomen in 2007



Zoals aangegeven, werden in 2007 zowel de klachten behandeld die bij het Comité P werden aangemeld in 2007 als deze van de jaren voorheen. Het betrof dan voornamelijk klachten uit 2006. Een deel van deze klachten is pas in 2007 afgesloten omdat ze eind 2006 bij het Comité P werden gemeld. Het andere deel van de klachten werd pas in 2007 afgesloten, omdat er nog onderzoeksdaden dienden te worden verricht. Dit betreft dan ook vooral klachtendossiers waarin het Vast Comité P zich uitspreekt over een al dan niet vastgestelde fout of disfunctie.

Volgende tabel biedt een overzicht van de beslissingen, opgedeeld naar categorie, die het Comité P in 2007 heeft genomen in klachtendossiers. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen de dossiers geopend vóór 2007 en de dossiers geopend in 2007. Daarnaast worden de beslissingen van alle in 2007 behandelde klachten meegegeven.

Tabel 15: Beslissingen, opgedeeld in categorieën, met onderscheid naar de openingsperiode, dossiers behandeld in 2007⁷³

| BESLISSINGSCATEGORIE | Klachten geopend vóór 2007 | | Klachten geopend in 2007 | | Alle klachten behandeld in 2007 | |
|---|----------------------------|-------|--------------------------|-------|---------------------------------|-------|
| | aantal | % | aantal | % | aantal | % |
| Beslissing tot afsluiting; zonder grond of niet bewezen | 314 | 61,0% | 501 | 42,0% | 815 | 47,7% |
| Beslissing tot voorlopige afsluiting; onvoldoende bezwaren of geen concrete elementen | 78 | 15,2% | 209 | 17,5% | 287 | 16,8% |
| Beslissing tot voorlopige afsluiting; geen fout of disfunctie | 248 | 48,2% | 300 | 25,2% | 548 | 32,1% |
| Beslissing tot voorlopige afsluiting; onbevoegd | 38 | 7,4% | 323 | 27,1% | 361 | 21,1% |
| Beslissing tot voorlopige afsluiting; andere | 39 | 7,6% | 66 | 5,5% | 105 | 6,3% |
| Beslissing tot voorlopige afsluiting; gegrond | 82 | 15,9% | 65 | 5,4% | 147 | 8,6% |
| Beslissing tot voorlopige afsluiting; individuele fout | 67 | 13,0% | 59 | 4,9% | 126 | 7,4% |
| Beslissing tot voorlopige afsluiting; organisatorische disfunctie | 18 | 3,5% | 17 | 1,4% | 34 | 2,0% |

8,6 % van de klachten die het Vast Comité P in de loop van 2007 (voorlopig omdat nadien steeds wordt geïnformeerd naar het gevolg dat men aan de fout of disfunctie heeft gegeven) afsloot, verklaarde het gegrond. In totaal zijn dit 147 klachtendossiers. In 2006 verklaarde het Vast Comité P 144 klachten gegrond, dat betekent 9,8 % van de dat jaar behandelde dossiers. In 2005 werd 10,9 % van de behandelde klachten gegrond verklaard en in 2004 nog 12,2 %. Toch lag in 2004 en 2005 het absolute cijfer van de gegrond verklaarde klachten lager; 79 resp. 123 eenheden. Kortom, ondanks een stijging van het absolute aantal gegronde, neemt het relatieve aandeel van de gegronde klachten af. En dit omdat het totaal aantal klachten stijgt.

1.4.2. Aantal beslissingen per klacht

Het aantal beslissingen gekoppeld aan klachten lag voor klachtendossiers bij het Vast Comité P geopend in 2007 op 1,9. Dit is exclusief deze klachten die voor autonome afhandeling naar de betrokken korpsen werden doorverwezen. Voor dossiers geopend in voorgaande jaren lag dit gemiddeld op 2,4 à 2,5 beslissingen per klacht. Als we de klachten bekijken die binnen hetzelfde jaar van opening bij het Vast Comité P worden afgesloten, dan blijven deze cijfers ongewijzigd. De verklaring voor het lager gemiddeld aantal beslissingen voor klachten daterend van 2007 ligt in het feit dat klachten waaraan meerdere beslissingen zijn gekoppeld een langere looptijd kennen dan klachten met één enkele beslissing. Het betreft vaak ook complexere dossiers.

1.4.3. Diversiteit van de beslissingen

Er is qua diversiteit in de genomen beslissingen geen wezenlijk verschil vast te stellen tussen de door het Comité P enerzijds en door de politiediensten anderzijds behandelde klachten. Jaarlijks wordt een zeventigtal verschillende beslissingen genomen.

Voor 2007 blijkt er zich binnen het Vast Comité P evenwel een wijziging af te tekenen met 85 verschillende soorten genomen beslissingen. Beslissingen die in 2007, in tegenstelling tot voorgaande jaren, wel werden genomen, zijn onder meer "vraag tot tweede lezing geweigerd", "vraag tot tweede lezing toegestaan", "aanbeveling opvolgen", "bevestiging van de beslissing", "overmaking van de klacht zelf", "vraag tot informatie aan klager", "aanbeveling gegeven en niet opvolgen" en "overdrijving van het klachtneerleggingsrecht". Deze grotere diversiteit is het gevolg van de verfijning die met de vernieuwde procedure voor de klachtenafhandeling werd in plaats gesteld via de klachtencel.

1.4.4. Doorlooptijden

Klachten bij het Comité P geopend in 2004 werden na gemiddeld 145 dagen afgesloten. De helft werd binnen de 97 dagen afgesloten. Voor klachten geopend in 2005 bedraagt het gemiddelde 141 en voor klachten daterend uit 2006 zakt dit naar 121 kalenderdagen. Het

gemiddelde voor de klachten geopend in 2007 bedraagt voorlopig 76 dagen; dit cijfer zal heel vermoedelijk toenemen door het in rekening brengen van de klachtendossiers die wegens bijkomende onderzoeksdaeden nog niet zijn afgesloten. Zo bedraagt het gemiddelde tijdsverloop van de klachtenafhandeling bij klachten daterend van 2006 of vroeger en waarbij in 2007 door het Vast Comité P een beslissing werd genomen 238 dagen.

Nemen we enkel de klachtendossiers die tijdens hetzelfde kalenderjaar van hun opening bij het Comité P ook worden afgesloten, dan noteren we voor het jaar 2005 een doorlooptijd van 54 dagen, voor 2006 58 dagen en voor 2007 51 dagen.

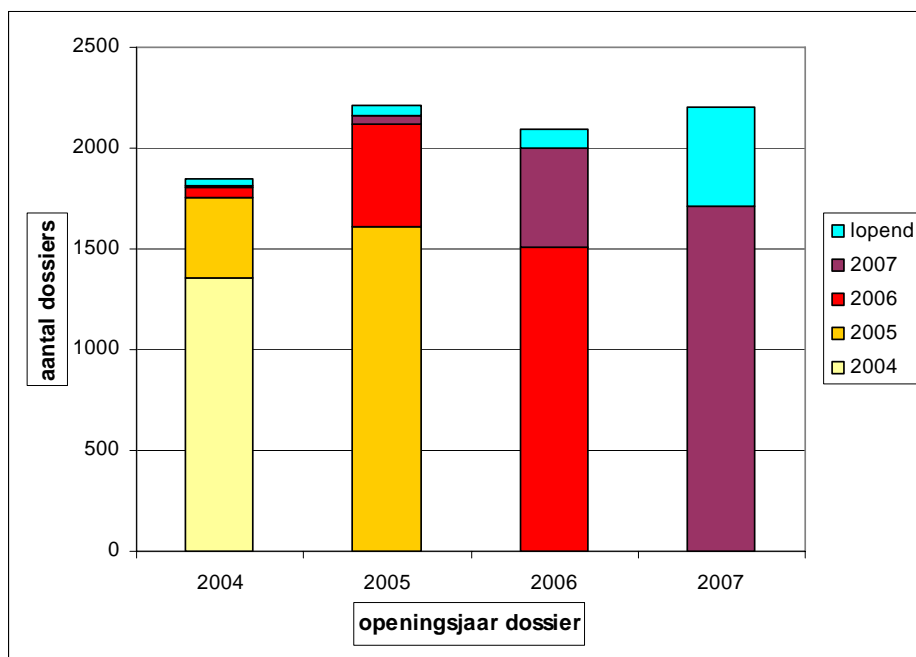
In 2007 werd in 1.716 (77 %) van de 2.219 geopende klachten het lopende kalenderjaar zelf nog een beslissing genomen. In 2006 werd voor 1.506 (72 %) van de 2.100 klachten het lopende kalenderjaar nog een beslissing genomen. Door de jaren heen schommelt het aandeel dossiers met beslissingname binnen het lopende kalenderjaar zelf niet noemenswaardig en ligt dit aandeel rond de 73 %.

Andermaal is voor 2007 evenwel een verbetering waar te nemen die het gevolg is van het verbeterd proces voor de klachtenafhandeling via de klachtencel.

De klachten die door het Vast Comité P gegrond werden verklaard in 2007, zijn dit na gemiddeld 252 dagen. Dit hoge cijfer is te wijten aan de klachten daterend van vroegere jaren die in 2007 nog werden behandeld. Nemen we de gegronde klachten die tijdens hetzelfde kalenderjaar geopend en afgesloten werden, dan bedraagt de gemiddelde doorlooptijd voor de gegronde klachten voor 2005 123 dagen, voor 2006 131 dagen en voor 2007 145 dagen.

De volgende grafiek biedt een longitudinaal zicht op de afhandeling van de klachten aangemeld bij het Vast Comité P.

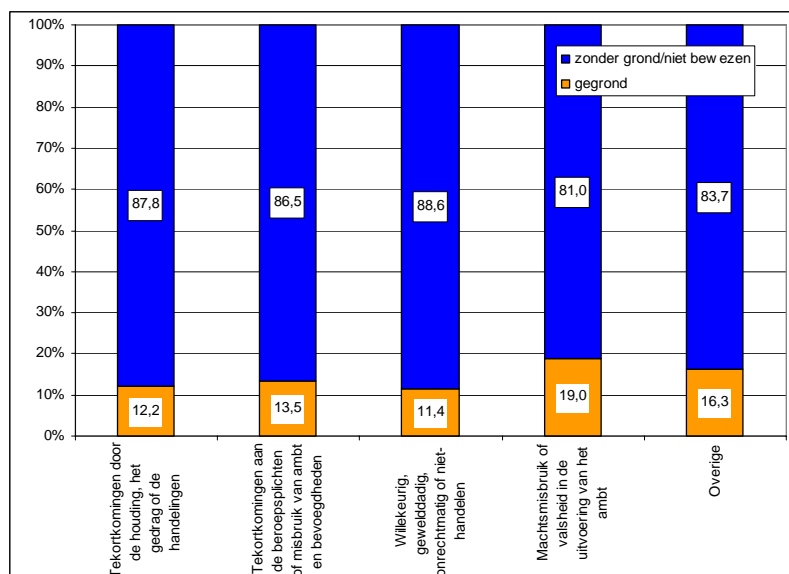
Grafiek 3: Klachten naar jaar van opening en jaar van beslissingname



Ondanks de vrijwel jaarlijkse stijging in het aantal klachten en aangiften rechtstreeks aangemeld bij het Vast Comité P, blijft het aandeel van de klachten met een eindbeslissing binnen hetzelfde kalenderjaar, zoals supra aangehaald, rond 72 % schommelen, met uitzondering van het jaar 2007. Dat jaar werd 77 % van de klachten nog hetzelfde jaar afgesloten. Het is dus positief vast te stellen dat een groter aantal klachten niet meteen leidt tot een langere duur vooraleer een beslissing wordt genomen.

1.4.5. Gegrondheid van de klachten

Grafiek 4: Klachten die zonder grond of niet bewezen zijn en gegronde klachten opgedeeld naar type inbreuk (voor alle beslissingen genomen in 2007)



Bovenstaande grafiek plaatst de door het Vast Comité P in 2007 gegrond en “zonder grond of niet bewezen” geachte klachten tegenover elkaar op basis van de inbreukcategorie die geregistreerd werd.

Onder “zonder grond of niet bewezen” wordt verstaan die klachten waarbij het Vast Comité P vaststelde dat er onvoldoende bezwaren of geen concrete elementen waren, de klacht zonder voorwerp was of er geen fout of disfunctie kon worden vastgesteld.

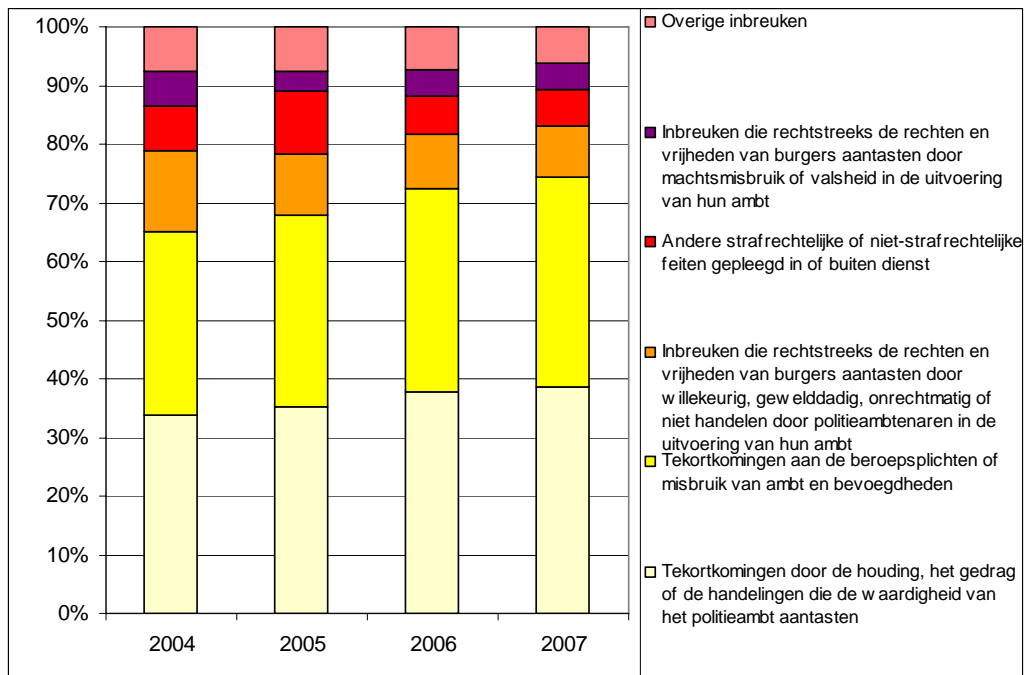
De gegronde klachten zijn deze klachten die voorlopig zijn afgesloten omdat er een individuele fout of een individuele of organisatorische disfunctie werd vastgesteld.

Per 100 klachten die het Vast Comité P in de loop van 2007 behandelde en waarbij het zich uitsprak over de gegrondheid of het bewijs, zijn er 13,4 gegrond verklaard tegenover 86,6 zonder grond of niet bewezen.

Naargelang het type inbreuk dat aan desbetreffende klacht kan gekoppeld worden, zijn er enige verschillen toe te schrijven aan de kleinere aantallen. Breiden we de cijfergegevens uit tot alle door het Vast Comité P behandelde klachten uit de periode 2004-2007, dan verkrijgen we gemiddeld 15 % gegronde klachten tegenover 85 % zonder grond of niet bewezen geachte klachten.

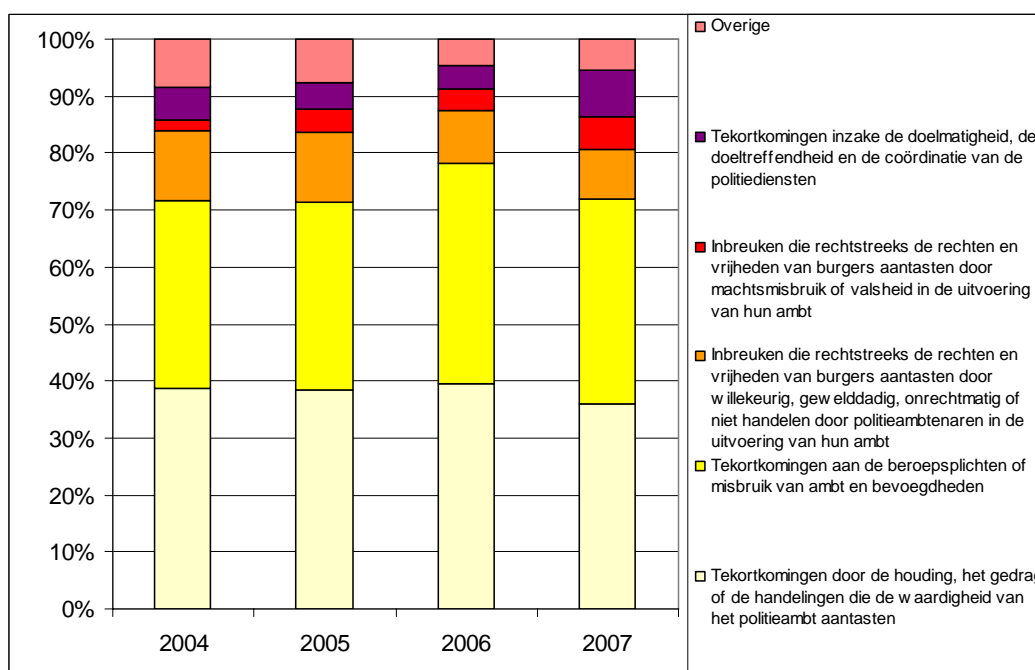
Deze verhouding is vast te stellen in alle inbreukcategorieën, met uitzondering van de “tekortkomingen inzake de doelmatigheid, de doeltreffendheid en de coördinatie van de politiediensten”, waarvan een kwart gegrond wordt verklaard. Dit in vergelijking met andere inbreukcategorieën groter percentage kan verklaard worden doordat deze tekortkomingen gemakkelijker kunnen gecontroleerd en vastgesteld worden na de klacht. Van de klachten die handelen over een willekeurig, gewelddadig, onrechtmatig of niet-handelen van politieambtenaren is ongeveer 88 % zonder grond of niet bewezen bevonden.

Grafiek 5: Klachten zonder grond of niet bewezen, opgedeeld naar categorieën van inbreuken (telling op jaarbasis)



Sinds 2004 stijgt, bij de klachten die door het Vast Comité P zonder grond of niet bewezen werden geacht, het aandeel van de klachten met inbreuken te plaatsen onder de categorieën “tekortkomingen door de houding, het gedrag of de handelingen die de waardigheid van het politieambt aantasten” en “tekortkomingen aan de beroepspllichten of misbruik van ambt en bevoegdheden”. Bij de in 2004 behandelde klachten maken ze samen 65 % uit van de geregistreerde inbreuken. Bij de in 2007 behandelde klachten vertegenwoordigen ze samen reeds 76 % van de geregistreerde inbreuken. De klachten zonder grond of niet bewezen geacht met de inbreuken ressorterend onder de noemer “inbreuken die rechtstreeks de rechten en vrijheden van burgers aantasten door willekeurig, gewelddadig, onrechtmatig of niet-handelen” dalen wel in aandeel, hoewel het absolute cijfer voor deze categorie, net als alle andere categorieën, jaarlijks stijgt.

Grafiek 6: Gegronde klachten opgedeeld naar categorieën van inbreuken



Bij de gegrond geachte klachten maken de categorieën “tekortkomingen door de houding, het gedrag of de handelingen die de waardigheid van het politieambt aantasten” en “tekortkomingen aan de beroepsplichten of misbruik van ambt en bevoegdheden” samen driekwart van het totaal aantal geregistreerde inbreuken uit.

1.5. VERSLAGEN

Begin oktober 2007 heeft het Comité P zijn activiteitenverslag 2006-2007 neergelegd bij de Kamer van volksvertegenwoordigers en de Senaat. Dit verslag werd tevens bezorgd aan de ministers van Binnenlandse Zaken en van Justitie, de Eerste Minister, verschillende bevoegde overheden en aan sommige belanghebbende partijen. Begin oktober 2007 ontvingen Kamer en Senaat en de ministers van Binnenlandse Zaken en van Justitie ook het eerste halfjaarlijkse verslag over het OCAD, dat samen met het Comité I werd opgesteld. Begin juni 2008 werd het tweede halfjaarlijkse verslag over het OCAD ook aan verschillende overheden bezorgd. Daarnaast zond het Comité P, tussen januari 2007 en eind juni 2008, achttien bijzondere of tussentijdse onderzoeksverslagen aan de Kamer van volksvertegenwoordigers, twintig bijzondere onderzoeksverslagen aan de minister van Binnenlandse Zaken en vijf aan de minister van Justitie. Elf bijzondere verslagen werden gestuurd aan deze of gene procureurs-generaal, procureurs des Konings, voorzitters van het politiecollege of burgemeesters.

1.6. AANBEVELINGEN

In een zeventigtal dossiers alsook op uitvoerige manier in zijn jaarlijks activiteitenverslag 2006-2007 heeft het Vast Comité P tevens precieze aanbevelingen geformuleerd voor het Parlement alsook voor verscheidene politionele overheden en verantwoordelijken.

1.7. HEARINGS

In 2007 organiseerde het Vast Comité P vier hearings, in plenaire vergadering, waarop de commissaris-generaal en de vijf toenmalige directeurs-generaal van de federale politie werden uitgenodigd. In februari 2008 hoorde het Comité de directeur van de wetenschappelijke en technische politie van de federale gerechtelijke politie, begin juni 2008 de gerechtelijke directeur Antwerpen en begin juli had het een werkvergadering/hearing met de voorzitter van de federale politieraad, de commissaris-generaal en twee andere leden van deze raad. Op 21 maart 2007 werd, samen met het Comité I, een hearing gehouden met de waarnemend directeur van het OCAD en op 26 mei 2008 werd een gelijkaardige hearing gehouden met de toenmalige directeur van het OCAD. Deze intense en leerrijke aangelegenheden leveren het Vast Comité interessante en onontbeerlijke achtergrondinformatie voor zijn werking die o.a.

bepaalde aspecten van zijn onderzoeken kan vervolledigen en/of verduidelijken en die dus telkens onrechtstreeks aan bod komt in zijn verslaggeving.

1.8. WERKVERGADERINGEN EN WERKBEZOEKEN

Onverminderd de toezichts-, klachten- of strafrechtelijke onderzoeken gevoerd door de Dienst Enquêtes P, hebben de leden van het Vast Comité zelf ook werkvergaderingen gehad met of werkbezoeken gebracht aan drieëndertig politiezones en elf diensten van de federale politie, waaronder de Directie van de speciale eenheden (CGSU), en hadden ze een onderhoud met onder meer tien procureurs des Konings, drie procureurs-generaal, de federale procureur, de directeur-generaal van het Crisiscentrum van de regering, negen burgemeesters en twee provinciegouverneurs. Een lid van het Comité gaf ook een uiteenzetting aan de politieraad van de politiezone Vlaamse Ardennen over zijn werking. Hieruit bleek dat er, zelfs bij politieraadsleden bijzonder veel misverstanden bestaan m.b.t. de bevoegdheden, mogelijkheden en werking van het Comité. De leden van het Comité trachten dan ook zo veel als mogelijk in te gaan op uitnodigingen die hen in dat verband worden overgemaakt.

Het Comité heeft ook verschillende constructieve gedachtewisselingen gehad met verscheidene vertegenwoordigers van politievakbonden in 2007.

Twee leden van het Comité woonden respectievelijk negen en drie vergaderingen van de Commissie ter begeleiding van de lokale politie (de zgn. "Commissie-De Ruyver") bij.

1.9. PLENAIRE VERGADERINGEN

In 2007 kwam het Vast Comité P 43 maal bijeen in plenaire vergadering en werden er zes gezamenlijke plenaire vergaderingen gehouden met het Comité I, meer bepaald in het kader van hun opdrachten en bevoegdheden ten aanzien van het OCAD. Tussen 1 januari en 30 juni 2008 vonden er 23 plenaire vergaderingen plaats en werden er vier gezamenlijke vergaderingen met het Comité I georganiseerd.

1.10. VERGADERINGEN MET DE PARLEMENTAIRE BEGELEIDINGSCOMMISSIE

Op 14 februari 2007, 7 april 2008, 25 mei 2008 en 4 juni 2008 vergaderde het Vast Comité P met de parlementaire begeleidingscommissie.

1.11. PUBLICATIES

Verscheidene leden van het Comité of van de Dienst Enquêtes P maken deel uit van het redactiecomité van tijdschriften inzake politie, criminologie of recht of leveren daartoe een of andere bijdrage: de tijdschriften "Panopticon", "Vigiles", "Het Politiejournaal", "La Revue de droit pénal et de criminologie", "Rechtspraak Antwerpen, Brussel en Gent", de "Juristenkrant" en het "Tijdschrift voor Strafrecht". In 2007-2008 publiceerde het Comité P een aantal bijdragen in het Politiejournaal, Vigiles en Orde van de dag. In 2007-2008 publiceerde het Comité P daarnaast 11 cahiers. Een detailoverzicht bevindt zich in de lijst met publicaties.

Het Vast Comité P gaf ook een nieuwe voorstellingsbrochure uit en een brochure over de wet van 18 juli 1991, gecoördineerd op 1 augustus 2007.

1.12. ADVIEZEN TEN BEHOEVE VAN INTERNATIONALE INSTANTIES

Op basis van bovenvermelde prestaties heeft het Comité P verder vier adviezen uitgebracht ten behoeve van internationale instanties en dit in het domein van de bescherming van de fundamentele vrijheden en mensenrechten.

Het statuut van onafhankelijk en neutraal extern controleorgaan dat, op grond van artikel 1 van de organieke wet van 18 juli 1991, belast is met het toezicht op de bescherming van de rechten die de Grondwet en de wet aan de burgers waarborgen in het kader van de uitoefening van het politieambt, maakt van het Vast Comité P een bevoorrechte partner op Belgisch niveau van de internationale instanties die toezien op de eerbiediging van de rechten van de mens.

Op vraag van de regering en met de goedkeuring van het Parlement, werkt het Comité P geregeld mee aan verslagen die periodiek worden opgesteld voor de diverse internationale controle-instanties. Deze verslagen maken deel uit van de verplichtingen die België als partij van internationale overeenkomsten inzake de bescherming van de mensenrechten moet

nakomen. Deze periodieke verslagen bevatten de maatregelen die afgesproken werden ter effectivering van de rechten die in de verschillende internationale rechtsnormen erkend zijn, de vooruitgang die op het vlak van die rechten is geboekt, evenals, indien van toepassing, de factoren en moeilijkheden die een invloed hebben op de uitoefening van deze rechten. Op basis van die verslagen formuleren de internationale controle-instanties hun waarnemingen, specifieke aandachtspunten en aanbevelingen. Dit alles wordt daarna geëvalueerd door de betrokken Belgische instanties, om er een daadwerkelijke opvolging door middel van concrete maatregelen op korte en langere termijn van te verzekeren.

In 2007 en 2008 diende het Comité P zijn bijdrage te leveren in het kader van vragen gericht aan de Belgische Staat door (1) het Comité tegen rassendiscriminatie van de Verenigde Naties (CERD); (2) de Europese Commissie tegen racisme en onverdraagzaamheid (ECRI); (3) het Comité voor de rechten van de mens van de Verenigde Naties (UNHRC) en (4) het Comité tegen foltering van de Verenigde Naties (CAT). Deze bijdragen kunnen worden geraadpleegd op de website van het Comité P, www.comitep.be.

Deze bijdragen en adviezen hadden betrekking op de volgende problematieken:

(1) de externe discriminatie door de politie, inclusief het gebruik van geweld dat daarmee gepaard gaat; (2) de interne discriminatie bij de politiediensten, inclusief een overzicht van de genomen maatregelen zoals: het bevorderen van de diversiteit, de netwerking hieromtrent en de inspanningen geleverd om ook via de aanwerving van medewerkers meer diversiteit te bereiken en *last but not least* de speciale acties betreffende het tegengaan van homofobie; (3) het gebruik van overdreven geweld bij repatriëringen; (4) incidenten bij de transfer van 44 mensen zonder papieren van een commissariaat te Anderlecht naar het gesloten opvangcentrum te Vottem en de collectief ingediende klachten hieromtrent door de betrokkenen.

2. RESULTATEN SAMENLEVING

Het Comité P stelt zijn ervaring geregeld ten dienste van diverse werkgroepen die worden opgericht binnen zijn kennisdomein. Dankzij de diversiteit van de kennis en informatie waarover het beschikt, evenals de *knowhow* over het meten van politionele disfuncties die het heeft ontwikkeld, is het Comité P een stevig onderbouwde kennisbron die van zeker belang is voor velerlei instanties.

In februari 2008 reisde een lid van het Comité P met een Belgische delegatie mee af naar Genève om er het Belgisch rapport inzake discriminatie voor te stellen aan de Verenigde Naties (CERD).

Een lid van het Comité werkte actief mee aan de jaarlijkse vergadering van de National Association for Civilian Oversight of Law Enforcement (NACOLE) in San José in oktober 2007, twee leden aan die van de Canadian Association of Civilian Oversight of Law Enforcement (CACOLE) in Halifax in oktober 2007. In juni 2008 woonden twee leden van het Comité de jaarlijkse CACOLE-vergadering te Saskatchewan bij omtrent het thema "Best practices and other lessons in civilian oversight" waarbij door één lid een uiteenzetting werd gegeven omtrent het Belgische Comité P. Drie leden van het Comité P woonden de jaarlijkse vergadering van de European Partners Against Corruption (EPAC) bij in Helsinki in december 2007. Drie leden van het Vast Comité P en twee leden van de administratie woonden verscheidene vergaderingen van de *inceptive steering group* van het International Network for the Independent Oversight of Policing (INIOP) bij in 2007 en begin 2008. Met zijn Oostenrijkse tegenhanger verzekert het Comité P inderdaad het algemeen secretariaat van EPAC en maakt het deel uit van de *inceptive steering group* van INIOP. Tijdens het eerste semester 2008 nam het Comité P in Londen en in Manchester deel aan de voorbereidende vergaderingen van de jaarlijkse EPAC-conferentie die in november 2008 in Manchester werd gehouden.

Twee leden van het Comité en de directeur-generaal namen als expert deel aan verschillende opdrachten van de Raad van Europa of de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) in Rusland, Roemenië, Gagaoezië, Georgië, Servië, Moldavië en Kosovo, alsook aan een vergadering te Straatsburg met de Commissaris voor de mensenrechten in mei 2008. Een commissaris-auditor vervulde een opdracht in Burundi. Begin 2008 vervulde de voorzitter van het Comité een opdracht in China in het raam van de activiteiten van de

“International Association of Anti-Corruption Authorities and the Supreme People’s Procuratorate of the People’s Republic of China”.

Het Comité verwelkomde ook verschillende buitenlandse delegaties uit Kosovo, Servië, Moldavië, Burundi, Polen, Montenegro, Turkije, Algerije en Roemenië.

Er moet ook worden aangestipt dat een lid van het Vast Comité P docent is aan de ULG en aan de Nationale School voor Officieren en dat een ander lid wetenschappelijk medewerker straf(proces)recht aan de VUB en docent aan de Oost-Vlaamse Politieacademie (OPAC) is. Daarnaast is hij ook nog lid van de Commissie tot Bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer (de zgn. privacycommissie) en het Sectoraal Comité voor het Rijksregister. De directeur-generaal van de Dienst Enquêtes P is assistent aan de VUB en verschillende leden van de Dienst Enquêtes P geven tevens les in diverse instellingen van universitair of hoger onderwijs of politiescholen. Deze lesopdrachten laten aan de leden van het Comité P toe de vinger aan de pols te houden bij studerende jongeren die mogelijks de stap naar de politie- of justitiewereld zullen zetten en bij politieambtenaren in opleiding.

Een aantal leden van het Comité hebben ook lesgegeven in het kader van de beroepsopleiding voor de magistratuur. Tevens heeft een lid van het Comité lesgegeven aan de Nederlandse magistratuur (in België) en aan de Nederlandse magistratenschool SSR (te Zutphen), aan de Belgische magistratuur (thema Gemeentelijke Administratieve Sancties en bewijs in strafzaken), aan Algerijnse magistraten (bewijs in strafzaken) en aan een Poolse delegatie (werking Comité P). Een van de leden van het Comité P was moderator van een studiedag in het kader van het directiebrevet.

Op 10 en 11 september 2007 organiseerde het Comité P, met het Forum Européen de Sécurité Urbaine (FESU), in het Huis van de Parlementsleden een colloquium over het thema « *Cities against terrorism* ».

Het Comité was ook actief betrokken bij het nationaal initiatief dat het Centre d’Études sur la Police (CEP) en het Centrum voor Politiestudies (CPS) hebben opgezet, met steun van de Koning Boudewijnstichting en het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding, over het thema *Politie en diversiteit* en heeft tevens bijgedragen aan de in het verlengde hiervan uitgegeven publicaties.

3. RESULTATEN OVERHEDEN

De minister van Binnenlandse Zaken bedankte het Comité P voor zijn onderzoeken gevoerd in het verleden, in het bijzonder voor het onderzoek naar en zijn proactieve aanwezigheid bij de repatriëring van mevrouw Cajamarca Ana en mejuffrouw Cajamarca Angelica⁷⁴. Hij voegde eraan toe dat in zulke delicate materie, waarover bovendien allerlei berichtgevingen in de pers opduiken, de aanwezigheid van een onafhankelijke instantie zoals het Comité P in eenieders belang is. Daarnaast heeft de minister van Binnenlandse Zaken het Comité P ook bedankt voor de ernst waarmee het onderzoek naar een incident te Zaventem op 19 december 2006 met een Griekse prefect gevoerd was⁷⁵.

In 2007 heeft de minister van Binnenlandse Zaken tevens een zevental klachten rechtstreeks aan het Vast Comité P overgemaakt voor verder onderzoek, o.m. gezien het specifieke karakter van de klacht wegens afwijkende handelingen van bepaalde politieambtenaren en de blijkbaar onmenswaardige behandeling van betrokkene; omdat de feiten, indien ze waar zouden blijken te zijn, hem ernstig en onaanvaardbaar leken in hoofde van een politieambtenaar; wegens willekeurig handelen, misbruik van de functie en racisme of nog gezien het delicaat karakter van het onderzoek.

Het Comité P kan zich enkel verheugen over het vertrouwen dat de minister in hem stelt en heeft zijn vragen telkens binnen de kortst mogelijke termijn beantwoord.

Tijdens dezelfde periode heeft het Vast Comité P gelijkaardige vragen beantwoord van de minister van Justitie.

4. LEIDERSCHAP

Het Vast Comité P nam een aantal initiatieven om de interne werking nog beter af te stemmen op zijn kerntaken.

Enerzijds werd er in april 2007 een “klachtencel” opgericht om de interne structuur aan te passen aan het verbeterd proces voor de behandeling van de klachten en aangiften.

Anderzijds zag in augustus 2007 het project “observatorium” het licht. De oprichting van een projectteam observatorium is bedoeld om, op basis van de beschikbare en vergaarde informatie, voortdurend een globaal zicht te proberen te genereren over de functie en de werking van de politie. Van bij het begin wenste het Vast Comité P met deze nieuwe structuur de nadruk te leggen op: (1) de intensievere opvolging van de aanbevelingen; (2) de opmaak van het jaarverslag; (3) het contextualiseren met behulp van informatie afkomstig van open bronnen; (4) het ondersteunen van de onderzoeksactiviteiten van het Vast Comité P en zijn Dienst Enquêtes P.

In 2007-2008 is ook gebleken dat het van belang is dat het Comité P de onafhankelijkheid van zijn instelling blijft bewaken. Aldus heeft het Vast Comité P de minister van Binnenlandse Zaken in kennis gesteld van zijn bedenkingen en aanbevelingen betreffende het ontwerp van koninklijk besluit inzake de bewapening van de geïntegreerde politie waarbij de bevoegdheid tot het bepalen van de bewapening en zijn modaliteiten voor de leden van de Dienst Enquêtes P aan de minister van Binnenlandse Zaken werd verleend. Deze opmerkingen hadden onder meer en vooral te maken met de onafhankelijkheid van het Comité P ten aanzien van de uitvoerende macht.

De Dienst Enquêtes P is inderdaad onderdeel van de collaterale parlementaire instelling die het Comité P is en waaromtrent de uitvoerende macht geen zeggenschap verleend kan worden. Er moet wel op gewezen worden dat, was het Comité P niet toevallig in het bezit gekomen van de ontwerp tekst, het wellicht nooit geweten had dat in het bewuste koninklijk besluit aan de minister bevoegdheden werden toegekend over de Comités P en I. Het Comité dringt er derhalve bij de bevoegde ministers op aan dat het ambtshalve in kennis zou worden gesteld van alle ontwerpen van wet, besluit of richtlijn die rechtstreeks of onrechtstreeks een weerslag hebben op zijn werking.

De minister heeft de bedenkingen van het Comité P met aandacht gelezen en aan het Comité⁷⁶ gemeld dat: *“Gezien het de bedoeling is dit Koninklijk Besluit nog tijdens deze legislatuur te publiceren, heb ik uw advies onmiddellijk doorgestuurd naar de dossierbeheerder die er de laatste hand aan legt”*. In de uiteindelijke tekst van het desbetreffende koninklijk besluit werd rekening gehouden met alle opmerkingen van het Comité P en werd de bevoegdheid om de bewapening van de Dienst Enquêtes P vast te leggen in de definitieve tekst terecht aan het Comité P zelf gegeven.

Het Vast Comité P besliste in 2007 om zijn logo te veranderen, o.a. om hierbij zijn verbondenheid met het Parlement meer en nog beter te benadrukken.

5. STRATEGIE EN BELEID

Het Comité P is als instelling voortdurend onderhevig aan de evolutie in de samenleving en onderneemt daarom ook periodiek stappen om zijn strategie hieraan te toetsen en waar nodig bij te sturen. In 2007 en 2008 hield het Comité telkens in april zijn jaarlijkse strategische seminars. Hieraan namen de vijf leden van het Comité P, de directeur-generaal en de twee adjunct-directeurs-generaal van de Dienst Enquêtes P, alsook de griffier en twee commissarissen-auditors deel. Tijdens die seminars wordt de uitvoering van het strategisch plan geëvalueerd en in 2008 werd het strategisch plan 2005-2010 verijnd.

De operationele uitvoering van de actieplannen wordt tijdens het jaar regelmatig geëvalueerd tijdens een plenaire vergadering in aanwezigheid van dezelfde deelnemers, soms aangevuld met projectverantwoordelijken.

6. MEDEWERKERS

6.1. OPLEIDINGEN

Conform zijn *mission statement* ambieert het Comité P een hoog niveau van professionalisme na te streven en als lerende organisatie naar uitmuntendheid te evolueren. Vanuit die optiek hecht het dan ook veel belang aan het op punt houden van de kennis en het professionalisme. Daarom werd aan de leden van het Comité P de kans geboden om deel te nemen aan talrijke studiedagen, seminars, colloquia, opleidingen, enz. en om allerhande *knowhow* en *good*

practices uit te wisselen. Het Comité P heeft ook dergelijke activiteiten georganiseerd voor zijn personeel en voor andere belanghebbende partijen zowel in 2007 als tijdens het eerste semester 2008.

In 2007 waren de leden van het Comité P in totaal 62 keer vertegenwoordigd in 39 opleidingen of soortgelijke activiteiten. In de eerste helft van 2008 reeds twaalf keer in negen opleidingen of soortgelijke activiteiten.

In totaal nam de Dienst Enquêtes P, in 2007, 145 keer deel aan 22 verschillende opleidingen (sommige enquêteurs woonden immers meerdere activiteiten bij). In de eerste helft van 2008 123 keer.

Verschillende leden van het Comité P of van de Dienst Enquêtes P waren aanwezig op allerhande studiedagen, als spreker of als deelnemer: het Centre d'Études sur la Police (CEP), het Centrum voor Politiestudies (CPS), de European Foundation for Quality Management (EFQM), de European Corporate Security Association (ECSA), de European Partners Against Corruption (EPAC), het Forum Européen de Sécurité Urbaine (FESU), Europese Rechtsakademie (ERA), enz. Daarop kwamen onder meer de volgende thema's aan bod:

« The future of Europol » en « The impact of the fight against terrorism on EU law » (ERA), « La lutte contre la corruption au sein des services publics, notamment les services de police », “De wet op de politie” (Nederland), “Nodale Politie” (Nederland), « Cities against terrorism », “Verhoor van een klager in het raam van een toezichtsonderzoek”, « Les sanctions administratives », “Antidiscriminatiewet: opgepast”, “Jeugdbeschermingsrecht: De procedure in jeugdzaken na de hervorming”, “Nieuwe wet politiegegevens, La loi du 26 avril 2007”, “Opleiding geheime diensten, A licence to kill”, « La fraude sociale : une nouvelle priorité de politique criminelle ? », “Openbaarheid van bestuur: een stand van zaken 2007”, « Dimensions psychologiques de la preuve pénale », “Tucht en deontologie”, “Tucht in een politie-omgeving, een aanzet tot verduidelijking”, “Werklastmeting voor gerechten”, « Réunions d'information pour chefs de corps », « La gestion des plaintes et la médiation dans les services publics : quelle utilité pour une démarche de qualité (?) », “Het opstellen van beleidsplannen en koppelen met doelstellingen”, “Studiedag DEXIA-BDO”, « How service users and citizens can be enabled to help public managers to improve the quality of services and the quality of life citizens. How to use the Common Assessment Framework to evaluate relations with service users and citizens », « Good practices in building police-public partnership », « The Common Assessment Framework and the balanced scorecard », « Cities against terrorism » (FESU), « Combatting corruption and fraud in the EU : new approaches to compliance law enforcement », “Antidiscriminatiewet toegepast”, « Que fait la police ? Qui fait la police ? », « Réflexions croisées sur le rôle de la police locale dans une approche globale de la proximité et de la prévention », « La médiation et les étrangers », “Opleiding geheime diensten”, « La planification des catastrophes, plus que la gestion des crises », « La recherche de la vérité et la preuve matérielle : ressource pratique ou élément essentiel (?) », « The impact of the Fight against Terrorism on EU Law », « Polices locales et autorités administratives », “Hervorming van de procedures voor de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State”, « Journée DIV », “Gezichten herkennen, op het eerste gezicht eenvoudig – van confrontatie tot line-up”, “Manifestaties en evenementen”, “Douane.be, actuele problemen”, enz.

In 2007-2008 namen meerdere leden van het Comité P en van de Dienst Enquêtes P ook deel aan de activiteiten georganiseerd door Amelior, o.a. inzake « Évaluations et entretiens de la qualité totale ». Op 23 oktober 2007 waren verschillende leden van het Comité en de Dienst Enquêtes P ook aanwezig op de studiedag over de inlichtingen- en veiligheidsdiensten. Een aantal leden van het Comité was ook van de partij op het tweedaags seminarie dat Buitenlandse Zaken op 14 en 15 maart 2007 in het Egmontpaleis organiseerde over het thema « La corruption et la lutte contre la corruption ». Een lid van het Comité P en een lid van zijn Dienst Enquêtes P woonden de Staten-Generaal van de Verkeersveiligheid bij, georganiseerd door het Vlaams Parlement, en de studiedag “(In)effectiviteit van het tuchtrecht ter handhaving van de waardigheid van het ambt” die op 19 oktober 2007 werd gehouden door het Vennootschap Advocaten Publiekrecht.

In 2008 nam een lid deel aan een opleiding door ERA (Europäische Rechtsakademie Trier) over het Verdrag van Lissabon, een uiteenzetting over de werking van de Federal Computer Crime Unit (FCCU), een studiedag te Leuven i.v.m. de hervormingen bij politie en justitie en tal van andere vakgerelateerde opleidingen. Een ander lid nam tevens deel aan een ECSA-conferentie, een studiedag over tucht, een studieavond met Professor Janet Chan uit Gent, een studiedag over discretie georganiseerd door de Hoge Raad voor de Justitie, 10 jaar instituut voor de overheid Leuven, een IAACA-conferentie (International Organisation of Anti-

Corruption Authorities) in Kiev, een congres van het Comité I en organiseerde studiedagen met als thema “Gezichten herkennen op het eerste gezicht eenvoudig – van confrontatie tot line-up”.

Begin juni 2008 hebben een commissaris-auditor en een lid van de klachtencel deelgenomen aan een seminarie in Dublin omtrent klachtenonderzoeken en (gerechtelijke en niet-gerechtelijke) onderzoeken in het raam van de “externe monitoring” van de werking van politiediensten door de Britse, Ierse en Noord-Ierse controle instanties.

Andere voorname aandachtspunten van het Comité P en zijn Dienst Enquêtes P zijn management en “integrale kwaliteit”. Verschillende leden van zowel het Comité als de Dienst Enquêtes P gaven dus present op opleidingen, studiedagen of colloquia die handelden over de volgende materies: « Mesure de la performance » (EFQM), “Functionerings- en beoordelingsgesprekken”, “Leren en veranderen via training en coaching”, “Opleiding ICT en e-gouvernement”, « The Belgian police, a center for excellence », « Colloque international concernant les conventions d’enquête », enz. Twee commissarissen-auditors namen deel aan werkvergaderingen van de “community of practice police” van EFQM. Daarnaast behaalden 21 commissarissen-auditors en twee leden van het Comité P het attest van “Assessed Assessor EFQM”. Een commissaris-auditor behaalde dit tevens op Europees niveau bij EFQM zelf. Deze medewerker nam in mei 2008 tevens als EFQM-assessor deel aan een European Excellence Award-assessment. In samenwerking met Delta i werd een specifieke opleiding georganiseerd over de prototypes van scorecards die door 22 enquêteurs werd gevolgd.

Een lid van de Dienst Enquêtes P werd in 2007 licentiaat in de sociologie.

In 2007 was de administratie 41 keer tegenwoordig op 21 opleidingen. In de eerste helft van 2008 betrof dit reeds een 115-tal opleidingen. De administratieve medewerkers kregen de kans om deel te nemen aan opleidingen, studiedagen en colloquia van allerlei aard, zoals:

“Strafprocesrecht (Themis)”, “Klachtenmanagement”, « La gestion des plaintes et la médiation dans les services publics : quelle utilité dans une démarche de qualité (?) », “Kennismaking met de federale openbaarheidswetgeving”, « Accueil et contact avec le public », « Contact téléphonique avec le public », « La fraude sociale, une nouvelle priorité de politique criminelle », « l’Europe face au défi de la conservation des documents numériques à long terme », enz. Ook talenkennis en taalbeheersing zijn niet onbelangrijk bij de keuze van de opleidingen: « Néerlandais sur les lieux de travail », “Frans op het werk”, « Anglais sur le lieu de travail », « Midi bavards anglais », « Écrire sans fautes », « Ateliers d’écritures », « Créativité écrite », enz. Net als informatica trouwens: “Zoeken op het internet”, “Powerpoint”, “Tekstverwerking”, enz. Tot slot werd bijkomende kennis vergaard die de werking van de instelling ten goede komt, met name op het vlak van openbare aanbestedingen, parametrage van boekhoudkundige tabellen met het oog op hun verwerking in het boekhoudprogramma BOB, « Formation sur le système des pensions du secteur public » (PDOS), een vorming over openbare markten (OFO), enz.

6.2. AANWERVINGEN, BEVORDERINGEN EN STATUUT

Het statuut van de directeur-generaal en de leden van de Dienst Enquêtes P werd in 2007 in het Staatsblad gepubliceerd⁷⁷.

In 2007 werden 33 commissarissen-auditors bij Koninklijk besluit bevorderd tot de graad van hoofdcommissaris na het slagen in een evaluatieprocedure die het Vast Comité P specifiek daarvoor in plaats had gesteld. Het Vast Comité P achtte het tevens nodig de minister van Binnenlandse Zaken op de hoogte te stellen van de procedure die het zinnens was te volgen voor de evaluatie van de leden van zijn Dienst Enquêtes P die in aanmerking kwamen voor een benoeming in het raam van de zogenaamde “Vesalius ter”-wet van 15 mei 2007.

Het antwoord van de minister van Binnenlandse Zaken⁷⁸ hierop luidde als volgt: *“Alhoewel ik de voorgestelde procedure enigszins in tegenspraak vind met de specifieke argumentatie – bij de totstandkoming van voornoemde wet – van uw orgaan om ook voor de personeelsleden van uw diensten in eenzelfde bevorderingsmogelijkheid te voorzien, behoort het – conform het Statuut toepasbaar op uw diensten – tot uw bevoegdheid om de evaluatieprocedure voor intern gebruik in het “Vast Comité van Toezicht op de politiediensten” vast te stellen.*

Gelet, enerzijds, het gegeven dat tal van evaluaties dienen te gebeuren op een datum in het verleden (ten vroegste op 1 april 2004) en, anderzijds, de noodzaak in deze de goede werking van de diensten niet nodeloos te bezwaren met topzware bijkomende administratieve verplichtingen en, bijkomend, te vermijden dat er verschillend wordt opgetreden naargelang de diensten en/of korpsen waartoe de diverse betrokken personeelsleden behoren, ben ik echter

van oordeel dat de door u voorgestelde evaluatieprocedure niet veralgemeend dient te worden”.

Het Vast Comité P ontving tevens een negatief antwoord van de minister van Binnenlandse Zaken⁷⁹ in verband met de vraag om een lid van het Comité P te laten zetelen in de selectiecommissie directiebrevet wanneer een lid van de Dienst Enquêtes P kandidaat is. Het Comité P zal in zijn komende verslagen nochtans zeker op deze problematiek terugkomen.

In 2007 werden vijf personen aangeworven voor de administratie van het Comité en 4 personen voor zijn Dienst Enquêtes P. Twee commissarissen-auditors hebben de Dienst Enquêtes P verlaten en één personeelslid was gedetacheerd naar het Kabinet van de Vice-eersteminister en minister van Financiën. Eind 2007 telde het Comité 32 administratieve personeelsleden en 47 commissarissen-auditors. Op 30 juni 2008 waren er ingevolge twee bijkomende aanwervingen 34 administratieve medewerkers en, door het vertrek van een van hen, 46 commissarissen-auditors in dienst.

6.3. SOCIOCULTURELE ACTIVITEITEN

Het Vast Comité P ondersteunt actief zijn sport- en cultuurkring zowel als het sociaal fonds van de instelling. Op 26 september 2007 organiseerde het Comité P een teambuildingdag voor alle personeelsleden. Zijn sociale raad en zijn sport- en cultuurkring kwamen respectievelijk twee en zes keer bijeen. De sport- en cultuurkring organiseerde verschillende socioculturele activiteiten die op heel wat bijval van de personeelsleden konden rekenen. Op 6 juni 2008 organiseerde het Comité opnieuw zijn jaarlijkse teambuildingdag en de eerste zes maanden van 2008 heeft de sport- en cultuurkring ook al meerdere activiteiten georganiseerd, waaronder een familie-uitstap waaraan een groot aantal gezinnen deelnam.

7. PARTNERSCHAPPEN EN MIDDELEN

7.1. PARTNERSCHAPPEN

In 2007 alsook begin 2008 besteedde het Comité verder aandacht aan de uitbouw en de versteviging van verschillende partnerschappen, o.a. met het Centre d'Études sur la Police en het Centrum voor Politiestudies, het Forum Européen de Sécurité Urbaine (FESU), Politeia, Delta i, de universiteiten van Gent en Luik, de Koninklijke Militaire School, het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding, het Controleorgaan van het politionele informatiebeheer, enz.

Het Comité P is nog steeds lid van de European Foundation for Quality Management (EFQM), het Vlaams Centrum voor Kwaliteitszorg (VCK), het Belgian Business Excellence Success Transfer (BBEST), Amelior, het Centrum voor Politiestudies (CPS) en het Centre d'Études sur la Police (CEP), de European Corporate Security Association (ECSA), de European Partners Against Corruption (EPAC) en het International Network for the Independent Oversight of Policing (INIOP) en de International Organisation of Anti-Corruption Authorities (IAACA).

Het documentatiecentrum van het Vast Comité P heeft bovendien zijn partnerschappen met andere instellingen verder uitgebouwd, onder meer met de bibliotheek van het Parlement (aanvraag van documenten), het documentatiecentrum van de federale politie (toegang tot de informatie via Portal - intranet van de federale politie) en de bibliotheek van de FOD Justitie. Hierdoor wordt informatie veel meer *just in time* geleverd (d.w.z. in plaats van alle documenten systematisch aan te kopen, wordt de informatie opgezocht wanneer ze wordt gevraagd). Het documentatiecentrum maakt ook gebruik van het gratis beheersysteem voor bibliotheken *open source* PMB en werkt volop mee aan de uitbouw van dat systeem (vertaling van het programma naar het Nederlands). Het documentatiecentrum is ook lid van de Belgische Vereniging voor Documentatie. Er werd contact opgenomen met het Rijksarchief in België en bij het Comité loopt er een project voor het beheer van zijn archieven. Omdat het met plaatsgebrek kampt, zal er zo veel mogelijk elektronisch worden gearchiveerd (wanneer het type document dat toelaat).

7.2. MIDDELEN

Alvorens de begrotingscijfers meer in detail te bespreken, is het belangrijk in herinnering te brengen dat de jaarlijkse begroting van het Vast Comité P is samengesteld uit de dotatie voor dat jaar en de boni uit het begrotingsjaar n-2.

7.2.1. 2007

Tabel 16: Vergelijking tussen het begrotingsjaar 2006 en het begrotingsjaar 2007

| Begroting | Bedrag | Budgetrekening | Boni |
|-----------|-------------------|------------------|------------------|
| 2006 | 9 964 445,29 EUR | 1 612 195,97 EUR | 1 726 567,55 EUR |
| 2007 | 10 410 674,74 EUR | 1 401 737,82 EUR | 1 575 416,42 EUR |

De verhoging van de begroting 2007 houdt rekening met de globale stijging (inflatiepercentage + groeinorm) door de regering vastgelegd op 1,5 % van het bedrag van de dotatie 2006, met de uitbreiding van het taken- en bevoegdhedenpakket van het Comité P en met de aanzienlijke stijging van de werklust (cf. de veiligheidsmachtigingen, de klachten betreffende het optreden van veiligheidsagenten van de openbare vervoersmaatschappijen en het Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse, bijzondere diensten zoals de Algemene directie Douane en Accijnzen). Het Vast Comité P moet dus bijkomende gegevens afkomstig uit zeer diverse bronnen vergaren, verwerken en analyseren. Dit fenomeen heeft een invloed op de werklust en vereiste dus, met de goedkeuring van de Kamer van volksvertegenwoordigers, de uitbreiding van het administratief personeelskader en van het personeelskader van de Dienst Enquêtes P.

Tabel 17: Verdeling van de uitgaven 2007

| Lopende uitgaven | Kapitaaluitgaven | Gedane lopende uitgaven | Gedane kapitaaluitgaven |
|-------------------|------------------|-------------------------|-------------------------|
| 10 034 350,00 EUR | 376 324,74 EUR | 8 723 735,98 EUR | 285 200,94 EUR |

Tabel 18: Voornaamste posten lopende uitgaven

| Post | Begrotingskrediet | Uitgave | Saldo |
|---------------------------------------|-------------------|------------------|------------------------------|
| I.A. Leden van het Comité en griffier | 1 026 500,00 EUR | 983 871,51 EUR | 42 628,49 EUR |
| I.B. Administratief personeel | 1 835 000,00 EUR | 1 638 137,85 EUR | 196 862,15 EUR |
| I.C. Personeel Dienst Enquêtes P | 4 908 000,00 EUR | 4 148 236,19 EUR | 759 763,81 EUR |
| I.E. Gebouwen | 1 382 000,00 EUR | 1 245 119,58 EUR | 136 880,42 EUR ⁸⁰ |

Tabel 19: Kapitaaluitgaven

| Post | Begrotingskrediet | Uitgave | Saldo |
|---------------------------------|-------------------|----------------|---------------|
| II.E. Gebouwen | 110 000,00 EUR | 67 578,48 EUR | 42 421,52 EUR |
| II.G. Uitrusting en onderhoud | 70 000,00 EUR | 36 953,17 EUR | 33 046,83 EUR |
| II.J. Informatica en bureautica | 46 324,74 EUR | 39 371,70 EUR | 6 953,04 EUR |
| II.M. Voertuigen | 150 000,00 EUR | 141 297,59 EUR | 8 702,41 EUR |

Op het vlak van de kapitaaluitgaven werden in 2007, op de post meubilair, vooral kasten, bureaus en stoelen ingeschreven. Op informaticavlak betreffen de aankopen printers, flatscreens en scanners.

Het wagenpark van het Vast Comité P bestaat uit 20 met eigen middelen aangekochte voertuigen en 13 geleasede wagens.

7.2.2. 2008

Begin 2008 diende het Vast Comité P met voorlopige kredieten te werken en kreeg het (als dotatie) 2.603.000,00 EUR/trimester. Het bedrag van die voorlopige kredieten werd berekend op basis van de begroting 2007⁸¹.

Tabel 20: Vergelijking tussen het begrotingsjaar 2007 en het begrotingsjaar 2008

| Begroting | Bedrag | Budgetrekening | Boni |
|-----------|-------------------|------------------|------------------|
| 2007 | 10 410 674,74 EUR | 1 401 737,82 EUR | 1 575 416,42 EUR |
| 2008 | 13 626 567,55 EUR | 3 929 187,34 EUR | 4 164 187,40 EUR |

De verhoging van de begroting 2008 houdt rekening met de globale stijging (inflatiepercentage + groeicnorm) door de regering vastgelegd op 3,0 % van het bedrag van de dotatie 2007, met de uitbreiding van het taken- en bevoegdhedenpakket van het Comité P en met de aanzienlijke stijging van de werklust (cf. de veiligheidsmachtigingen, de klachten betreffende het optreden van veiligheidsagenten van de openbare vervoersmaatschappijen en het Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse, bijzondere diensten zoals de Algemene directie Douane en Accijnzen) maar eigenlijk in hoofdoorde met de toepassing van de artikelen 36 en 40 van de wet van 15 mei 2007 op de Algemene Inspectie en houdende diverse bepalingen betreffende de rechtspositie van sommige leden van de politiediensten waardoor de grote meerderheid van de leden van de Dienst Enquêtes P met terugwerkende kracht werden benoemd in de graad van hoofdcommissaris van politie.

Tabel 21: Verdeling van de uitgaven 2008

| Lopende uitgaven | Kapitaaluitgaven | Gedane lopende uitgaven | Gedane kapitaaluitgaven |
|-------------------|------------------|-------------------------|-------------------------|
| 13 206 567,55 EUR | 420 000,00 EUR | 9 491 551,32 EUR | 205 828,89 EUR |

Tabel 22: Voornaamste posten lopende uitgaven

| Post | Begrotingskrediet | Uitgave | Saldo |
|---------------------------------------|-------------------|------------------|------------------------------|
| I.A. Leden van het Comité en griffier | 865 000,00 EUR | 815 660,75 EUR | 49 339,25 EUR |
| I.B. Administratief personeel | 2 160 000,00 EUR | 1 954 131,24 EUR | 205 868,76 EUR |
| I.C. Personeel Dienst Enquêtes P | 7 841 567,55 EUR | 4 815 429,53 EUR | 3 026 138,02 EUR |
| I.E. Gebouwen | 1 480 000,00 EUR | 1 251 719,83 EUR | 228 280,17 EUR ⁸² |

Tabel 23: Kapitaaluitgaven

| Post | Begrotingskrediet | Uitgave | Saldo |
|---------------------------------|-------------------|----------------|----------------|
| II.E. Gebouwen | 20 000,00 EUR | 0,00 EUR | 20 000,00 EUR |
| II.G. Uitrusting en onderhoud | 70 000,00 EUR | 6 886,91 EUR | 63 113,09 EUR |
| II.J. Informatica en bureautica | 80 000,00 EUR | 57 137,73 EUR | 22 862,27 EUR |
| II.M. Voertuigen | 250 000,00 EUR | 141 804,25 EUR | 108 195,75 EUR |

Wat de kapitaaluitgaven betreft, zullen de voornaamste aankopen op het vlak van informatica in 2008 betrekking hebben op laptops en printers. De algemene uitgavenbegroting werd goedgekeurd op 1 juni 2008⁸³.

Het wagenpark van het Vast Comité P bestaat ook in 2008 uit 20 met eigen middelen aangekochte voertuigen en 13 geleasede wagens.

Krachtens de artikelen 36 en 40 van de wet van 15 mei 2007 op de Algemene Inspectie en houdende diverse bepalingen betreffende de rechtspositie van sommige leden van de politiediensten⁸⁴, heeft het Vast Comité P, voor het begrotingsjaar 2008, het hoofd moeten bieden aan de begrotingsstijging die voortvloeit uit de toepassing van deze artikelen (cf. hoger).

7.2.3. Controle op de begroting

Overeenkomstig de geldende wettelijke en reglementaire bepalingen zendt het Comité elk jaar, in de loop van de maand juni en in het kader van de opmaak van de federale uitgavenbegroting, tevens overeenkomstig de instructies die de Eerste Minister en de minister van Begroting ter zake hebben gegeven aan de leden van de Regering en van het Parlement, zijn begrotingsvoorstellen over aan de FOD Budget en Beheerscontrole. De door het Vast Comité P gevraagde dotatie wordt dan ingeschreven in Afdeling 33: Dotaties aan de instellingen die uit de federale wetgevende vergaderingen voortkomen – Programma 5 – Vast Comité van toezicht op de politiediensten.

Jaarlijks, doorgaans in het laatste trimester, wordt het bedrag van deze dotatie geanalyseerd en worden de begrotingskredieten die aan het Vast Comité P worden toegekend, goedgekeurd door de Kamer van volksvertegenwoordigers. De begroting van het Vast Comité P en alle boekhoudkundige en financiële verrichtingen die daaruit voortvloeien, maken het voorwerp uit van zowel interne als externe controle. Met betrekking tot de interne controle, kijken de commissarissen van de rekeningen (leden van het Comité aangesteld door het Vast Comité P), overeenkomstig artikel 42 van het Huishoudelijk reglement van het Comité, na of de boekhouding op regelmatige wijze wordt bijgehouden. Zij analyseren onder andere of de kredieten goed worden besteed en of ze niet worden overschreden en waken over de strikte naleving van de begrotingsposten die zijn goedgekeurd door de Kamer van volksvertegenwoordigers. Zij stellen een verslag op dat zij voorleggen aan de externe controle van het Rekenhof en, in plenaire zitting, aan het Vast Comité P ter goedkeuring van de budgetrekening. Een auditeur van het Rekenhof heeft de boekhouding 2006 van het Vast Comité P nagekeken van 14 tot en met 18 mei 2007 en op 8 juni 2007. Het verslag van de commissaris van de rekeningen werd opgemaakt op 6 mei 2007 en tijdens de plenaire vergadering van 14 mei 2007 heeft het Vast Comité P de budgetrekening 2006 goedgekeurd. Het verslag van de commissaris van de rekeningen voor het begrotingsjaar 2007 werd opgemaakt op 7 juli 2008 en de budgetrekening werd tijdens de plenaire vergadering van 7 juli 2008 door het Vast Comité P goedgekeurd. Een auditeur en een eerste-auditeur-revisor bij het Rekenhof zijn tijdens de week van 14 tot 18 juli 2008 overgegaan tot de externe controle van de rekeningen 2007 van het Vast Comité P. Zoals elk jaar zal het Rekenhof zijn verslag in de loop van het laatste trimester 2008 ter goedkeuring voorleggen aan de Kamer van volksvertegenwoordigers.

7.3. INFORMATIE-UITWISSELING

Om zijn opdracht van observatorium ten behoeve van onder meer het Parlement te kunnen uitoefenen, heeft het Comité P o.a. nood aan accurate informatie over de uitoefening van de

politiefunctie. Om deze informatie-uitwisseling te optimaliseren, is het nodig gebleken de verschillende actoren te informeren over de behoeften, maar ook over de opdrachten van de instelling.

Aldus hield het Comité in samenwerking met de AIG een informatiedag voor de zonechefs en de verantwoordelijken intern toezicht van de geïntegreerde politie over de geïnformatiseerde verwerking van klachten, op 27 en 29 november 2007, respectievelijk in Mechelen en Jurbise, en op 16 en 17 januari 2008, respectievelijk in Asse (PIVO) en Jurbise. Deze dagen werden voorbereid door een gemengde werkgroep Comité P – Algemene Inspectie, die zich heeft gebogen over de informatie-uitwisseling en de mogelijkheden van geautomatiseerde uitwisseling van die informatie.

Verschillende leden van het Comité en zijn Dienst Enquêtes P hebben de activiteiten van het Comité P ook toegelicht, onder meer tijdens een vergadering van burgemeesters, magistraten en andere overheden in Turnhout, bij de DAR, in Brussel, naar aanleiding van vergaderingen van het intern toezicht of korpschefs in de provincie Henegouwen, opleidingen voor magistraten of gerechtelijk stagiairs, aan studenten van de universiteiten van Luik, Leuven, Gent en Brussel.

Ten aanzien van de bevoegde ministers en politionele overheden werd o.m. ook het accent gelegd op de systematische overmaking van bepaalde informatie inzake (vuur)wapengebruik. Deze kwestie werd reeds meermaals besproken met de minister van Binnenlandse Zaken, de toenmalige commissaris-generaal en verschillende vertegenwoordigers van de Vaste Commissie van de lokale politie. In antwoord op een herinneringsbrief daaromtrent heeft de minister van Binnenlandse Zaken aan het Vast Comité P⁸⁵ het volgende laten weten: *“Ik maak uw schrijven van 13 september 2007 over aan de Commissaris-generaal van de Federale Politie, met de dringende vraag hier, samen met de lokale politiediensten, de nodige transparantie aan de dag te leggen ten behoeve van het Comité P”*.

8. PROCESSEN

8.1. BEROEPSGEHEIM, INFORMANTENWERKING EN ONDERZOEKEN

Voor het Comité P is het soms noodzakelijk om toegang te hebben tot alle informatie in strafrechtelijke onderzoeken waarin door de politiediensten bijzondere opsporingsmethoden zijn gebruikt. Zo kan het voor de behandeling van een klacht onontbeerlijk zijn om de naam van een informant te kennen. De procureur-generaal van Gent, referentiepersoon betreffende bijzondere opsporingsmethoden⁸⁶, drukte aan het Vast Comité P zijn wens uit om hierover een protocol af te sluiten tussen de federale politie en het Comité P⁸⁷. Hierop volgden verschillende werkvergaderingen. Tot op het moment van het afsluiten van dit jaarverslag was er nog geen dergelijk protocol afgesloten. Het spreekt wel voor zich dat het Comité P niet alleen geen enkel protocol kan of zal ondertekenen dat aan zijn wettelijke bevoegdheden en onderzoeksmogelijkheden afbreuk zou doen, maar dat het er bovendien op aangedrongen heeft dat er voorafgaandelijk met de andere interne toezichtsorganen, zoals de AIG en het COC, een protocol zou worden afgesloten.

8.2. KLACHTENAFHANDELING

Interne processen worden tijdens de strategische opvolgingsvergaderingen regelmatig geëvalueerd en waar nodig bijgestuurd. Een belangrijk procesaspect is ongetwijfeld dat van de klachtenafhandeling. Over meer dan twaalf jaar werking heeft het Comité P het aantal klachten zien vertienvoudigen. Hoewel de aanvankelijke werkwijze, bestaande in de integrale behandeling van klachten door de vijf vaste leden, in de eerste jaren te begrijpen was, was het ondenkbeeldig geworden de werklast van de laatste jaren in zijn geheel enkel en alleen op dat niveau te kunnen dragen. Er moest stilaan worden gedacht aan een aanpassing van onze structuren en wijze van afhandeling van de klachten in functie van deze toename van de werklast. Er was dus nood aan een entiteit belast met de afhandeling van klachten zodat er op het niveau van het Comité P in plenaire vergadering beslissingen konden worden genomen omtrent deze klachten. Vanuit een streven naar excellentie, stond deze klachtencel voor een aantal uitdagingen: een grotere standaardisering, coördinatie en specialisatie in de afhandeling van alle klachten rechtstreeks aan het Comité P gemeld én kortere afhandelingstermijnen, rekening houdend met het feit dat elke eindbeslissing steeds collegiaal

wordt genomen op het niveau van het Comité. Het is in deze goed er nogmaals aan te herinneren dat de klachtencel geenszins een klachtenbureau is, noch een ombudsdienst, aangezien deze taken helemaal niet aan het Comité P zijn toevertrouwd.

In de loop van 2007 en 2008 werd de procedure voor de codering en het beheer van de gegevens verstrekt door derden verder uitgewerkt. Vandaag de dag is een medewerker niveau A specifiek belast met de analyse en het beheer van die informatie en met de supervisie van het coderingswerk.

In partnerschap met de AIG, heeft het Comité P een nieuw informaticasysteem ontwikkeld voor het beheer en de overdracht van gegevens, wat de snelheid van de klachtenafhandeling ten goede moet komen. Terwijl de informatie-uitwisseling met de politiezones voor de behandeling van klachten vroeger via de post gebeurde, kunnen deze inlichtingen vandaag elektronisch worden overgemaakt. Zo kan de politiezone waaraan een klacht voor autonome afhandeling is overgemaakt, de elementen en resultaten van haar onderzoek rechtstreeks invoeren in de databank die daartoe werd gecreëerd. Dankzij deze procedure kan het Comité P de evolutie van zijn dossiers rechtstreeks opvolgen en is het nagenoeg *in real time* op de hoogte van de afloop van die dossiers. In dit verband moet trouwens worden benadrukt dat een antwoord aan de klager binnen een redelijke termijn één van belangrijkste schakels is in de keten van een kwaliteitsvolle klachtenafhandeling.

Deze nieuwe werkmethode zorgt niet alleen voor een betere kwaliteit van de dienstverlening aan de klager, ze is ook meer doelmatig en vermijdt al te veel zware administratieve formaliteiten, waardoor het werk efficiënter verloopt, zowel op het niveau van de klachtencel als op het niveau van de politiezones.

Rekening houdend met het feit dat politiezones zich vrijwillig aansluiten bij dit systeem, kunnen wij ons alleen maar verheugen over het hoge aantal politiekorpsen die dit tot op heden hebben gedaan, nl. 172 (lokale en federale politie). Sommige korpsen moeten hun IT-toepassingen aanpassen waardoor in de nabije toekomst nog meer korpsen zullen aansluiten. In 2009 wordt een bijkomende opleiding gepland en volgt er een eerste evaluatie van het systeem.

CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

In dit rapport maakten we melding van de voornaamste bevindingen van de in 2007 en de eerste helft van 2008 door het Comité P gevoerde onderzoeken. We spitsten ons daarbij toe op bepaalde bereikte resultaten in de uitoefening van de politionele functionaliteiten, op het optreden van diensten met beperkte of speciale politiebevoegdheden, op de wijze waarop de gemeenschapsgerichte, integere en democratische werking in de praktijk wordt ingevuld, op de aantallen en de aard van de klachten en ook op de prestaties die het Comité P zelf levert om zich hierover te kunnen uitspreken.

Om de gegevens te kunnen ordenen en interpreteren, gebruikten we het EFQM-model. Dit model, gebruikt als breed ordeningskader, liet ons toe om met diepgang uitspraken te kunnen doen over behaalde resultaten in de zeven basisfunctionaliteiten die het Comité P meent te onderscheiden voor de politiediensten, maar ook over aspecten van geïntegreerde en interne werking. Er werd eveneens gerapporteerd over de mate waarin de politiediensten presteren inzake hun niveau van integriteit, gemeenschapsgerichtheid en democratische ingesteldheid.

In dit laatste hoofdstuk komen we tot conclusies van onze analyses en bevindingen en formuleren we een aantal aanbevelingen vanuit een positief perspectief waarmee we conform onze wettelijke opdracht en onze missie verder wensen bij te dragen tot een verbeterde politiewerking.

Als extern controleorgaan richten we ons a priori naar de resultaten van de politiewerking voor de samenleving en de burger en kiezen we ervoor om de ordening van de conclusies hierrond op te bouwen. Hierbij overlopen we de meest markante aspecten uit onze analyses en onderzoeken omdat op basis van de onderzoeksgegevens van 2007-2008 vooralsnog geen globale uitspraken per functionaliteit kunnen worden gedaan.

Politiediensten die streven naar een excellente politiezorg werken resultaatgericht, ze meten en anticiperen op de behoeften en verwachtingen van hun overheden, de burgers, de samenleving en hun medewerkers. (1) Ze peilen daarbij naar de percepties over hun geleverde prestaties, meten de gepresteerde resultaten en koppelen dit terug naar hun geformuleerde beleidsdoelstellingen die gericht moeten zijn op het bereiken van resultaten. (2) Ze stimuleren en faciliteren medewerkers om deze resultaten te bereiken en (3) zorgen ervoor dat de interne werkprocessen verbeterd worden op basis van de geleverde en geëvalueerde resultaten.

De door het Comité P verzamelde onderzoeksgegevens in het jaar 2007 en de eerste helft van 2008 geven aan dat de link tussen de interne werking en het bereiken van evenwichtige resultaten en effecten nog in belangrijke mate verder aangetoond en verbeterd kan worden voor de aanpak in alle geobserveerde sleutelprocessen of functionaliteiten.

Onder andere de bevindingen van de federale politie (CGL) en onze vaststellingen tijdens deelnames aan visitaties van politiezones in Vlaams-Brabant en interne positiebepalingen, illustreerden bv. hoe n.a.v. het opstellen van de zonale veiligheidsplannen (ZVP) de lokale politiezones hun scanning en analyse van veiligheidsproblemen en -fenomenen, inclusief het meten van noden en behoeften bij de bevolking, vrij systematisch uitvoeren. Echter, het vertalen en incorporeren van deze behoeften naar de eigen objectieven en hierbij nog meer de link leggen tussen deze peilingen en de eigen werking kan globaal genomen nog veel sterker.

1. WIJKWERKING

Een goede praktijk in de functionaliteit **wijkwerking** bij de aanpak van de krakersproblematiek door een lokale politiezone toonde aan dat het goed inschatten van behoeftes en het afstemmen van de werkprocessen hierop positieve resultaten of effecten opleverde in termen van preventie van onveiligheid en het voorkomen en de-escaleren van conflicten (bij eventuele uitdrijvingen).

Voor de politieambtenaren blijven soms moeilijke situaties bestaan in het bereiken van evenwichtige resultaten wanneer ze geconfronteerd worden met de gevolgen van een conflict gecreëerd door het regelgevend kader. Zo bestaan er in de krakersproblematiek tegen-gestelde belangen bij de bevolking, in dit geval het recht op wonen versus het recht op

eigendom en ook nog het collectief belang in termen van openbare veiligheid, rust, reinheid en gezondheid en het individueel belang.

Wij stelden op het operationele niveau eveneens vast dat er over de diverse politiezones heen weinig sprake blijkt te zijn van een uniforme aanpak van het fenomeen waardoor de burgers op verschillende plaatsen ongelijk worden behandeld, o.a. wanneer het tot een uitdrijving komt.

Een ander conflict bv. gaat over de vergoeding die de gerechtsdeurwaarder aan de politieambtenaar uitbetaalt om de sterke arm te leveren. Enerzijds is de gerechtsdeurwaarder wettelijk verplicht om een vergoeding te betalen aan de politieambtenaar die hem vergezelt. Anderzijds verbiedt het statuut dat de politieambtenaar gelden ontvangt voor het uitvoeren van opdrachten. Bovendien worden politiemensen vanwege de korpsleiding soms vriendelijk verzocht of verplicht om deze gelden in een kas te storten, wat in elk geval niet verplicht kan worden. De betaling van politiemensen dient het voorwerp uit te maken van een wettelijke wijziging en bij voorkeur te worden afgeschaft.

Ten slotte werd in deze functionaliteit doorheen de bevindingen andermaal het belang aangetoond van het 'kennen en gekend zijn' van de politie bij de burgers als een onontbeerlijke attitude en reflex. Dit is niet enkel van belang om duurzame contacten te kunnen leggen en te onderhouden met alle segmenten van de bevolking, maar ook om hierbij vanuit het kunnen correct inschatten van noden en behoeften van betrokken burgers probleemoplossend te werk te gaan.

2. RECHERCHE

Bij de functionaliteit recherche zoomden we o.a. in onze analyse in op de informatie-inwinning via informanten. Hoewel de belanghebbenden unaniem lovend zijn over de toegevoegde waarde van de informantwerking en magistraten algemeen gesproken tevreden zijn, zoeken de politiediensten bv. nog naar geschikte indicatoren die de toegevoegde waarde ervan kunnen aantonen, in het bijzonder wat betreft de impact ervan op de resultaten die de recherche boekt. Actieplannen ter zake zijn vaak zeer summier en rudimentair uitgewerkt terwijl de capaciteit die een FGP hieraan besteedt gemiddeld 5 à 10 % bedraagt en het totaal budget uitgegeven aan informantengeld toeneemt. Dit budget wordt evenwel als onvoldoende ervaren en sommige politiemensen vinden dat de premies te resultaatgericht zijn, dat de beoordelingscriteria te weinig transparant zijn en dat de link met effecten op het vlak van de lokale veiligheid en het onveiligheidsgevoel nog sterker in rekening kan worden gebracht.

Er werd geïnvesteerd in opleidingen voor de medewerkers actief in de SCI, zowel in de basisopleiding als in de functionele gerechtelijke opleiding. Zij genieten vaak een soepeler dienstregime maar zien hun materiële behoeften nog onvoldoende ingevuld als het gaat over de mogelijkheden om te beschikken over anonieme voertuigen en dito nummerplaten of het verlichten van de administratieve werklust.

Inzake de invulling van de functionaliteit recherche op bijzondere terreinen zoals de autosnelwegen, werden in 2007 1.000 manuren minder gepresteerd dan voorzien aan controles inzake illegale immigratie. Bovendien wordt deze bijdrage tot het recherchewerk geleverd door diensten die de benaming recherche niet mogen dragen omdat de benaming deze diensten anders te veel op gerechtelijke diensten zou doen lijken en de leden bijgevolg zou kunnen aanzetten om ook een (gerechtelijke) premie te vragen. De aankoop van interceptievoertuigen voor deze diensten werd gerealiseerd, maar het bleef, volgens de vertegenwoordigers van de betrokken politieambtenaren (een referentiegroep), onaanvaardbaar lang duren eer de voertuigen technisch waren aangepast en verdeeld onder de eenheden.

Aangezien opleiding, middelen en premies de motivatie en inzet van de betrokken politieambtenaren in belangrijke mate beïnvloeden, doen leidinggevenden er goed aan deze aspecten mee op te nemen bij het plannen en evalueren van de prestaties in het raam van de strijd tegen criminaliteitsfenomenen.

3. VERKEERSVEILIGHEID

Dodelijke ongevallen op autowegen daalden in 2007 met 9,4 % en ongevallen met zwaargewonden stegen met 20,1 %. Om bij te dragen tot deze resultaten, worden prestatie-

normen vooropgesteld in het actieplan van de federale politie (DAH). De resultaten werden globaal gesproken afgestemd op de objectieven zoals ze in de voorbije Staten-Generaal werden geformuleerd, maar bij de opvolging van de prestaties werd er vastgesteld dat er te weinig ademtesten werden afgenomen o.a. door een tekort in het personeelsbestand dat niet kon worden opgevuld wegens budgettaire tekorten, het ziekteverzuim en een verhoogde werklast in het interventiesysteem. Een aantal doelstellingen werd niet gehaald en beïnvloedde aldus in negatieve zin het behalen van evenwichtige resultaten met o.a. een laag blijvende pakkans tot gevolg. Een meer strikte opvolging van de hiërarchie in deze materie dringt zich dus op.

Naast de veiligheid op de autowegen werd ook nog een aspect van de veiligheid op de waterwegen onderzocht. Hieruit bleek dat door gebrek aan capaciteit enkel een reactieve vorm van interventie en dienstverlening wordt verzekerd. Doordat de scheepvaartpolitie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest vanuit Antwerpen wordt verzekerd, bedraagt de interventietijd dan ook 45 minuten over de weg en 2 à 3 uur langs het water en worden enkel geplande opdrachten uitgevoerd. De bevoegde overheden van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn ontevreden en vragen een extra (en tweetalige) post van de SPN te Brussel en de raad van beheer van de haven van Brussel besliste alvast om bijkomend 2 inspecteurs te benoemen.

De resultaten van het onderzoek naar de werking van de spoorwegpolitie vielen op door het aantal klachten van de burger en een zekere sociale onrust die er heerst bij de personeelsleden. De meeste incidenten doen zich hier voor bij het eerste contact tussen politie en burger, waarbij miscommunicatie en gebrek aan empathie voor escalatie zorgen. Uit ons onderzoek bleek dat deze dienst bij controles of vaststellingen systematisch gebruik maakte van dwang en geweld. De commissaris-generaal nam kennis van onze onderzoeksresultaten en gebruikte ze om een aantal oplossingen uit te werken.

Het beter omringen van het middenkader blijkt ook hier zeer belangrijk zodat het ons voorkomt dat zowel de commissaris-generaal als de andere verantwoordelijke politieofficieren blijvend belangstelling zouden moeten betonen voor de werking van de spoorwegpolitie, waar in het verleden en ook nu nog te veel disfuncties zijn vastgesteld.

4. GENEGOTIEERD BEHEER VAN DE PUBLIEKE RUIMTE – HANDHAVING VAN DE OPENBARE ORDE

In de loop van zijn onderzoek heeft het Comité P vastgesteld dat de politiediensten nog onvoldoende de opportuniteit en de noodzaak inzien om afstand te nemen van het louter feitelijk beheer van informatie van bestuurlijke politie en deze inlichtingen te kaderen in een meer globale context, wat hen niet alleen in staat zou stellen om de evolutie van groeperingen in tijd en ruimte vast te stellen maar ook om prioriteiten te bepalen voor de researchediensten. Het is de bestuurlijke overheid die hiertoe signalen kan geven. Vooral in het proactieve domein speelt de afwezigheid van duidelijk geformuleerde doelstellingen en behoeften vanuit de bestuurlijke overheid de politiediensten parten. Ofschoon dit vooral in de gerechtelijke politiezorg wordt gehanteerd, verwijzen we hierbij naar het concept van de informatiegestuurde veiligheidszorg of *Intelligence led policing* (ILP), waarbij informatie ook sturend en bepalend zal zijn bij het opzetten van strategische en operationele activiteiten. Dit proces laat bijvoorbeeld toe (via een AIK) een betere beeldvorming van een fenomeen te bekomen en dit op te volgen, of ook de informantwerking actief op zulke fenomenen te richten en aan te sturen. Momenteel is er echter een omgekeerde tendens vast te stellen die de capaciteit voor bestuurlijke infowinning eerder 'judicialiseert' of 'vergerechtelijkt' door het aanzuigefect van het thema terrorisme. Dit leidt o.m. tot het feit dat de RAR's in de praktijk het zwakke broertje van de RIR's uitmaken en minder aandacht krijgen dan ze verdienen. De aandachtige lezer van het jaarverslag zal het anderzijds opgevallen zijn dat het net de PLP 37 omtrent terrorisme is die in de meeste door ons bezochte lokale politiezones duidelijk alsnog minder gekend is en opgevolgd wordt. Hier blijken m.a.w. duidelijke verschillen te bestaan tussen de federale en de lokale politie. Daarentegen kan hierbij het opzetten van enkele diverse coördinatie- en uitwisselingsplatformen omtrent bestuurlijke politie als een sterk punt worden vermeld. In het domein van de bestuurlijke informatiehuishouding dienen dus nog tal van inspanningen te worden geleverd. Zowel de politieoverheden als de politiehiërarchie blijken zich niet steeds voldoende bewust van het belang daarvan.

De gedeconcentreerde gerechtelijke directies van de federale politie vervullen in subsidiaire orde, en overeenkomstig de wet, de gespecialiseerde opdrachten van bestuurlijke politie. In dat verband merken wij op dat het begrip 'gespecialiseerde opdrachten van bestuurlijke politie' klaarblijkelijk nog niet duidelijk is voor alle politionele belanghebbenden die wij hebben ontmoet. Een verdeling van deze taken tussen de federale politie en de politiezones opgelegd per omzendbrief, zoals het geval is voor de gerechtelijke opdrachten, zou dit euvel kunnen verhelpen.

Het belang van goede contacten met de burger voor het vermijden en de-escaleren van conflicten werd aangetoond door de onderzoeksbevindingen over de inzet van honden en paarden bij voetbalwedstrijden. Het Comité P stelde hierbij vast dat supporters soms langdurig worden opgehouden, waarbij de ganse groep onder bewaking blijft van verschillende hondengeleiders met honden zonder muilband. Overigens blijkt dit bij de supporters veeleer onbegrip uit te lokken dan echte agressie. In de praktijk blijkt zulk gebruik van honden een dwangmiddel dat op een geweldscontinuüm bijna zo ver reikt als een vuurwapen. **Het aftoetsen van dergelijke inzet dient dan ook te gebeuren op basis van de basisbeginselen vervat in artikel 37 van de wet op het politieambt (WPA).** Vanuit deze basisbeginselen dient de inzet van patrouillehonden in openbare orde, ons inziens, beperkt te blijven tot enkel preventieve operaties in situaties die rustig zijn (patrouilleren, controleren, kanaliseren) of tot zoekingsoperaties. Uit het onderzoek bleek eveneens dat er fundamentele verschillen naar voor komen met betrekking tot de inzet van honden door de politiediensten, wat het principe van de gelijkwaardige politiezorg in het gedrang brengt, en dit o.m. door de afwezigheid van een referentie- en reglementair kader. **Benchmarking met politiediensten uit ons omringende landen zou kunnen bijdragen tot het identificeren van een meer optimale inzet.**

Bij de openbare ordehandhaving en i.h.b. de vertaling van mogelijke bestuurlijke directieven in concrete politieacties mag anderzijds het belang van de democratische politiewerking niet uit het oog worden verloren. Zo blijken bij de aanpak van prostitutie in sommige gevallen de door de korpsen voorgeschreven aanhoudingstermijnen in strijd te zijn met de wettelijke voorschriften. Een andere opmerking geldt voor de mogelijke (letterlijke) 'etikettering' en desgevallend hieruit voortvloeiende stigmatisering bij de aanhouding van sekswerkers en dit door hen al te opzichtig te identificeren via het aanbrengen van polsbandjes. Ruimer bekeken stelt zich hier, zoals in het geval van de wijkwerking m.b.t. krakers, een echte uitdaging voor de politie om de rechten en belangen van alle betrokkenen of 'belanghebbenden' te verzoenen. In dit geval is er aan de ene kant de overheid, die sterk onder druk kan worden gezet vanuit de buurt en haar bewoners waarin de prostitutie zich voordoet. Aan de andere kant zijn er de prostituees zelf die eveneens alle rechtsbescherming moeten kunnen genieten. In elk geval stemt een systematische bestuurlijke aanhouding zonder de daadwerkelijke vaststelling van een verstoring van de openbare rust of een vrijheidsberoving volgens een vooraf bepaalde vaste termijn zonder verdere motivering niet overeen met de principes van een democratische politiezorg.

Eveneens in het domein van het beheer van de publieke ruimte hadden betrokkenen n.a.v. een krakersmanifestatie klachten bij de hardhandige aanpak en het willekeurig aanhouden van manifestanten. Het onderzoek bracht aan het licht hoe een slecht georganiseerde informatie-inspanning in het domein van de bestuurlijke politie de aanpak van een verboden betoging door krakers bemoeilijkte.

Meest in het oog in dit domein sprong evenwel de onbehoorlijke behandeling van een groep aangehouden mensen zonder papieren bij de transfer van het politiecommissariaat naar het gesloten opvangcentrum te Vottem.

Maatschappelijk zwak(ke) staande personen zoals krakers, mensen zonder papieren of prostituees vormen typische voorbeelden van wat in een bepaalde politionele subcultuur als '*police property*' wordt beschouwd waarop de normale rechtsregels vaak niet zo nauw hoeven te worden toegepast. Het soms bij voorbaat negatief labelen van deze groepen, zoals het omschrijven van krakers als 'anarchisten' of illegalen als 'criminelen' bv., faciliteert zulke benaderingswijze.

Ten slotte noteerden we in dit domein de nood aan meer externe oriëntering n.a.v. een veiligheidsincident bij een LNG-terminal. **Door de betrokken politiediensten kon nog beter worden beantwoord aan de behoefte bij sommige lokale overheden, alsook bij de federale politie en het Crisiscentrum van de regering om beter en vooral sneller te worden ingelicht door de lokale politiezones wanneer zulke problemen zich voordoen.** Dit werd ondertussen in die zin bijgestuurd.

5. ONTHAAL

Democratiseringsprocessen drongen de voorbije decennia door tot in alle kieren van de maatschappij en onze samenleving evolueerde daardoor van een bevels- naar een onderhandelingshuishouding. Mensen verwachten vandaag ook van gezagsdragers een respectvolle omgang. Het staat buiten kijf dat vanwege de burger a priori in hetzelfde perspectief ook een respectvolle omgang met politieambtenaren mag worden verwacht. Een belangrijk aspect vormt de beleefdheid en het correcte voorkomen van de politied*ieder*. Ook nu werd via een aantal dossiers vastgesteld dat het soms problematisch gesteld is met het toepassen van de elementaire beleefdheidsvormen in de omgang met burgers, een behoorlijk taalgebruik en het correct en eenvormig dragen van het uniform (daarin begrepen de correcte graad), inclusief de reglementaire bewapening. Het belang van de perceptie hieromtrent en haar impact op de tevredenheid en het vertrouwen van de bevolking in de politie kan enkel onderstreept worden.

De meest aangeklaagde inbreuk in 2007 betrof de klantvriendelijkheid (gebrek aan respect – beleefdheid, ongepast taalgebruik) met weliswaar een licht dalende trend t.o.v. 2006. **Het mag duidelijk zijn dat omkadering en toezicht van de basisinspecteur of agent van politie door het officieren- en middenkader hier een cruciale rol speelt. Een belangrijk aantal officieren zijn immers “bureauofficieren” geworden. Ook het middenkader, dat nu en dan ook onderbemand is, heeft de neiging zich terug te trekken van het terreinwerk of nog slechts “papierenen” controles te doen. Deze evolutie moet een halt toegeroepen worden. Even belangrijk is het, telkens een overschrijding van de norm of de afspraken wordt vastgesteld, hierop een adequate (functiegebonden) reactie te laten volgen gaande van terechtwijzen, corrigeren of minstens de collega erover aanspreken tot eventuele tuchtrechtelijke stappen.**

Dit duidelijk gebrek aan omkadering en toezicht doet zich naar het aanvoelen van het Comité P voor doorheen de ganse geïntegreerde politie in alle functionaliteiten maar voornamelijk bij onthaal en interventie. Bovenal is dit het geval in de grote politiezones of eenheden van de federale politie. Het herstel van deze omkadering en toezichtfunctie op de terreinmensen lijkt ons één van de grootste uitdagingen te zijn voor de komende jaren.

6. INTERVENTIE

In de functionaliteit interventie keken we meer in het bijzonder naar de tussenkomst bij een incident met dodelijke afloop.

In dit onderzoek werden o.m. disfuncties vastgesteld vanaf het aannemen en dispatchen van de noodoproep, waarbij de beller o.m. werd afgesnauwd en de ploegen talmden met uitrukken. We concludeerden dat dit het globale imago van de politie zeker niet ten goede kwam. Ook hier verdient de onmisbare sturing en betrokkenheid van de leiding in het voetlicht geplaatst te worden. Voorheen stelde het Comité P al meermaals dat de officieren zich al te vaak terugplooiën op hun directiefunctie en het contact met de werkvloer en het operationele dagelijkse werk (helemaal) verwaarlozen. Vaststellingen omtrent interventiewerk passen op hun beurt in een ruimer geheel van klachten over 101-centrales waarbij ploegen volgens sommige oproepers te laat of helemaal niet werden gestuurd.

Het Comité P wenst verder te benadrukken dat burgers recht hebben op een gelijkwaardige dienstverlening en dat er in concreto over dient gewaakt dat ook bij de wissel van interventieploegen een snelle en adequate dienstverlening kan worden geboden, waarbij de inzet van personeel niet afhankelijk wordt gemaakt van louter interne noodwendigheden, bv. van voor de politie comfortabele dienstroosters. Bijkomend aandachtspunt vormt het beheer en de opvolging van zulke interventieprocessen, waarbij in dit geval evenmin enig spoor van dienstschriftboek, rittenbladen of sporen

van overgave van collectief materiaal kon worden teruggevonden. Ook hier speelt de zonet geciteerde problematiek van de omkadering door midden- en officierenkader een cruciale rol. Het onderzoek toonde aan dat de interne processen hier nog beter kunnen worden afgestemd op de externe resultaten in de dienstverlening.

7. INTERN TOEZICHT

Zoals in het vorige jaarverslag, wenst het Comité P te benadrukken dat een performant intern toezicht bij de federale politie en de diverse korpsen en diensten van de geïntegreerde politie noodzakelijk is voor een kwaliteitsvolle werking. Idealiter wordt dat niet beperkt tot het onderzoeken van de individuele fout van het personeelslid, maar omvat het ook de eventuele organisatorische disfuncties. Het aanpakken van deze onderliggende problemen is voor een lerende organisatie immers essentieel om een 'excellente organisatie' te worden. Dergelijk professioneel klachtenmanagement zal onder meer onmiskenbaar bijdragen tot betere resultaten voor de samenleving en de burger.

In een onderzoek werd vastgesteld dat er een voedingsbodem kan zijn voor de ontevredenheid van de burgers over de klachtenafhandeling. Immers, klachten van burgers systematisch en uitsluitend in een gerechtelijke procedure (weg)stoppen, vormt in de functionaliteit geen bewijs van klantvriendelijkheid maar geeft eveneens aan dat men de interne processen niet in lijn heeft gebracht met een gewenst beleid en strategie die klachtenbehandeling in de eerste plaats beschouwen als een *window of opportunity* om disfuncties in de interne werking te identificeren en weg te werken.

Het Vast Comité P besliste in 2007 voor 523 klachten om deze voor autonome afhandeling rechtstreeks over te maken aan de betrokken politiedienst. Dit betekent een vierde van de rechtstreeks door de klager aan het Vast Comité P aangemelde klachten en aangiften. Voor het Comité P betekent de autonome afhandeling geenszins een abdicatie van bevoegdheid vanwege het Vast Comité P. Ze is vooral een duidelijk teken van vertrouwen ten aanzien van de verantwoordelijke politiediensten en -overheden. Hier mag bovendien niet uit het oog worden verloren dat de burger steeds een tweede lezing aan het Comité kan vragen en dat het Comité P deze tweede lezing in een aantal gevallen ook ambtshalve verricht.

Ook het aantal aanvankelijke processen-verbaal opgesteld op vraag van klagers die zich met hun klacht aan het onthaal van het Comité P aanboden, daalde in 2007 van 211 naar 46 dossiers omdat het Vast Comité P een bewuste beleids optie heeft genomen om geen eerstelijnsklachtenbureau te zijn voor de politie. **Er wordt dus aan de klagers eerder gevraagd om hun klacht bij het Comité P bij voorkeur schriftelijk in te dienen of zich te wenden tot de betrokken politiechef die als eerste verantwoordelijk is voor het behoorlijk functioneren van zijn diensten.**

Deze functionaliteit dient dan ook goed verankerd te zijn in de organisatie en i.h.b. in het ganse HRM-gebeuren.

Het Comité P vraagt daarom, eens te meer, dat een geactualiseerde richtlijn m.b.t. de functionaliteit "*interne controle en beheer van klachten*" zou worden genomen. De actuele omzendbrief dateert immers nog van 1994 en is sedert de politiehervorming sterk achterhaald.

8. INFORMATIEHUISHOUDING

Op het vlak van de **informatiehuishouding** is er de vaststelling dat in heel wat diensten ad-hocdatabanken blijven bestaan over o.m. drugs, prostitutie, bewakingscamera's, jeugddelinquentie, fotoalbums, huisarresten, intern toezicht, bromfietsen e.a. waarvan bovendien niet geweten is of deze gegevens in de ANG zitten en of er een aanmelding is gebeurd van die aparte databestanden aan het Controleorgaan op de Politiezone Informatie zoals voorzien is in artikel 44/7 WPA. Daarbij ontbreekt het binnen de politie aan een duidelijke richtlijn ter zake en heeft niemand een correct zicht op hun aantal, laat staan op hun inhoud en *last but not least* de waarde hiervan. Zoals in het jaarverslag 2006, baart het het Comité P nog steeds zorgen dat daarbij geen zekerheid bestaat of de gegevens wel overeenstemmen met de werkelijke feiten op het terrein en of ze (juridisch) correct werden ingevoerd. In deze vaststelling worden we gesteund door een onderzoek van het COC⁸⁸. Zoals reeds gemeld in onze

publicaties van drie opeenvolgende voorbije jaren, blijft de verwijdering van gegevens of de ventilatie (“one shot”) een ander verbeterpunt. Er werd bovendien nog steeds niet gestart met een concrete uitvoering van de automatisering van dit proces. Een en ander is natuurlijk het gevolg van het nog steeds uitblijven (na 10 jaar ...) van een uitvoeringsbesluit op artikel 44/4 WPA, wat eigenlijk niet meer uit te leggen valt.

We stelden vast dat er zich een positieve evolutie voordoet qua kennis van de mogelijkheden voor opvragingen in de systemen, mede door de verhoogde gebruiksvriendelijkheid van bijvoorbeeld de “Portalomgeving”. Een gemeenschappelijk systeem om processen-verbaal op te stellen voor de lokale én de federale politie blijft nog steeds achterwege.

9. GEÏNTEGREERDE WERKING

Qua geïntegreerde werking komen we nogmaals terug op de werking van de AIK's. Deze dienen niet enkel om informatie in te zamelen en te centraliseren maar ook om de informatie te exploiteren ten behoeve van de politieoverheden en -diensten. Ze vormen daardoor een onmisbare schakel en zelfs de achilleshiel van de geïntegreerde werking. Er werd vastgesteld dat binnen de geïntegreerde politie elke vorm van proces van opvolging of gestructureerde ondersteuning ontbreekt. We concluderen dan ook dat zulks het nagenoeg onmogelijk maakt, of minstens ernstig belemmert, om zicht te krijgen op de werking van de AIK's en bijgevolg ook op de mate waarin men de exploitatiebehoefte voor de politie kan waarmaken.

Het Comité P is van oordeel dat een doorgedreven systeem van monitoring van kwaliteit en performantie van de AIK's dringend in plaats dient gesteld.

Ook bij de uitbouw van de CIC's en ASTRID is het van belang de initiële doelstellingen betreffende serviceverbetering en efficiëntieverhoging niet uit het oog te verliezen. Daarbij dient erover gewaakt dat de werking en het *assessment* niet te veel tot een aantal technische tools worden herleid. Het gaat hier in de eerste plaats om een goede kennis van het terrein en het kunnen leveren van de meest adequate interventiewijze aangepast aan de oproep. We vermelden hier in de marge ook nog de gearticuleerde behoefte om een kwaliteitsvolle dienstverlening te garanderen voor de niet-dringende oproepen, in sommige gevallen ook gekend als de oproepen die via de ‘blauwe lijn’ worden afgehandeld. De CIC's verdienen een pluim voor de verbetering van de coördinatie van de interveniërende partijen. Dit leidt op het terrein tot een betere dienstverlening alsook tot het geregeld vatten van daders in situaties waarin het voorheen moeilijker was.

Rekrutering en selectie vormen onmisbare schakels van de geïntegreerde werking om geschikte medewerkers te kunnen inzetten om de beleidsdoelen van de geïntegreerde politie op zowel lokaal als federaal niveau mee te kunnen helpen realiseren. Qua rekrutering stelden we vast dat het proces daarbij zeer goed was ontwikkeld betreffende de promotie van de politiefunctie, maar minder sterk wat betreft het kunnen in lijn brengen met en aftoetsen van de behoeften van de organisatie aan de behoeften van potentiële kandidaten. We stelden vervolgens vast dat de organisatiedoelen doorheen de verschillende testonderdelen van het proces van selectie goed werden geoperationaliseerd in te testen criteria. Er kunnen echter vragen worden gesteld bij de wijze van *testing* en het voldoende evenwichtig testen ervan, i.h.b. of essentiële verwachtingen van de organisatie m.b.t. klantvriendelijkheid, empathie, behoefte aan gebruik van macht, dwang en geweld, integriteit, e.a. voldoende en valide kunnen worden gemeten. Het gaat dan o.m. over de vraag of via zulke procesaanpak de gewenste uitkomsten kunnen worden gemeten voor alle gezochte vaardigheden. Daarbij duikt het gevaar op dat een aantal gewenste kandidaten wordt afgewezen en ongewenste kandidaten worden toegelaten. **Het verdient ook aanbeveling dat de politie door monitoring van de processen hierop voldoende zicht krijgt. We bevelen aan dat verder wordt nagedacht over andere testen of oefeningen waarin op realistische wijze meer *selecting in-vaardigheden* kunnen worden gemeten.** We denken aan rollenspelen, het houden van een wijkvergadering, het oplossen van burenruzies, het zich gedragen onder stress, e.a. waarbij in elk geval de omgang met het publiek sterker op de voorgrond treedt.

We bevelen meer aandacht aan naar de democratische ingesteldheid van de kandidaten en bijvoorbeeld hun behoefte aan macht bij het omgaan met weerstand of het gebruik van dwang en geweld. **We pleiten voor het betrekken van externe partners in de selectie,** ook

als juryleden, zodat de beoordeling niet enkel hoofdzakelijk door politieleden gebeurt en ook de samenleving haar inbreng kan hebben.

10. BIJZONDERE INSPECTIEDIENSTEN

Vermelden we nog dat uit het onderzoek naar de bijzondere inspectiediensten of BID's bleek dat een aantal hiervan een strategische visie uitwerkten op het gebruik van dwang en geweld waarbij men dit potentieel gebruik vooral aan de reguliere politie overliet en daaromtrent ook de nodige zelfregulering voor de eigen medewerkers ontwikkelde.

Voor de periode 2003-2007 ontving het Comité P 119 dossiers waarvan 23 over de AIG en 96 ten aanzien van het geheel van de BID's. De trend van het aantal klachten is over deze jaren licht stijgend. Hier dient direct aan toegevoegd dat het aandeel van de klachten over deze diensten in het totale behandelde pakket van klachten over politiediensten erg klein blijft. Bij de BID's worden veruit de meeste klachten geuit tegen de veiligheidsdienst van de MIVB. De helft minder is voor rekening van de administratie van douane en accijnzen en dan volgt de veiligheidsdienst van De Lijn. Tot de top vijf behoren nog de boswachters en de sociale inspectie. Deze klachten bevatten 102 feiten, waaronder de meest voorkomende inbreuk gewelddaden tegen personen of goederen vormt, gevolgd door machtsoverschrijding, onjuiste vaststellingen, optreden terwijl men onbevoegd is, overrijver, willekeur en omkoping. Hierbij echoën de vragen door die de burger mogelijk heeft bij het statuut en de bevoegdheden van deze BID's.

De samenwerking tussen reguliere politiediensten zoals bv. de federale gerechtelijke politie en de BID's steunt in de overgrote meerderheid van de gevallen op punctuele behoeftes. Bijzondere inspectiediensten stellen informatie en deskundigheid in huis te hebben waarop de reguliere politiediensten soms onvoldoende een beroep blijken te doen. Aldus is in een onderzoek gebleken dat Securail niet begreep waarom de federale politie (i.c. spoorwegpolitie) geen beroep deed op de expertise van de veiligheidsagenten en/of het personeel van de NMBS voor de vorming van de leden van de SPC bv. betreffende de risico's en te nemen voorzorgen omtrent spoorweggerelateerde criminaliteit zoals koperdiefstal. Een protocol zou dergelijke vormen van samenwerking beter kunnen integreren en structureren.

Om de objectieve en subjectieve effecten van de samenwerking tussen politie en BID's maximaal te kunnen aantonen en te benutten, heeft de overheid een betrouwbaar en compleet overzicht van de geleverde prestaties. Hierbij is het van belang te melden dat ook een aantal arrondissementale informatiekruispunten (AIK) onvoldoende gegevens over gemeenschappelijke acties kunnen aanleveren.

Een systeem van regelmatige inspecties van de opsluitingsplaatsen alsmede van de bewaarplaatsen van wapens en munitie zou moeten worden ontworpen en uitgevoerd door de AIG.

11. OCAD

In het gemeenschappelijk toezichtsonderzoek met het Vast Comité I naar de wijze waarop het OCAD de terreurdreigingen, onder meer te Brussel, eind december 2007 heeft geanalyseerd, wees niets erop dat het OCAD niet naar behoren zou hebben gefunctioneerd.

De Comités menen echter dat er zich gevallen kunnen voordoen waarbij het zonder meer aanvaarden van een ingeroepen onderzoeksgeheim niet te rechtvaardigen is. Zij denken dan aan situaties waarbij het geheim van het onderzoek wordt afgewend van zijn doel, d.w.z. het garanderen van de privacy van verdachten en/of het niet hypothekeren van de strafvervolgning, of waarbij een laattijdige kennisname van de relevante gegevens, d.w.z. namelijk slechts bij de beëindiging van het onderzoek, de parlementaire controle volstrekt ondoelmatig zou maken.

Net zoals in het geval waar het geheim van het onderzoek wordt ingeroepen om redenen die vreemd zouden zijn aan de finaliteit ervan of omdat het niet proportioneel zou zijn, moet ook betreffende de classificatie van stukken en documenten gewaakt worden over de correcte toepassing van de wet.

De Vaste Comités zijn van oordeel dat deze werkwijze rond de embargoprocedure uit de artikelen 11 en 12 OCAD-wet tot gevolg heeft dat de directeur van het OCAD alleen moet

instaan voor het evalueren van een dreiging. Dit houdt een risico op inefficiëntie in, aangezien deze penibele taak dan rust op de schouders van één of twee personen, die niet noodzakelijk supergespecialiseerd zijn in de kennis en de kunde van de dreigingsanalyse op zich.

Om onder meer die redenen zijn de Vaste Comités eerder voorstander van een systeem waarbij *alle* relevante inlichtingen steeds aan het OCAD worden meegedeeld, waarbij de directeur intern beslist welke personeelsleden betrokken worden bij de analyse van de gevoelige informatie.

TOT SLOT

In de inleiding benadrukten we het belang van **resultaatgericht** te werken en daarbij te voldoen aan de verwachtingen en behoeften van burgers en overheden. Wat het eerste betreft, concluderen we dat in de onderzochte settings en functionaliteiten de nood groot blijft om voldoende zicht te krijgen op de effecten van de geleverde inspanningen voor samenleving, individuele burger, overheden en eigen medewerkers. Het is daarbij niet steeds zozeer een probleem van het definiëren van gewenste resultaten maar ook en vooral van het omschrijven van geschikte indicatoren die de effecten meetbaar maken. Kortom, wanneer hebben de politiediensten goed gewerkt en op basis van welke aanwijzingen kan men dit nu zeggen? Verdere globale aanbevelingen betreffen dan ook de nood aan meer effectmeting en meer geschikte en aan de behoeften van de belanghebbenden aangepaste indicatoren om de resultaten ook te kunnen meten.

Betreffende de oriëntatie op de behoeften van belanghebbenden blijkt dat daar waar behoeften van burgers in de onderzochte topics goed werden ingeschat, zoals in de goede praktijk bij de krakersproblematiek, het **resultaat of effect** direct duidelijk en positief is voor een aantal betrokkenen. In de onderzochte functionaliteiten waar de link veel minder sterk is, zoals bv. de onderzochte interventiecase of de openbare ordehandhavingsproblemen, vallen de negatieve effecten op. Focussen op belanghebbenden is een werkwoord waarbij niet enkel het doel van het politiewerk, maar ook hoe men daar raakt, o.m. via de dagelijkse omgang en communicatie met het publiek, het bewijs dient te leveren van de klantgerichtheid van de organisatie en haar medewerkers. Gezien de geobserveerde problemen bij bv. de SPC of de interventiecase hieromtrent is een groter besef hiervan bij de medewerkers en een nauwere en meer betrokken opvolging vanuit de leiding van de politie zeker op zijn plaats. Het komt er dus op aan om de interne processen en de inzet van materiële en menselijke middelen optimaal af te stemmen op deze doelstellingen.

GEBRUIKTE AFKORTINGEN

| | |
|--------|---|
| ADCB | Algemene directie controle en bemiddeling van de FOD Economie |
| ADIV | Algemene Dienst Inlichting en Veiligheid van de Krijgsmacht |
| AIG | Algemene inspectie van de federale politie en van de lokale politie |
| AIK | Arrondissementeel informatiekruispunt van de federale politie |
| ANG | Algemene nationale gegevensbank |
| ASTRID | All-round Semi-cellular Trunking Radiocommunication Integrated Dispatchings |
| BBEST | Belgian Business Excellence Success Transfer |
| BHG | Brussels Hoofdstedelijk Gewest |
| BID | Bijzondere inspectiedienst |
| BOB | Bewakings- en opsporingsbrigade |
| BOM | Bijzondere opsporingsmethoden |
| B.W. | Burgerlijk Wetboek |
| CACOLE | Canadian Association of Civilian Oversight of Law Enforcement |
| CAF | Common Assessment Framework |
| CAT | Comité tegen foltering van de Verenigde Naties |
| CCU | Computer Crime Unit |
| CEP | Centre d'Études sur la Police |
| CERD | Comité tegen rassendiscriminatie van de Verenigde Naties |
| CGL | Directie van de relaties met de lokale politie |
| CGO | Directie van de operationele politionele informatie |
| CGOO | Dienst operaties van de Directie van de operationele politionele informatie |
| CGSU | Directie van de speciale eenheden |
| CIC | Communicatie- en informatiecentra |
| CIK | Interventiekorps van de federale politie |
| CIRE | Coordination et Initiatives pour et avec les Réfugiés et Étrangers |
| COC | Controleorgaan dat toezicht houdt op de ANG |
| CPS | Centrum voor Politiestudies |
| CPT | Cel Patrouille en Toezicht van DAH |
| CPT | Europees Comité ter voorkoming van foltering en onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing |
| DAC | Directie van de politie van de verbindingswegen |
| DAH | Directie van de wegpolitie |
| DAO | Directie operaties van de bestuurlijke politie |
| DAR | Directie van de algemene reserve |
| DGA | Algemene directie bestuurlijke politie |
| DGJ | Algemene directie gerechtelijke politie |

| | |
|------------|---|
| DirCo | Bestuurlijk directeur-coördinator op het niveau van het arrondissement |
| DirJu | Gerechtelijk directeur |
| DJO | Directie van de operaties van de gerechtelijke politie |
| DPMD | Directie van de mobiliteit en het loopbaanbeheer |
| DSEF | Federale school van de geïntegreerde politie |
| DSR | Directie van de rekrutering en van de selectie |
| DSW | Directie van de interne dienst voor preventie en bescherming op het werk van de federale politie |
| DVZ | Dienst Vreemdelingenzaken |
| ECRI | Europese Commissie tegen racisme en onverdraagzaamheid |
| ECSA | European Corporate Security Association |
| EEl | Essentiële elementen van informatie |
| EFQM | European Foundation for Quality Management |
| EPAC | European Partners Against Corruption |
| EPCIP | European Programme for Critical Infrastructure Protection |
| ERA | Europaïsche Rechtsakademie |
| EVRM | Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens |
| FCCU | Federal Computer Crime Unit |
| FEEDIS | Feeding Information System van de federale politie voor de ANG |
| FESU | Forum Européen de Sécurité Urbaine |
| FGP | Federale gerechtelijke politie |
| FIPA | Grootschalige politieacties - Full Integrated Police Action |
| FOD | Federale overheidsdienst |
| GPP | Gerechtelijke politie bij de parketten |
| HOC | Hoog Overlegcomité |
| Hycap | Gehypothekeerde capaciteit: samengestelde eenheden voor ordehandhaving bestaande uit politieambtenaren van verschillende politiezones |
| IAACA | International Organisation of Anti-Corruption Authorities |
| ILP | Intelligence led policing |
| INIOP | International Network for the Independent Oversight of Policing |
| INK | Instituut Nederlandse Kwaliteit |
| ISLP | Integrated System for the Local Police voor de ANG |
| LIB | Lokale informantenbeheerder |
| LPA | Luchtvaartpolitie |
| LPA/BRUNAT | Luchtvaartpolitie op de nationale luchthaven |
| MDT | Mobiele dataterminals |
| MFO | Gemeenschappelijke ministeriële richtlijn |
| MIK | Maritiem Informatiekruispunt |
| MIVB | Maatschappij voor Intercommunaal Vervoer te Brussel |

| | |
|--------|--|
| MPOT | Maatschappelijk en Psychologisch Ondersteuningsteam |
| NACOLE | National Association for Civilian Oversight of Law Enforcement |
| NIB | Nationale informantenbeheerder |
| NMBS | Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen |
| NVP | Nationaal Veiligheidsplan |
| OCAD | Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse |
| OPAC | Oost-Vlaamse Politieacademie |
| OFO | Opleidingsinstituut van de federale overheid |
| OVSE | Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa |
| PDOS | Pensioendienst voor de overheidssector |
| PIVO | Provinciaal Instituut voor Vorming en Opleiding |
| POI | Project Operationele Informatie |
| PV | Proces-verbaal |
| PZ | Politiezone |
| SCI | Sectie Criminele Informatie |
| Selor | Selectiebureau van de overheid |
| SLA | Service level agreements |
| SPC | Spoorwegpolitie |
| SPN | Scheepvaartpolitie |
| SSR | Nederlandse magistratenschool |
| Sv. | Wetboek van Strafvordering |
| UCT | Undercoverteams |
| ULG | Université de Liège |
| UNHRC | Comité voor de rechten van de mens van de Verenigde Naties |
| VCK | Vlaams Centrum voor Kwaliteitszorg |
| VS | Veiligheid van de Staat |
| VTE | Voltijds equivalenten |
| VUB | Vrije Universiteit Brussel |
| WPA | Wet op het politieambt |
| WPR | Wegpolitie |
| ZVP | Zonale veiligheidsplannen |

PUBLICATIES

Cahiers van het Vast Comité P uitgegeven bij Politeia:

In 2007: de nummers 10, « *L'approche policière des violences entre partenaires* » ; 11, « *Overzicht van de bijzondere inspectiediensten en hun bevoegdheden - het federale niveau* » en 12, « *Vue d'ensemble des services spéciaux d'inspection et de leurs compétences respectives - le niveau fédéral* ».

In 2008: 13, « *Overzicht van de bijzondere inspectiediensten en hun bevoegdheden – Vlaanderen, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Brusselse Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie* »; 14, « *Vue d'ensemble des services spéciaux d'inspection et de leurs compétences respectives – Région wallonne, Communauté française, Commission Communautaire française, Commission Communautaire commune, Région de Bruxelles-Capitale, Communauté germanophone* » ; 15, « *Gezichten herkennen, op het eerste gezicht eenvoudig, van confrontatie tot line-up onder de Oslo-voorwaarden* »; 16, « *Reconnaître un suspect : autant y regarder à deux fois, de la confrontation au line-up* » ; 17, « *Suicide bij de politiediensten* »; 18, « *Rapport annuel (synthèse) = Jaarverslag (synthese) = Annual Report (summary) = Jahresbericht (synthese), 2006-2007 Comité P* » ; 19, « *Suicide au sein des services de police* » ; 20, « *Op weg naar een betere politiepraktijk* ».

Van de artikelen en publicaties verdienen o.a. de volgende bijdragen aanbeveling:

Ook in "Het Politiejournaal" (vroeger Politiejournaal & Politieofficier genoemd) (Politiejournaal & Politieofficier, Politeia) hebben verschillende leden van het Comité P s.l. een bijdrage geleverd: Vast Comité P, *Bestuurlijke aanhoudingen bij straatprostitutie*, in Politiejournaal & Politieofficier, Brussel, Politeia, februari 2007, nr. 2, p. 29; Comité permanent P, *Arrestations administratives en matière de prostitution de rue*, in Le Journal de la police & l'Officier de police, Bruxelles, Politeia, février 2007, n° 2, p. 29 ; Bastiaenssens, M., Goossens, F. en Peeters, W., *De strafbaarstelling van openbare dronkenschap: het begrip 'openbare plaats' als een van de sleutelementen*, in Politiejournaal & Politieofficier, Brussel, Politeia, april 2007, nr. 4, p. 29-32; Bastiaenssens, M., Goossens, F. et Peeters, W., *Le 'lieu public' : élément clé de la pénalisation de l'ivresse publique ?*, in Le Journal de la police & l'Officier de police, Bruxelles, Politeia, avril 2007, n° 4, pp. 29-32 ; Peeters, W., Goossens, F. en Brûls, A., *De wereld van de bijzondere inspectiediensten. Heel gevarieerd, te weinig transparant*, in Politiejournaal & Politieofficier, Brussel, Politeia, 2007, nr. 6, p. 10-15; Peeters, W., Goossens, F. et Brûls, A., *Les services spéciaux d'inspection. Un univers varié mais pas assez transparent*, in Le Journal de la police & l'Officier de police, Bruxelles, Politeia, 2007, n° 6, pp. 10-15 ; Cossyns, Ch., Goossens, F. en Cumps, G., *Disfuncties bij de opsporing van vermiste personen: bedenkingen van het Vast Comité P*, in Politiejournaal & Politieofficier, Brussel, Politeia, november 2007, nr. 9, p. 26-32; Cossyns, Ch., Goossens, F. et Cumps, G., *La recherche de personnes disparues : quelques considérations pratiques en regard de la COL 9/2002*, in Le Journal de la police & l'Officier de police, Bruxelles, Politeia, novembre 2007, n° 9, pp. 26-32 ; Bourdoux, G. L., Coisne, S., *De toestemming van een moeder omzeild? Beschouwingen over niet toestemmen bij een huiszoeking*, in Het Politiejournaal, Brussel, Politeia, maart 2008, nr. 3, p. 27-30; Bourdoux, G. L., Coisne, S., *Le consentement abusé ? Quelques considérations sur le non-consentement à une visite domiciliaire*, in Le Journal de la police, Bruxelles, Politeia, mars 2008, n° 3, pp.27-30 ; Bourdoux, G. L. en Goossens, F., *Het recht van de burger om zijn godsdienst te belijden*, in Het Politiejournaal, Brussel, Politeia, mei 2008, nr. 5, p. 26-29; Bourdoux, G. L. et Goossens, F., *Le droit du citoyen de manifester sa religion*, in Le Journal de la police, Bruxelles, Politeia, mai 2008, n° 5, pp. 26-29.

In "Vigiles" (tijdschrift voor politierecht, Politeia) hebben tevens verschillende leden van het Comité P s.l. een bijdrage geleverd: Peeters, W. en Goossens F., *Op weg naar een kaderwet voor de bijzondere inspectiediensten?*, in Vigiles, Brussel, Politeia, juli 2007, nr. 2, p. 29-34; Peeters, W. et Goossens, F., *En route vers une loi-cadre pour les services ?*, in Vigiles, Bruxelles, Politeia, juillet 2007, n° 2, pp. 29-34 ; Schuermans, F., *De Antigoonleer inzake het onrechtmatig verkregen bewijs en de door de politie opzettelijk begane onrechtmatigheden* in Vigiles, Brussel, Politeia, november 2007, nr. 3, p. 93-100; Schuermans, F., *La doctrine*

Antigone en matière de preuve obtenue illicitement et d'irrégularités commises intentionnellement par la police, in Vigiles, Bruxelles, Politeia, novembre 2007, n° 3, pp. 92-100 ; Bourdoux, G. L. en Goossens, F., *Politiebeampte is men 24 uur op 24: over de bevoegdheid ratione temporis van de verbalisant. Het Vast Comité P heeft gezegd: over de taak van het Vast Comité van Toezicht op de Politiediensten*, in Vigiles, Brussel, Politeia, december 2007, nr. 4, p. 128-139; Bourdoux, G. L. et Goossens, F., *On est policier 24 heures sur 24 : de la compétence ratione temporis du verbalisant : Le Comité Permanent P a dit ... : sur la mission du Comité permanent de contrôle des services de police*, in Vigiles, Bruxelles, Politeia, décembre 2007, n° 4, pp. 128-139 ; Schuermans, F., *Les méthodes particulières de recherche vont-elles enfin pouvoir voler dans un ciel sans nuage ?*, in Vigiles, maart-mars 2008, nr.-n° 1, pp. 9-23.

En dan nog in "Orde van de dag" (Orde van de dag: criminaliteit en samenleving, Kluwer): Peeters, W. en Goossens, F., De bijzondere inspectiediensten: meer transparantie gevraagd, Orde van de dag 2007, afl. 39, p. 7-14 en in "De Juristenkrant" (De Juristenkrant: een actuele kijk op recht, Kluwer, ISSN 1374-3538): Schuermans, F., Niet alle strafrechters hebben problemen met reality-tv, De Juristenkrant, nr. 141, 17 januari 2007.

Ook in de "RABG" (Rechtspraak Antwerpen, Brussel, Gent, Larcier) zijn er bijdragen verschenen: Schuermans, F., Actualia Terrorisme en extremisme, in RABG, Brussel, Larcier, 2007, nr. 1, p. 60-62; Schuermans, F., BOM-Reparatiewet quasi ongemoeid, in RABG, Brussel, Larcier, 2008, nr. 1, p. 4; Schuermans, F., De huiszoeking in drugszaken en de wijkpolitie, in RABG, Brussel, Larcier, 2008, nr. 7, p. 462.

Alsook in het "Tijdschrift voor Strafrecht" (Tijdschrift voor Strafrecht: jurisprudentie, nieuwe wetgeving en doctrine voor de praktijk, Kluwer): Schuermans, F., Het trekken van een (vuur)wapen door een politieambtenaar, in Tijdschrift voor Strafrecht, Kluwer, december 2007, nr. 6, p. 401-402; Schuermans, F., Berkmoes, H., Het boeien aan banden gelegd. Een analyse van het nieuwe artikel 37bis, in Tijdschrift voor Strafrecht, Kluwer, februari 2008, nr. 1, p. 10-43.

Tevens een bijdrage in "Panopticon" (Panopticon: tijdschrift voor strafrecht, criminologie en forensisch welzijnswerk, Maklu, ISSN 0771-1409): Schuermans, F., De criminele politieambtenaar en zijn rechter, in Panopticon, Maklu, 2007, nr. 5, p. 23-42.

Men kan ook nog volgende publicaties melden:

BOURDOUX, G. L., DE RAEDT, E., DE MESMAEKER, M., LINERS, A. en BERKMOES, H., *De Wet op het politieambt – Handboek van de politiefunctie*, Brussel, Politeia, 2007.

BERKMOES, H. en SCHUERMANS, F., "De reparatiewet betreffende de bijzondere en enige andere onderzoeksmethoden, gewikt en gewogen", in *De groeipijnen van het strafrecht* (DE NAUW, A. (ed.), Brugge, Die Keure, 2007, ISBN 978-90-8661394-6).

SCHUERMANS, F. en BERKMOES, H., "Zakboekje Politiefunctie" (GOOSSENS, F. (ed.), *Zakboekje politiefunctie: 2007-2008*, Brugge, Kluwer, 2007, ISBN 978-90-4651527-3).

GOOSSENS, F., VAN DAELE, D., VANGEEBERGEN, B. en HUTSEBAUT, F., *Het Belgische politiewezen. Wetgeving, beleid en literatuur*, Mechelen, Kluwer, 2008.

GOOSSENS, F., « L'audition de suspects par la police en Belgique et le recours à la narcoanalyse, à l'hypnose et au polygraphe : un état de la question et quelques réflexions inspirées par la convention européenne de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales », *R.I.C.P.T.S.* 2007, pp. 437-454.

DE HERT, P., GOOSSENS, F. en NIJS, L., "Mensenrechten tijdens het politieel voorarrest: een bloemlezing van enkele recente Straatsburgse arresten", *Vigiles*, 2009, te verschijnen.

GOOSSENS, F., "Het politieel geweld- en vuurwapengebruik volgens het E.V.R.M. en de rechtspraak van het E.H.R.M." in HUTSEBAUT, F. (ed.), *Politie en het gebruik van geweld*, Brussel, Politeia, 2007, p. 7-45.

GOOSSENS, F. en HUTSEBAUT, F., "Politieel geweld- en vuurwapengebruik in België: het nationale wettelijke kader" in HUTSEBAUT, F. (ed.), *Politie en het gebruik van geweld*, Brussel, Politeia, 2007, p. 47-69.

GOOSSENS, F. en VAN IMPE, K., “Misdrijven en wanbedrijven tegen personen” in DERUYCK, F., SPRIET, B., TRAEST, P. en VERSTRAETEN, R. (ed.), *Strafrecht geannoteerd met bijzondere wetgeving*, Brugge, Die Keure, 2007, p. 391-515.

GOOSSENS, F., “Misdaden en wanbedrijven tegen de openbare orde, gepleegd door personen die een openbaar ambt uitoefenen of door bedienaren der erediensten in de uitoefening van hun bediening” in DERUYCK, F., SPRIET, B., TRAEST, P. en VERSTRAETEN, R. (ed.), *Strafrecht geannoteerd met bijzondere wetgeving*, Brugge, Die Keure, 2007, p. 322-342.

GOOSSENS, F., “Wet van 5 augustus 1992 op het politieambt” in DERUYCK, F., SPRIET, B., TRAEST, P. en VERSTRAETEN, R. (ed.), *Strafrecht geannoteerd met bijzondere wetgeving*, Brugge, Die Keure, 2007, p. 1147-1174.

BOURDOUX, G. en GOOSSENS, F., “Het Comité P en de B.I.D.’s: reflecties over de noodzaak dan wel wenselijkheid van scherpstelling van de controlebevoegdheid, onder andere in functie van de wet tot regeling van de private en bijzondere veiligheid” in PEETERS, W., BOURDOUX, G. en PONSAERS, P. (ed.), *De bijzondere inspectiediensten*, Brussel, Politeia, 2006, p. 169-191.

GOOSSENS, F., “Algemene inleiding” in GOOSSENS, F. (ed.), *Zakboekje politiefunctie 2007-2008*, Mechelen, Kluwer, 2007, p. 19-21.

GOOSSENS, F., “De politiefunctie: bindmiddel tussen verschillende veiligheidsactoren”, in GOOSSENS, F. (ed.), *Zakboekje politiefunctie 2007-2008*, Mechelen, Kluwer, 2007, p. 23-36.

PEPERSTRAETE, T., GOOSSENS, F. en HUTSEBAUT, F., “De private politie”, in GOOSSENS, F. (ed.), *Zakboekje politiefunctie 2007-2008*, Mechelen, Kluwer, 2007, p. 235-260.

GOOSSENS, F., “Algemeen besluit” in GOOSSENS, F. (ed.), *Zakboekje politiefunctie 2007-2008*, Mechelen, Kluwer, 2007, p. 261-263.

GOOSSENS, F. e.a., “Selectieve bibliografie” in GOOSSENS, F. (ed.), *Zakboekje politiefunctie 2007-2008*, Mechelen, Kluwer, 2007, p. 265-351.

GOOSSENS, F. e.a., “Adreswijzer” in GOOSSENS, F. (ed.), *Zakboekje politiefunctie 2007-2008*, Mechelen, Kluwer, 2007, p. 353-357.

VAN DEN BROECK, T. (2008), ‘Reassurance Policing: Reassuring the Public or Reassuring the Police?’, in EASTON, M., GUNTHER MOOR, L., HOOGENBOOM, B., PONSAERS, P., VAN STOKKOM, B. (Eds.), *Reflections on Reassurance Policing in the Low Countries*, Den Haag, Boom Juridische Uitgevers, Reeks Het groene gras, pp. 149-172.

VAN DEN BROECK, T. (2007), ‘Van tything tot crime fighting en terug. Community policing en crime fighting in historisch perspectief’, in CHRISTIAENS, J. et al., *Criminologie: tussen kritiek en realisme (Liber amicorum Chris Eliaerts)*, Brussel, VUB Press, pp. 333-356.

VAN DEN BROECK, T. en VERDUYN, T. (2007), ‘Het leven zoals het was: stadhuis’, *Integraal veiligheidsbeleid in Antwerpen voor het stadsplan veilig, Cahiers Integrale Veiligheid*, Brussel, Politeia, p. 49-80.

NOTEN

- 1 Klachten *sensu stricto* omvatten de dossiers die van aanmelding tot beslissing worden behandeld onder de exclusieve bevoegdheid van het Vast Comité P. De gerechtelijke onderzoeken door de Dienst Enquêtes P behandeld in opdracht van de gerechtelijke overheden vallen hier niet onder.
- 2 Jaarverslag 2006-2007, p. 121 e.v.
- 3 De artikelen 133, 134 en 135 N. Gem.W. bieden voor dergelijke beslissingen een wettelijke grondslag. Zie ter zake in extenso: BOURDOUX, G., DE RAEDT, E., DE MESMAEKER, M., LINERS, A. en BERKMOES, H. (2007), *De Wet op het politieambt – Handboek van de politiefunctie*, Brussel, Politeia, p. 58-63. Aan te stippen valt dat met name de artikelen 15-16 en 17 van het Vlaamse decreet van 15 juli 1997 houdende de Vlaamse wooncode (B.S. 19 augustus 1997) een concrete vertaling inhouden van de voormelde artikelen uit de Nieuwe Gemeentewet in die zin dat ze de burgemeester de nodige bevoegdheden verlenen om op Vlaams grondgebied daadkrachtig op te treden tegen ongeschikte en onbewoonbare woningen en overbewoonde woningen (zie ook het besluit van de Vlaamse regering van 6 oktober 1998 betreffende de kwaliteitsbewaking, het recht van voorkoop en het sociaal beheersrecht op woningen, B.S. 30 oktober 1998). De Waalse huisvestingscode (Decr. W. Gew. R. 29 oktober 1998 tot invoering van de Waalse huisvestingscode, B.S. 4 december 1998) kent soortgelijke bepalingen (zie in het bijzonder artikel 7 van dat decreet).
- 4 Die gronden vinden we terug in de artikelen 36-37 en 89-90 Sv., in de wet van 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende welke geen opsporing ten huize of huiszoeking mag worden verricht en in de artikelen 26, 27 en 29 in fine W. Pol.
- 5 Zie voor een voorbeeld van burgerrechtelijk optreden: Rb. Gent (Kort ged.) 19 februari 1997, *R.W.* 1998-99, 309; Vred. Leuven 30 juni 1999, *R.W.* 1999-2000, 1033-1034, met noot; BREMS, E., “Geen recht op kraken” (commentaar bij Vred. Gent 5 mei 2003), *De juristenkrant* 2003, afl. 79, 13. Temeer daar krakers veelal anoniem zijn, rijzen er ter zake wel veelvuldig procedurele problemen (zie bijvoorbeeld: Vred. Gent 25 februari 1994, *T. Vred.* 1997, 469-470, noot BROECKX, K. en *T. Vred.* 1998, 9-10, noot BROECKX, K.; BREWAEYS, E., “Onbekende krakers gaan vrijuit” (commentaar bij Vred. Gent 16 november 2000), *De juristenkrant* 2000, afl. 20, 1 en 5).
- 6 Cf. het wetsvoorstel-Van Parys tot strafbaarstelling van het kraken van gebouwen en tot uitbreiding van de strafbaarstelling van woontschennis, *Parl. St.*, Senaat, 2007-2008, nr. 52S0698001.
- 7 Conform de ministeriële omzendbrieven CP 1 d.d. 27 mei 2003 betreffende Community Policing, definitie van de Belgische interpretatie van toepassing op de geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus en CP 2 d.d. 3 november 2004 betreffende het bevorderen van de organisatieontwikkeling van de lokale politie met als finaliteit een gemeenschapsgerichte politiezorg (B.S. 29 december 2004).
- 8 Jaarverslag 2005-2006, p. 38 en Jaarverslag 2006-2007, p. 154.
- 9 Cf. Activiteitenverslag 2003 van het Vast Comité van Toezicht op de politiediensten, *Parl. St.*, Kamer, 2003-2004, nr. 1267/001 en Senaat, 2003-2004, nr. 3-782/1, p. 132.
- 10 Koninklijk besluit van 30 november 1976 tot vaststelling van het tarief voor akten van gerechtsdeurwaarders in burgerlijke en handelszaken en van het tarief van sommige toelagen (B.S. 8 februari 1977).
- 11 Cf. art. 44 van de wet van 5 augustus 1992 op het politieambt (B.S. 22 december 1992).
- 12 Artikel 130 van de wet van 7 december 1998 tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus (B.S. 5 januari 1999).
- 13 Koninklijk besluit van 30 november 1976, *o.c.*
- 14 Houdende:
 1. de wet van 6 januari 2003 betreffende de bijzondere opsporingsmogelijkheden en enige andere onderzoeksmethoden (B.S. 12 mei 2003), zoals gewijzigd door de Wet van 27 december 2005 (B.S. 30 december 2005);
 2. het koninklijk besluit van 9 april 2003 betreffende de politionele onderzoekstechnieken (B.S. 12 mei 2005);
 3. het koninklijk besluit van 26 maart 2003 tot bepaling van de werkingsregels van de nationale en lokale informantenbeheerders en van de contactambtenaren (B.S. 12 mei 2005);
 4. de Col 6/2003, de politionele onderrichtingen en de deontologische code inzake informantenwerking.

-
- 15 Zoals aangegeven in de inleiding van dit jaarverslag betreffen dit vaststellingen over de werking van 2007. In 2008 werden er voorstellen uitgewerkt om de structuren van DGA te veranderen die mogelijk een belangrijke impact zullen hebben naar de toekomst. Hierover zal in latere rapporten verslag worden uitgebracht.
- 16 Brief van de commissaris-generaal van 14 augustus 2007.
- 17 Omzendbrief GPI 48 van 17 maart 2006 betreffende de opleiding en training in geweldbeheersing voor de personeelsleden van het operationeel kader van de politiediensten (B.S. 14 april 2006).
- 18 De term 'Crivisen' wordt gebruikt om de zogenaamde kritieke, vitale of gevoelige punten aan te duiden.
- 19 Europees programma voor de bescherming van kritieke infrastructuur.
- 20 Meer bepaald het koninklijk besluit ter uitvoering van het artikel 44 van de wet op het politieambt maar ook de fiches van bestuurlijke politie bijgewerkt in de MFO-3 die de principes vervat in dat koninklijk besluit omzetten in politionele en procedurele termen.
- 21 Koninklijk besluit van 15 juni 2004 tot oprichting van een Federaal comité en lokale comités voor de beveiliging van de havenfaciliteiten (B.S. 18 juni 2004).
- 22 Jaarverslag 2004.
- 23 QRVA 52 004, p. 189.
- 24 QRVA 51 010, p. 1200.
- 25 QRVA 52 006, p. 340.
- 26 Deontologische code van de politiediensten, 10 mei 2006, voorkomen, houding, gezag - art. 39 tot en met art. 44.
- 27 Jaarverslag 2006-2007 – Tijdslimiet interventie en taakuitvoering.
- 28 Artikel 15, 1^o van de wet op het politieambt en artikel 29 van het Wetboek van Strafvordering.
- 29 Een in de PZ Antwerpen, maar ook in andere politiezones vaak voorkomende praktijk in de behandeling van klachten- en tuchtdossiers. Zie onder meer PEETERS, W. & MAHIEU, W., *Tuchtbeleid van de politie (2001-2005)*, Brussel, Politeia, 2006, p. 57.
- 30 Dit is bijvoorbeeld concreet het geval voor de projecten inzake het beschikbaar stellen van een beeld van het PV via de ANG (project manuele documentatie) en het project "transfert-1" waarbij ook reeds de basisgegevens van niet volledig afgewerkte PV's in de ANG beschikbaar zouden zijn.
- 31 www.info-zone.be/biblio/gpi/nvp-2008-2011/nvp-2008-2011-n.pdf.
- 32 Nationaal Veiligheidsplan 2008-2011, p. 25.
- 33 Nationaal Veiligheidsplan 2008-2011, p. 13.
- 34 Zie vraag van de heer Jean-Luc Crucke aan de minister van Binnenlandse Zaken.
- 35 Brief van de minister van Binnenlandse Zaken van 30 maart 2007.
- 36 Activiteitenverslag federale politie, p. 4.
- 37 Instituut Nederlandse Kwaliteit (INK) is de Nederlandse partnerorganisatie van EFQM en lijkt in sterke mate op dit laatste model.
- 38 Dossieronderzoek van een staal van dertig geslaagde kandidaten voor de selectie voor het basiskader waarvan later bleek dat ze tijdens de opleiding functioneringsproblemen kregen in verband met integriteit en deontologie. De gegevens werden vergeleken met een 'aselect' controlestaal van dertig geslaagde kandidaten waarvan tot op heden geen gegevens bekend zijn over functioneringsproblemen in de opleiding.
- 39 30 *ad random* en aselect getrokken personen uit 419 deelnemers.
- 40 Ruim twee derde van de respondenten kon bv. geen enkele pijler van *community policing* opnoemen. De voorbeelden uit de praktijk beperkten zich tot het individuele niveau en hadden nauwelijks betrekking op de politieorganisatie. Taakintegratie was onbekend, een beroep doen op externe organisaties was bij slechts een derde gekend en dan als 'doorverwijzen'. Probleemgericht werken werd in het beste geval geoperationaliseerd als 'gericht patrouilleren'.
- 41 Zoals aangegeven in de inleiding van dit jaarverslag betreffen dit vaststellingen over de werking van 2007. In 2008 heeft zich hier een positieve evolutie afgetekend waarover later zal worden gerapporteerd.

- 42 Artikel 11 § 6 van het koninklijk besluit van 20 november 2006 tot uitvoering van de wet van 10 juli 2006 betreffende de analyse van de dreiging (*B.S.* 1 december 2006).
- 43 Voor een actuele discussie over vertrouwen en legitimiteit in politiewerk: VAN DEN BROECK, T. (2008), 'Reassurance Policing: Reassuring the Public or Reassuring the Police?', in EASTON et al., *Reflections on Reassurance Policing in the Low Countries*, The Hague, Boom Legal Publishers, pp. 149-173.
- 44 Deze benadering is gebaseerd op definities van *community policing* zoals deze van FRIEDMANN, R. (1992), '*Community Policing: Comparative Perspectives and Prospects*', New York, St Martin's Press, p. 4 en de aanpak voor de basispolitiezorg zoals deze in Nederland werd omschreven door HORN, J. (1993), 'Probleemgerichte aanpak van onveiligheid', *Justitiële Verkenningen*, 19, 5, 24-49, p. 31. Voor verdere uitleg zie o.m. VAN DEN BROECK, T. en ELIAERTS, C. (1994), '*Community policing*', Brussel, Politeia.
- 45 Omzendbrief CP 1 van 27 mei 2003 (*B.S.* 9 juli 2003).
- 46 CORION, S. (2005), 'De Belgische informatiegestuurde politiezorg', in VAN DEN BROECK et al., *Intelligence led policing*, Brussel, CPS-Politeia, p. 23-42.
- 47 Conform de ministeriële omzendbrieven CP 1 d.d. 27 mei 2003 betreffende Community Policing, definitie van de Belgische interpretatie van toepassing op de geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus en CP 2 d.d. 3 november 2004 betreffende het bevorderen van de organisatieontwikkeling van de lokale politie met als finaliteit een gemeenschapsgerichte politiezorg (*B.S.* 29 december 2004).
- 48 Jaarverslag 2004.
- 49 30 *ad random* en aselect getrokken personen uit 419 deelnemers.
- 50 Ruim twee derde van de respondenten kon bv. geen enkele pijler van *community policing* opnoemen. De voorbeelden uit de praktijk beperkten zich tot het individuele niveau en hadden nauwelijks betrekking op de politieorganisatie. Taakintegratie was onbekend, een beroep doen op externe organisaties was bij slechts een derde gekend en dan als 'doorverwijzen'. Probleemgericht werken werd in het beste geval geoperationaliseerd als 'gericht patrouilleren'.
- 51 Brief van de Vaste Commissie van de lokale politie van 24 augustus 2007.
- 52 Zie o.a. LAMBOO, T. (2005), '*Integriteitsbeleid van de Nederlandse politie*', Delft, Eburon. De waarden betreffende mensenrechten en moreel fatsoen kunnen in verschillende aspecten van de politiefunctie worden toegepast.
- 53 CUVELIER, C. (2004), 'De bewaking van het professionalisme en de integriteit van de politie', in, BOURDOUX, G. L. & CUMPS, G. (ed.), *Policing, Ethics and Corruption*, Brussel, Politeia, p. 93-119.
- 54 Koninklijk besluit van 30 november 1976 tot vaststelling van het tarief voor akten van gerechtsdeurwaarders in burgerlijke en handelszaken en van het tarief van sommige toelagen (*B.S.* 8 februari 1977).
- 55 Artikel 130 van de wet van 7 december 1998 tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus.
- 56 Vraag van mevrouw Zoé Genot aan de vice-eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken over "politieambtenaren die reclame uitdelen in stations" (nr. 5702) – Kamer van volksvertegenwoordigers – 2^{de} zitting van de 5^{de} zittingsperiode. Dossier 62044/2008 van het Vast Comité P.
- 57 Artikelen 134 tot 136 van de wet van 7 december 1998 tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus.
- 58 Ministeriële omzendbrief GPI 27 van 19 september 2002 (*B.S.* 8 oktober 2002) en de ministeriële omzendbrief GPI 27bis van 19 mei 2003 (*B.S.* 1 juli 2003).
- 59 De meest recente cijfers bijvoorbeeld inzake de consultatie van het rijksregister door politiemensen wijzen op een vrij spectaculaire daling en dit toont aan dat men op de goede weg is.
- 60 FOQUE, R. en T HART, A. (1990), '*Instrumentaliteit en rechtsbescherming*', Arnhem, Gouda Quint.
- 61 GOOSSENS, F. (2006), '*Politiebevoegdheden en mensenrechten*', Mechelen, Kluwer.
- 62 Koninklijk besluit van 14 september 2007 betreffende de minimumnormen, de inplanting en de aanwending van de door de politiediensten gebruikte opsluitingsplaatsen (*B.S.* 16 oktober 2007).
- 63 Bevel van de burgemeester van Anderlecht, de heer Simonet, d.d. 30 juni 2006.
- 64 Brief van de minister van Binnenlandse Zaken van 16 april 2007.

-
- 65 De omzendbrief van de FOD Binnenlandse Zaken van 3 januari 2003 betreffende de bevoorrading van personen in arrest, met uitzondering van diegenen die het voorwerp uitmaken van een opsluiting in een strafinrichting (B.S. 28 januari 2003).
- 66 Artikel 33 *septies* van de WPA.
- 67 B.S. 14 april 2006.
- 68 Ter gelegenheid van de presentatie van dit jaarverslag zal het Vast Comité P tevens verslag uitbrengen over de gekende gegevens van 2008.
- 69 Tevens werden er in 2008 gegevens ontvangen over feiten én van 2006 én van 2007.
- 70 Klachten *sensu stricto* omvatten de dossiers die van aanmelding tot beslissing worden behandeld onder de exclusieve bevoegdheid van het Vast Comité P. De gerechtelijke onderzoeken door de Dienst Enquêtes P behandeld in opdracht van de gerechtelijke overheden vallen hier niet onder.
- 71 Respecteren van de richtlijnen rond de permanent en niet permanent te nemen maatregelen in het licht van het respect van de mensenrechten; georganiseerde geweldsincidenten ten aanzien van politiediensten; onderzoek naar de verkeersongevallen met dienstvoertuigen; onderzoek naar de wijze van het politieoptreden bij (pogingen) tot zelfmoord; de politionele reactie bij een incident van het type Seveso; het gebruik van het blauw zwaailicht en speciale geluidsinrichting door privé-ambulances en de houding hierover van bepaalde politiediensten; onderzoek naar de reactie van het OCAD en de verklaringen van een gerechtelijk directeur hierover in de pers, over de aanwezigheid van djihad-strijders op Belgisch grondgebied; de werking van de FGP Aarlen; interactie tussen politiediensten en gerechtsdeurwaarders; de werking van de politiezone Buggenhout-Lebbeke; politioneel onderzoek bij inschrijvingen in het bevolkingsregister; de wijze waarop de zone van Charleroi onderzoek voert bij inschrijvingen in het bevolkingsregister; interventies en contacten met burgers van allochtone origine; de werking van de dienst intern toezicht in de zone Antwerpen; de werking van de zone des Trieux; het dragen en het gebruik van een telescopische matras; politionele interventies in gekraakte woningen; embargoprocedures binnen de gerechtelijke politiefunctie; de werking van de dienst intern toezicht en tucht van de federale politie (DGS/DSP-DIT); geweldgebruik en vernielingen aan een gebouw door de federale politie tijdens een huiszoeking in het raam van moslimextremisme; interactie tussen de reguliere politiediensten en componenten uit de sector van de private veiligheid; de werking van de politiezone Voeren; de opleiding geweldsbeheersing aan de politieacademies; lokale eenheden van gespecialiseerde interventie.
- 72 Samenwerking inlichtingen- en politiediensten en het OCAD; de werking van de zone Buggenhout-Lebbeke naar aanleiding van een neonazibijeenkomst van 'Blood and Honour'; onderzoek naar de implementatie van de democratische politiezorg bij de lokale politie Gent; onthaal en inrichting van de nabijheidspolitie in de zone Elsene; de werking van de FGP Marche; de werking van de FGP Neufchâteau; wijkwerking en intern toezicht in de zone Mons-Quévy; de werking van het OCAD; de wijze waarop het OCAD de terreurbedreigingen tijdens de jaarwisseling 2007-2008 heeft geanalyseerd; onderzoek naar bijkomende activiteiten door politieambtenaren van de zone Charleroi.
- 73 Een klacht kan meerdere beslissingen ressorterend onder verschillende beslissingscategorieën bevatten waardoor geen kolomtotalen kunnen worden opgemaakt. De absolute cijfers worden in verhouding gebracht met het aantal klachten voor betrokken periode; 515 klachten geopend vóór 2007, 1.193 geopend in 2007 en 1.708 klachten behandeld in 2007. De klachten met beslissingscode 127, zijnde doorverwijzing naar het betrokken korps voor autonome afhandeling, zijn niet in deze cijfers opgenomen.
- 74 Brief van de minister van Binnenlandse Zaken van 23 augustus 2007.
- 75 Brief van de minister van Binnenlandse Zaken van 24 oktober 2007.
- 76 Brief van de minister van Binnenlandse Zaken van 6 maart 2007.
- 77 B.S. 28 februari 2007.
- 78 Brief van de minister van Binnenlandse Zaken van 8 oktober 2007.
- 79 Brief van de minister van Binnenlandse Zaken van 12 februari 2007.
- 80 Het Vast Comité P huurt lokalen in twee gebouwen: het ene gelegen Wetstraat 52 (samen met het Vast Comité I) en het andere gelegen Wetstraat 38.
- 81 Dit wil zeggen 10.410.674,74 EUR = dotatie 2007 + boni 2005 + gebruik van boni 2006 = 8.687.000,00 EUR + 1.423.674,74 EUR + 300.000,00 EUR.

-
- 82 Het Vast Comité P huurt lokalen in twee gebouwen: het ene gelegen Wetstraat 52 (samen met het Vast Comité I) en het andere gelegen Wetstraat 38.
- 83 Wet van 1 juni 2008 houdende de algemene uitgavenbegroting voor het begrotingsjaar 2008 (*B.S.* 7 juli 2008).
- 84 *B.S.* 15 juni 2007.
- 85 Brief van de minister van Binnenlandse Zaken van 26 september 2007.
- 86 Koninklijk besluit van 6 mei 1997 betreffende de specifieke taken van de leden van het college van procureurs-generaal (*B.S.* 14 mei 1997).
- 87 Brieven van de procureur-generaal bij het Hof van beroep te Gent van 19 januari 2007 en 16 april 2007.
- 88 Zij controleerden, op basis van de lijsten van aangehouden personen (cf. register der aangehouden personen), voor wie de gerechtelijke “driedelige identificatie” (foto, vingerafdrukken en individuele beschrijving) zagezegd correct werd uitgevoerd en stelden daarbij in vele gevallen ernstige fouten vast in deze drie identificaties.